

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statsbudget för 2003

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	11
2	Lagförslag.....	15
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.....	15
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift	17
2.3	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844);.....	18
3	Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	19
3.1	Omfattning.....	19
3.2	Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet.....	19
3.3	Skatteavvikelser	20
4	Politikområde 28 Kulturpolitik.....	21
4.1	Omfattning.....	21
4.2	Utgiftsutveckling.....	22
4.3	Mål.....	23
4.4	Politikens inriktning	23
4.5	Insatser.....	32
4.5.1	Insatser inom politikområdet	32
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	41
4.6	Resultatbedömning	45
4.7	Revisionens iakttagelser	66
4.8	Litteraturpris till Astrid Lindgrens minne.....	66
4.9	Ändring i kulturminneslagen.....	68
4.10	Budgetförslag.....	68
4.10.1	28:1 Statens kulturråd	68
4.10.2	28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	69
4.10.3	28:3 Nationella uppdrag.....	70
4.10.4	28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	71
4.10.5	28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	72
4.10.6	28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.....	74

4.10.7	28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	75
4.10.8	28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	76
4.10.9	28:9 Litteraturstöd	77
4.10.10	28:10 Stöd till kulturtidskrifter	77
4.10.11	28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	78
4.10.12	28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	79
4.10.13	28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	79
4.10.14	28:14 Statens konstråd	80
4.10.15	28:15 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	80
4.10.16	28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor	82
4.10.17	28:17 Främjande av hemslöjden	82
4.10.18	28:18 Bidrag till bild- och formområdet	83
4.10.19	28:19 Konstnärsnämnden	83
4.10.20	28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer	84
4.10.21	28:21 Riksarkivet och landsarkiven	85
4.10.22	28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet	85
4.10.23	28:23 Språk- och folkminnesinstitutet	86
4.10.24	28:24 Svenskt biografiskt lexikon	86
4.10.25	28:25 Riksantikvarieämbetet	87
4.10.26	28:26 Bidrag till kulturmiljövård	88
4.10.27	28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	89
4.10.28	28:28 Centrala museer: Myndigheter	89
4.10.29	28:29 Centrala museer: Stiftelser	91
4.10.30	28:30 Bidrag till regionala museer	92
4.10.31	28:31 Bidrag till vissa museer	93
4.10.32	28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	94
4.10.33	28:33 Riksutställningar	95
4.10.34	28:34 Forum för levande historia	95
4.10.35	28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	96
4.10.36	28:36 Filmstöd	96
4.10.37	28:37 Forsknings- och utvecklings- insatser inom kulturområdet	97
4.10.38	28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	97
4.10.39	28:39 Stöd till trossamfund	98
5	Politikområde 27 Mediepolitik	99
5.1	Omfattning	99
5.2	Utgiftsutveckling	99
5.3	Mål	100
5.4	Politikens inriktning	100
5.5	Insatser	101
5.5.1	Insatser inom politikområdet	101
5.5.2	Insatser utanför politikområdet	102
5.6	Resultatbedömning	102
5.7	Revisionens iakttagelser	103
5.8	Ändringar i radio- och TV-lagen (1996:844)	103
5.9	Budgetförslag	105
5.9.1	27:1 Statens biografbyrå	105

5.9.2	27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	105
5.9.3	27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	106
5.9.4	27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	106
5.9.5	Radio och TV i allmänhetens tjänst	107
6	Politikområde 29 Ungdomspolitik.....	111
6.1	Omfattning.....	111
6.2	Utgiftsutveckling.....	111
6.3	Mål.....	112
6.4	Politikens inriktning	112
6.4.1	Insatser inom politikområdet	113
6.4.2	Insatser utanför politikområdet	115
6.5	Resultatbedömning	116
6.5.1	Resultat	117
6.5.2	Analys och slutsatser.....	119
6.6	Revisionens iakttagelser	120
6.7	Budgetförslag.....	120
6.7.1	29:1 Ungdomsstyrelsen	120
6.7.2	29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	121
7	Politikområde 30 Folk rörelsepolitik.....	123
7.1	Omfattning	123
7.2	Utgiftsutvecklingen.....	123
7.3	Mål.....	124
7.4	Politikens inriktning	124
7.5	Insatser	127
7.5.1	Insatser inom politikområdet	127
7.5.2	Insatser utanför politikområdet	129
7.6	Resultatbedömning	130
7.6.1	Resultat	130
7.6.2	Analys och slutsatser.....	131
7.7	Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel	131
7.8	Budgetförslag.....	132
7.8.1	30:1 Stöd till idrotten	132
7.8.2	30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	132
7.8.3	30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.....	133
7.8.4	30:4 Stöd till friluftorganisationer	133
8	Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17	135
8.1	Budgetförslag.....	135
8.1.1	25:1 Bidrag till folkbildningen.....	135
8.1.2	25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	136
8.1.3	25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning	137
9	Politikområde 26 Forskningspolitik under utgiftsområde 17.....	139
9.1	Budgetförslag.....	139
9.1.1	26:1 Statens bild- och ljudarkiv	139

10	Politikområde 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 17.....	141
10.1	2:1 Lotteriinspektionen	141

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
3.1 Utgiftsutvecklingen	19
3.2 Härledning av ramnivå 2003–2004, Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	20
3.3 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 17.....	20
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	22
4.2 Redovisning av vissa mätbara prestationer	54
4.3 Entrélagda besök vid RAÅ:s fastigheter.....	55
4.4 Antal besökare vid centrala museerna 1999–2001.....	57
4.5 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksställningar och Svenska rikskonserter 2001 (procentuell fördelning)	61
4.6 Procentuell fördelning av vissa bidrag 2001	63
4.7 Regionalt utfall för Stiftelsen framtidens kultur, Allmänna arvsfonden, Ungdomsstyrelsen och Boverket (procentuell fördelning)	64
4.8 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 1999–2001	66
4.9 Anslagsutveckling	68
4.10 Statliga utställningsgarantier	68
4.11 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:1 Statens kulturråd.....	69
4.12 Anslagsutveckling	69
4.13 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:2 Bidrag till allmän kultur- verksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	70
4.14 Anslagsutveckling	70
4.15 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:3 Nationella uppdrag	71
4.16 Anslagsutveckling	71
4.17 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	72
4.18 Anslagsutveckling	72
4.19 Ekonomisk redovisning för 2001	72
4.20 Härledning av anslagsnivå 2002–2004, för 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	74
4.21 Anslagsutveckling	74
4.22 Anslaget fördelning 2002	74
4.23 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	74
4.24 Anslagsutveckling	75
4.25 Anslaget fördelning 2002	75
4.26 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	76
4.27 Anslagsutveckling	76
4.28 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet.....	76

4.29 Anslagsutveckling.....	77
4.30 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:9 Litteraturstöd	77
4.31 Anslagsutveckling.....	77
4.32 Anslagsutveckling.....	78
4.33 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	78
4.34 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	79
4.35 Anslagsutveckling.....	79
4.36 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	79
4.37 Anslagsutveckling.....	79
4.38 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden.....	80
4.39 Anslagsutveckling.....	80
4.40 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:14 Statens konstråd	80
4.41 Anslagsutveckling.....	80
4.42 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	81
4.43 Anslagsutveckling.....	82
4.44 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	82
4.45 Anslagsutveckling.....	82
4.46 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:17 Främjande av hemslöjden.....	83
4.47 Anslagsutveckling.....	83
4.48 Anslagsutveckling.....	83
4.49 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:19 Konstnärnsnämnden	84
4.50 Anslagsutveckling.....	84
4.51 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	84
4.52 Anslagsutveckling.....	85
4.53 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:21 Riksarkivet och landsarkiven	85
4.54 Anslagsutveckling.....	85
4.55 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet.....	86
4.56 Anslagsutveckling.....	86
4.57 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:23 Språk- och folkminnesinstitutet.....	86
4.58 Anslagsutveckling.....	86
4.59 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:24 Svenskt biografiskt lexikon.....	87
4.60 Anslagsutveckling.....	87
4.61 Uppdragsverksamhet.....	87
4.62 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:25 Riksantikvarieämbetet.....	88
4.63 Anslagsutveckling.....	88
4.64 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	88
4.65 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:26 Bidrag till kulturmiljövård.....	89
4.66 Anslagsutveckling.....	89
4.67 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	89

4.68	Anslagsutveckling	89
4.69	Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter	90
4.70	Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Myndigheter	90
4.71	Budget för avgiftsbelagd verksamhet.....	90
4.72	Budget för avgiftsbelagd verksamhet.....	90
4.73	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:28 Centrala museer: Myndigheter	91
4.74	Anslagsutveckling	91
4.75	Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser	92
4.76	Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser	92
4.77	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 29:29 Centrala museer: Stiftelser	92
4.78	Anslagsutveckling	92
4.79	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:30 Bidrag till regionala museer....	93
4.80	Anslagsutveckling	93
4.81	Sammanställning över medelstilldelningen.....	94
4.82	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:31 Bidrag till vissa museer	94
4.83	Anslagsutveckling	94
4.84	Anslagsutveckling	95
4.85	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:33 Riksutställningar	95
4.86	Anslagsutveckling	95
4.87	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:34 Forum för levande historia.....	96
4.88	Anslagsutveckling	96
4.89	Anslagsutveckling	96
4.90	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:36 Filmstöd	97
4.91	Anslagsutveckling	97
4.92	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.....	97
4.93	Anslagsutveckling	97
4.94	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund.....	97
4.95	Anslagsutveckling	98
5.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet	99
5.2	Anslagsutveckling	105
5.3	Budget för avgiftsbelagd verksamhet.....	105
5.4	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 27:1 Statens Biografbyrå.....	105
5.5	Anslagsutveckling	105
5.6	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 27:2 Utbyte av TV-sändningar	106
5.7	Anslagsutveckling	106
5.8	Anslagsutveckling	106
5.9	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	107
5.10	Medelstilldelning.....	108
5.11	Distributionskontots bedömda utveckling 2002–2005	109
6.1	Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	111
6.2	Anslagsutveckling	120
6.3	Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 29:1 Ungdomsstyrelsen.....	121

6.4 Anslagsutveckling.....	121
6.5 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för	122
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	122
7.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet	123
7.2 Anslagsutveckling.....	132
7.3 Anslagsutveckling.....	132
7.4 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	133
7.5 Anslagsutveckling.....	133
7.6 Anslagsutveckling.....	133
8.1 Anslagsutveckling.....	135
8.2 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:1 Bidrag till folkbildningen	135
8.3 Anslagsutveckling.....	136
8.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	136
8.5 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.....	136
8.6 Anslagsutveckling.....	137
8.7 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	137
9.1 Anslagsutveckling.....	139
9.2 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 26:1 Statens bild- och ljudarkiv	139
10.1 Anslagsutveckling.....	141
10.2 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	141
10.3 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 2:1 Lotteriinspektionen.....	141

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (avsnitt 4.9),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift (avsnitt 5.9.5),
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) (avsnitt 5.8),
4. godkänner att ett årligt internationellt litteraturpris på 5 000 000 kronor instiftas till Astrid Lindgrens minne (avsnitt 4.8),
5. bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 28:11 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 000 000 kronor under 2004 (avsnitt 4.10.11),
6. bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 28:15 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2004–2006 (avsnitt 4.10.15),
7. bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 100 000 000 kronor under 2004–2006 (avsnitt 4.10.26),
8. godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för 2003 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB (inkl. Dövas TV), Sveriges Radio AB (inkl. Radio Sweden) och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 5.9.5),
9. godkänner regeringens förslag till medeltilldelning för 2003 från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida avseende Granskningsnämnden för radio och TV (avsnitt 5.9.5),
10. bemyndigar regeringen att för 2003 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot för finansiering av kostnader för TV-distribution intill ett belopp av 724 000 000 kronor (avsnitt 5.9.5),
11. godkänner regeringens förslag om överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot och förslag om överföring av medel från distributionskontot till Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 5.9.5),
12. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2003 verkar för att bolagsstämman beslutar om stöd till idrotten i form av bidrag på högst 160 000 000 kronor (avsnitt 7.7),
13. bemyndigar regeringen att under 2003 för det obetecknade anslaget 25:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för funktionshindrade vid folkhögskolor som inklusive tidigare gjorda

åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor efter 2003 (avsnitt 8.1.2), 14. för 2003 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp			
<i>Tusental kronor</i>			
Anslag		Anslagstyp	
2:1	Lotteriinspektionen	ramanslag	38 811
25:1	Bidrag till folkbildningen	obetecknat anslag	2 519 631
25:2	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	obetecknat anslag	76 933
25:3	Bidrag till kontakttolkutbildning	obetecknat anslag	9 544
26:1	Statens ljud- och bildarkiv	ramanslag	40 112
27:1	Statens biografbyrå	ramanslag	9 603
27:2	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	obetecknat anslag	19 816
27:3	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	ramanslag	821
27:4	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	obetecknat anslag	1 662
28:1	Statens kulturråd	ramanslag	42 994
28:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	ramanslag	154 935
28:3	Nationella uppdrag	ramanslag	9 000
28:4	Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	obetecknat anslag	136 845
28:5	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	obetecknat anslag	822 534
28:6	Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	obetecknat anslag	692 079
28:7	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	ramanslag	138 215
28:8	Bidrag till biblioteksverksamhet	obetecknat anslag	43 139
28:9	Litteraturstöd	ramanslag	100 917
28:10	Stöd till kulturtidskrifter	ramanslag	20 650
28:11	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	ramanslag	65 462
28:12	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	obetecknat anslag	14 937
28:13	Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	obetecknat anslag	5 152
28:14	Statens konstråd	ramanslag	6 504
28:15	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	ramanslag	40 438
28:16	Nämnden för hemslöjdsfrågor	ramanslag	1 782
28:17	Främjande av hemslöjden	ramanslag	19 122
28:18	Bidrag till bild- och formområdet	ramanslag	29 708
28:19	Konstnärsnämnden	ramanslag	11 256
28:20	Ersättningar och bidrag till konstnärer	ramanslag	275 036
28:21	Riksarkivet och landsarkiven	ramanslag	278 454
28:22	Bidrag till regional arkivverksamhet	obetecknat anslag	4 937
28:23	Språk- och folkminnesinstitutet	ramanslag	29 414
28:24	Svenskt biografiskt lexikon	ramanslag	4 048
28:25	Riksantikvarieämbetet	ramanslag	179 245
28:26	Bidrag till kulturmiljövård	ramanslag	251 745
28:27	Kyrkoantikvarisk ersättning	reservationsanslag	100 000

Anslag	Anslagstyp	
28:28 Centrala museer: Myndigheter	ramanslag	744 627
28:29 Centrala museer: Stiftelser	obetecknat anslag	202 357
28:30 Bidrag till regionala museer	obetecknat anslag	143 581
28:31 Bidrag till vissa museer	obetecknat anslag	48 176
28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	ramanslag	10 000
28:33 Riksutställningar	ramanslag	42 896
28:34 Forum för levande historia	ramanslag	40 000
28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	ramanslag	80
28:36 Filmstöd	ramanslag	234 738
28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	ramanslag	33 173
28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	ramanslag	3 312
28:39 Stöd till trossamfund	ramanslag	50 750
29:1 Ungdomsstyrelsen	ramanslag	18 171
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	ramanslag	90 389
30:1 Stöd till idrotten	ramanslag	455 240
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	ramanslag	26 500
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	obetecknat anslag	3 432
30:4 Stöd till friluftorganisationer	obetecknat anslag	15 000
Summa		8 357 903

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Härigenom föreskrivs¹ att bilagan till 6 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kategorier som avses i 6 kap. 2 § första stycket 2

- A. 1. Arkeologiska föremål som är äldre än 100 år och som härrör från
 - utgrävningar och fynd på land eller under vatten,
 - arkeologiska fyndplatser,
 - arkeologiska samlingar.
2. Föremål som utgör en integrerad del av söndertagna konstnärliga, historiska eller religiösa minnesmärken som är äldre än 100 år.
3. Tavlor och målningar, som inte tillhör kategori 3 a eller 4, som utförts helt för hand, på vilket underlag och i vilket material som helst.
 - 3 a. Akvareller, gouacher och pasteller som utförts helt för hand, på vilket underlag som helst.
4. Mosaiker, som inte tillhör kategorierna 1 och 2, som utförts helt för hand i vilket material som helst och teckningar som utförts helt för hand på vilket underlag och i vilket material som helst.
5. Originalgravyrer, tryck, silkscreentryck och litografier med deras respektive matriser och originalaffischer.
6. Originalskulpturer eller originalstatyer och kopior, framställda enligt samma process som originalet och som inte tillhör kategori 1.
7. Fotografier, film och negativ av dessa.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv av den 5 juni 2001 om ändring av rådets direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium (EGT nr L 187, 10.7.2001, s. 43, Celex 32001L0038).

8. Inkunabler och manuskript, inklusive kartor och partitur, enstaka eller i samlingar.
9. Böcker som är äldre än 100 år, enstaka eller i samlingar.
10. Tryckta kartor äldre än 200 år.
11. Arkiv och däri ingående delar, som är äldre än 50 år, på vilket underlag och i vilket medium som helst.
- 12 a. Samlingar och föremål från zoologiska, botaniska, mineralogiska eller anatomiska samlingar.
- b. Samlingar av historiskt, paleontologiskt, etnografiskt eller numismatiskt intresse.
13. Transportmedel som är äldre än 75 år.
14. Andra antikviteter som inte tillhör kategorierna A1–A13 och som är äldre än 50 år. Kulturföremålen i kategorierna A1–A14 omfattas av denna lag bara om deras värde motsvarar eller överstiger de ekonomiska gränsvärdena under B.

Beträffande kategorierna A3–8 avses endast föremål som är äldre än femtio år och inte tillhör upphovsmannen.

B. Ekonomiska gränsvärden tillämpliga på vissa kategorier under A
VÄRDE

oavsett värde

- 1 (arkeologiska föremål)
- 2 (delar av minnesmärken)
- 8 (inkunabler och manuskript)
- 11 (arkiv)

15 000 euro

- 4 (mosaiker och teckningar)
- 5 (gravyrer)
- 7 (fotografier)
- 10 (tryckta kartor)

30 000 euro

- 3 a (akvareller)

50 000 euro

- 6 (statyer)
- 9 (böcker)
- 12 (samlingar)
- 13 (transportmedel)
- 14 (alla andra föremål)

150 000 euro

- 3 (tavlor)

Bedömningen av om villkoren för det ekonomiska gränsvärdet är uppfyllda måste göras när återlämnande begärs. Det ekonomiska värdet är det som föremålet har i den återkrävande medlemsstaten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om TV-avgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>TV-avgiften är 1 740 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 435 kronor.</p>	7 § ²	<p>TV-avgiften är 1 812 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 453 kronor.</p>
---	------------------	---

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och skall betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden skall avgiften betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämt antal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

² Senaste lydelse 2001:610.

2.3 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844);

Härigenom föreskrivs att det i radio- och TV-lagen (1996:844) skall införas två nya paragrafer, 10 kap. 6 a och 6 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

6 a §

Särskild avgift skall betalas till Radio- och TV-verket inom trettio dagar efter det att domen vunnit laga kraft.

6 b §

Om den särskilda avgiften inte betalas inom den tid som anges i 6 a §, skall Radio och TV-verket lämna den obetalda avgiften för indrivning. Indrivning skall ske enligt bestämmelserna i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2003. Den tillämpas även på domar om särskild avgift som har meddelats eller kommer att meddelas enligt lokalradiolagen (1993:120). Domar om särskild avgift som har vunnit laga kraft före den 1 februari 2003 skall vid tillämpningen av 10 kap. 6 a § anses ha vunnit laga kraft samma dag som denna lag träder i kraft.

3 Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet består av politikområdena Kulturpolitik, Mediepolitik, Ungdomspolitik och

Folkrörelsepolitik. Dessutom ingår delar av politikområdena Finansiella system och tillsyn, Forskningspolitik och Utbildningspolitik.

3.2 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgiftsprognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
Kulturpolitik	4 527	4 813	4 803	5 032	5 271
Mediepolitik ²	32	31	31	32	33
Ungdomspolitik	107	106	105	109	109
Folkrörelsepolitik	491	504	493	500	500
Forskningspolitik ³	34	40	40	40	41
Utbildningspolitik (Folkbildning) ⁴	2 591	2 607	2 607	2 606	2 667
Finansiella system och tillsyn ⁵	32	34	33	39	31
Totalt för utgiftsområde 17	7 814	8 135	8 112	8 358	8 652

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

² Delar av politikområdet Mediepolitik ingår i utgiftsområde 1. Dessa delar omfattar fem anslag, som för 2003 föreslås summera till ca 663 miljoner kronor. Sammanlagt omfattar förslag till anslag för 2003 inom kultur- och mediepolitiken 5,7 miljarder kronor.

³ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁴ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁵ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 2.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivå 2003–2004, Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	8 107	8 107
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning	193	351
Beslut	53	188
Överföring till/från andra utgiftsområden	4	4
Övrigt	2	3
Ny ramnivå	8 358	8 652

3.3 Skatteavvikelser

Ett antal olika särregler i skattelagstiftningen, s.k. skatteavvikelser, berör verksamheter inom utgiftsområde 17. En skatteavvikelse innebär att det existerande skattesystemet sätts i relation till en jämförelsenorm. Den jämförelsenorm som har använts vid beräkningen av skatteavvikelserna baserar sig i huvudsak på principen om en enhetlig beskattning av olika ekonomiska aktiviteter. För en närmare redogörelse av jämförelsenormer hänvisas till 2002 års ekonomiska vårproposition.

Inom utgiftsområde 17 kan följande redovisas. Mervärdesskatt utgår t.ex. inte på TV-avgifter, lotterier eller idrottsevenemang som anordnas av en allmännyttig ideell förening, staten eller kommuner. Kulturevenemang med entréavgift

och bioföreställningar var tidigare befriade från mervärdesskatt, men fr.o.m. den 1 januari 1996 utgår mervärdesskatt med 6 procent. Från och med den 1 januari 2002 är även mervärdesskatten för böcker och tidskrifter 6 procent. Inom utgiftsområdet finns förutom de avvikelser som redovisas i tabellen nedan ett antal skatteavvikelser som inte kan uppskattas i pengar, bl.a. underskott i litterär verksamhet m.m. Regeringen har i bilaga 2 till 2002 års ekonomiska vårproposition (prop. 2001/02:100) redovisat skatteavvikelserna inom varje utgiftsområde.

Tabell 3.3 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 17

Miljarder kronor netto

Namn på skatteavvikelsen	2002	2003
Utländska artister	0,05	0,05
Bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden	0,00	0,00
Lotterier	3,48	3,66
Transport i skidliftar	0,08	0,08
Böcker, tidskrifter m.m.	1,58	1,70
Biografföreställningar	0,20	0,21
Entréavgiftsbelagda kulturevenemang	0,92	0,96
Kommersiell idrott	1,36	1,41
Upphovsrätter	0,08	0,08
Entré djurparker	0,02	0,02
Omsättning i ideella föreningar (exkl. konserter, idrott och utbildning)	0,05	0,06

4 Politikområde 28 Kulturpolitik

4.1 Omfattning

Kulturpolitik omfattar frågor om teater, dans och musik; bibliotek, litteratur, läsande och språket; bild, arkitektur och form; film; konstnärernas villkor; arkiv; kulturmiljö; museer och utställningar; trossamfund; forskning inom kulturområdet samt konstområdesövergripande verksamhet. Genom 1996 års kulturpolitiska beslut (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) lades inriktningen för kulturpolitiken fast. Även insatser inom andra politikområden bidrar till att uppnå målen för den nationella kulturpolitiken, liksom insatser inom det kulturpolitiska området bidrar till att uppnå mål inom andra politikområden.

Inom politikområdet finns följande myndigheter: Statens kulturråd, Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Statens konstråd, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Konstnärsnämnden, Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet, Svenskt biografiskt lexikon, Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer,

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens sjöhistoriska museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar samt Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund. Den nya myndigheten Forum för levande historia inrättas 2003. Vidare finns tre statliga bolag med verksamhet inom området: Operan, Dramaten och Voksenåsen – Norges nationalgåva till Sverige. Dessutom finns ett stort antal övriga institutioner med verksamhet inom området, varav följande kan nämnas: Riksteatern, Svenska rikskonserter, Dansens Hus, Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur, Svenska språknämnden, Sverigefinska språknämnden, Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet, Arbetets museum, Dansmuseifonden för Dansmuseet, Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem, Thiel-ska galleriet, Föremålsvård i Kiruna samt Svenska Filminstitutet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2001 ¹	Anslag 2002 ²	Utgiftsprognos 2002 ¹	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
<i>Anslag inom utgiftsområde 17:</i>					
28:1 Statens kulturråd	37,0	39,0	39,5	43,0	43,9
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	239,8	158,6	163,5	154,9	153,5
28:3 Nationella uppdrag	8,0	8,0	7,9	9,0	9,0
28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	143,1	162,8	162,8	136,8	140,9
28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	774,3	806,8	806,8	822,5	842,6
28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	544,5	647,2	647,2	692,1	711,3
28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	111,5	134,0	134,9	138,2	142,2
28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	36,7	40,4	40,4	43,1	44,4
28:9 Litteraturstöd	99,6	91,9	90,7	100,9	100,9
28:10 Stöd till kulturtidskrifter	20,2	20,7	20,8	20,7	20,7
28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	66,8	63,6	67,7	65,5	66,9
28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	14,2	14,4	14,4	14,9	15,3
28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	4,7	4,8	4,8	5,2	5,3
28:14 Statens konstråd	5,7	6,3	6,5	6,5	6,6
28:15 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	41,2	40,4	39,8	40,4	40,4
28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor	1,5	1,5	1,6	1,8	1,8
28:17 Främjande av hemslöjden	17,6	18,6	18,3	19,1	19,6
28:18 Bidrag till bild- och formområdet	29,1	29,7	29,5	29,7	29,7
28:19 Konstnärnämnden	9,9	10,7	10,9	11,3	11,5
28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer	261,6	268,8	265,5	275,0	281,5
28:21 Riksarkivet och landsarkiven	253,8	265,0	261,6	278,5	286,7
28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet	4,7	4,8	4,8	4,9	5,1
28:23 Språk- och folkminnesinstitutet	24,7	26,6	27,3	29,4	28,0
28:24 Svenskt biografiskt lexikon	3,8	3,9	3,9	4,0	4,1
28:25 Riksantikvarieämbetet	160,7	165,6	157,7	179,2	183,2
28:26 Bidrag till kulturmiljövård	253,8	278,9	276,6	251,7	244,5
28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	-	50,0	50,0	100,0	150,0
28:28 Centrala museer: Myndigheter	660,5	690,1	691,3	744,6	853,7
28:29 Centrala museer: Stiftelser	192,4	195,3	195,3	202,4	207,1
28:30 Bidrag till regionala museer	117,8	137,4	137,4	143,6	147,7
28:31 Bidrag till vissa museer	30,8	39,2	39,2	48,2	55,3
28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	15,4	10,0	10,3	10,0	10,0
28:33 Riksutställningar	38,8	39,7	40,2	42,9	43,9
28:34 Forum för levande historia	-	-	-	40,0	40,9

	Utfall 2001 ¹	Anslag 2002 ²	Utgiftsprognos 2002 ¹	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
28:36 Filmstöd	205,0	239,7	236,6	234,7	234,7
28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	35,6	37,0	37,2	33,2	33,9
28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	2,4	2,5	2,7	3,3	3,4
28:39 Stöd till trossamfund	48,5	49,1	48,5	50,8	50,8
Äldre anslag 2002: 28:11 Stöd till bokhandeln	11,1	9,8	9,0	-	-
Totalt för politikområde Kulturpolitik	4 526,9	4 813,2	4 803,2	5 032,2	5 271,2

¹ Inklusive ev. anslagssparande eller anslagskredit.

² Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

4.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen är att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den; att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande; att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar; att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället; att bevara och bruka kulturarvet; att främja bildningssträvandena samt att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Dessutom har riksdagen antagit mål för vissa verksamheter inom politikområdet, så t.ex. mål för den statliga arkivverksamheten, som har införts i 3 § arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307), mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225), mål för statens bidrag till trossamfund, vilka har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45) samt mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

4.4 Politikens inriktning

Med utgångspunkt från 1996 års kulturpolitiska beslut föreslår regeringen i det följande bl.a. att filmområdet tillförs ytterligare medel för att svensk filmproduktion även fortsättningsvis skall vara framgångsrik. Vidare föreslås att ett särskilt litteraturpris bör instiftas till Astrid Lindgrens minne. Kulturarvs-IT, vars syfte är att erbjuda personer med svåra handikapp arbete, föreslås bli permanentad. På det danspolitiska området tillförs ytterligare resurser för att stärka dansen som konstform i hela landet.

Film

Att främja produktion, distribution och visning av svensk kvalitetsfilm är filmpolitikens huvuduppgift.

Svensk film har under senare år varit mycket framgångsrik. Från såväl kulturpolitiska som näringspolitiska utgångspunkter är det viktigt att det kan produceras mellan 20–25 svenska långfilmer årligen. En jämn och hög nivå ger filmbranschen den stabila grund av kompetens och erfarenhet som behövs för att upprätthålla och utveckla en värdefull svensk filmproduktion.

Regeringen anser det angeläget att upprätthålla den höga kompetens och de resurser som i dag finns inom filmområdet och förordar därför att filmavtalet tillförs 25 miljoner kronor årligen under två år. Regeringen föreslår på tilläggsbudget i denna proposition att filmavtalet för 2002 tillförs 30 miljoner kronor. Detta innebär att avtalet totalt sett tillförs ytterligare 80 miljo-

ner kronor under återstoden av nuvarande avtalsperiod 2002–2004.

Litteraturpris

Ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne bör instiftas fr.o.m. 2003. Priset skall utdelas årligen och omfatta en prissumma på 5 miljoner kronor och ta sin utgångspunkt i Statens kulturråds förslag i rapporten Litteraturpris till Astrid Lindgrens minne – arbetsprocess och organisation (jfr avsnitt 4.8). Regeringen föreslår att anslaget 28:9 *Litteraturstöd* förstärks med 5 miljoner kronor för att inrymma priset.

Fri entré

Museerna är en del av det offentliga rummet och en del av vårt gemensamma kulturarv som alla skall kunna ta del av. Regeringen föreslår därför att fri entré införs under 2004 på de centrala museer som är myndigheter samt att Stiftelsen Nordiska museet erbjuds att medverka i reformen. Stiftelsen Tekniska museet kommer också, under vissa förutsättningar, att erbjudas att delta. Den exakta omfattningen av fri-entréreformen kommer att bli föremål för ytterligare överväganden.

Museerna har ett samhälls- och bildningsansvar och bör därför ha delar av samma public-serviceuppdrag som t.ex. bibliotek, skolor och universitet har. Det finns även en viktig demokratisk aspekt i att öka medborgarnas tillgänglighet till det gemensamma kulturarvet som förvaltas av de centrala museerna.

Fri entré kommer med all säkerhet leda till att fler människor från alla delar av landet söker sig till museerna, men kanske ändå viktigare, att nya grupper av besökare lockas dit. En sådan utveckling visar den försöksverksamhet med fri entré som Statens historiska museer har genomfört på uppdrag av regeringen. I en första delrapport redovisar myndigheten resultaten från den försöksverksamhet som gjordes under våren 2002. Rapporten visar att besökssiffrorna vid myndighetens två museer ökade med 154 respektive 97 procent under försöksperioden och att en stor del av ökningen kan hänföras till skolelever samt till grupper som tidigare sällan eller aldrig besökt museer. En slutlig rapport kommer att lämnas till regeringen i februari 2003.

Regeringen har för avsikt att tillsammans med museerna inleda en dialog om omfattning, resurser och praktiska frågor kring ett införande av fri entré och avser att återkomma med ytterligare

förslag kring reformen i samband med budgetpropositionen för 2004.

Kulturbyggnadernas hyror

Ett antal äldre byggnader som från början beställts och med åren ytterligare anpassats för sitt ändamål och kommit att bli symboler för en kulturinstitutionens verksamhet övergick 2002 från marknadsbaserade till kostnadsbaserade hyror. Det är Operans, Dramatens, Nationalmuseums, Naturhistoriska riksmuseets och Historiska museets huvudbyggnader.

Regeringen har i september 2002 beslutat om direktiv till en parlamentarisk kommitté med uppgift att utreda frågor om hyressättning av vissa ändamålsfastigheter inom bl.a. kulturområdet (jfr bet. 2001/02:FiU14). Kommittén skall bl.a. pröva om de avkastningskrav som ställs för lokaler inom kulturområdet är ändamålsenliga, hur ansvaret för utförandet av underhållsåtgärder fördelar sig mellan hyresvärd och hyresgäst inom ramen för gemensamt upprättade förvaltningsplaner, samt hur förändrade hyreskostnader skall påverka anslagen.

Forum för levande historia

Den nya myndigheten Forum för levande historia inrättas 2003 i enlighet med riksdagens beslut. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2002 att 40 miljoner kronor skulle utgå till myndighetens verksamhet fr.o.m. 2003 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:KrU1, rskr. 2001/02:72). Myndigheten skall arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Verksamheten skall syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Kulturarvs-IT

Kulturarvs-IT påbörjades 1999 som en försöksverksamhet i syfte att öka tillgängligheten till kulturarvet samtidigt som personer med svåra arbetshandikapp kunde erbjudas arbete. En utvärdering som gjordes 2001, visade att satsningen har varit lyckad såväl sysselsättningspolitiskt som kulturpolitiskt. Riksdagen beslutade därefter (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:AU1) att försöksverksamheten skulle förlängas ytterligare ett år.

Det arbete som hittills utförts inom ramen för Kulturarvs-IT har till största delen rört digitalisering av fotografier, kartor och andra doku-

ment. Uppdragsgivare har främst varit centrala och regionala institutioner inom musei- och arkivsektorerna, vilka genom satsningen fått arbete utfört som tidigare inte alltid har kunnat ges tillräcklig prioritet. Cirka 200 personer har genom satsningen fått möjlighet till en meningsfull och utvecklande sysselsättning.

Regeringen föreslår en permanentning av Kulturarvs-IT fr.o.m. 2003 (prop. 2002/03:1, utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik). I samband med detta överförs sammanlagt 13 miljoner kronor från utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Regeringen föreslår att 8,8 miljoner kronor av ovanstående summa förs till anslaget 28:25 *Riksantikvarieämbetet* och att 4,2 miljoner kronor förs till anslaget 28:31 *Bidrag till vissa museer*. Medlen skall i båda fallen i huvudsak användas till löner för arbetsledare inom ramen för verksamheten inom Kulturarvs-IT.

Industrisamhällets kulturarv

Under 2002 har bidrag utgått till arbetslivsmuseer, som en del av satsningen på industrisamhällets kulturarv.

Bidragen ska stödja projekt som stärker arbetslivsmuseernas möjligheter att bevara och bruka industrisamhällets kulturarv. Arbetslivsmuseerna ger en helhetssyn där arbetsliv, teknik, produktionsprocesser, sociala förhållanden, folkbildning, kultur, fackligt och politiskt arbete tydliggörs. Det finns i dag ca 1 000 registrerade arbetslivsmuseer vilka till största delen drivs av ideella krafter. En fortsatt fördelning av bidrag till arbetslivsmuseer främjar och utvecklar bevarandet, gestaltandet och brukandet av industrisamhällets kulturarv. Regeringen föreslår att 4 miljoner kronor anslås för permanent bidragsgivning till arbetslivsmuseer.

I syfte att ge förutsättningar för fortsatta insatser för bevarande, gestaltande och brukande av industrisamhällets kulturarv avsatte regeringen totalt 7 miljoner kronor för perioden 2002–2004, därav 1,8 miljoner kronor för 2003 och 1,7 miljoner kronor för 2004.

Dalhall

Dalhall Festspelsscen i Rättvik har funnits sedan 1994 och har rönt stor uppmärksamhet både i Sverige och utomlands. Med hjälp av nationella och regionala investerings- och projektstöd har Dalhall på kort tid utvecklats till en

betydande arena för gästspel av musik och musikteater.

Regeringen har under tre år lämnat tillfälliga stöd för att verksamheten skall få en god start. För att säkerställa den framtida verksamheten bör Dalhall nu beviljas ett årligt statligt verksamhetsstöd. Stödet beräknas till 1 miljon kronor.

Dansen i regionerna

Regeringen genomförde den 2 september 2002 en hearing om den professionella dansen i hela landet (jfr prop. 2001/2002:1 utg. omr. 17). Under hearingen förtydligades ett flertal problemställningar som varit vägledande för regeringen i det samlade förslag till nya insatser på dansområdet som beskrivs nedan. Bland annat presenterades under hearingen olika modeller för att stärka den professionella dansföreställningen i landets regioner. Vidare betonades behovet av ett nationellt nätverk av fullt utrustade spelplatser i varje region samt av kompetenta arrangörer för mottagande av gästspel och av s.k. residens, dvs. tidsbegränsade projekt då en värdinstitution inbjuder en koreograf eller en dansgrupp att genomföra en samproduktion. Från flera håll efterfrågades ett särskilt arrangörstöd på dansområdet.

1996 års kulturpolitiska beslut innebar både att dansens ställning som egen konstform bekräftades och att nya insatser gjordes med inriktning på att stärka dansen i regionerna. Mot bakgrund av nyligen genomförda utredningsinsatser och av den ovannämnda hearingen föreslår regeringen nu ett antal nya insatser på dansområdet under de närmaste åren. Sammanlagt uppgår satsningen till 10 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att ett nytt nationellt uppdrag inrättas fr.o.m. 2003 på området samtida dans för att stärka framför allt det fria danslivets möjligheter att turnera i hela landet. Som första mottagare av detta uppdrag avser regeringen att utse Dansnät Sverige, en sammanslutning av sex regionala huvudmän och Dansens Hus i Stockholm. Med det nationella uppdraget följer en ersättning till mottagaren på 1 miljon kronor per år under tre år. För att bl.a. täcka kostnader i uppbyggnadsskedet av det nya regionala Dansnät Sverige får Dansens Hus under 2002 ett tillfälligt stöd om 500 000 kronor från regeringen.

De konstnärspolitiska insatserna riktade mot de fria koreograferna och dansarna har varit

alltför begränsade och regeringen föreslår att bidragsgivningen till dessa grupper nu förstärks fr.o.m. 2003. För detta ändamål beräknas en förstärkning med 3 miljoner kronor inom ramen för anslaget 28:20 *Ersättningar och bidrag till konstnärer*.

Vidare föreslår regeringen att ett nytt arrangörsstöd och ett nytt turnéstöd införs fr.o.m. 2003 under en försöksperiod om tre år. Det statliga stödet bör vara förenat med villkor på ekonomisk motprestation från de regionala huvudmännens sida. Detta innebär att förutsättningarna att ta emot och att turnera med dansföreställningar i hela landet förbättras, liksom att samverkansprojekt som turnéslingor och andra återkommande satsningar på den offentliga föreställningen i regionerna också kan få stöd. För de nya arrangör- och turnéstöden beräknas 2 miljoner kronor per år fr.o.m. 2003 och därefter ytterligare 2 miljoner kronor fr.o.m. 2004. Det starka intresset för residens bör därtill beaktas av Statens kulturråd inom ramen för rådets utvecklingsinsatser.

För att säkerställa en fortsatt hög nivå på verksamheten bedömer regeringen att Dansens Hus behöver en ekonomisk förstärkning och föreslår en höjning av anslaget med 500 000 kronor för 2003 och med ytterligare 1 miljon kronor fr.o.m. 2004.

Riksteatern med Cullbergbaletten är en av landets viktigaste institutioner på dansområdet. Det är regeringens bedömning att den sammanhållna syn på dansens roll i Sverige som Riksteatern nu avser att utarbeta kommer att få en stor betydelse för spridningen av den professionella dansen i hela landet.

Med dessa insatser bedömer regeringen att möjligheten för en publik att ta del av samtida danskonst i hela landet kommer att väsentligen förbättras samtidigt som de fria koreograferna och dansarna får en förbättrad arbetsmarknad.

För att skapa ytterligare tydlighet och bredare förankring för kommande insatser på området avser regeringen att ge Statens kulturråd i uppdrag att ta fram ett handlingsprogram för den professionella dansen i Sverige.

Nationella uppdrag

Nationella uppdrag ges till institutioner eller verksamheter som står för utveckling och förnyelse inom en konstriktning eller verksamhetsform. Syftet är att ta till vara kunnande och idéer från hela landet för att bidra till utveckling och

förnyelse inom olika delar av kulturområdet. För de sex nationella uppdrag som löper ut 2002 har regeringen för avsikt att utse nya innehavare för perioden 2003–2005. Dessa är Dalateatern (barn- och ungdomsteater), Film i Värmland (regional filmverksamhet), Drömmarnas Hus (ungdomskultur), Eric Ericsons Kammarkör (musik), Baltic Art Center (samtidskonst) och Jämtlands läns museum (museiverksamhet).

Som redovisats ovan föreslår regeringen även att ett nytt tidsbegränsat nationellt uppdrag inom området samtida dans inrättas och att 1 miljon kronor avsätts för detta ändamål.

Folk- och skolbibliotek

Regeringen har under senare år starkt prioriterat insatser för barn och unga på litteraturområdet. Genom att kommunerna fått möjlighet att ansöka om statsbidrag för inköp av litteratur till barn och unga har tillgången till litteratur på skolor och folkbibliotek påtagligt förbättrats. Vidare har statens insatser för läsfrämjande verksamhet i skolor, på bibliotek och inom ideella organisationer medverkat till ökade möjligheter för engagerade personer att aktivt arbeta med barn och ungas litteratur och läsning. Dessutom är målsättningen med den sänkta mervärdesskatten på böcker att läsandet i alla grupper skall öka.

Skolbiblioteken spelar en central roll för att stimulera läsande och få alla barn att behärska det svenska språket. En stor del av landets grundskolor saknar särskild skolbibliotekspersonal och många har endast ett fåtal personaltimmar i veckan. Vidare är tillgången till litteratur högst varierande. Regeringen anser att en ökning av resurserna till personal i skolbiblioteken skulle betyda mycket för stimulans till läsning. Det är möjligt för kommunerna att utnyttja statens stöd till personalförstärkning i skola och fritidshem för detta ändamål. Staten lämnar sedan 2001 ett riktat statsbidrag till skolsektorn för personalförstärkningar i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. För 2003 innebär det jämfört med föregående år ytterligare 1 miljard kronor i ökade resurser och 3 000 fler lärare och andra specialister i skolan. Skolverket har dessutom regeringens uppdrag att stödja arbetet med språkutveckling med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna i skolan samt att förstärka och utveckla skolbibliotekets pedagogiska roll (jfr utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning).

Det inköpsstöd till folk- och skolbibliotek som regeringen införde 1997 och som uppgår till 25 miljoner kronor har fått ett starkt genomslag i hela landet. Kulturrådets utvärdering av stödet visar att bidragen fördelats huvudsakligen utifrån kommunernas invånarantal och andel barn och ungdomar upp till 18 år, att bidragen medverkat till en utveckling av folkbibliotekens uppsökande verksamhet, att bidragen i stor utsträckning gått till skolor och skolbibliotek och att det stora antalet ansökningar genom åren vittnar om ett stort behov, särskilt i skolor.

Regeringen föreslår därför att ytterligare 4 miljoner kronor beräknas under anslaget 28:9 *Litteraturstöd* för att inrymma ett utvidgat inköpsstöd till folk- och skolbibliotek.

Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek driver under åren 2000–2002 ett projekt i Grängesberg, som bl.a. innebär att arkivmaterial ordnas och förtecknas och samtidigt är tillgängligt för forskare. För att denna verksamhet skall kunna permanentas föreslår regeringen en förstärkning av anslaget till Riksarkivet och landsarkiven med 700 000 kronor fr.o.m. 2003.

Naturhistoriska riksmuseet

Naturhistoriska riksmuseet bedriver en omfattande utställnings- och forskningsverksamhet. Regeringskansliet har låtit genomföra en särskild översyn av museets lokaler och verksamhet som bl.a. beskriver lokalfrågor samt belyser alternativa handlingsvägar i syfte att på både lång och kort sikt kunna utarbeta en handlingsplan för museets lokalförsörjning.

För att förstärka och genomföra ytterligare satsningar på att föra ut kunskap om komplexa naturvetenskapliga och naturhistoriska samband föreslår regeringen en anslagshöjning för Naturhistoriska riksmuseet med 3,4 miljoner kronor fr.o.m. 2003.

Dessutom föreslår regeringen att anslaget till Naturhistoriska riksmuseet höjs engångsvis med 1,6 miljoner kronor för att säkra bevarandeförhållandena för samlingarna.

FishBase är ett projekt som har till uppgift att upprätta en globalt tillgänglig databas med uppgifter om världens fiskarter och fiskresurser. Eftersom Naturhistoriska riksmuseet har en internationellt erkänd kunskap inom området och kan erbjuda en kvalificerad forskningsmiljö för projektet föreslås en lokalisering av ledningen för

FishBase till myndigheten och en ökning av anslaget med 2 miljoner kronor. Förslaget finansieras genom en överföring från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Statens museer för världskultur

Statens museer för världskultur fortsätter arbetet med att förbereda, planera och bygga upp verksamheten kring det nya Världskulturmuseet i Göteborg. Statens fastighetsverk har presenterat den slutliga tidsplanen för bygget av museet, där det framgår att byggnaden kommer att vara färdig för inflyttning den 1 april 2004.

För att ge rimliga ekonomiska förutsättningar för Världskulturmuseets verksamhet föreslår regeringen att anslaget till Statens museer för världskultur höjs med 29,1 miljoner kronor fr.o.m. 2003.

Statens historiska museer

Statens historiska museer har under de senaste åren haft betydande framgångar med sin utställningsverksamhet.

Myndigheten har dock ackumulerade eftersläpningar när det gäller bl.a. konservering och dokumentation av arkeologiska föremål samt handläggning av fyndfördelningsärenden. För att ge myndigheten en möjlighet att komma tillrätta med situationen inom detta viktiga område, föreslår regeringen att anslaget till Statens historiska museer höjs med 900 000 kronor fr.o.m. 2003.

Kyrkoantikvarisk ersättning

I enlighet med riksdagens beslut under 1999 om kyrkoantikvarisk ersättning erhåller Svenska kyrkan fr.o.m. 2002 en viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176). Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. År 2003 uppgår ersättningen till 100 miljoner kronor.

Arbetets museum

Stiftelsen Arbetets museum har under de senaste åren utvecklat samarbetet med och stödet till landets arbetslivsmuseer. Detta har delvis skett mot bakgrund av och i linje med regeringens

satsning på industrisamhällets kulturarv. Stödet från Arbetets museum handlar bl.a. om att vara en resurs dit de oftast mycket små arbetslivsmuseerna kan vända sig med frågor och problemställningar som behöver lösas. Museet har även arbetat mer konkret med olika seminarier riktade till de många gånger ensamma och med små eller nästan inga resurser försedda "eldsjälar" som förestår arbetslivsmuseerna. En viktig fråga som har tagits upp vid flera tillfällen är återväxten, dvs. hur man överför kunskap om och intresse för arbetslivsmuseerna till en ny generation.

Arbetets museum har vid några tidigare tillfällen erhållit engångsbidrag för att kunna upprätthålla ovan nämnda arbete. I och med att regeringen nu föreslår en permanentning av satsningen på arbetslivsmuseerna inom ramen för industrisamhällets kulturarv (se avsnittet om industrisamhällets kulturarv), anser regeringen att även en permanentning av bidraget till Arbetets museum bör ske, för att museet ska kunna vidareutveckla stödet till arbetslivsmuseerna.

Regeringen föreslår att bidraget till Arbetets museum höjs med 1 miljon kronor fr.o.m. 2003.

Nobelmuseum i Stockholm

Regeringen, Nobelstiftelsen och Stockholms stad har enats om att verksamheten vid Nobel-museet skall permanentas. Regeringen föreslår att Nobelmuseet fr.o.m. 2003 anvisas 10 miljoner kronor i anslag, vilket finansieras med 5 miljoner kronor vardera från utgiftsområdena 16 och 17. Verksamheten fortsätter tills vidare i Börshuset i Stockholm, där den har bedrivits sedan våren 2001. Frågan om ett Nobelmuseum har tidigare utretts och uppdraget redovisades i betänkandet Nobelcenter i Stockholm (SOU 1997:117).

Sveriges teatermuseum

Sveriges teatermuseum (tidigare Drottningholms teatermuseum) flyttade under 2001 till nya lokaler, vilket medförde ökade hyreskostnader för museet. Verksamheten är inne i en uppbyggnadsfas och behöver en ekonomisk förstärkning.

Regeringen föreslår att bidraget till Sveriges teatermuseum höjs med 500 000 kronor fr.o.m. 2003.

Trossamfund

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund (SST) har i sin verksamhet omfattande kontakter med olika trossamfund. Regeringen har i skrivelsen Integrationspolitik för 2000-talet (skr. 2001/02:129) aviserat sin avsikt att uppdraga åt SST att fördjupa dialogen med trossamfunden kring frågor som rör kvinnors och barns rättigheter.

Att SST blev en statlig myndighet fullt ut 2000 medförde kostnadsökningar, bl.a. för den ekonomiadministrativa förvaltningen. Någon kompensation för detta utgick inte i samband med ombildningen. SST:s medverkan i olika sammanhang efterfrågas också i allt större utsträckning inom olika områden som berör trossamfunden. För att kompensera kostnadshöjningen och säkerställa en fortsatt god verksamhet föreslår regeringen en ökning av anslaget med 700 000 kronor.

Museum Vandalorum

I budgetpropositionen för 2001 redogjorde regeringen för projektet Museum Vandalorum. Regeringen beräknade att ett årligt verksamhetsstöd på ca 8 miljoner kronor skulle utbetalas till verksamheten fr.o.m. 2003, förutsatt att projektet realiserar (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17 avsnitt 4.4).

Projektet befinner sig fortfarande i en planerings- och utvecklingsfas. Regeringen föreslår därför att 1,5 miljoner kronor ställs till regeringens disposition, i syfte att anvisas till Museum Vandalorum när verksamheten kommer igång under 2003. Regeringen följer utvecklingen av projektet.

Statens sjöhistoriska museer

Statens sjöhistoriska museer har genom Marinmuseum i Karlskrona initierat ett samarbete med kommunala och regionala aktörer för att utveckla Marinmuseum till ett nav för det nationella marina kulturarv som representeras av örlogsbasen och övriga befästningsverk runt Karlskrona.

Regeringen föreslår att anslaget för Statens sjöhistoriska museer höjs med 1 miljon kronor engångsvis för 2003 så att förutsättningar skapas för en fortsatt utveckling av samarbetet.

Utfällningar av svavel har upptäckts i regal-skeppet Vasas skrov. För att rätt åtgärder skall kunna sättas in, har myndigheten bl.a. initierat ett särskilt forskningsprojekt. Regeringen följer utvecklingen.

Språk- och folkminnesinstitutet

Det vetenskapliga arbetet, kunskapsuppbyggnaden, är grunden för Språk- och folkminnesinstitutets verksamhet. Merparten av arbetet sker i projektform där flera projekt är långsiktiga och resurskrävande.

För att vidmakthålla kompetensen vid bearbetning och bevarande av den värdefulla dokumentationen i arkivens omfattande samlingar samt att möjliggöra tolkning och förmedling av innehållet föreslås att myndigheten engångsvis anvisas 2 miljoner kronor.

Bibliotek ersättningen

Bibliotek ersättning lämnas till upphovsmän av litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användningen av deras böcker genom landets alla folk- och skolbibliotek. Ersättningen utgår dels som individuella, statistiskt beräknade ersättningar, direkt till författare m.fl. för den utlåning som skett, dels i form av stipendier och bidrag. Ersättningarna, som fördelas av styrelsen för Sveriges författarfond, har stor betydelse för många upphovsmäns försörjning under sammanhängande arbetsperioder.

Regeringen godkände den 9 augusti 2001 en överenskommelse med Sveriges Författarförbund m.fl. om bibliotek ersättningen för 2002 och 2003. Enligt överenskommelsen skall grundbeloppet för hemlån av originalverk vara 109 öre 2002 och 112 öre 2003. Detta innebär en höjning med totalt 5 öre jämfört med nivån för 2001. Medelsberäkningen utgår från den senaste slutgiltigt fastställda biblioteksstatistiken från 2000. Den totala bibliotek ersättningen för 2003 beräknas till drygt 113,8 miljoner kronor.

Hemslöjden

Nämnden för hemslöjdsfrågor fick i december 2001 en engångsvis förstärkning med 150 000 kronor för att kunna uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Regeringen bedömer att nämnden behöver en anslagsförstärkning för att verksamheten skall kunna upprätthållas på nuvarande nivå. Regeringen föreslår därför att an-

slaget till nämnden höjs med 200 000 kronor fr.o.m. 2003.

Språk

Samhällsutvecklingen medför att svenska språkets ställning förändras och därmed behoven av språkvårdsverksamhet. Engelskan har fått en allt starkare ställning, Sverige har blivit ett mångspråkigt samhälle och kraven på en god förmåga att använda språket i såväl tal som skrift har ökat, bl.a. på grund av IT-utvecklingen. Kraven på språkvården har därmed ökat och förändrats. En parlamentarisk kommitté har under våren 2002 lämnat betänkandet Mål i mun. Förslag till handlingsprogram för svenska språket (SOU 2002:27). Betänkandet har remitterats och regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan under 2003.

För att möjliggöra visst utvecklingsarbete i form av fortbildning av personal m.m. föreslår regeringen att anslaget till Svenska språknämnden förstärks med 200 000 kronor fr.o.m. 2003.

Länsteater i Jämtland

Under senare år har regeringen prioriterat utbyggnaden av länsteaternätet och medverkat till att regionala institutioner kunnat etableras i Jämtlands och Södermanlands län, de sista länen utan fast regional teaterverksamhet.

I Jämtland har försöksverksamheten med länsteater pågått sedan 1999. Under den tiden har teatern lyckats förankra sin verksamhet i regionen väl. Teatern bör därför fr.o.m. 2003 införlivas i det permanenta statliga stödsystemet för regionala kulturinstitutioner. För ändamålet beräknas ett årligt verksamhetsstöd på 1,5 miljoner kronor.

Drottningholms slottsteater

Drottningholms slottsteater är en unik 1700-talsteater som sommartid ger föreställningar av tidstrogen opera och balett i originalmiljö. Stiftelsen Drottningholms teatermuseum får ett årligt statsbidrag för föreställningsverksamheten men har de senaste tre åren därutöver tilldelats extra medel för att bl.a. möjliggöra satsningar på unga artister och samverkan med utländska musikinstitutioner. För att säkerställa fortsatta satsningar bör teatern tilldelas ett motsvarande stöd även för 2003. För ändamålet beräknas ett engångsbidrag på 1 miljon kronor.

Strindbergsteatern

Sedan flera år har det funnits planer på att återställa Strindbergs Intima Teater vid Norra Bantorget i Stockholm till en fungerande teater med kontinuerlig verksamhet. Stockholms stad är en viktig intressent i projektet. Sedan den 1 januari 2002 har Stiftelsen Strindbergsmuseet huvudmannskapet för teatern. Regeringen har tidigare pekat på att det ligger ett starkt intresse i att Strindbergs egen teater åter blir en levande teatermiljö. För närvarande befinner sig teatern i ett uppbyggnadsskede och för att utveckla verksamheten med teaterföreställningar, annan scenisk verksamhet och samverkan med museet beräknas ett engångsbelopp på 1 miljon kronor för 2003.

Västanå Teater

Västanå Teater i Värmland har haft stora framgångar under senare år, inte minst genom etablerandet av den nya sommarscenen BerättarLadan i Sunne. Genom ett regionalt uppdrag där stat, region och kommun står som gemensamma intressenter får teatern möjlighet att ytterligare utveckla sin teaterverksamhet under en försöksperiod på tre år. Det regionala uppdraget innebär att det statliga stödet till Västanå Teater utökas fr.o.m. 2003.

Statens kulturråd

Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. För att ge myndigheten möjlighet att ytterligare utveckla sin kompetens inom de verksamheter som hör till ansvarsområdet, föreslår regeringen en förstärkning av Kulturrådets förvaltningsanslag med 1 miljon kronor fr.o.m. 2003. För administrationen av litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne föreslår regeringen att Kulturrådet anvisas 2 miljoner kronor fr.o.m. 2003.

Försvarshistoriskt museum i Boden

Bodens kommun har lagt fram ett förslag till ett försvarshistoriskt museum med lokalisering på det avvecklade regementetsområdet A8 i Boden. Projektet har utarbetats i samarbete med Riksantikvarieämbetet, Statens försvarshistoriska museer, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Försvarsmakten, Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Centrala omställningsgruppen samt Norrbottens turistråd. Museets uppbyggnad avses samfinansieras med insatser från Länsstyrelsen i Norrbottens län, Försvarsmakten, Bo-

dens kommun samt genom EG:s strukturfonder. Det nya museet planeras att invigas vid årsskiftet 2003/2004.

För att möjliggöra drift av ett försvarshistoriskt museum i Boden beräknar regeringen ett bidrag på 4 miljoner kronor till verksamheten fr.o.m. 2004, under förutsättning att projektet samfinansieras med övriga parter.

Arkitektur, form och design

Arkitektur, form och design är ett prioriterat område av regeringen. Våren 2003 avser regeringen i en skrivelse till riksdagen att redovisa arbetet inom dessa fält sedan mitten av 1990-talet. I skrivelsen utvecklas också inriktningen på politiken inom arkitektur, form och design. En viktig utgångspunkt kommer Framtidsformer; Handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117) att vara.

Trygghetssystemen

Regeringen tillkallade under 2001 en särskild utredare med uppgift att kartlägga hur gällande trygghetssystem inom bl.a. socialförsäkringsområdet förhåller sig till konstnärlig verksamhet (Ku 2001:04). Utredaren skall pröva om de nuvarande regelverken innebär särskilda problem för konstnärliga yrkesutövare särskilt egenföretagande och frilansande konstnärer. Vidare skall utredaren analysera hur konstnärspolitiska stipendier och bidrag påverkar konstnärliga yrkesutövares rätt till andra stödformer utanför det konstnärspolitiska området.

Arkivutredning

Regeringen tillkallade 2001 en särskild utredare med uppgift att se över vissa arkivfrågor (Ku 2001:02). Ett av syftena var att föreslå åtgärder som underlättar för nya grupper i samhället att använda arkiven och som förbättrar arkivens tillgänglighet (dir. 2000:104). Utredaren skulle bl.a. överväga frågor som rör det statliga arkivväsendet, samverkan mellan statlig och kommunal arkivverksamhet, enskilda arkiv samt användandet av informationsteknik och digitalisering. Vidare skulle en översyn göras av lämpliga former för bevarande av dokument på minoritetspråken. Utredaren redovisade sina förslag den 26 september 2002 (SOU 2002:78). Regeringen avser att efter remissbehandling av utredarens förslag återkomma till riksdagen i de aktuella frågorna.

Samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer

Under senare år har samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer (ABM-samverkan) ökat. Det rör sig bl.a. om samverkan i övergripande frågor av principiell betydelse, i första hand på central nivå, samt samverkan genom konkreta projekt på framför allt regional och lokal nivå.

Statens kulturråd, Riksarkivet och Kungl. biblioteket har på regeringens uppdrag gjort en kartläggning och utvärdering av vidtagna åtgärder på ABM-området. Rapporten är för närvarande ute på en bred remiss till olika myndigheter, institutioner och organisationer runt om i landet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Filmvårdscentral i Grängesberg

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2002 att en filmvårdscentral för ickefiktiv film skall inrättas i Grängesberg och att Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall vara huvudman för denna. Riksdagen biföll delvis förslaget och menade att Filminstitutet skulle vara huvudman under 2002, men bad regeringen att återkomma till frågan om det framtida permanenta huvudmannskapet (bet. 2001/02:KrU1, rskr. 2001/02:72).

Regeringen har analyserat huvudmannsfrågan ytterligare och gör bedömningen att Filminstitutet även fortsättningsvis är den lämpligaste huvudmannen för filmvårdscentralen. Skälen är att Filminstitutet är den enda institution inom kulturområdet som innehar den bas kunskap om filmmediet som är av avsevärd betydelse för att verksamheten vid filmvårdscentralen skall kunna bedrivas på ett adekvat sätt. I Filminstitutets uppdrag ingår dock att komplettera denna sakkunskap med ämneskunskap i exempelvis kulturhistoria och etnologi genom nära samverkan med organisationer och institutioner som besitter dessa viktiga kunskaper. I sammanhanget bör det nämnas att Filminstitutet arbetar vidare helt i linje med den rapport som lämnades av, och de kontakter som skapades inom ramen för, den organisationskommitté som under våren 2002 hade i uppdrag att ta fram de närmare arbetsformerna för filmvårdscentralen. I organisationskommittén ingick bl.a. representanter för hembygdsrörelsen, museiområdet och arkivsektorn.

Regeringen avser att låta Svenska Filminstitutet även fortsättningsvis vara huvudman för filmvårdscentralen i Grängesberg.

Bebyggelseutredning

Regeringen har beslutat att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över vissa frågor som rör bebyggelseskydd och skydd för lösöre (dir. 2002:96). Uppdraget skall såvitt gäller kyrkstäder redovisas senast den 31 januari 2003 och i övrigt senast den 15 december 2003.

Uppdragsarkeologi

Utgångspunkten när det gäller den uppdragsarkeologiska verksamheten är att arkeologiska utredningar och undersökningar skall vara av vetenskapligt god kvalitet och genomföras till en kostnad som inte är högre än vad som är motiverat med hänsyn till omständigheterna. Av betydelse i det sammanhanget är bl.a. hur bestämmelserna i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. tillämpas, Riksantikvarieämbetets och länsstyrelsernas uppgifter på området samt uppföljningen av den uppdragsarkeologiska verksamheten. Dessa frågor omfattas av den interna översyn av uppdragsarkeologin som genomförs inom Kulturdepartementet. Inom ramen för översynen uppmärksammas också de konsekvenser som de stora svängningarna när det gäller offentliga infrastruktursatsningar innebär för den avgiftsfinansierade uppdragsarkeologin, bl.a. Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar (UV), samt konkurrenssituationen på området. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med anledning av den pågående översynen. Regeringen följer den granskning som Riksdagens revisorer för närvarande genomför av myndigheter på marknaden och som bl.a. omfattar uppdragsarkeologi. Revisorererna kommer att presentera en delrapport om uppdragsarkeologi under hösten 2002. Granskningsrapporten beräknas vara klar i april 2003.

Översyn av vissa musikgenrer

I budgetpropositionen för 2002 konstaterade regeringen att det fanns anledning att överväga vissa riktade insatser för bl.a. nutida konstmusik och jazz. Regeringen har gett Statens kulturråd i uppdrag att lämna förslag på hur situationen kan förbättras i svenskt musikliv för musikgenrer som har svårare än andra att hävda sin ställning i musiklivet och hos publiken. Särskild vikt skall läggas vid situationen för nutida konstmusik och jazz. I uppdraget ingår att undersöka hur regionala och lokala aktörers roll kan stärkas samt att se över stödet till arrangerande musikföreningar.

Orkestrarnas villkor

I strävandena att utveckla det lokala musiklivet är länsmusikorganisationerna och de professionella symfoni- och kammarorkestrarna en viktig resurs. Av en kartläggning som Statens kulturråd gjort framgår dock att utbudet av orkestermusik är geografiskt ojämnt fördelat över landet. Medan orkesterinstitutionerna på vissa håll ligger tätt, saknar stora delar av Sverige tillgång till professionell orkesterverksamhet. För många av orkestrarna saknas dessutom en stabil finansiering. Särskilda problem har de små och medelstora orkestrarna som på grund av avståndet till storstadsområdena har svårt att rekrytera musiker, i synnerhet till vikariat och deltidstjänster.

Mot bakgrund av Kulturrådets rapport och riksdagens tillkännagivande den 21 mars 2002 (bet. 2001/02:KrU16, rskr. 2001/02:209) avser regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och analysera orkestrarnas situation i landet samt lämna förslag till åtgärder för den fortsatta orkesterverksamheten.

Bibliotekslagen

Förslag till ändringar av bibliotekslagen (1996:1596) har övervägts (jfr bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Det har då visat sig finnas ett behov av en djupare analys för att undersöka om bibliotekslagen bör ändras på ett sätt som kan motverka de skillnader som finns mellan olika kommuner vad avser biblioteksverksamheten. Frågan om en ändring av bibliotekslagen kommer att beredas vidare i särskild ordning.

Utgiftsminskningar

Regeringen har i budgetpropositionen (volym 1, avsnitt 6.2.1) redovisat vissa generella åtgärder för att minska den statliga konsumtionen i syfte att klara utgiftstaket för 2003 och 2004. Inom politikområde kulturpolitik har omprioriteringar gjorts så att pågående verksamhet så långt möjligt inte skall beröras av besparingskraven. Den sammanlagda minskningen som föreslås inom politikområdet uppgår till 33,2 miljoner kronor och berör främst kulturmiljövård samt forskning och utveckling.

4.5 Insatser**4.5.1 Insatser inom politikområdet***Teater, dans och musik*

De statliga insatserna syftar till att öka tillgängligheten till teater, dans och musik, såväl geografiskt som socialt, samtidigt som förutsättningar ges för fortsatt hög kvalitet i det konstnärliga utövandet. En viktig del av de kulturpolitiska insatserna är den infrastruktur av konstnärliga institutioner som med statligt stöd byggs upp på nationell, regional och lokal nivå. Operan och Dramaten har tillsammans med Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus initierande, främjande och producerande uppgifter av nationell betydelse. Regionala och lokala teater- och orkesterinstitutioner ger tillgång till professionell scenkonst och musik av hög kvalitet över hela landet. Genom länsmusiken samverkar staten och landstingen om att göra musik av samtliga genrer tillgänglig för alla. Staten lämnar även ett betydande stöd till det fria teater-, dans- och musiklivet genom bidrag till bl.a. fria grupper, arrangörsföreningar och fonogramproduktion.

Teater, dans och musik är det största insatsområdet inom den statliga kulturpolitiken. Insatserna uppgår 2002 totalt till drygt 1,4 miljarder kronor. Härtill kommer konstnärspolitiska åtgärder med inriktning på musik eller scenkonst. Stor betydelse har, förutom de bidrag och ersättningar som Konstnärsnämnden fördelar, stödet till TeaterAlliansen på 15 miljoner kronor och den lagstadgade kassettersättningen som under 2001 gav ca 63 miljoner kronor för vidare befordran till dramatiker, skådespelare, musiker m.fl. Vidare får teatern, dansen och musiken del av konstområdesövergripande insatser i betydande omfattning. Dit hör bl.a. stödet till de tre län som t.o.m. 2002 ingår i försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel, vissa nationella uppdrag, stödet till samisk kultur, stödet till centrumbildningar, stödet till centrala amatörorganisationer, verksamheten med länskonstnärer och insatserna på det mångkulturella området.

Under sexårsperioden 1997–2002 har ca 131 miljoner kronor satsats på långsiktiga åtgärder inom teater-, dans- och musikområdet. Härtill kommer engångsinsatser under perioden på totalt ca 55 miljoner kronor. De förslag som lämnas i denna proposition innebär en förstärkning av området med ca 15 miljoner kronor.

Reformverksamheten under perioden 1997–2002 omfattar bl.a. följande åtgärder inom området.

Dansen har tillförts medel för regional verksamhet samt för utökad verksamhet vid bl.a. Dansens Hus. Stödet till fria teater-, dans- och musikgrupper och bidragen till musiklivets arrangörsorganisationer har i det närmaste fördubblats. En ny regional musikteaterinstitution (Norrlands Musik- och Dansteater), två dansinstitutioner (Skånes Dansteater och Norrdans) samt tre musikinstitutioner (Göteborgsmusiken, Musica Vitae i Växjö och Norrbottens kammarorkester) har införlivats i det regionala stödsystemet. Särskilda stöd har beviljats för utveckling av länsteaterverksamhet i Jämtlands och Södermanlands län.

I anslutning till den anslagsjustering avseende länsmusiken som riksdagen beslutade 1997 (prop. 1997/98:1 utg.omr. 17, bet. 1997/98:KrU1, rskr. 1997/98:97) har särskilda nivåhöjande insatser gjorts för ett antal länsmusikorganisationer med permanent orkester eller annan specialinriktad verksamhet. Ett förstärkt stöd har sålunda lämnats till Svenska Kammarorkestern i Örebro, Gotlandsmusiken, Musik i Dalarna och Norrbottensmusiken.

Särskilda insatser har gjorts för att förstärka folkmusikens och folkdansens ställning i landet. Eric Sahlström-institutet i Tobo, Uppland har tilldelats ett årligt verksamhetsstöd och Rikskonserter har fått möjlighet att inrätta en scen för folk- och världsmusik och dans i det s.k. Stallet på Nybrokajen 11 i Stockholm.

Under 1998 och 1999 avsattes en mindre del av de regionala institutionernas årliga verksamhetsstöd till riktade utvecklingsinsatser i syfte att öka tillgängligheten. Från och med 2000 har denna avsättning permanentats. Sedan 1999 får de regionala institutionerna också ett särskilt stöd för projektsamverkan med tonsättare.

Tillfälliga stöd har under 1998 och 1999 lämnats till kulturinstitutioner med akuta ekonomiska problem, huvudsakligen regionala teaterinstitutioner. Särskilda insatser har vidare gjorts för vissa mindre teatrar eller liknande av natio-

nell intresse såsom Drottningholms slottsteater, Vadstena-akademien och Dalhalla Festspelsscen i Rättvik.

Teater-, dans- och musikinstitutioner som omfattas av det statliga pensionssystemet har hittills haft starkt subventionerade premier. Från och med 2001 synliggörs statens verkliga kostnad för de anställdas pensioner genom att institutionerna tillförts närmare 100 miljoner kronor i kompensation för höjda pensionspremier.

Nationalscenerna har under perioden varit föremål för vissa insatser av såväl tillfällig som permanent karaktär. Både Operan och Dramaten hyr ändamålsbyggnader som 2002 gick från marknadsbaserade hyror till kostnadsbaserade hyror. Operan har bland annat beretts möjlighet att förvärva Vasateatern som andrascen och har även fått en förstärkning av sitt allmänna driftstöd. Dramaten, som utökat sin verksamhet till Elverket, har också fått ett ökat driftsstöd samt vissa engångsmedel med anledning av bland annat Lilla scenens ombyggnad. Dramaten och Operan har även fått särskilt stöd för att nå publik utanför Stockholmsområdet.

Litteraturen, läsandet och språket

Statens insatser på litteraturområdet koncentreras på att stimulera en varierad utgivning av kvalitetslitteratur samt på att öka tillgången till och intresset för litteratur i hela landet. Folk- och skolbibliotek, förlag och bokhandel får därför årligen del av statsbidrag i olika former. Till länsbibliotek utgår verksamhetsbidrag för att stödja folkbiblioteken med kompletterande medieförsörjning och utvecklingsverksamhet. Lånecentraler och depåbibliotek finansieras helt av staten. Kommuner har möjlighet att ansöka om statsbidrag för inköp av litteratur till barn och unga. För att främja tillgången till biblioteksservice vid folkbiblioteken för de vuxenstudierande finns även särskilda statliga medel avsatta sedan budgetåret 2002. Skolverket har regeringens uppdrag att stödja och stimulera arbetet med språkutveckling med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna i skolan samt att förstärka och utveckla skolbibliotekens pedagogiska roll. Under år 2001 träffade Kulturrådet och Skolverket en överenskommelse om ett långsiktigt samarbete i frågor som rör bibliotekets roll i utbildningen i syfte att bl.a. förbättra det lokala, regionala och nationella samarbetet mellan bibliotek och utbildning.

Förlagen kan ansöka om utgivningsstöd för enskilda titlar och de böcker som fått stöd distribueras gratis till bibliotek och bokhandel. Till bokhandeln utgår vidare bidrag för att bl.a. bredda den enskilda bokhandelns sortiment. Särskilda medel för läsfrämjande insatser utgår till skolor, bibliotek och ideella organisationer. Produktions- och utvecklingsstöd utgår vidare till kulturtidskrifter. Ett betydande statligt stöd går till Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen, vilket innebär att funktionshindrade kan ta del av litteratur, tidskrifter och nyheter. Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden erhåller bidrag för framför allt språkvårdande verksamhet. Insatser för språket görs dock inom flera politikområden.

Under 2002 uppgick insatserna på området till drygt 245,6 miljoner kronor. Den totala ökningen av statens insatser inom verksamhetsområdet sedan 1997 uppgår till sammanlagt 68 miljoner kronor. Till detta kommer insatser i form av verksamhetsbidrag till olika bibliotek och arkiv, bidrag till folkbibliotekens verksamhetsutveckling och övriga bidrag inom litteratur och biblioteksområdet som ryms under konstområdesövergripande verksamhet.

De reformer som infördes under perioden 1997–2002 omfattar framför allt en bibliotekslag, ett nytt stöd till kommuner för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, ett permanent stöd till läsfrämjande verksamhet och ett utvecklat utgivningsstöd som innebär att den litteratur som får utgivningsstöd också distribueras till bibliotek och bokhandel. Vidare utökades stöden till bokhandeln, till En bok för alla AB, till Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen.

Riksdagen beslutade dessutom om sänkt mervärdesskatt på böcker och tidskrifter m.m. fr.o.m. den 1 januari 2002, från 25 till 6 procent, (prop. 2001/02:45, bet. 2001/02:SkU12, rskr. 2001/02:122). Insatsen syftar till att öka läsandet i alla grupper. Om åtgärden skall bli kulturpolitiskt effektiv förutsätter den dock att förlag, bokhandel, bokklubbar, varuhus och andra aktörer på marknaden långsiktigt engagerar sig för att de prissänkande effekterna av en skattesänkning skall bli bestående. Regeringen har därför tillkallat en kommission med uppdrag att följa och granska prisutvecklingen på böcker, tidskrifter m.m. efter den 1 januari 2002, Kommissionen för bokprisfrågor (Ku 2002:01). I den ingår bl.a. företrädare för förlag, tidskrifter, bokhandel,

bibliotek, författare och läsare. Kommissionen skall verka för att den sänkta mervärdesskatten får fullt och bestående genomslag i det pris som konsumenterna betalar för böcker, tidskrifter m.m. Därutöver är det ett mål för kommissionens arbete att läsandet skall öka i alla grupper. Kommissionen skall slutligt redovisa sitt uppdrag den 20 december 2004. Under uppdragets löptid skall delrapporter regelbundet lämnas. En första delrapport redovisades i juni 2002.

Bild- och formkonst

De statliga insatserna på bildkonstområdet är inriktade på att göra den samtida bild- och formkonsten tillgänglig för så många som möjligt, oavsett var man bor i landet, samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet. Omfattande statliga insatser för den offentliga konsten görs främst genom Statens konstråd. Vidare omfattar insatserna på bild- och formområdet – förutom de direkta insatserna för bild- och formkonstnärerna – stöd till de statliga konstmuseerna, Riksställningar, Nämnden för hemslöjdsfrågor, läns museerna samt vissa andra museer och utställare i hela landet. Staten lämnar årligen stöd till bl.a. konstfrämjande organisationer, Akademien för de fria konsterna samt till konsthantverkskooperativ och kollektivverkstäder. Tillfälliga bidrag lämnas även till olika konstprojekt. I arbetet för att öka intresset för bild- och formkonst i regionerna spelar dessutom konstkonsulenter en viktig roll.

Inom ramen för anslagen till Statens konstråd, Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön och Bidrag till bild- och formområdet har staten fördelat ca 76,5 miljoner kronor under 2002. Detta innebär en ökning med ca 14 miljoner kronor under sexårsperioden 1997–2002. Härtill kommer reformer och engångssatsningar på konstmuseiområdet samt bidrag och ersättningar till bild- och formkonstnärer.

I det följande beskrivs nya beslut och reformer på området under perioden 1997–2002. Ytterligare reformer med anknytning till bild- och formområdet redovisas under verksamhetsområdena Museer och utställningar, Arkitektur, form och design, Konstnärernas villkor samt Konstområdesövergripande verksamhet.

Statens konstråd har en ledande roll när det gäller den offentliga konsten i landet. Sedan 1997 har Konstrådet ett vidgat uppdrag att, utöver ansvaret att förvärva konst till statliga lokaler,

även verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön. För sitt vidgade uppdrag har Konstrådet under åren tillförts nya medel och disponerar 2002 totalt 36,5 miljoner kronor för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.

Förutom stöd till de konstfrämjande organisationerna fördelar Statens kulturråd sedan 1999 även ett särskilt bidrag till vissa fristående utställningsarrangörer. Det nya stödet förstärktes 2001 och uppgår till ca 6,8 miljoner kronor. Sedan 1999 finns även ett nytt stöd om 2 miljoner kronor för utrustning till konstnärers kollektivverkstäder.

För att bredda de konstnärliga uttrycksformerna och därtill höja kvaliteten i utställningarna har Folkrorelsernas konstfrämjande och vissa andra icke-statliga utställningsarrangörer fått möjlighet att fördela en statligt finansierad utställningsersättning till bild- och formkonstnärer i samband med utställningar. Sedan 1997 har ersättningen successivt förstärkts och uppgår 2002 till 8 miljoner kronor. Som ett komplement till utställningsersättningen infördes på försök även ett nytt stöd till arrangerande konstföreningar 2001.

Arkitektur, form och design

De statliga insatserna är inriktade på att främja en god utveckling inom svensk arkitektur, form och design. Utgångspunkten för det statliga engagemanget på området är den proposition med ett handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design som regeringen beslutade i mars 1998 (prop. 1997/98:117). I den nationella handlingsplanen för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79) speglas också statens insatser vad gäller tillgänglighetsaspekten inom arkitektur, formgivning och design.

Inom ramen för anslagen till Arkitekturmuseet, Nämnden för hemslöjdsfrågor och Bidrag till vissa museer har regeringen fördelat 49,7 miljoner kronor under 2002. Det innebär en förstärkning under 1997–2002 med 18,7 miljoner kronor. Statens insatser inom form- och designområdet sker bl.a. även inom ramen för anslagen till Nationalmuseum i Stockholm och Röhsska museet i Göteborg och andra musei- och utställningsinstitutioner inom området i landet.

Röhsska museet har sedan 1997 ett nätverksansvar inom form- och konsthantverksområdet. Vidare finns även särskilda näringslivsfrämjande insatser och utbildningar vid universitet och

högskolor i konst och design samt utbildningar vid s.k. kompletterande skolor. Dessutom lämnas arbetsstipendier till bl.a. formgivare. Nämnden för hemslöjdsfrågor tar initiativ till, planerar, samordnar och gör insatser för att främja hemslöjden i hela landet.

Arkitekturmuseet har i uppgift att vara drivande i arbetet med att genomföra intentionerna i det nationella handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117).

Regeringen beslutade i februari 2000 att ge 44 myndigheter i uppdrag att delta i Arkitekturåret 2001 i syfte att öka efterfrågan på och förståelsen för god arkitektur, formgivning och design. Dessutom inbjöds över 500 andra myndigheter, institutioner och organisationer att vara med i detta arbete. Arkitekturmuseet respektive Statskontoret har haft i uppdrag att under 2002 redovisa var sin utvärdering av året.

Föreningen Svensk Form har under perioden 1999–2001 haft ett nationellt uppdrag inom formområdet. Genom uppdraget har föreningen bl.a. ökat allmänhetens kunskap om form och design genom bl.a. utställningar, föreläsningar och seminarier. Regeringen beslutade i februari 2002 att förlänga Föreningen Svensk Forms nationella uppdrag inom form och design för 2002–2004.

Sedan 2002 har Föreningen Svensk Form i uppdrag att ansvara för verksamheten vid en Mötesplats för form och design i Stockholm. Verksamheten vid mötesplatsen skall fungera som ett utställnings- och kunskapscentrum samt stimulera till forskning och dokumentation inom området. Vidare skall mötesplatsen bl.a. samverka och stimulera till regionala initiativ på området.

I Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram en sammanhållen innovationspolitik, där design ingår som ett strategiskt delområde. I juni 2002 beslutade regeringen (Näringsdepartementet) att ge i uppdrag till Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID) att tillsammans med Föreningen Svensk Form vidareutveckla en handlingsplan och presentera idéerna till ett slutligt förslag till ett nationellt handlingsprogram på temat Sverige ger omtanken form. Handlingsplanen skall presenteras för Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 20 december 2002.

Film

Filmpolitikens huvuduppgift är att främja produktion, distribution och visning av svensk kvalitetsfilm. Genom Stiftelsen Svenska Filminstitutet fördelas stöd till dessa verksamheter, liksom till filmkulturell verksamhet. Insatser som främjar ett brett utbud av film i hela landet samt insatser riktade till barn och ungdomar är särskilt prioriterade.

Den 1 januari 2000 trädde ett nytt filmavtal i kraft (prop. 1998/99:131), vilket innebar en kraftig förstärkning av produktionsstöd till svensk film och stöd till andra filmpolitiskt viktiga områden. Flera parter ökade i samband med det nya avtalet sina direkta bidrag. Staten står för det största bidraget, 200,5 miljoner kronor per år. Därtill kommer bidrag från Sveriges Television, TV4 och filmproducenterna. Från biograferna tillgodogör sig Filminstitutet enligt avtalet 10 procent av biljettintäkterna, vilket 2001 motsvarade drygt 115 miljoner kronor. Intäkterna från filmavtalet var drygt 378 miljoner kronor under 2001. Sammanlagt ökade anslagsnivån på de statliga insatserna för filmen under perioden 1997–2001 med 83 miljoner kronor. Med de förslag som lämnas i denna proposition tillförs filmen ytterligare 80 miljoner kronor under återstoden av nuvarande avtalsperiod 2000–2004.

Konstnärernas villkor

Statens insatser för konstnärerna handlar i första hand om att skapa förutsättningar för ett vitalt kulturliv som ger arbete och försörjning åt konstnärerna. Att öka intresset för och efterfrågan på konstnärliga verk och prestationer är därför en huvudlinje i konstnärspolitiken. Att bättre tillvarata konstnärernas kunnande inom alla delar av samhällslivet är en annan viktig målsättning. Vidare är upphovsrättsliga skydd och ersättningsformer av grundläggande betydelse för konstnärers försörjningsmöjligheter. Inom andra politikområden bör rimlig hänsyn till konstnärers speciella villkor tas och utgöra en del av den sammanhållna konstnärspolitiken. För att uppnå målsättningen om arbete och försörjning genom det konstnärliga arbetet, krävs även kompletterande bidrags- och ersättningssystem inom kulturpolitiken.

Sammantaget uppgår bidrag och ersättningar till konstnärer år 2002 till närmare 269 miljoner kronor. Till detta kommer direkt eller indirekt verkande insatser inom ramen för anslagen till

olika konstområden. Inom ramen för utgiftsområde 17 görs även insatser med syfte att förbättra konstnärernas situation på arbetsmarknaden.

Under perioden 1997–2002 har totalt 146 miljoner kronor satsats på nivåhöjande reformverksamhet. Inom området har bl.a. följande reformer för att förbättra konstnärernas villkor genomförts under perioden.

Genom den individuella visningsersättningen som infördes 1997 får bildkonstnärer ersättning när deras verk som finns i offentlig ägo visas för allmänheten. Regeringen har även satsat stora resurser på det internationella utbytet, bl.a. genom att möjliggöra för Konstnärnämnden att inrätta ett internationellt ateljécentrum (IASPIS – International Artists' Studio Program in Sweden). Sedan 1997 finns ett särskilt dramatikerstöd för att stimulera till nyproduktion av svensk dramatik. Vidare har insatser genomförts inom andra verksamhetsområden med direkt eller indirekt verkan för konstnärerna. Exempel på sådana insatser är stödet till vissa utställare av bild- och formkonst, förstärkning av bidragen till fria teater-, dans- och musikgrupper, stöd till fonogramutgivning och satsningar på kollektivverkstäder.

Samordnade insatser inom ramen för kultur- och arbetsmarknadspolitiken inleddes på försök 1999 och permanentades fr.o.m. 2001. Genom förstärkt stöd till olika konstnärliga centrumbildningar har arbetsförmedlingsverksamheten för konstnärer kunnat utvecklas och intensifieras. Genom TeaterAlliansen har för närvarande närmare 100 frilansande skådespelare garanterats en anställning under perioder då de inte har anställning hos andra arbetsgivare inom teaterområdet. Avsikten är att förbättra villkoren för de yrkesverksamma scenkonstnärerna genom tryggare anställningsformer och ökad konstnärlig frihet. Samtidigt eftersträvas en avlastning av arbetslöshetsförsäkringen och en utveckling av förmedlingsverksamheten

På det upphovsrättsliga området har regler införts som möjliggör ersättningar till konstnärer och rättighetsinnehavare i form av s.k. kassettersättning och vidareförsäljning av bildkonst (*droit de suite*).

Arkiv

Den statliga verksamheten på arkivområdet syftar bl.a. till att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial samt till att tydliggöra och förstärka arkivens

betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling.

Inom ramen för anslagen till Riksarkivet och landsarkiven, bidrag till regional arkivverksamhet, Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) och Svenskt biografiskt lexikon anvisas 2002 ca 300 miljoner kronor till arkivområdet. Under 1997–2002 har anslagen till Riksarkivet och landsarkiven, bidrag till regional arkivverksamhet och SOFI förstärkts med totalt 7,4 miljoner kronor. Av detta belopp avser 2,9 miljoner kronor Riksarkivet och landsarkiven, 1,65 miljoner kronor Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, 2,2 miljoner kronor bidrag till regional arkivverksamhet och 650 000 kronor SOFI.

Kulturmiljö

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet syftar till att bevara, bruka och levandegöra kulturarvet och göra det tillgängligt för alla. Inom ramen för anslagen till Riksantikvarieämbetet (RAÄ), bidrag till kulturmiljövård och bidrag till regionala museer fördelar staten årligen ca 580 miljoner kronor till kulturmiljöområdet. Dessutom har länsstyrelserna en mycket viktig roll i det regionala kulturmiljöarbetet.

Under 1997–2002 har anslaget till RAÄ förstärkts med totalt 18 miljoner kronor och bidraget till kulturmiljövård med totalt 38,6 miljoner kronor.

Regeringen har initierat och under perioden 1999–2001 genomfört en särskild satsning på industrisamhällets kulturarv. Sammanlagt har 24,5 miljoner kronor anvisats. Genom satsningen har närmare 50 projekt möjliggjorts. I dessa medverkar såväl statliga som icke-statliga museer och arkiv, länsstyrelser, studieförbund, ideella föreningar, hembygdsrörelsen m.fl. Delegationen för industrisamhällets kulturarv lämnade i augusti 2002 en slutrapport till regeringen (SOU 2002:67).

Under våren 2002 hade en organisationskommitté i uppdrag att närmare utreda arbetsformerna vid filmvårdscentralen i Grängesberg. En rapport överlämnades i slutet av april. I organisationskommittén ingick representanter för Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, Ludvika kommun, Länsmuseernas samarbetsråd, Länsstyrelsen i Dalarna, Statens ljud- och bildarkiv, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Sveriges hembygdsförbund och Sveriges Television AB. Den nuvarande huvudmannen för filmvårdscentralen, Svenska Filminstitutet, har under sommaren

vidtagit ett antal åtgärder som har sin grund i den överlämnade rapporten. Bland annat har bygget av en nitratfilmskasematt i Grängesberg startat, och under hösten 2002 tillsätts ett antal tjänster vid filmvårdscentralen.

Hittills gjorda insatser inom projektet Agenda kulturarv (och möjligheten att avsätta medel ur anslaget 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård*) har inneburit ett aktivt arbete på alla nivåer i länen samt på RAÄ i syfte att utveckla arbetet med kulturarvet. Vid två tillfällen under våren 2002 har sammanlagt närmare 7 miljoner kronor fördelats till länens och RAÄ:s arbete med Agenda kulturarv.

I samverkan med RAÄ har länen arbetat intensivt med att säkerställa miljöer som kulturresevat. Under året har två nya kulturresevat bildats och totalt ett femtiotal miljöer är under utredning.

De särskilda satsningarna på fäbodkulturen och det samiska kulturarvet under perioden 1998–2001 har inneburit en betydande ökning av aktiviteter och engagemang från berörda inom dessa områden. Inom fäbodkulturen har 64 projekt fått ett stöd på ca 8,9 miljoner kronor och i samiska miljöer har 82 projekt fått ett stöd på ca 7,8 miljoner kronor.

Med anledning av bolagiseringen av SJ har regeringen gett RAÄ i uppdrag att tillsammans med SJ och berörda myndigheter utarbeta ett underlag med en kulturhistorisk prioritering av de fastigheter som berörs av den ändrade verksamhetsformen. RAÄ har redovisat förslag på att byggnadsminnesförklara vissa fastigheter. RAÄ arbetar med att ta fram skyddsföreskrifter för redan skyddade objekt som saknar skydds-föreskrifter och för föreslagna nya objekt.

I december 2001 fördes Det historiska landskapet kring Stora Kopparberget och Falun upp på Unescos världsarvslista.

Inom RAÄ:s arkeologiska uppdragsverksamhet uppgick antalet fältarbetsstimmar till 54 398 under 2001 vilket är en ökning med ca 11 procent av uppdragsvolymen i förhållande till 2000. Vidare har uppdragsverksamhetens basorganisation anpassats till en mindre volym vilket lett till en ökad omsättning och lägre fasta kostnader.

Från och med 2002 utgår en viss statlig ersättning till Svenska kyrkan för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkoantikvarisk ersättning). Innevarande år uppgår ersättningen till 50 miljoner kronor som har för-

delats till åtgärder avseende kyrkliga kulturminnen runt om i landet.

I anslutning till stat-kyrkareformen, som trädde ikraft den 1 januari 2000, inrättades dels en central samrådsgrupp, dels en regional samrådsgrupp i varje stift för frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena. Inom ramen för samrådsgrupperna, som består av representanter för kulturmiljösektorn och Svenska kyrkan, sker en fortlöpande dialog och utbyte av kunskap och erfarenheter i kyrkoantikvariska frågor.

Museer och utställningar

Statens insatser inom musei- och utställningsområdet sker främst inom ramen för anslagen till de centrala museerna, till Riksutställningar och till de regionala museerna. Vidare ges bidrag till ett antal andra museer och institutioner inom området. Genom dessa medel samt systemet med statliga utställningsgarantier och stödet till ickestatliga kulturlokaler främjas musei- och utställningsverksamhet i hela landet. Under åren 1997–2002 har anslagen inom musei- och utställningsområdet förstärkts med 233 miljoner kronor. År 2002 uppgår det samlade statliga stödet till musei- och utställningssektorn till drygt 1,1 miljarder kronor.

De statliga insatserna inom musei- och utställningsområdet syftar till att bevara kulturarvet och göra det tillgängligt, att utveckla och förmedla kunskap om kulturarvet och därigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen.

Statens historiska museer anvisades för 2002 sammanlagt 900 000 kronor i syfte att användas till att ytterligare pröva förutsättningarna för fri entré. Myndighetens två museer, Historiska museet och Kungl. Myntkabinettet – Sveriges ekonomiska museum, hade fri entré för alla besökare under våren 2002.

Regeringskansliet lät under våren genomföra en särskild översyn av Naturhistoriska riksmuseets magasinsbehov och ekonomi. Kulturministern redogjorde för denna översyn vid en särskild informationsstund som hölls i riksdagen i maj 2002.

Den särskilda arbetsgruppen för genusfrågor inom museiområdet, tillsatt av Kulturdepartementet, har startat sitt arbete. Bland annat har gruppen hållit seminarier med deltagare från främst museisektorn men även från andra institutioner. Arbetsgruppen skall redovisa sitt arbete senast den 31 december 2003.

Moderna museet tilldelades i budgetpropositionen för 2002 sammanlagt 2,5 miljoner kronor för att kunna behålla sin status som ledande institution inom samtidskonsten. På grund av de problem med mögel som drabbade museet under 2001, tvingades museet att stänga för publik verksamhet i januari 2002. Lokalerna beräknas kunna öppna igen under hösten 2003. Under tiden bedriver museet sin publika verksamhet i tillfälliga lokaler på Klarabergsviadukten i Stockholm. Museet driver även projekt i andra delar av landet samt prövar utställningsverksamheter i nya former.

Arkitekturmuseet hade under 2001 en central funktion för det s.k. Arkitekturåret. För detta hade museet tidigare anvisats ett engångsbelopp på 1 miljon kronor. Regeringen permanentade i budgetpropositionen för 2002 detta belopp att ingå i museets ordinarie anslag. Arkitekturmuseet drabbades också av mögelskador under 2001 vilket tvingade även detta museum att söka sig till andra lokaler när det gäller museets publika verksamhet.

Statens museer för världskultur tilldelades för 2002 sammanlagt 5 miljoner kronor med syfte att förstärka verksamheten vid Etnografiska museet, Medelhavsmuseet och Östasiatiska museet. Vid Östasiatiska museet bedrivs för närvarande ett planeringsarbete dels för att bygga om museet så att lokalerna uppfyller Arbetsmiljöinspektionens föreläggande, dels för att göra museet mer publikvänligt. Det sistnämnda sker för att vända senaste årens trend med sjunkande besökssiffror.

Under våren 2002 startade bygget av Världskulturmuseet i Göteborg. Museet kommer att öppna under 2004. I en tillfällig lokal intill byggarbetsplatsen sker redan idag viss verksamhet.

Förvaring och föremålsvård

Riksdagen har bemyndigat regeringen att sälja statens aktier i det statligt helägda bolaget Svenska Lagerhus AB. Inom Svenska Lagerhus AB ingick Svensk museitjänst som erbjuder förvaring, föremålsvård och andra närliggande tjänster till bl.a. de statliga museerna. Regeringen anser att det är angeläget att det statliga kulturarvet erbjuds ändamålsenlig vård och förvaring. Av detta skäl beslutade regeringen i juli 2002 att Svensk museitjänsts verksamhet skall fortsätta att bedrivas i statlig regi genom att Riksarkivet övertar verksamheten.

Säkerheten på museerna

Regeringen gav under 2001 Statens kulturråd i uppdrag att tillsammans med de centrala museerna utarbeta en strategi för att förbättra säkerheten vid museerna. Dessutom fick Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde en anslagsökning för att bl.a. förbättra säkerheten vid sina museer. Efter ett antal uppmärksammade stölder, både i Sverige och i våra grannländer, har säkerhetsmedvetandet på de svenska museerna höjts. Av Statens kulturråds rapport, som kom i november 2001, framgår dock att museernas kunskaper om säkerhetsarbete i vissa fall kan behöva förbättras. Regeringen kommer att följa utvecklingen inom området.

Levande historia

Levande historia inleddes 1997 på initiativ av statsminister Göran Persson. Med stöd i en enig riksdag påbörjades en bred diskussion om alla människors lika värde byggd på kunskap om vad som skedde under andra världskrigets Förintelse.

Informationsinsatsen har drivits vidare i kommittéform och i januari 2001 lämnades betänkandet Forum för Levande historia (SOU 2001:5) till regeringen. Riksdagen beslutade godkänna regeringens förslag i budgetpropositionen för 2002 att inrätta en ny myndighet, Forum för levande historia, i Stockholm 2003 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:KrU1, rskr. 2001/02:72). Sedan december 2001 har en organisationskommitté arbetat med att förbereda och genomföra etableringen av ett Forum för levande historia.

Som ett led i informationssatsningen startades ett nationellt kunskapscentrum 1998; Programmet för studier om Förintelsen och folk mord vid Uppsala universitet.

Samma år inleddes i samband med konferensen the Stockholm meeting on the Holocaust, ett internationellt samarbete på svenskt initiativ; the Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research. Tretton länder är i dag medlemmar i samarbetet. Den nya myndigheten Forum för levande historia skall medverka i arbetet.

Sedan starten av Levande historia har ett stort antal verksamheter tagit form. Boken "...om detta må ni berätta..." publicerades i februari 1998. I dag finns den att läsa på tio olika språk förutom på punktskrift och på kassett och har tryckts i över en miljon exemplar. Informations-

och diskussionsmaterial i olika skepnader har producerats bl.a. i samarbete med studieförbund, Svenska Filminstitutet, Riksförbundet Hem och skola, Skolverket och i form av hemsidan www.levandehistoria.org.

Seminarier och konferenser har varit andra kärnverksamheter för Levande historia. Många har riktats till lärare eftersom satsningen i särskilt hög grad berör barn och ungdom.

Levande historia har även främjat högtidlig hållandet av den 27 januari som en svensk minnesdag över Förintelsen.

Trossamfund

Vårt samhälle präglas i allt högre grad av religiös mångfald, vilket bl.a. är en följd av de senaste årtiondenas invandring och ökade internationalisering. En av utgångspunkterna för stat-kyrka-reformen, som trädde i kraft den 1 januari 2000, var att öka likställigheten mellan olika trossamfund. Genom lagen (1998:1593) om trossamfund öppnades en möjlighet för trossamfund att verka i en ny juridisk form, registrerat trossamfund.

Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och av avgiftshjälp till registrerade trossamfund. Statsbidrag kan utgå som organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag. För närvarande omfattas 19 trossamfund och två samverkansorgan av statsbidragssystemet och sju trossamfund har beviljats avgiftshjälp. År 2002 utgår totalt 53,3 miljoner kronor till området, varav 2,5 miljoner kronor till Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund.

Regeringen tillsatte 2000 ett särskilt råd bestående av representanter för staten och trossamfunden, Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Inom ramen för rådets verksamhet skall övergripande frågor av gemensamt intresse för staten och trossamfunden diskuteras. Syftet är att rådet skall vara ett forum för fortlöpande kontakter och utbyte av kunskap och erfarenheter.

Forskning inom kulturområdet

Staten ger stöd till verksamhetsforskning och utvecklingsarbete inom kultursektorn. Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare används medel för

grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Statens stöd till forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet uppgår 2002 till ca 37 miljoner kronor.

Regeringen gav 1997 i uppdrag till Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) att utreda och föreslå åtgärder för uppbyggnad och utveckling av sektorsforskningen inom kulturområdet. I sin slutrapport som HSFR presenterade 2000 (dnr Ku1997/711/Ka) föreslogs bl.a. en tydligare samverkan mellan kultursektorn och universitetsforskningen. Betydelsen av samarbetet mellan universitet, högskolor och kulturinstitutioner betonas t.ex. i regeringens satsning på att stärka genusperspektivet i museernas verksamhet. Regeringen tillsatte 2001 en särskild arbetsgrupp med uppgift att ta fram förslag till hur genusperspektivet kan få större genomslag i museernas verksamhet.

I propositionen *Forskning och förnyelse* (prop. 2000/01:3) betonades behovet av kunskapsuppbyggnad och forskning inom museiområdet. Mot bakgrund av detta förstärkte regeringen 2001 anslagen till de regionala museerna, Statens historiska museer samt Nordiska museet med 15 miljoner kronor årligen under tre år för en museipedagogisk satsning som bl.a. innefattar insatser för erfarenhetsutbyte, metodutveckling och forskning.

Konstområdesövergripande verksamhet

Verksamheten omfattar myndigheten Statens kulturråd samt bidrag till allmän kulturverksamhet, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte. Dessutom ingår bidrag till verksamheter som får särskilda nationella uppdrag, bidrag till länskonstnärer, bidrag till nationella minoriteter, bidrag till regionala konsulenter för mångkultur, kultur i arbetslivet samt försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel. Insatserna på det konstområdesövergripande området uppgår 2002 till drygt 340 miljoner kronor.

Under sexårsperioden 1997–2002 har det konstområdesövergripande området förstärkts med totalt ca 45 miljoner kronor. Under 1997 och 1998 anvisades dessutom totalt drygt 148 miljoner kronor för att bidra till genomförandet av Kulturåret 1998. Förslagen i denna budgetproposition innebär att ytterligare 4 miljoner kronor att satsas inom det konstområdesövergripande området. Från och med 2003 upphör

försöksverksamheten med regional fördelning av kulturpolitiska medel i Kalmar och Gotlands län. Detta innebär att knappt 30 miljoner kronor återförs till anslag under verksamhetsområdena teater, dans och musik, bibliotek, litteratur, läsande och språket samt museer och utställningar.

Reformverksamheten under perioden 1997–2002 omfattar bl.a. följande åtgärder inom området.

Åtta tidsbegränsade nationella uppdrag har getts till vissa institutioner eller verksamheter som står för utveckling och förnyelse inom en konstriktning eller verksamhetsform. Syftet är att ta tillvara kunnskap och idéer från hela landet för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika delar av kulturområdet. Varje institution som getts ett nationellt uppdrag har tilldelats ett årligt bidrag under tre år. För detta ändamål avsattes 8 miljoner kronor 2002. De åtta nationella uppdragen är inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, formgivning och design samt barnkulturforskning. Innehavare av dessa uppdrag är för närvarande i ovan nämnd ordning Gottsunda Teater i Uppsala, Filmpool Nord i Luleå, Cirkus Cirkör i Stockholm, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd (SMOK), Bildmuseet i Umeå, Kalmar läns museum, Föreningen Svensk Form och Regi-teatern Blekinge-Kronoberg.

Ett stöd till verksamhet med s.k. länskonstnärer har inrättats för att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, framför allt bland barn och ungdom, samt att höja kvaliteten inom amatörculturen. För detta ändamål avsattes 6,7 miljoner kronor 2002 till sammanlagt 31 tjänster. Dans och bildkonst är prioriterade områden, men länskonstnärer finns även för områdena teater, form/design och samisk jojk.

Ett särskilt stöd för att öka tillgängligheten till kulturlivet för funktionshindrade inrättades 1999. Stödet för detta ändamål uppgick till 9,5 miljoner kronor 2002.

Ett särskilt stöd i syfte att främja de nationella minoriteternas språk och kultur inrättades 2002 och för ändamålet avsattes 7 miljoner kronor. Stödet inrymmer allmänt kulturstöd med inriktning mot bl.a. barn och unga. För att möjliggöra satsningen på en samisk teater förstärktes bidraget till samisk kultur med 4 miljoner kronor 1999, vilket innebär att det totala bidraget till samisk kultur 2002 uppgår till ca 14,5 miljoner

kronor. Sedan 1999 erhåller Kurdiska biblioteket ett årligt verksamhetsbidrag på 1 miljon kronor.

Insatser på det mångkulturella området har bl.a. gjorts inom ramen för försöksverksamheten med Forum för världskultur. Verksamheten har varit initiativtagande och stödjande samt inriktad på att ge hela befolkningen, oavsett etnisk och kulturell bakgrund, nya möjligheter att framföra eller uppleva en mångfald av kulturella uttryck. För fortsatta insatser på det mångkulturella området avsattes 3 miljoner kronor 2002 för regionala konsulenter för mångkultur.

Statens kulturråd har regeringens uppdrag att stärka och vidareutveckla arbetet med kultur i skolan på nationell nivå. Statens kulturråd och Statens skolverk samarbetar under rubriken Kultur för lust och lärande och samverkar med andra projekt inom Skolverket som t.ex. skolbiblioteksprojektet, IT i skolan, arkitekturprojektet och värdegrundsprojektet. Arbetet bedrivs även i samverkan med företrädare för andra myndigheter och organisationer i en särskild samverkansgrupp.

I den ungdomspolitiska propositionen (1998/99:115) betonar regeringen att ungdomars egna kulturverksamheter bör stödjas och stimuleras. Ett mål är att barns och ungdomars rätt till yttrandefrihet tas till vara liksom deras rätt och möjligheter att delta i det kulturella och konstnärliga livet, till kulturupplevelser samt till eget skapande. Statens kulturråd skall redovisa inriktning och omfattning på insatser för barn och ungdom, i vilken utsträckning barns och ungdomars engagemang tas till vara och bedöma resultatet av sina insatser i förhållande till målet.

Den 1 januari 2000 permanentades Kulturnät Sverige inom Statens kulturråd. Ett nationellt internetbaserat kulturnätverk utgör ett viktigt instrument i arbetet för att uppnå de kulturpolitiska målen. Uppdraget är att tillhandahålla en webbplats som skall fungera som den gemensamma ingångssidan till hela det svenska kulturutbudet. Barn och ungdomar ägnas särskild uppmärksamhet och en hög användbarhet för personer med funktionshinder eftersträvas.

Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel inleddes den 1 juli 1998 i Skåne, Gotlands och Kalmar län. Riksdagens ställningstagande med anledning av regeringens proposition om regional samverkan och statlig länsförvaltning innebär att försöksverksamheten med regional fördelning av kulturpolitiska medel i Skåne förlängs t.o.m. den 31

december 2006, medan försöksverksamheten i Kalmar och Gotlands län upphör fr.o.m. den 1 januari 2003 (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138).

Sponsring av kulturinstitutioner

Sponsring utgör en mycket liten del av de statliga kulturinstitutionernas finansiering, som till största delen består av anslag och avgiftsintäkter. Regeringen anser det dock principiellt viktigt att eventuella sponsoravtal inte kommer i konflikt med de kulturpolitiska mål som regering och riksdag har beslutat om samt att institutionernas integritet inte kan ifrågasättas. Regeringen har därför beslutat om villkor för sponsringssamarbeten i kulturinstitutionernas regleringsbrev. För att kartlägga sponsringens omfattning och reella betydelse inom den statliga kultursektorn skall även berörda institutioner, till regeringen, återrapportera art och omfattning av eventuella sponsringssamarbeten.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Utbildningspolitik

Statens bidrag till folkbildningen skall bl.a. syfta till att bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet samt främja kulturupplevelser och eget skapande. Under 2001 arrangerade studieförbunden drygt 207 000 kulturprogram med ca 15,4 miljoner deltagare. Utöver detta genomför folkhögskolorna och studieförbund flera kurser med en estetisk inriktning. Regeringen har under 2001 tillkallat en särskild utredare med uppgift att utvärdera folkbildningen. Enligt direktiven bör utredaren belysa vilken roll och betydelse folkbildningen har för kulturen och i vilken utsträckning folkbildningen bidrar till att de kulturpolitiska målen nås. Folkbildningens resultat redovisas under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Förutom folkbildningen kan nämnas att de konstnärliga utbildningarna, framförallt på högskolenivå, innebär viktig stimulans till det lokala och nationella konstlivet.

Handikappolitik

Regeringen har med anledning av propositionen (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240) Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken, lämnat förslag till åtgärder som

syftar till att öka tillgängligheten för funktionshindrade inom kulturlivet. Mot denna bakgrund har Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet fått ett särskilt sektorsansvar för handikappfrågor inom sina respektive verksamhetsområden.

Statens kulturråd har regeringens uppdrag att verkställa de kulturpolitiska målen och att fördela bidrag till teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, bibliotek och kulturtidskrifter. Kulturrådets sektorsansvar för handikappfrågor gäller de verksamheter som Kulturrådet har ansvar för och ger bidrag till, dvs. i första hand de regionala kulturinstitutionerna

Riksantikvarieämbetet har ett ansvar för att den kulturhistoriskt värdefulla miljön och bebyggelsen bevaras och utvecklas och skall därvid verka för att dessa båda så långt möjligt tillgängliggörs för personer med funktionshinder. Ämbetet skall genom stöd, samordning och utbildning verka pådrivande på kulturmiljösektorns olika aktörer så att de aktivt medverkar till att sådana anpassningar för personer med funktionshinder väljs, som på bästa sätt tillgängliggör de kulturhistoriska värdena utan att negativt påverka dem.

Storstadspolitik

Även inom storstadspolitiken har betydande insatser gjorts på kulturområdet. Kulturinsatser har stor betydelse för en positiv utveckling av storstadsregionerna. Utöver de satsningar som görs inom ramen för kulturpolitiken när det gäller storstädernas kulturmiljö avsattes också medel till kulturverksamhet i samband med propositionen (1997/98:165) Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet. Syftet med denna satsning är att förbättra barns och ungdomars uppväxtvillkor i utsatta stadsdelar inom storstadsregionerna. Fördelningen av dessa medel sker inom ramen för de lokala utvecklingsavtal som tecknas mellan staten och berörda kommuner. I flera av de berörda stadsdelarna lyfts kulturen fram som betydelsefull för att främja en positiv utveckling av stadsdelen och de boende i stadsdelen. Kultur påverkar verksamheter även utanför den egentliga kultursektorn. Regeringens uppföljning visar att för perioden 1999–2001 har drygt 65 miljoner kronor av utbetalade statliga medel till kommuner med lokala utvecklingsavtal gått till kulturinsatser. Insatserna inom de lokala utvecklingsavtalen är i hög grad tvärsektoriella vilket innebär

förbättrade förutsättningar för måluppfyllelse men samtidigt även vissa svårigheter att särredovisa t.ex. kulturinsatser.

Mångkulturellt centrum i Botkyrka har på regeringens uppdrag studerat kulturens plats och roll inom de kommuner och bostadsområden som omfattas av storstadsarbetet. Rapporten Kultur i storstad som överlämnats till regeringen innehåller dels en kartläggning av arbetet med kultur inom de lokala utvecklingsavtalen dels en analys av arbetet med kultur i vissa stadsdelar. Rapporten visar bl.a. att kultur används i en stor omfattning inom storstadsarbetet och att kulturaktiviteter har en hög grad av delaktighet för de boende. Mångkulturellt centrum bedömer att cirka en tredjedel av de statliga medlen i de sju kommunerna går till insatser som inrymmer kultur.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och ett flertal aktörer i de tre storstadslänen avslutade 2001 det gemensamma projektet Storstadens arkitektur och kulturmiljö. I projektet ingick bl.a. länsstyrelser, stadsmuseer, Agenda 21-kontor, föreningar och lokala nätverk. RAÄ har medverkat i den nationella utvärderingen av storstadspolitiken och inom storstadsprojektet har översiktliga inventeringar av efterkrigstidens bebyggelse genomförts i Stockholms, Göteborgs, Partille, Mölndals, Härryda och Malmö kommuner. Resultaten av inventeringarna inom storstadsprojektet har lagts in i kulturmiljövårdens bebyggelseregister och är sedan augusti 2001 tillgängliga via Internet. Kunskapsunderlaget bidrar till större förståelse, förankring och delaktighet och skapar förutsättningar för lokalt engagemang i kulturmiljöarbetet. Samarbetet med de tre storstadslänen i kulturmiljöfrågor fortsätter inom ramen för RAÄ:s ordinarie arbete.

Språket

Inom näringspolitiken utgår stöd till Terminologisentrum (TNC). Syftet är att åstadkomma en lämplig teknisk terminologi för svenska förhållanden. Språkvårdande insatser görs av flera myndigheter och stöd till detta ges i dag av Klarspraksgruppen. Stöd till språkteknologisk forskning lämnas inom ramen för forskningspolitiken. Insatser för minoritetsspråken och teckenspråket görs bl.a. inom ramen för minoritetspolitiken och handikappolitiken.

Upphovsrätt

Upphovsrätten är av både direkt och indirekt betydelse för konstnärers möjlighet att leva av sitt arbete. Upphovsrättsliga ersättningar ökar konstnärers möjlighet till försörjning och stimulerar därmed konstnärligt skapande. Upphovsrätten ger en grundläggande rätt för en konstnär att, som upphovsman till sitt verk, bestämma hur och på vilket sätt verket ska komma andra till del, samt en rätt att få ersättning när verket nyttjas. Utgångspunkten är alltså att upphovsmannen har en ensamrätt till sitt verk. Mot upphovsmännens individuella intressen står emellertid vissa behov som allmänheten och samhället har av att kunna utnyttja verk, t.ex. för att tillgodose ett allmänt informationsintresse. För att åstadkomma en rimlig balans mellan dessa olika intressen har i lagstiftningen gjorts vissa inskränkningar i upphovsmännens ensamrätt. Inskränkningar av upphovsmännens rättigheter kan i många fall vara kännbara för konstnären ur ekonomisk synpunkt. Staten kompenserar en del av det ekonomiska bortfallet genom offentligrättsliga insatser. Exempel på detta är biblioteksersättningen på ordområdet, visningsersättningen på bildkonstområdet och talbokserersättningen. Genom EG-direktivet om upphovsrätten i informationssamhället har en översyn av stora delar av den upphovsrättsliga lagstiftningen aktualiserats. I det pågående genomförandet är det en grundläggande princip att balansen upprätthålls mellan upphovsmännens rätt till ersättning för nyttjanden och kontroll över sina verk, och användarnas intresse av tillgänglighet och information.

Arbetsmarknadspolitik

Kulturarbetare har en arbetsmarknad som delvis präglas av andra förhållanden än de som råder inom många andra yrken. I propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring (prop. 1999/2000:139 bet. 2000/01:AU5, rskr. 2000/01:102) uttalar regeringen att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella förhållanden, liksom till villkor som gäller för personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden.

Inom Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har ett arbete inletts för att utveckla verksamheten inom Af kultur media med målsättningen att

uppnå en mer sammanhållen och enhetlig verksamhet över hela landet. Som ett första steg inrättades i juli 2002 en ny tjänst som kulturarbetsdirektör med övergripande ansvar för Af Kultur och media. Utvecklingsarbetet bedrivs i nära samråd med AMS kulturarbetsdelegation.

Regional utvecklingspolitik

Riksdagen beslutade i december 2001 om en ny regional utvecklingspolitik i enlighet med regeringens proposition En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4, rskr. 2001/02:118). Målet för politiken är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Kulturpolitiken har av regeringen pekats ut som ett politikområde som skall bidra till uppfyllandet av politikens mål. Inom politiken utgör de regionala tillväxtprogrammen basen för det långsiktiga arbetet för en hållbar regional utveckling. I propositionen betonas vidare de regionala kulturinstitutionernas betydelse för ökad regional attraktionskraft. Företrädare inom kulturpolitiken skall inom ramen för de kommande tillväxtprogrammen bidra till att målet uppnås. Till följd av propositionen har de centrala kulturmyndigheterna Statens kulturråd, Riksarkivet och Riksantikvarieämbetet fått i uppdrag att genom samråd och insatser inom sina respektive kompetensområden bidra till att den regionala utvecklingspolitikens mål uppnås.

Miljöpolitik

Genom regeringens proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130) har kulturmiljösektorn genom Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsernas kulturmiljöavdelningar getts nya och stora uppgifter. Framför allt gäller detta åtgärder i miljömålsarbetet som kunskapsuppbyggnad och strategi- och programutveckling och rör insatser för god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård, ett rikt odlingslandskap, levande skogar samt storslagen fjällnatur.

Riksantikvarieämbetet utvecklar och fördjupar tillsammans med Naturvårdsverket samarbetet mellan kulturmiljö- och naturmiljösektorerna för att uppnå en gemensam syn på landskapsfrågorna.

Inom energiområdet har Riksantikvarieämbetet i samarbete med länsstyrelsernas kultur-

miljöavdelningar genomfört en analys av kulturlandskapet för att kartlägga förutsättningarna för storskalig utbyggnad av vindkraftsanläggningar i havs- och fjällområden. Kunskapsunderlaget har avgörande betydelse för genomförandet av förundersökningar och pilotstudier i samband med planering och etablering av större vindkraftsanläggningar.

Hållbar utveckling

Kulturens betydelse för hållbar utveckling har genom arbetet inom EU fått genomslag i den globala processen inför världstoppmötet i Johannesburg.

Regeringen har i skrivelsen (skr. 2001/02:172) Nationell strategi för hållbar utveckling formulerat en nationell strategi för hållbar utveckling. Strategin omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling: ekologiska, sociala – inklusive kulturella – och ekonomiska. Kulturarvet ses alltmer som en resurs som bidrar till regional utveckling och tillväxt. Kunskap om kulturarvet och de historiska perspektiven bidrar väsentligt till den grund som det hållbara samhället bygger vidare på. Inom ramen för arbetet med regeringens satsning på ekologiskt hållbar utveckling har kulturarvaspekter fått en större tyngd och integrerats alltmer i andra samhällssektorer, bl.a. inom miljö- och jordbrukspolitiken och i samarbetet mellan Riksantikvarieämbetet och ansvarsmyndigheter inom olika sektorer, vilket inte minst tar sig uttryck i flera samarbetsprojekt.

Europeiska unionen

Det löpande EU-arbetet på kulturområdet domineras av Kultur 2000-programmet respektive MEDIA-programmet.

Kultur 2000-programmet omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna film, tv och video. Programmet löper under perioden 2000–2004 och den totala budgeten är 167 miljoner euro.

Under 2001 tilldelades projekt med svensk huvudorganisatör ca 1,5 miljoner euro ur programmet. Därutöver tilldelades ca 5,2 miljoner euro till projekt med svenska medorganisatörer.

MEDIA-programmet ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Programmets andra omgång, MEDIA II, avlöstes den 1 januari 2001 av ett nytt femårsprogram, MEDIA Plus. Programmet har en totalbudget på 400 miljoner euro. Sverige

har under 2001 erhållit ca 1,4 miljoner euro i stöd från programmet.

EU fördelar även medel från strukturfonderna till projekt med kulturanknytning. Under 2001 har EU inom olika insatsområden bidragit med totalt ca 546 miljoner kronor till svenska projekt med kulturanknytning.

EU bidrar även till vård av det svenska odlingslandskapet. Stödet utgår till värdefulla natur- och kulturmiljöer i och i anslutning till åkermark samt till biologisk mångfald och kulturhistoriska värden i betesmarker och slätterängar. Dessutom utgår stöd till natur- och kulturvärden i renkötselområdet. År 2001 utbetalades ca 165 miljoner kronor till hävd av värdefulla natur- och kulturmiljöer medan ca 327 miljoner kronor utbetalades för skötsel av betesmarker och slätterängar.

Nordiska ministerrådet

Kultursamarbetet i Norden bedrivs både genom insatser på särskilda områden, genom nätverksbildning och satsningar på projekt med stark nordisk profil. Inom ramen för kultursamarbetet finns två stora fonder, Nordiska kulturfonden och Nordiska film- och TV-fonden. Under de senaste fem åren har fonden stött produktion av drygt 200 filmer och TV-serier. Kultursamarbetet har en omslutning på 180 miljoner svenska kronor.

Under 2001 har det upprättats en ny budgetpost, Strategiska kultursatsningar, där medel har fördelats av kulturministrarna för konkreta satsningar på olika områden. Temat för 2002 är det mångkulturella samhället i Norden: Det finländska ordförandeskapsprogrammet lyfter fram det kulturella informationssamhället och främjande av digital innehållsproduktion.

Unesco

Under hösten 2001 ägde den 31:a sessionen av Unescos generalkonferens rum, varvid program och budget för kommande tvåårsperiod samt en ny sexårsstrategi antogs. Inom kulturområdet antog generalkonferensen även en konvention om skydd av det marina kulturarvet samt en deklaration om kulturell mångfald.

Regeringen har till riksdagen lämnat skrivelsen Unescos världsarvskonvention och de svenska världsarvsobjekten (skr. 2001/02:171). Skrivelsen innehåller bl.a. en redovisning av de svenska objekt som är uppförda på Unescos

världsarvslista och en bedömning av konventionens framtida tillämpning i Sverige.

INCP

Det informella nätverket INCP (Informal Network on Cultural Policy) är ett internationellt forum genom vilket nationella kulturministrar kan utbyta erfarenheter och åsikter om aktuella kulturpolitiska frågor. Nätverket som i dag omfattar 45 länder har framför allt renodlat diskussioner om betydelsen av kulturell mångfald och identitet för social och ekonomisk utveckling.

I september 2001 hölls det fjärde INCP-ministermötet. Ett resultat av mötet var bl.a. att INCP:s arbetsgrupp fick i uppdrag att påbörja arbetet med att utveckla ett så kallat internationellt instrument för kulturell mångfald och att redovisa ett utkast till ett sådant instrument till nästa ministermöte som äger rum i oktober 2002.

Europarådet

Europarådets uppgift är att genom arbete för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter främja europeisk säkerhet.

Under 2001 beslutades en omorganisation av kultursektorn med innebörden att det övergripande rådet Council for Cultural Co-operation (CDCC) ersätts av fyra styckommittéer för utbildning, högre utbildning, kultur och kulturarvsfrågor.

4.6 Resultatbedömning

Teater, dans och musik

Teater- och konsertbesöken har ökat kontinuerligt under de senaste decennierna. Enligt aktuell statistik över kulturvanorna i Sverige går ca 40 procent av befolkningen på teater minst någon gång under ett år och ca 46 procent besöker en konsert. Fortfarande finns socioekonomiska skillnader mellan publikgrupperna, även om det finns starka ambitioner hos såväl institutioner som fria grupper att få en socialt samt köns- och åldersmässigt mer allsidigt sammansatt publik. Särskilt påtaglig är strävan att få barn och ungdomar intresserade av scenkonst och musik i hela den mångfald som konstarterna inrymmer. Ett antal institutioner och grupper inriktar sig också på att lyfta fram konstnärliga uttryck och nå en publik med rötter i andra kulturer.

Tack vare en väl utbyggd institutionell infrastruktur finns förutsättningar att nå ut med ett varierat utbud av teater och musik till landets alla delar. Ett rikt urval av scenkonst och musik året runt är dock huvudsakligen förbehållet invånarna i storstadsområdena och länens huvudorter. Därför behövs det en kompletterande turnéverksamhet. Såväl nationalscenerna som länsinstitutionerna har en klart uttryckt ambition att turnera delar av sin ordinarie repertoar, men saknar ofta de nödvändiga resurserna. Härtill kommer att många mindre orter inte har de lokaler och den arrangörskompetens som krävs för att ta emot större produktioner. En stor del av de fria grupperna turnerar regelbundet, särskilt de grupper som spelar för barn och ungdomar. Även om grupperna oftast har god turnévana är de beroende av ett fungerande mottagarled. Riksteatern och Svenska rikskonserter har specialkunskaper om turnéverksamhet. Det är en viktig uppgift för dem att ställa sin kompetens till det övriga teater-, dans- och musiklivets förfogande genom att utveckla ett bra samarbete med såväl producenter som arrangörer och beställare.

Staten har ansvar för att nationalscenerna och övriga riksinstitutioner ges realistiska förutsättningar att fullgöra sina breda uppdrag. Samtidigt förutsätter de nationella kulturpolitiska målen ett hållbart nätverk av regionala och lokala kulturinstitutioner. De regionala och kommunala huvudmännen har det avgörande inflytandet över verksamhetens omfattning och inriktning och därmed också det ekonomiska ansvaret för regionens institutioner. Staten har dock under lång tid medverkat till uppbyggnaden av det regionala institutionsnätet och ger ett omfattande årligt verksamhetsstöd.

Genom de senaste årens prioritering av danskonsten har staten medverkat till att också denna fått del av ökade regionala insatser. Regionala danskonsulenter finns numera i ett stort antal län. I några län är särskilda utvecklingscentrum för dans under uppbyggnad. Det finns också ett ökat intresse hos vissa länsteatrar och andra regionala institutioner att arrangera offentliga dansföreställningar eller t.o.m. att knyta koreografer och ensembler under en period till sin institution. Samtidigt kan man konstatera att dansen ännu är ett ojämnt utvecklat konstområde som saknar en fast regional struktur. Under den hearing om dansen i regionerna som arrangerades av Kulturdepartementet den 2 septem-

ber 2002 diskuterades denna fråga. Det framkom då att man på dansområdet inte självklart bör eftersträva samma typ av infrastruktur som inom t.ex. teaterområdet. Istället föreslogs en annan sorts nationell infrastruktur för dansen, som skulle innebära att varje region på sikt tar ansvar för att det finns en fullt utrustad scen som ger goda förutsättningar att ta emot professionella dansföreställningar, liksom det i varje region skulle finnas en kompetent arrangör som med kunskap om den samtida dansen programsätter, bedriver en aktiv marknadsföring och ett brett publikarbete med denna scen som bas. En ny form av samproduktion inom dansen, s.k. residens, bör också med fördel kunna utvecklas för att bättre förankra danskonsten regionalt. En sådan typ av infrastruktur för dansen innebär att turnémöjligheterna för de oftast storstadsbaserade dansensemblerna och de fria koreograferna förbättras, så att denna konstnärliga resurs kommer hela landet till godo. Publiken i regionerna får därmed ett större och mer varierat utbud samtidigt som danskonstnärerna ges fler arbetstillfällen. Staten bör för sin del i första hand ansvara för de nationella institutionerna samt för att det finns stödformer som främjar konstnärlig utveckling på dansområdet och en spridning av danskonsten till de regionala scenerna. I årets budgetproposition, i avsnittet Politikens inriktning, föreslår regeringen ett flertal insatser med denna inriktning.

Statens insatser på musikområdet är främst av generell karaktär. Genom att olika musikgenrer utövas i skilda miljöer och under skilda förutsättningar omfattas de dock i varierande grad av det statliga stödet. Den s.k. klassiska musiken har av tradition en stark ställning inom de offentligtstödda musikinstitutionerna, medan andra musikformer främst tillhör det fria musikkivet. Det är regeringens bedömning att de senaste årens kraftiga satsning på arrangörsföreningarna har gynnat bredden och mångfalden i musikkivet. Fortfarande har vissa musikgenrer svårare än andra att hävda sin ställning i musikkivet och hos publiken. Som nämnts i det föregående finns det skäl att undersöka hur situationen för bl.a. den nutida konstmusiken och jazzen kan förbättras i svenskt musikkiv. Här ingår också att belysa den roll de arrangerande musikföreningarna har för spridningen av musiken runtom i landet. Stor betydelse för det lokala och regionala musikkivet har annars länsmusiken och orkesterinstitutionerna. Utbudet av orkes-

termusik är dock ojämnt fördelat över landet och ett flertal orkestrar utanför storstadsområdena har bl.a. svårigheter att rekrytera musiker. För att få en samlad bild av orkestrarnas situation kommer regeringen därför att låta inleda en översyn av området.

Den svenska scenkonsten och musiken har en hög konstnärlig nivå och förmåga att ta till sig impulser från omvärlden. Genom den institutionella utbyggnaden, ett ökat turnerande och ett breddat utbud via etermedia har scenkonsten och musiken också blivit tillgänglig för en större publik. Det är regeringens bedömning att de statliga stöden på teater-, dans- och musikområdet sammantaget har haft stor betydelse för utvecklingen.

Litteraturen, läsandet och språket

Läsaneundersökningar visar att bokläsningen har en mycket stor utbredning i befolkningen. Under de senaste åren kan en svag minskning av andelen bokläsare bland män och barn/unga samt en svag ökning bland ålderspensionärerna noteras. Andelen som läser skönlitteratur har dock ökat. Svenska Förläggareföreningens branschstatistik för år 2001 visar också att försäljningen av skönlitteratur har ökat kraftigt, i synnerhet försäljningen av pocketböcker.

För det 1997 inrättade inköpsstödet har folk- och skolbiblioteken kunnat förse barn och ungdomar med ca 270 000 nya böcker per år. Stödet har haft stor betydelse för att stärka den läsfrämjande verksamheten på folk- och skolbibliotek. Den förbättrade tillgången till nya böcker och till flera exemplar av populära titlar verkar läsfrämjande i sig, men framför allt har stödet bidragit till att en plan för det läsfrämjande arbetet har upprättats i varje kommun. Inköpsstödet har vidare fungerat som katalysator för idéer som funnits men som det tidigare inte funnits resurser till. Ansökningar visar också på ett stort behov, särskilt på skolorna.

De utvärderingar av utgivningsstödet, som gjorts på uppdrag av Statens kulturråd, visar att stödformen i sin nuvarande form är väl fungerande och okomplicerad. Utgivningsstödet gör förlagen mer riskbenägna, läsarna får fler bra böcker och författarna har större möjlighet att samarbeta med förlag i utgivningen av sina böcker. Stödet förefaller bidra till en bred utgivning. Dock ökar polariseringen mellan stora och små förlag. Distributionsstödet har visat sig ha störst betydelse för att öka spridningen av de

mindre förlagens titlar. De bokhandlare som deltagit i stödsystemet, anger som orsak till detta att större titelbredd gör bokhandeln mer attraktiv och att de genom stödet får ett stort antal titlar som de av ekonomiska skäl inte tidigare har vågat köpa in eller känt till.

Svenska Förläggareföreningens branschstatistik för 2001 visar att förlagens försäljning till bokhandel fortsätter att öka. Med ca två tredjedelar av detaljhandelsmarknaden är bokhandeln därför fortsatt den klart viktigaste försäljningskanalen för litteratur. Enligt Bokbranschens Finansieringsinstitut AB (BFI) är det ytterst få orter som saknar bokhandel. BFI:s granskning av den mindre bokhandelns ekonomiska situation visar vidare, för tredje året i rad, på en positiv försäljningsutveckling totalt sett. Institutet anser att ytterligare positiva efterfrågeeffekter kan förväntas eftersom mervärdesskatten på böcker har sänkts från 25 till 6 procent. En positiv utveckling med kompletterande e-handel hos den traditionella bokhandeln har också skett.

Den första delrapporten från Kommissionen för bokprisfrågor visar sammanfattningsvis att åtgärden med sänkt mervärdesskatt på böcker sannolikt har fått fullt genomslag i det pris som konsumenten betalar för litteratur. Kommissionen noterar även att sänkningen av momsen uppmärksammas väl i konsumentledet och lett till ökade bokinköp. Däremot är det för tidigt att uttala sig om skattesänkningens effekt på läsvanorna.

Inom kulturtidskriftsområdet har de fyra tidskriftsverkstäderna i Göteborg, Luleå, Malmö och Stockholm bidragit till att många små tidskrifter har kunnat utvecklas. Verkstäderna erbjuder maskinell utrustning och utbildningsmöjligheter och underlättar informationsutbyte. Utvecklingsstödet har bl.a. medverkat till att bredda och diversifiera verksamheter med t.ex. IT-verksamhet och programverksamhet.

Statliga verksamhets- och utvecklingsbidrag till länsbibliotek, lånecentraler och depåbibliotek har stor betydelse för att uppnå en god låneservice vid folkbiblioteken. Sverige ligger långt framme när det gäller produktionen av digitala talböcker, s.k. DAISY-böcker. Under 2001 initierade Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) en landsomfattande kampanj i syfte att skapa kunskap om DAISY och om nödvändigheten för kommuner och landsting att fatta beslut om inköp av talboksspelare till utlån på biblioteken och som fritt tekniskt hjälpmedel.

Vid utgången av 2001 hade 12 landsting fattat beslut om att förskriva digitala talboksspelare. Utlåningen av talböcker – både analoga och digitala – fortsätter att öka, liksom beståndet av tillgängliga titlar. När det gäller punktskriftsutlåningen har antalet punktskriftslåntagare ökat under 2001. Sammantaget har punktskriftsutlåningen fördubblats under den senaste tioårsperioden.

Lättläst litteratur vänder sig till människor som har svårt att läsa eller är otränade i det svenska språket. Produktionen av lättlästa böcker ligger på en jämn nivå och utgivningen är variationsrik både i fråga om genrer och svårighetsgrader. Den lättlästa nyhetstidningen 8 SIDOR utkommer en gång i veckan och har en stor och bred läsekrets. Genomsnittsupplagan har ökat för varje år och även tidningens Internetversion har fått ett allt större gensvar. Verksamheten med läsombud har fortsatt växa och har inneburit att allt fler personer med utvecklingsstörning har fått möjlighet att ta del av litteratur.

När det gäller tillståndet och utvecklingen för det svenska språket samt för de övriga språken i Sverige har Kommittén för svenska språket gjort en kartläggning och analys som ligger till grund för fortsatta överväganden av regeringen. Kommittén konstaterar att svenska språkets ställning som nationalspråk är stabil, men de senaste årens samhällsutveckling har inneburit att svenskans ställning har förändrats och att den statligt finansierade språkvården ställs inför både förändrade och nya uppgifter.

Regeringens bedömning är att de statliga insatserna på litteraturområdet har en avgörande betydelse för att stimulera en bred utgivning av kvalitetslitteratur, öka tillgången till och intresset för litteratur och läsning i hela landet och därmed även främja svenska språket. Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen medverkar till att funktionshindrade kan ta del av litteratur, tidskrifter och nyheter. Sammantaget så leder åtgärderna även till ökade möjligheter för konstnärerna på ordområdet att genom konstnärliga arbeten och ersättningar leva på sitt konstnärskap. Ytterligare insatser och förändringar av de statliga stödet på litteraturområdet behöver dock göras för att uppnå målen.

Skolbiblioteken, som är särskilt viktiga för barn och ungas tillgång till litteratur och läsning, uppvisar stora kvalitetsbrister. Tillgången till litteratur är högst varierande och närmare 30

procent av landets grundskolor saknar personal avsatt för skolbibliotek. Många skolor har endast ett fåtal personaltimmar i veckan. Regeringen bedömer därför att det statliga stödet för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek bör förstärkas så att tillgången till litteratur kan öka. För att förbättra tillgången till personal i skolbiblioteken är det vidare möjligt för kommunerna att utnyttja statens stöd till personalförstärkning i skola och fritidshem.

Mot bakgrund av den positiva utvecklingen i bokbranschen samt bokmomssänkningen och införandet av distributionsstöd till bokhandlar gör regeringen bedömningen att branschen på egen hand bör ha möjlighet att hålla ett brett urval av titlar i bokhandelns nyhetsabonnemang och själv ta ansvar för t.ex. bokhandelns tillgång till modern teknik. Regeringen föreslår därför att det statliga bidraget till Bokbranschens Finansieringsinstitut AB avvecklas fr.o.m. 2003, i samband med att det nuvarande avtalet mellan staten och bolaget löper ut den 31 december 2002 (jfr. prop. 1984/85:1, bet. 1984/85:KrU1, rskr. 1984/85).

Bild- och formkonst

Enligt den senaste kulturvaneundersökningen har besöken på konstupställningar och konstmuseer ökat under 1980- och 90-talen. 35 procent av alla män och 42 procent av kvinnorna besöker en konstupställning någon gång per år. Samtidigt har konstens tillgänglighet ökat på många orter och i många miljöer över hela landet. Utvecklingen inom samtidskonstområdet är stark och genom den statliga bidragsgivningen får utställningslivet i landet ett viktigt stöd. Den utställningsverksamhet och det pedagogiska arbete som bedrivs inom bild- och formorganisationerna utgör ett nödvändigt komplement till institutionernas, museernas, konsthallarnas och de privata galleriernas verksamhet.

Genom statens inköp av bild- och formkonst berikas den offentliga miljön i vid mening. Konstinköpen har också stor ekonomisk betydelse för såväl konstnärer som gallerier och andra försäljningsställen. Det stöd till konstinköp som fördelas till Folkets hus och parker, bygdegårdar och nykterhetsorganisationernas samlingslokaler berör många: förutom miljontals besökare i landets omkring 2 400 föreningshus och folkparker, även de många yrkesverksamma konstnärer som inbjuds att delta i inköpsutställningarna.

Konstmuseer och konsthallar är företrädesvis lokaliserade till landets större städer, vilket får till följd att storstadsbor oftare går på konstupställningar än personer bosatta i mindre orter. Förhållandet utjämnas något av den kontakt med bildkonsten som möjliggörs genom den omfattande utställningsverksamheten inom de konstfrämjande organisationerna på arbetsplatser och i föreningslivet över hela landet, även om detta arbete bedrivs med betydligt mindre resurser.

Statens konstråds verksamhet styrs till stor del av nybyggandet i landet. Det statliga byggandet har de senaste åren främst varit inriktat på universitet och högskolor, där en rad konstprojekt också genomförts. Genom samverkan med bl.a. kommunerna bidrar Konstrådet till att sprida samtidskonst till icke-statliga miljöer med stor offentlighet, t.ex. bostadsområden, skolor och trafikmiljöer. Uppdragen ger även konstnärer i hela landet ökade försörjningsmöjligheter.

Statens kulturråd har vid bidragsfördelningen på bild- och formområdet 2001 lagt särskild vikt vid verksamheter som främjar konstnärernas villkor och möten med publiken. I synnerhet prioriteras verksamheter som når olika publikkategorier och ger ökade möjligheter att se bild- och formkonst över hela landet, liksom verksamheter som utvecklar olika metoder och samverkansformer eller innebär erfarenhetsutbyte nationellt och internationellt.

Regeringens samlade bedömning är att statens insatser för bild- och formkonsten har haft stor betydelse för utvecklingen inom området. Trots avsaknaden av en central struktur på bild- och formområdet bidrar insatserna till att göra den samtida bild- och formkonsten tillgänglig för så många som möjligt, samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet. Fortfarande är behovet av utställningslokaler för olika former av bild- och formkonst stort, i synnerhet för den nyskapande och oetablerade konsten i landet. Av särskild vikt för bild- och formområdets utveckling är även det konstfrämjande arbetet att göra inbrytningar i nya publikgrupper.

Arkitektur, form och design

Enligt de utvärderingar som gjorts av Arkitekturmuseet och Statskontoret har satsningen Arkitekturåret 2001 inneburit en reell kraftsamling. Arkitekturen har etablerat sig och förstärkt

sin position som ett angeläget kunskapsområde såväl bland allmänheten som inom statliga myndigheter, kommuner, organisationer och företag. Ett folkligt intresse för frågorna har kommit till uttryck t.ex. i det stora deltagandet i tävlingen tyckomhus.nu. Ett flertal av projekten har varit av långsiktig art där bl.a. nya nätverk bildats vilket kommer att ge positiva effekter över tid. Barn och unga har i hög grad uppmärksammats och bl.a. har ett antal pedagogiska böcker om arkitektur, stadsutveckling och design publicerats. Arkitekturåret har även inneburit en förstärkning inom form och design både nationellt och internationellt.

På grund av miljöproblem i de nya museilokalerna stängde Arkitekturmuseet sin publika verksamhet på Skeppsholmen under hösten 2001. Medan lokalerna byggs om har museet inrymts i andra utrymmen med utställningsverksamhet på Fredsgatan i Stockholm och i Skeppsholmskyrkan. Under hösten 2003 beräknas de ombyggda lokalerna vara inflyttningsklara.

Regeringen bedömer att det nationella handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design bl.a. har bidragit till att öka kunskapen om vikten av god arkitektur.

Musei- och utställningsinstitutioner inom form och design har genom sina verksamheter lyft fram området både nationellt och internationellt. Mötesplatsen för form och design i Stockholm har under året börjat etablera sig som ett utställnings- och kunskapscentrum genom bl.a. ett flertal utställningar och seminarier. Vidare har Föreningen Svensk Form fortsatt uppbyggandet av ett bibliotek och bildarkiv inom området.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har fortsatt att stärka intresset för, kunskapen om och utövandet av hemslöjd genom en fortsatt satsning på bl.a. barn- och ungdomsarbetet, den mångkulturella slöjden samt slöjdens betydelse för regional tillväxt och sysselsättning.

Sammantaget är det regeringens bedömning att de statliga insatserna på arkitektur, form och design bidrar till att främja, stärka och utveckla intresset för området.

Film

2000 års filmavtal gäller under perioden 1 januari 2000–31 december 2004. Alla stöd som handhas av Stiftelsen Svenska Filminstitutet ryms i filmavtalet med undantag av stödet till etablerandet av en filmvårdscentral för icke-fiktiv film

i Grängesberg. Detta statliga stöd infördes fr.o.m. 2002 vid sidan av filmavtalet. Filmavtalets första år innehöll vissa övergångsregler vilket medfört att år 2001 är det första år som i realiteten visar effekterna av 2000 års filmavtal.

Under 2001 ökade antalet biobesök med drygt 1 miljon till ca 18 miljoner besök, vilket är den högsta besökssiffran sedan 1988/89. Ökningen förklaras främst av det stora intresset för filmerna Harry Potter och de vises sten samt Sagan om ringen. I jämförelse med andra europeiska länder har dock Sverige en mycket hög andel biobesök på inhemsk film, drygt 23 procent. Anledningen är den starkt positiva utvecklingen svensk filmproduktion har haft de senaste åren, mycket tack vare den omfattande regionalisering som har skett. De tre regionala filmproduktionscentrumen har inneburit att filmproduktion inte längre huvudsakligen sker i Stockholm, utan framför allt i Västsverige, men även i Norrland och Skåne. De statliga och regionala satsningarna på resurscentrum för film och video, liksom det nuvarande filmavtalet mellan staten, filmbranschen, SVT och TV4 har varit avgörande för denna positiva utveckling.

Under 2001 fördelades stöd om sammanlagt 18,4 miljoner kronor till tjugo regionala resurscentrum för film och video, tre regionala filmproduktionscentrum samt initiering av regional filmverksamhet i ytterligare tre län, för tillfället finansierade genom medel från Stiftelsen Framtidens kultur. Totalt genererade dessa insatser en motprestation från landsting och kommuner om ca 53,5 miljoner kronor.

Av de regionala filmproduktionscentrumen är Film i Väst det i särklass mest framgångsrika, med 16 samproducerade långfilmer år 2001. Film pool Nord får allt tydligare profil som norrländskt filmproduktionscentrum, där man bl.a. startat en inspelningsstudio som tagits i bruk för långfilmsproduktion och initierat ett novellfilmsprojekt. Film i Skåne, det senast etablerade produktionscentrumet, har redan hunnit samproducera två rikligt prisbelönade filmer; Så vit som en snö och Music For One Apartment and Six Drummers.

Antalet kommuner som bedrivit skolbio läsåret 2000/01 är något färre än läsåret 1999/2000. Trots detta har antalet filmvisningar ökat med 531 (till 4 554) och antalet besök med 44 743 (till 661 694). Detta förklaras av att de kommuner som bedriver skolbio låter verksamheten involvera fler skolor och elever.

Svenska Filminstitutet har erhållit 2 miljoner kronor från regeringen för att utveckla arbetet med att öka kunskaperna om film och andra medier i skolan under läsåret 2000/01. Medlen har använts för att främja samverkan mellan regionala utvecklingscentrum vid lärarutbildningarna och regionala resurscentrum för film och video. Produktion av rörlig bild inom grundskolan har visat sig ha en mycket god könsfördelning, vilket understryker betydelsen av tidiga insatser för att påverka flickors framtida val.

Från och med 2000 fördelar Svenska Filminstitutet ett nytt stöd till spridning av kort- och dokumentärfilm. Till skillnad från 2000 har antalet ansökningar under 2001 varit mycket högt och ett stort antal ansökningar måste därför bordläggas till 2002. Stödet har främst gått till filmer/projekt inom biografdistribution, men även till distribution på VHS och DVD samt webbaserad distribution.

Konstnärsnämndens bidrag till projekt inom filmområdet har stor betydelse, inte minst för de unga filmarna. Under 2001 genomfördes en enkätundersökning som visar att kortfilmarna har stora svårigheter att få sina projekt finansierade och att nämndens bidrag vanligtvis endast svarar för en mindre del. Trots detta bedömer konstnärerna att bidragen har en stor betydelse, då de ökar möjligheten att få stöd också från annat håll. Antalet beviljade bidrag 2001 var 28 stycken, vilket är en ökning med 11 jämfört med året innan. Av de 28 beviljade bidragen utgör 2 projektbidrag till filmorganisationer (Stiftelsen Filmform för distribution och arkivverksamhet samt Bio Atalante i Göteborg för visning av kortfilm). Resterande bidrag gick till produktion av kortfilm.

Svensk film har under de senaste åren varit mycket framgångsrik, med en ökad produktion och ökade marknadsandelar på bioograferna. Framgångarna har paradoxalt nog skapat de problem som filmbranschen står inför i dag. Ytterst få filmer kan produceras utan stöd och när många filmer är framgångsrika kvalitativt och publikt tar de tillgängliga medlen slut snabbare. Problemet gäller främst det publikrelaterade stödet i 2000 års filmavtal. En jämn och hög nivå med en årlig produktion av ca 20–25 filmer krävs för att ge filmbranschen den stabila grund av kompetens och erfarenhet som behövs för att upprätthålla och utveckla en värdefull svensk filmproduktion. Skulle antalet producerade fil-

mer minska – enligt branschens prognoser finns det risk för en halvering – kommer produktionsledet med ett stort antal yrkeskategorier som manusförfattare, kompositörer, redigerare, fotografer, skådespelare, regissörer, sminkörer, koreografer, klippare, redigerare och scenografer, att drabbas. Även näraliggande branscher som teknikuthyrningsföretag, distributörer och biografer i hela landet, ofta med små ekonomiska marginaler, skulle påverkas mycket negativt. Andra delar av den audiovisuella sektorn replerar i hög grad på filmbranschen och skulle därmed också hämmas, t.ex. när det gäller teknikutveckling och nya medier.

Regeringens samlade bedömning är att insatserna inom filmområdet har varit mycket framgångsrika, men att det behövs ytterligare resurser för att upprätthålla denna positiva utveckling.

Konstnärernas villkor

Konstnärsnämndens undersökningar visar att de olika konstnärspolitiska bidragen och ersättningarna är av avgörande betydelse för många konstnärers försörjnings- och arbetsmöjligheter. De olika stödformerna leder till att mottagarnas möjligheter att arbeta med sitt konstnärliga skapande ökar samtidigt som beroendet av annat arbete vid sidan om den konstnärliga verksamheten minskar. Utan dessa stöd skulle många professionella konstnärers arbetsmöjligheter försämrats betydligt, t.o.m. omöjliggöras. Stipendierna, särskilt arbetsstipendierna, ger möjlighet till konstnärlig utveckling och koncentration något som i sin tur leder till ökade arbetsmöjligheter i framtiden. När det gäller exempelvis de tvååriga arbetsstipendier som Bildkonstnärsfonden fördelat bedömer närmare 90 procent av stipendierna att de under de närmaste åren kommer att ha bättre möjligheter att försörja sig på det konstnärliga arbetet.

Satsningen på det internationella utbytet, bl.a. inom ramen för IASPIS (International Artists' Studio Program in Sweden), fortsätter att visa positiva resultat. De internationella stipendierna leder ofta till att svenska konstnärers verk säljs utomlands. Dessutom skapas kontakter som är av betydelse för kommande arbetsmöjligheter. Gästateljéverksamheten IASPIS har på några få år utvecklats till en vital kulturinstitution, nationellt och internationellt, som skapar nya förbindelser i det svenska kulturlivet och öppnar

den svenska konstscenen för impulser från andra länder.

Konstnärernas villkor har inte påverkats av några väsentliga omvärldsförändringar de senaste åren. Den bild som tecknades i Konstnärstödsutredningarna 1997 (SOU 1997:183, SOU 1997:184) är fortfarande giltig. De pressade ekonomiska, sociala och arbetsmässiga villkoren kvarstår. Allt fler konstnärer har hamnat i en utsatt frilanssituation vilket understryker betydelsen av statliga ersättnings- och bidragssystem. Det finns bestående strukturella problem på den konstnärliga arbetsmarknaden. Betänkandet Konstnärernas verksamhetsinriktning och ekonomiska förhållanden (SOU 1997:190) visade att konstnärer i genomsnitt har 17 procent lägre inkomst än befolkningen i övrigt och att en fjärdedel av bildkonstnärerna redovisade bruttoinkomster på under 40 000 kronor per år. Arbets-tillfällen av mer fast karaktär finns endast i begränsad omfattning och då främst för konstnärsgrepp som scenartister och vissa musiker-kategorier. Även för dessa har dock anställningsmöjligheterna under senare år minskat. De har därigenom blivit allt mer beroende av kortare projektanställningar.

Regeringen bedömer att den statliga bidragsgivningen och de statliga ersättningarna ger många yrkesverksamma konstnärer ekonomisk grundtrygghet och möjlighet att försörja sig på sitt arbete. Bidragsformernas bredd är resultatet av en nödvändig lyhördhet hos Konstnärsnämnden när det gäller att anpassa bidragsgivningen till olika konstnärsgreppens speciella behov. På grund av de förhållanden som råder på den konstnärliga arbetsmarknaden har de statliga stödformerna för konstnärer ytterligare ökat i betydelse. Utvecklingen av centrubildningsverksamheten och permanentningen av Teater-Alliansen utgör exempel där kultur- och arbetsmarknadspolitik kunnat samverka.

Individuell visningsersättning

Våren 1995 väcktes ett antal motioner om en prövning av möjligheten att införa individuell visningsersättning via Bildkonst upphovsrätt i Sverige (BUS). Med anledning av motionerna uttalade riksdagen (bet. 1994/95:KrU21, rskr. 1994/95:285) att regeringen borde se över reglerna om visningsersättning. I propositionen (prop. 1996/97:3) Kulturpolitik, föreslog regeringen att en del av visningsersättningen fr.o.m. budgetåret 1997 borde fördelas individuellt till

konstnärer inom bild- och formområdet. Regeringen ansåg det vidare lämpligt att mottagare av den individuella visningsersättningen utsågs av BUS. Utskottet delade regeringen bedömning (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Riksdagen har därefter gett regeringen tillkänna att regeringen bör göra en översyn och summering av resultatet av bidragsgivningen, utifrån den redovisning som lämnats av BUS (bet. 2001/02:KrU17, rskr. 2001/02:210). Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande lämnar regeringen härmed en fördjupad resultatbedömning avseende den individuella visningsersättningen. Förutom att lämna en bedömning av fördelning utfallet mellan olika bildkonstnärliga genrer, bedömer regeringen möjligheten för en utvidgad ersättningsrätt och fördelningsorganets legitimitet.

Utgångspunkter för regeringens bedömning

Statens bidrag till konstnärer inom bild- och formområdet finns samlade under begreppet visningsersättning. Visningsersättningen utgör enligt förordningen (1996:1605) om individuell visningsersättning en ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentlig ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt. Visningsersättningen fördelas på två sätt. Drygt 55 miljoner kronor fördelas 2002 efter ett ansökningsförfarande till enskilda bildkonstnärer i form av stipendier med syfte att förbättra möjligheterna för ett koncentrerat konstnärligt arbete. Vidare fördelas 2002 ca 16,5 miljoner kronor som individuell visningsersättning till konstnärer vars verk redan finns i offentlig ägo. Det är en ersättning för ett redan utfört arbete och utgår på samma sätt som bibliotekersättningen, för det nyttjande som sker i det offentliga rummet. BUS fördelar ersättningen.

Fördelningssystem och utfall

För att möjliggöra en individuell fördelning baserad på de enskilda verk som finns i offentliga institutioners ägo har en omfattande databas byggts upp av BUS. Databasen innehåller idag närmare 200 000 verk av 3 300 konstnärer. Vidare har ett särskilt fördelningssystem utvecklats för att fördela ersättningarna till de olika konstnärerna. En grundförutsättning i systemet är att verkens syfte är konstnärligt. Fördelningssystemet är utformat som ett poängsystem där värde, placering och spridning utgör de grund-

läggande parametrarna. Poängmodellen avser att värdera den prestation som ligger bakom varje verk. Inköpspriset utgör en viktig faktor vid poängberäkningen. Mindre verk får lägre poäng än stora gestaltningar som är centralt placerade. Verk som är placerade utomhus- och inomhus-placerade verk värderas lika. Publika miljöer värderas högre än slutna miljöer. Konstverk tillkomna efter uppdrag bedöms normalt sett få en publik placering och ger högre poäng än lös konst. Lagrad konst ger det lägsta placeringsvärdet. Vidare påverkar ägarspridningen utfallet i poängsystemet.

En översikt av fördelningssystemet visar att av 100 000 registrerade verk utgör ca 65 procent måleri och grafik, 12 procent skulptur, 20 procent konsthantverk/textil samt 3,5 procent illustration och foto, 1 procent installationer och övriga verk. Vad avser de olika konstnärskategorierna visar utfallet att 70 procent är målare, grafiker och skulptörer, 12 procent konsthantverkare/textil, 12 procent tecknare/illustratörer och fotografer samt 6 procent installationskonstnärer m.fl.

Regeringen gör bedömningen att fördelningssystemet uppfyller målsättningarna med den individuella visningsersättningen. De olika parametrarna i poängsystemet tar fasta på relevanta faktorer för att fördela ersättningen individuellt. Den statistiska översikten ger inget belägg för att vissa verkstyper diskrimineras. Inte heller finns det belägg för att vissa konstnärskategorier skulle vara särskilt missgynnade. Däremot är vissa verkskategorier mindre representerade i det offentliga innehavet än andra.

Fördelningsorganet

Regeringens beslut att låta BUS fördela individuell visningsersättning vilar på följande överväganden. Konstnärsnämndens och bildkonstnärsfondens uppdrag innebär ett individuellt prövningsförfarande. Enskilda konstnärskap bedöms bl.a. ur kvalitetssynpunkt, innan ett stipendium utdelas. Fördelningen av individuell ersättning grundas endast på de faktiska inköpen och innehaven av verk hos offentliga institutioner. På grund av uppdragets administrativa karaktär bedömde regeringen det som mindre lämpligt att införliva uppdraget i Konstnärsnämndens verksamhet. BUS har, i likhet med STIM på tonsättarområdet och SAMI på musikerområdet, stor administrativ erfarenhet av att hantera ersättnings- och fördelningssystem till

konstnärer och är dessutom en ideell, icke vinstdrivande organisationer bildad av och öppen för konstnärer från samtliga bildkonstområden.

Regeringen kan konstatera att BUS under de fem år individuell visningsersättning administrerats, framgångsrikt spridit kännedomen om ersättningsformen till ett stort antal konstnärer inom bildkonstområdet. Vidare har administrativa rutiner etablerats och rutiner för uppföljning och kvalitetssäkring införts. En särskild nämnd har inrättats med uppgift att handlägga frågor om klassificeringar, anvisningar och protester mot fördelningsbeslut m.m. Regeringen bedömer det som viktigt att fördelningssystemets utformning har acceptans bland de olika ersättningsberättigade konstnärskategorierna, och att dessa avvägningar bäst görs av konstnärerna själva. Förutsättningen för en sådan ordning är dock att det finns möjligheter att påtala och uppmärksamma brister i systemet.

Regeringen kan konstatera att fördelningssystemets konstruktion har förankrats med stämmobeslut, att en särskild nämnd för individuell visningsersättning inrättats samt att en majoritet av BUS styrelse består av representanter för olika konstnärskategorier. Regeringens bedömning är sammanfattningsvis att BUS har både de representativa och verksamhetsmässiga förutsättningarna att bygga upp och hantera ett administrativt fördelningssystem.

Utvidgad ersättningsrätt

Det finns i dagsläget inte anledning att ompröva den nuvarande avgränsningen till konst i statlig, landstingskommunal och kommunal ägo. Bedömningen görs bl.a. mot bakgrund av de avgränsningsproblem som uppstår om privaträttsliga organisationer skulle komma att innefattas i systemet.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget gör regeringen bedömningen att individuell visningsersättning på relativt kort tid etablerats som ett viktigt komplement till bidragsordningarna för många bildkonstnärer. Samtidigt är det viktigt att understryka att ersättningsystemen inte är behovsprövat. Avgörande är istället det faktiska antalet verk som finns inköpta. Ersättningsformer kan följaktligen slå olika mellan olika konstnärsgupper.

Arkiv

Arkiven är en viktig del av vårt kulturarv och en betydelsefull källa till kunskap och information om vårt samhälle och dess utveckling samt människors villkor genom tiderna. Tillgång till arkivmaterialet är viktig såväl från demokratisk utgångspunkt som för ökat engagemang för kulturarvet.

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på hela arkivområdet har gett goda resultat i förhållande till de uppställda målen. Genom insatserna förbättras medborgarnas möjligheter att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial och därmed också möjligheterna till insyn och till ökad kunskap på olika områden.

Riksarkivet och landsarkiven

Det arkivmaterial som förvaras hos Riksarkivet och landsarkiven (arkivmyndigheterna) är omfattande. Det rör sig bl.a. om ca 520 000 hyllmeter pappershandlingar från i första hand statliga myndigheter. Den årliga tillväxten är stor, under 2001 levererades ca 35 000 hyllmeter pappershandlingar och ca 92 000 kartor och ritningar, vilket innebär ett kontinuerligt behov av utökade arkivlokaler. Under senare år har bl.a. omstruktureringar inom statlig förvaltning inneburit en ökning av leveranser av material som fortfarande är aktuellt och som i förhållandevis stor utsträckning efterfrågas av såväl förvaltningen som forskningen (jfr det ökade antalet besvarade, skriftliga förfrågningar, tabell 4.2).

Arkivmyndigheterna gör omfattande insatser för att öka tillgängligheten till och överblicken över arkivmaterialet, inte minst genom att ta till vara de möjligheter som den nya tekniken ger. Genom exempelvis referensdatabaser samt digitaliserade register och förteckningar skapas ökad sökbarhet och därmed förbättrade insynsmöjligheter. Digitalisering och mikrofilmning av material samt användning av Internet och multimedieproduktioner innebär att man kan nå nya grupper av användare samtidigt som risken för slitage på originalhandlingar minskar. Hemsidorna utvecklas fortlöpande. Inriktningen är i första hand att ge forskarinformation, exempelvis i form av guider till olika arkivbestånd, men hemsidorna används också för att förmedla information till olika arkivbildare, bl.a. om gällande regler och standardarbete. Under 2001 ökade antalet besökare på arkivmyndigheternas hemsidor med 25 procent i förhållande till föregående år.

Samtidigt som den nya tekniken innebär att möjligheterna att bl.a. tillgängliggöra arkivmaterial ökar, medför den också nya villkor för att bevara, vårda och tillhandahålla material. Detta förutsätter kontinuerliga forsknings- och utvecklingsinsatser kring dessa frågor samt ny och ökad kompetens hos dem som hanterar arkiven. Arkivmyndigheterna tar i sitt arbete med att bygga upp och sprida kunskap om arkivhanteringen bl.a. sin utgångspunkt i de förändrade förutsättningar som den tekniska utvecklingen innebär. Riksarkivet deltar också aktivt i det internationella samarbetet i dessa frågor. Sammantaget bidrar det arbete som arkivmyndigheterna bedriver för att förbättra hanteringen av arkivmaterial – traditionella likaväl som elektroniska handlingar – till en höjd kvalitet på arkivhanteringen och bättre strukturerade arkiv hos bl.a. arkivbildande myndigheter. Härigenom skapas förutsättningar för att offentlighetsprincipen skall fungera på ett tillfredsställande sätt, vilket är av grundläggande betydelse från demokratisk utgångspunkt. Samtidigt bidrar insatserna till att kulturarvet kan bevaras för framtiden. Det är dock viktigt att det arbete som arkivmyndigheterna driver kring de frågeställningar som den nya tekniken ger upphov till fortsätter.

Arkivmyndigheterna har under året genomfört ett stort antal utställningar, föreläsningar, konferenser och andra arrangemang runt om i landet samt olika forskningsprojekt, där exempelvis aktuella händelser och historiska skeenden har lyfts fram och belysts ur olika perspektiv med utgångspunkt i arkiven. Insatserna har många gånger gjorts i samverkan med andra myndigheter, folkrörelse- och företagsarkiv, museer samt olika lokala och regionala organisationer. Landsarkiven driver projekt med anknytning till regionala förhållanden. Särskilda satsningar görs för att sprida kännedom om hur arkivmaterial kan användas i skolarbetet och hur olika samarbetsformer mellan arkiv och skola kan utvecklas. Den utåtriktade verksamheten bidrar till att tydliggöra arkivens värde när det gäller att bygga upp och sprida kunskap samt till att lyfta fram den betydelse som arkiven har för såväl utbildningsrelaterad forskning som hembygds- och släktforskning. Det allmänna intresset och förståelsen för arkiven som informationskälla ökar. Detta innebär ständigt ökade krav och förväntningar på insatser från arkivmyndigheternas sida, inte minst när det gäller tillgänglighet till arkivmaterialet.

Tabell 4.2 Redovisning av vissa mätbara prestationer

Verksamhet	1999	2000	2001
Antal forskarbesök	98 877	106 827	108 729
Antal träffar på hemsidor	4 544 662	11 836 278	16 173 525
Antal mikrokort tillgängliga för forskning	3 987 215	4 077 211	4 342 214
Besvarande av skriftliga förfrågningar, antal ärenden	22 614	22 523	39 517

Sammantaget svarar Riksarkivet och landsarkiven för en omfattande verksamhet som har gett goda resultat. Genom verksamheten skapas förutsättningar för insyn i den offentliga förvaltningen samt för att tillgodose behovet av information för rättsskipningen och förvaltningen samt forskningens behov. Arkivens betydelse för samhället och som del av kulturarvet stärks. Landsarkivens verksamhet tydliggör arkivens värde för den regionala utvecklingen och identiteten.

Enskilda arkiv

Det enskilda arkivmaterial som förvaras på exempelvis folkrörelse-, förenings- och näringslivsarkiv runt om i landet har ett stort kulturhistoriskt värde och speglar bl.a. lokalsamhällets och regionens utveckling och folkrörelse- och föreningshistoria. Materialet har betydelse inom forskningen, bl.a. historisk och samhällsvetenskaplig forskning samt hembygds- och släktforskning, och för den regionala identiteten.

Riksarkivet fördelar bidrag till enskilda arkivinstitutioner i hela landet. Härigenom främjas bevarandet och tillgängliggörandet av arkivmaterial hos bl.a. regionala folkrörelsearkiv samt olika förenings- och näringslivsarkiv.

Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI)

Antalet besökare i SOFI:s arkiv och bibliotek har fortsatt att minska jämfört med tidigare år. Det beror på att en förskjutning har skett mot allmänhetens och forskarsamhällets användning av Internet och egen sökning i digitala register. Internet används i hög utsträckning för att nå ut till nya grupper. Registerna upplevs som användarvänliga av den som besöker dem. Vid SOFI:s arkiv i Lund, Göteborg och Umeå är en stor del av registren utlagda på Internet. En ökad del av samlingarna kan bevaras mer tillförlitligt i ett längre perspektiv genom att de förs över till nytt medium.

Svenskt biografiskt lexikon

Publikationen Svenskt biografiskt lexikon utgör ett betydande hjälpmedel för bl.a. forskare och den är ett viktigt bidrag till den vetenskapliga kunskapsuppbyggnaden. En stor användarkategori är person- och släktforskare. Tillgängligheten till lexikonet har sedan ett par år ökat genom att delar av material givits ut på CD-romskiva.

Kulturmiljö

En ökad förståelse för kulturmiljön har uppnåtts inom olika samhällsområden och kulturarvaspekter integreras alltmer, bl.a. inom miljö- och jordbrukspolitiken. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och länsstyrelserna gör omfattande insatser för att uppnå målen för verksamheten inom kulturmiljöområdet. Det utökade samarbetet med centrala myndigheter som Vägverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Boverket m.fl. har gett positiva effekter för kulturmiljövården, t.ex. integrering av miljöfrågor i genomförandet av strukturfondsprogram och tillväxtavtal, insatser för att undvika skador på kulturmiljön i skogen och projektsamarbete inom planering och byggande. Inom energiområdet har RAÄ i samarbete med länsstyrelsernas kulturmiljöavdelningar genomfört en analys av kulturlandskapet för att kartlägga förutsättningar för storskalig utbyggnad av vindkraftsanläggningar i havs- och fjällområden.

Regeringens stöd till kulturmiljövård möjliggör att vård och informationsinsatser samt kunskapsuppbyggnad inom byggnadsvård, kulturlandskapsvård och fornvård kan garanteras och komma hela landet till del. Stödet är ofta en förutsättning för övrig finansiering av olika projekt och goda effekter har uppnåtts när det gäller att öka förståelsen och tillgängligheten till landets kulturmiljöer.

Särskilda satsningar på industrisamhällets kulturarv i form av förbättrade kunskapsöversikter har gjort mer information och nya miljöer tillgängliga för allmänheten.

Projektet Storstadens arkitektur och kulturmiljö har under projektperioden (1999–2001) bidragit till positiv uppmärksamhet och ett ökat intresse för det moderna kulturarvet. I de tre storstadslänen och bland de aktörer som har deltagit har kontakter etablerats och projekt genomförts i samarbete med lokala utvecklingsavtal inom ramen för storstadssatsningen.

Regeringen ser positivt på utvecklingen av kulturmiljöarbetet med det moderna kulturarvet och fokuseringen på olika grupperas kulturarv.

Samhällstendenser som bedöms vara av särskild betydelse för kulturmiljöområdet är t.ex. kulturmiljöns integrering i miljöpolitiken, i arbetet med en långsiktigt hållbar utveckling och i kulturarvsarbetets förhållande till ett gränslösare, mångkulturellt samhälle med ett ökat behov av kunskap om det egna kulturarvet. Viktigare resultat med anknytning till miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö redovisas även under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Genom ökad direkt samverkan med regionala instanser som länsstyrelser och läns museer har RAÄ arbetat med att stärka dessa och andra aktörers kompetens och kapacitet. Sektorsforskningen har utvecklats och förutom den forskning som finansieras av forsknings- och utvecklingsinsatser (FoU) inom kulturmiljöområdet pågår också kunskapsuppbyggande projekt. Fullständiga FoU-program och beskrivningar av pågående projekt ger både sektorns företrädare, olika samhällsplanerare och allmänheten möjlighet att snabbt få del av resultat och information om pågående arbeten. En ökad tillgänglighet och kunskapsspridning nås genom digitala media som kulturmiljövårdens bebyggelseregister på Internet. Vidare har RAÄ under året samarbetat med universitetsforskningen och även deltagit i ett 40-tal forskningsprojekt inom framför allt det kulturhistoriska och det antikvarisk-tekniska området. Inom ramen för samarbetsprojektet Agenda kulturarv har länsstyrelserna, läns museerna och RAÄ genomfört seminarier, olika aktiviteter för skolor och andra aktiviteter för ägare, brukare och massmedia.

En stor efterfrågan på utbildningar och informationsmaterial gällande kulturmiljövård och pedagogik visar att kulturmiljön ses som en resurs och att kulturmiljöfrågornas ställning stärkts. Allmänhetens intresse för att besöka de fastigheter som RAÄ förvaltar är fortsatt stort och genom denna verksamhet är myndigheten en viktig aktör inom kulturturismen. Dock visar besöksmålen sjunkande siffror jämfört med 2000 och för Gamla Uppsala är nedgången dramatisk då besöksiffrorna halverats.

Tabell 4.3 Entrélagda besök vid RAÄ:s fastigheter

	1999	2000	2001
Birka	83 000	68 000	62 000
Glimmingehus	86 000	78 000	77 000
Eketorp	56 000	53 000	47 000
Gamla Uppsala	-	70 000	34 000
Övriga	96 000	101 000	110 000
Totalt	321 000	370 000	330 000

RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) visar en uppgång i antalet fältarbetstimmar och avdelningen har ökat sina intäkter sedan föregående år. UV redovisar ett ekonomiskt överskott på ca 5,8 miljoner kronor för 2001, verksamheten är dock fortsatt känslig för svängningar mellan olika år när det gäller omfattningen av offentliga infrastrukturinvesteringar.

De samrådsgrupper för samverkan mellan kulturmiljösektorn och Svenska kyrkan som har inrättats på central och regional nivå innebär en fördjupad dialog och ökad kunskap om och förståelse för olika aspekter i frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena.

Regeringens bedömning är att de statliga insatserna på kulturmiljöområdet har betydelse för att uppnå ökad förståelse för kulturarvets värde inom olika samhällsområden och möjliggör att vård- och informationsinsatser för kulturarvet når ut i hela landet.

Museer och utställningar

Under 2001 hade de centrala museerna ca 5 miljoner besök, vilket är en minskning med knappt 150 000 jämfört med 2000. Även om besöksantalet totalt sett har minskat, har dock vissa museer ökat sina besöksiffror (se tabell 4.4).

De centrala museerna har fortsatt arbetet med att öka tillgängligheten till och långsiktigt bevarande av samlingarna samt att nå nya grupper av besökare.

Arbetet med samlingarnas långsiktiga bevarande är vid de centrala museerna mycket omfattande, särskilt när det gäller föremålssamlingarna. Stora eftersläpningar förekommer dock fortfarande, och digitaliseringstakten är förhållandevis låg, även om den skiljer sig museerna emellan.

Moderna museet har efter det att museibygg- naden på Skeppsholmen stängde i januari 2002 utvecklat sin verksamhet i flera olika riktningar. Projekt pågår i den tillfälliga lokalen på Klara- bergsviadukten samtidigt som verksamhet be- drivs på andra platser i Stockholm och i övriga delar av landet.

Ett exempel på utställningsverksamhet utan- för de gängse museiinstitutionerna är Riksut- ställningars verksamhet. I många fall placeras utställningarna t.ex. i servicehus, skolor eller på sjukhus.

Arkitekturmuseet har under ett par års tid arbetat med elever i Rinkeby med att undersöka närmiljöns arkitektur bl.a. med fokus på tunnel- banans utformning. En hemsida under samlings- rubriken Arkitektur-ung har byggts upp där museets unga webbsatsningar presenteras.

När det gäller museernas uppdrag att belysa olika gruppers situation i samhället, har till exempel Arkitekturmuseet ställt ett antal kritiska frågor om klass och utsatta gruppers bo- ende i utställningen Den onda bostaden. Statens historiska museum har genomfört utställnings- projektet Dialog i mörkret, som behandlade syn- skadades situation i samhället. Arbetets museum har i utställningen Kärlek, makt och systerskap visat den svenska kvinnorörelsens historia.

Jämte satsningen på ökad säkerhet har Natio- nalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde fortsatt att bedriva en uppskattad verksamhet med bredd, mångfald och konstnärlig kvalitet. Prins Eugens Waldemarsudde har genomgått en restaurering och återinvigdes med en utställning tillägnad konstnären Ernst Josephson.

Flera centrala museer har arbetat vidare med att utnyttja informationsteknik för att bl.a. öka tillgängligheten till samlingarna. Musikmuseet har förnyat sitt virtuella museum där dagens för- bättrade möjligheter till virtual reality och 3D- bild på Internet utnyttjas.

Både Etnografiska museet och Medelhavs- museet har på senare år haft en mycket positiv besöksutveckling, vilket bl.a. beror på en ut- vecklad program- och utställnings verksamhet. För att ge en försmak av det nya Världskultur- museet som öppnar i Göteborg 2004 har en till- fällig utställningslokal öppnats i anslutning till byggarbetsplatsen. På Östasiatiska museet pågår för närvarande ett omfattande förnyelsearbete av både lokaler och verksamhet.

Hur olika tekniska lösningar och upp- finningar kan få sin tillämpning i vardagslivet

kommer till uttryck i Tekniska museets utställ- ningar och pedagogiska verksamhet.

Det internationella samarbetet, och särskilt i Östersjöområdet, märks i många centrala muse- ers verksamhet. Både Statens försvarshistoriska museer och Statens sjöhistoriska museer driver större projekt där östersjösamarbetet är centralt.

De centrala museerna bedriver alla någon form av forsknings- eller utvecklingsverksamhet. Som exempel kan nämnas Nordiska museets forskarskola, ett gemensamt initiativ taget av Nordiska museet och Jämtlands läns museum med Riksbankens jubileumsfond som huvud- finansier. Ett antal museianställda runt om i lan- det får i och med inrättandet av forskarskolan möjlighet att forska vidare och disputerar i sitt respektive kärnämne, samtidigt som man arbetar kvar på sin institution på deltid.

Skansen öppnade under hösten den nya verk- samheten Skansen Byggnadsvård. Verksamheten består av såväl utställningar som seminarieverk- samhet och rådgivning i byggnadsvårdsfrågor.

Naturhistoriska riksmuseet har med hjälp av en extern konsultgrupp genomfört en oberoende utvärdering av museets publika verksamhet. Gruppens rapport Under luppen ligger till grund för en kvalitetshöjande omorganisation av den publika verksamheten.

De regionala museerna bedriver en omfat- tande publik verksamhet och bidrar därigenom till att sprida kunskap om bl.a. regionens kultur- arv och samhällsutveckling. I samband med infrastrukturplanering, samhällsplanering samt vård och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är museernas kunskap och kompe- tens viktig. Ett flertal av de regionala museerna har dessutom genom den särskilda museipeda- gogiska satsningen kunnat starta nyskapande projekt.

Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska palatset har ytterligare utvecklat sin uppskattade barn- och ungdomsverksamhet samt i ett flertal utställningar belyst det mång- kulturella perspektivet i den svenska historien. Livrustkammarens projekt med Borgskolan i Botkyrka kommun med utgångspunkt från ut- ställningen Gåvor från Österland kan nämnas som ett lyckat exempel på hur man kan arbeta med barn- och ungdomsgrupper där många har en annan bakgrund än svensk.

Förutom centrala och regionala museer ger staten även stöd till ett antal mindre museiinsti- tutioner som är stiftelser. Dessa bedriver en

omfattande dokumentations-, utställnings- och programverksamhet inom sina respektive områden och bidrar därigenom till att bevara och sprida kunskap om olika delar av vårt kulturarv.

Boverket har genom anslaget Stöd till icke-statliga kulturlokaler fördelat medel till ett antal angelägna projekt där flera regionala och lokala museer är projektägare.

Regeringens bedömning är att de statliga insatserna inom museiområdet har bidragit till att bevara vårt kulturarv. Museerna har genom sin verksamhet förmedlat kunskap om och upplevelser av kulturarvet. Enligt regeringens bedömning har museerna därigenom kunnat bidra till att ge perspektiv på samhällsutvecklingen.

Tabell 4.4 Antal besökare vid centrala museerna 1999–2001

Museum	1999	2000	2001
Statens historiska museer	122 000	135 000	155 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	428 000	424 000	436 000
Naturhistoriska riksmuseet	846 000	822 000	718 000
Statens museer för världskultur	179 000	170 000	167 000
Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	196 000	195 000	175 000
Statens sjöhistoriska museer	953 000	940 000	915 000
Arkitekturmuseet	88 000	79 000	59 000
Statens musiksamlingar (Musikmuseet)	24 000	29 000	30 000
Statens försvarshistoriska museer	43 000	97 000	103 000
Moderna museet	283 000	265 000	268 000
Stiftelsen Nordiska museet	292 000	208 000	191 000
Stiftelsen Skansen	1 274 000	1 357 000	1 342 000
Stiftelsen Tekniska museet	207 000	188 000	188 000
Stiftelsen Arbetets museum	186 000	179 000	202 000
Summa	5 121 000	5 087 000	4 949 000

Trossamfund

Den religiösa mångfalden i vårt samhälle liksom intresset för etiska och existentiella frågor innebär ett ökat intresse av och förväntningar på in-

satser från trossamfunden. Den verksamhet som trossamfunden driver bidrar till att framför allt fylla de religiösa behoven och till att ge den enskilde en grundläggande identitet samt social och kulturell gemenskap. Under senare år har trossamfundens insatser i krissituationer uppmärksammas i allt större utsträckning i olika sammanhang.

Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till att öka förståelsen och respekten för olika trosriktningar och är därmed av stor betydelse i integrationsprocessen. Detta understryker vikten av kontakter och samverkan mellan olika trossamfund och också av trossamfundens medverkan inom olika samhällsområden.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund medverkar i ökad omfattning i olika sammanhang i frågor som rör trossamfund och har fortlöpande kontakter med såväl trossamfunden som andra myndigheter och olika organisationer.

Statens stöd till trossamfund bidrar till att skapa förutsättningar för olika samfund att behålla och utveckla ett eget samfundsliv och därmed främjas den religiösa mångfalden. Genom organisationsbidraget, som under 2001 fördelats till totalt ca 1 100 församlingar runt om i landet, ges de bidragsberättigade samfunden förutsättningar för att kunna bedriva en aktiv verksamhet. Bidragsgivningen till andlig vård inom sjukvården bidrar till att möjliggöra för personer som tillhör andra trossamfund än Svenska kyrkan att få tillgång till andlig vård i samband med exempelvis en sjukhusvistelse. Förutom bidrag till sjukhuskyrkoaktivitet, pågår ett projekt som innebär att bidrag lämnas till imamers besök hos muslimska trosbekännare vid sjukhus. Genom etableringsbidraget stöds bl.a. etablering av samfund och församlingar som huvudsakligen betjänar invandrade trosbekännare på nya platser i landet. Tillgängligheten till gudstjänstlokaler har ökat genom bidrag till bl.a. handikappanpassning.

Det antal personer som betjänas av de statsbidragsberättigade samfunden uppgick vid ingången av 2001 till ca 860 000.

Forskning inom kulturområdet

Flera av myndigheterna som bedriver sektorsforskning ansvarar för långsiktiga forskningsprojekt där frågor om demokrati, värderingar och förhållningssätt i samhället lyfts fram. Dessa övergripande frågor kräver i hög grad ett samar-

bete mellan universitetsforskning och sektorsforskning. De myndigheter som erhåller bidrag för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet har alla i olika omfattning ett etablerat nationellt och internationellt samarbete med universitet, högskolor och andra myndigheter. EU:s femte ramprogram har även medfört ökade nationella och internationella kontakter.

De myndigheter som får sektorsforskningsmedel har ansvar för att det forsknings- och utvecklingsarbete som behövs för den egna verksamhetens kunskapsförsörjning kommer till genomförande. Myndigheterna har även ett ansvar för att förmedla ny kunskap både till verksamma inom kultursektorn och till allmänheten.

Statens kulturråd bedriver endast i mycket begränsad omfattning en egen forskningsverksamhet. Däremot fördelar rådet bidrag till eller är beställare av kulturpolitiskt relevant forskning. Statens kulturråd fördelar även medel för forskning och utveckling vid ansvarsmuseerna. Under 2001 har utgångspunkten för forskningsinsatserna bl.a. varit frågeställningar kring insamlandet. Kulturrådets fördelning av medel grundar sig på förslag från ansvarsmuseernas forskningsnämnd.

Riksarkivet genomför ofta sina forskningsprojekt i samverkan med andra myndigheter, universitet och högskolor. Riksarkivet har även fortsatt arbetet med att utveckla ämnet arkivkunskap på universitetsnivå.

Riksantikvarieämbetet initierar och genomför forskningsverksamhet såväl inom organisationen som genom externt stöd. Tyngdpunkten i Riksantikvarieämbetets forskning ligger dels på att förbättra kulturmiljövårdens kunskapsuppbyggnad inom det kulturhistoriska fältet och dels på det antikvarisk-tekniska området. Riksantikvarieämbetet har under året samverkat med andra myndigheter och institutioner i en rad olika forskningsprojekt, bl.a. i projekten Miljökonsekvensbeskrivning med kulturvärde och i Kulturarvet som resurs för regional utveckling.

Språk- och folkminnesinstitutet bedriver forskningsverksamhet i en rad olika projekt inom bl.a. dialekt-, ortnamns- och personnamnsområden. Institutet samarbetar i första hand med universitet och högskolor, men även med andra typer av institutioner, också internationellt. Under året har samverkan skett med t.ex. Linköpings universitet.

Naturhistoriska riksmuseet har en särställning bland museerna genom sin omfattande forsk-

ningsverksamhet. Museet bedriver grundforskning och tillämpad forskning inom zoologi, botanik, paleontologi och geologi samt i studier av interaktionen mellan människan och naturen/miljön. Verksamheten håller generellt en hög kvalitet och museet kan redovisa ett stort antal publicerade vetenskapliga manuskript m.m. Museet medverkar även i ett stort antal olika vetenskapliga samarbetsprojekt, även internationellt, med universitet och högskolor, andra museer och övriga institutioner.

Konstområdesövergripande verksamhet

För att ta tillvara kunnande och idéer från hela landet och för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika delar av kulturområdet inrättade regeringen 1997 sex tidsbegränsade nationella uppdrag. Antalet har sedan utökats till åtta nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, formgivning och design samt inom barnkulturforskning. Innehavarna av de nationella uppdragen har till övervägande del fullgjort sina uppdrag och regeringen bedömer att de nationella uppdragen på ett betydelsefullt sätt medverkar till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls. I sammanhanget är det dock viktigt att betona att institutioner eller verksamheter som får nationella uppdrag förutsätts, genom det medelstillskott som följer uppdraget, få ökade möjligheter att bidra till utveckling och förnyelse inom sitt område och att avsikten inte är att det nationella uppdraget och medelstillskottet skall avse den ordinarie verksamheten.

Behovet av att inrätta ett nationellt uppdrag inom området samtida dans tydliggjordes under den hearing som Regeringskansliet genomförde den 2 september 2002 om den professionella dansen i hela landet. Regeringen har även tidigare av riksdagen uppmärksammat på detta behov och föreslår i denna budgetproposition att ett nytt tidsbegränsat nationellt uppdrag inom området samtida dans skall inrättas fr.o.m. 2003.

Länskonstnärernas arbete består i att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur. Under 2001 har bidrag utgått till 31 länskonstnärer. Systemet med länskonstnärer infördes 1997 och har redan utvecklats till en omfattande, strategisk, struktur- och nätverksbyggande verksamhet. Regeringen bedömer att verksamheten fyller sitt syfte. Särskilt kan nämnas den tillgång länskonstnärerna är för skolans

och respektive konstområdes aktörer för att skapa fler möjligheter för barn och ungdomar att möta ett professionellt kulturliv och utveckla sitt eget skapande. Regeringen ser positivt på det samarbete mellan Statens kulturråd och Stiftelsen Svenska Filminstitutet som startat under 2001 där gränsöverskridande möten ägt rum för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte mellan film-, konst- och danskonsulenterna.

De projekt som beviljats stöd under 2001 i syfte att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet har en god spridning över landet och inom de olika konstområdena och innefattar både projekt som ökar tillgängligheten till den producerade kulturen såväl som möjlighet till eget skapande inom bild, teater, dans och musik. Knappt en fjärdedel av de projekt som beviljats stöd har specialinriktning mot målgruppen barn och ungdomar med funktionshinder. Delaktighet och tillgänglighet för barn och ungdomar har även främjats via de mer generella projekt som tilldelats stöd.

De statliga insatserna för att främja samisk kultur förstärktes med 4 miljoner kronor 1999 mot bakgrund av regeringens bedömning att det fanns förutsättningar för ett ökat stöd till samisk teaterverksamhet. Teatern befinner sig i ett utvecklingskede och det finns därför skäl att noga följa den fortsatta utvecklingen.

Statens kulturråd har bedrivit ett samarbete med Skolverket under rubriken Kultur för lust och lärande i syfte att stärka och vidareutveckla arbetet med kultur i skolan på nationell nivå. Projektet avslutades 2001 och kommer att följas upp enligt det avtal om samarbete kring kultur i skolan som träffats av Kulturrådet och Skolverket. Målet för samarbetet är att varje elev skall få tillgång till estetiska arbetsprocesser som en del av lärandet och att varje elev skall få möta och använda kulturformer i sitt vardagliga arbete och få ta del av samhällets kulturutbud.

Samtliga de 61 projekt som under 2001 beviljades bidrag inom ramen för stödet till kultur i arbetslivet har medvetet arbetat med att öka intresset för att ta del av olika former av kultur och att stimulera till eget skapande. Under året har bidrag bl.a. beviljats till projekt som syftar till att utveckla metoder och modeller för hur kulturella aktiviteter och eget aktivt skapande kan bidra till att minska stress och stressrelaterade sjukdomar. Statens kulturråd genomför även en utvärdering av verksamheten. Regeringen bedömer att bidraget till kultur i arbetslivet har haft betydelse för

att främja en bred kulturverksamhet med arbetsplatsen och arbetsgemenskapen som centrum. Regeringen anser det angeläget att ytterligare tillgodose behovet av kulturprojekt i arbetslivet.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att Statens kulturråds verksamhet stämmer väl överens med uppsatta mål och att bidragsgivningen har haft stor betydelse för kulturlivets utveckling, framför allt för verksamheter på regional och lokal nivå samt inom organisationslivet. Viktiga kulturprojekt har genomförts med hjälp av statliga bidrag och en betydelsefull kulturverksamhet utanför kulturinstitutionerna har kunnat fortleva i betydande utsträckning. Även de statliga insatserna för att stärka det internationella kulturutbytet har haft positiv effekt på utvecklingen.

Regional fördelning av statens stöd till kultur

Ett av målen för den nationella kulturpolitiken är att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser. Detta innebär bl.a. att kulturpolitiken skall främja ett rikt kulturutbud i hela landet och skapa möjligheter för kulturutbyte mellan olika regioner. Alla skall ha möjlighet att uppleva kultur och ägna sig åt eget skapande oberoende av var de bor. Medlen för att uppnå detta mål är flera. Förutom de satsningar som görs av stat, landsting och kommuner har t.ex. radio och TV i allmänhetens tjänst en viktig roll som kulturbärare. Även informationstekniken utnyttjas för att göra kulturen tillgänglig i hela landet.

Staten ger stöd till regionala och lokala kulturinstitutioner som ett komplement till statens insatser för bl.a. nationalscenerna och de centrala museerna. Den kulturella infrastrukturen är en viktig bas för regionernas kulturliv och för värandet av kulturarvet. Statens bidrag till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner, länsmusikverksamhet, regional biblioteksverksamhet, regionala museer, regional arkivverksamhet och länskonstnärer syftar bl.a. till att möjliggöra en mångsidig kulturverksamhet av hög kvalitet; att ge varje medborgare en god tillgång till scenkonst, musik, böcker och information; att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskap om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt samt att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, inte minst bland barn och ungdomar.

På riksdagens begäran lämnar regeringen varje år en redovisning och analys av utvecklingen av den regionala fördelningen av statens stöd till kultur.

Statens kulturråd har regeringens uppdrag att kartlägga och analysera det regionala utfallet av myndighetens verksamhet samt att sammanställa och analysera motsvarande redovisningar från vissa andra myndigheter och institutioner inom Kulturdepartementets ansvarsområde. Vidare skall Kulturrådet redovisa resultatet av det fortsatta utvecklingsarbetet med att analysera det regionala utfallet av statens stöd till kultur. Kulturrådet har till regeringen redovisat utfallet för 2001 (dnr Ku2002/1639/Ko). Statens kulturråd har vidare i sin rapport *Den kulturella välfärden* redovisat kulturaktiviteternas regionala fördelning.

Utifrån detta underlag har regeringen gjort följande analys. Statens insatser inom kulturområdet har både en lokal, regional, nationell och internationell inriktning. Myndigheterna och de centrala institutionerna inom kulturområdet har alla ett nationellt ansvar inom sina respektive områden. För flera av dessa är det endast en del av verksamheten som har regionalt mätbara inslag och det regionala inslaget varierar dessutom starkt i sina praktiska uttryck. Sedan några år tillbaka delar regeringen in statens insatser i fyra kategorier.

Den *första kategorin* avser nationella verksamheter där publiken och användarna, oavsett hemort, har samma tillgång till kulturutbudet, men där regionen där verksamheten är lokaliserad kan ha vissa fördelar, t.ex. i fråga om sysselsättningstillfällen. Exempel på sådana insatser är stöd till litteraturutgivning, tidskriftstöd, bidrag till språkvård samt verksamheten vid ett flertal myndigheter vilka huvudsakligen är lokaliserade till Stockholms län.

Regeringens bedömning av det regionala utfallet av statens insatser inom denna kategori är att de flesta nationellt inriktade verksamheterna visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo.

Den *andra kategorin* avser nationella verksamheter där publiken och användarna på den aktuella orten har bättre tillgång till kulturutbudet än man har i landet i övrigt, t.ex. de centrala museerna, arkiven och nationalscenerna. Flertalet av dessa nationella institutioner är belägna i Stockholms län. Ett antal institutioner har dock verk-

samheter i flera län, såsom Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet samt vissa museer.

Vad gäller Riksarkivet och landsarkiven bedrivs verksamhet i nio län. Ungefär hälften av de kostnader som finansieras av arkivmyndigheternas anslag finns inom andra delar av landet än Stockholms län. Mellan åren 1998 och 2001 har kostnadsandelen för Stockholms län minskat från 55 procent till 47 procent. Drygt 60 procent av forskarbesöken görs i andra län än Stockholms.

Nationalscenerna har i sina regionala analyser bl.a. redovisat antalet föreställningar i Sverige utanför Stockholms län. Knappt 2 procent av Dramatens och drygt 3 procent av Operans föreställningar ägde rum utanför Stockholms län. Detta är en minskning jämfört med föregående år. Nationalscenernas möjligheter att turnera begränsas av deras uppdrag att hålla en stor repertoar av material- och personalkrävande produktioner. Insatser vidtas för att göra nationalscenernas utbud tillgängligt för en bred publik i hela landet, bl.a. genom att deras föreställningar sänds i radio eller visas i TV.

Regeringens bedömning av utfallet inom den andra kategorin är att de flesta nationellt inriktade verksamheterna visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo i olika former.

Den *tredje kategorin* avser regionala och lokala uppgifter och verksamheter som kulturpolitiskt huvudsakligen är motiverade för kulturlivet i en region eller centrala insatser som till stor del förbrukas regionalt och lokalt inom en kulturinstitution, kommun eller annan organisation, t.ex. bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner samt verksamheten vid Riksutställningar, Svenska rikskonserter och Riksteatern.

Riksutställningar redovisar för 2001 högsta antalet bokningar och visningsdagar i Stockholms, Skåne och Västra Götalands län. Med turnerande utställningar nåddes 25 procent av landets kommuner, vilket är en liten minskning jämfört med förra året. Genom att uppsöka nya arrangörsgupper och hitta alternativa utställningslokaler blir Riksutställningars utbud tillgängligt på orter som tidigare inte har besökts av myndigheten.

Svenska rikskonserter redovisar att 46 procent av statsbidraget gick till regional verksamhet, vilket är en liten minskning jämfört med förra året. Flest antal konserter hölls liksom förra året i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län.

Riksteatern redovisar ett relativt stort antal föreställningar i Stockholms län (drygt 30 pro-

cent av antalet föreställningar 2001). Sett över perioden 1997–2001 har ca 25 procent av de närmare 10 000 föreställningarna i Sverige getts i Stockholms län. Därefter kommer Västra Götalands och Skåne län.

Tabell 4.5 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksutställningar och Svenska rikskonserter 2001 (procentuell fördelning)

Län	Riksteatern Andel av föreställningar i Sverige	Riksteatern Andel av totalt antal besökande i Sverige	Riksutställningar Andel av bokningar av turnerande utställningar	Riksutställningar Andel av visningsdagar för turnerande utställningar	Svenska rikskonserter Andel av totala antalet konserter i Sverige
Stockholm	30,7	41,6	15,1	12,7	17,7
Uppsala	1,7	1,0	4,0	2,5	1,7
Södermanland	2,8	3,0	5,6	7,2	2,9
Östergötland	2,6	2,3	4,8	3,2	4,2
Jönköping	1,4	1,3	3,2	2,1	4,4
Kronoberg	2,3	1,7	2,4	3,5	2,3
Kalmar	2,9	3,0	2,4	5,8	1,5
Gotland	0,7	0,4	0,0	0,0	1,1
Blekinge	5,4	2,1	2,4	2,0	2,1
Skåne	7,1	6,2	13,5	15,4	10,1
Halland	2,4	2,8	0,8	1,2	2,7
Västra Götaland	8,2	6,1	11,1	11,7	13,5
Värmland	2,5	2,5	4,8	5,7	1,9
Örebro	2,8	2,2	3,2	2,0	0,6
Västmanland	3,2	2,1	3,2	2,7	4,4
Dalarna	3,4	3,3	7,1	8,0	5,5
Gävleborg	4,7	4,2	4,0	4,2	7,8
Västernorrland	3,4	3,3	3,2	3,8	5,3
Jämtland	1,6	1,5	1,6	1,4	1,3
Västerbotten	5,5	6,4	2,4	1,6	5,7
Norrbottn	4,6	3,0	5,6	3,3	3,4
<i>Riket totalt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Summa	2 215 föreställningar	393 953 besökare	126 bokningar	3 608 dagar	526 konserter

Källa: Statens kulturråd

När det gäller bidragsgivningen kan följande konstateras. Sammanlagt uppgick de bidrag som Statens kulturråd betalade ut under 2001 till drygt 1,2 miljarder kronor (inkl. medel som fördelas av respektive regionförbund i de tre län där regional försöksverksamhet pågår). Av dessa var ca 75 procent regionala, bl.a. bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner.

Vad avser Statens kulturråds regionala bidrag gick de största bidragssummorna till Västra Götalands, Skåne och Stockholms län. Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands län det största bidraget (281 kr per invånare). Därefter följde Västerbottens län (207 kr per invånare), Kronobergs län (157 kr per invånare), Jämtlands län (155 kr per invånare), samt Västra Götalands län (137 kr per invånare). Det lägsta beloppet noterades för Stockholms län (49 kr per invånare).

Under 2001 utbetalades knappt 245 miljoner kronor från Riksantikvarieämbetets (RAÄ) olika anslag. De största beloppen gick till Stockholms och Västra Götalands län. Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands (206 kr), Jämtlands (81 kr) och Gävleborgs län mest medel (69 kr per invånare). Det höga beloppet för Gotland

beror på ett särskilt bidrag för vård av kyrkor och att det på Gotland finns ett stort antal medeltida byggnader. I Jämtlands län sker en särskild satsning på same- och fåbodkulturen.

Stiftelsen Svenska Filminstitutets stöd till visning och distribution (bl.a. stödet till regionala resurscentrum, biografier och lokal filmkulturell

verksamhet för barn och ungdom) fördelas över hela landet. För perioden 1997–2001 är stödandelen till Stockholms, Östergötlands och Jönköpings län lägre än andelen av folkmängden, medan stödandelen till Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Värmlands län är högre än befolkningsandelen. År 2001 fördelades stöd till regionala resurscentrum för film på 20 län.

År 2001 fördelade Konstnärsnämnden ca 77 miljoner kronor i bidrag till konstnärer. Drygt 60 procent av antalet stipendier och av bidragsbeloppen gick till mottagare i Stockholms län. Den länsvisa fördelningen har varit ungefär densamma under perioden 1997–2001. Sammantaget har 85 procent av stipendierna under perioden gått till konstnärer med adress i något av de tre storstadslänen.

När det gäller Nämnden för hemslöjdsfrågor kan konstateras att den regionala spridningen av insatserna är god. De 48 läns-hemslöjds-konsulenterna är fördelade på samtliga län, två i varje län förutom Skåne som har fyra och Västra Götaland som har sex konsulenter.

I tabellen nedan redovisas den regionala fördelningen av Statens kulturråds och Riksantikvarieämbetets bidrag. Dessutom redovisas den regionala fördelningen av Konstnärsnämndens bidrag och stipendier, bokhandelsstödet, stöd till visning och distribution av film samt stödet till trossamfunden. Som referens anges i tabellen nedan de olika länens andel av rikets totala folkmängd.

Tabell 4.6 Procentuell fördelning av vissa bidrag 2001

Län	Folkmängd (%)	Bidrag från Kulturrådet	Utbetalningar från RAÄ	Bidrag och stipendier från Konstnärsnämnden	Bokhandelsstödet	Stöd till visning och distribution av film	Stöd till trossamfund
Stockholm	20,6	9,7	11,4	61,5	14,0	7,0	26,4
Uppsala	3,3	3,2	3,1	1,6	1,9	2,1	2,5
Södermanland	2,9	2,0	3,4	0,7	3,1	2,1	2,8
Östergötland	4,6	5,6	3,6	1,2	2,0	1,9	4,5
Jönköping	3,7	2,7	3,9	0,5	7,4	0,6	5,4
Kronoberg	2,0	3,0	3,1	0,5	1,9	3,7	1,8
Kalmar *	2,6	2,4	3,9	1,0	2,7	3,6	2,3
Gotland *	0,6	1,8	4,8	0,6	0,6	1,8	1,2
Blekinge	1,7	1,3	3,3	0,1	2,3	0,1	2,0
Skåne *	12,8	14,0	6,0	13,7	11,9	10,1	10,0
Halland	3,1	2,0	4,8	0,9	0,9	2,0	1,1
Västra Götaland	16,8	22,3	11,0	12,6	29,1	18,2	17,9
Värmland	3,1	3,4	2,7	0,9	2,3	5,9	1,9
Örebro	3,1	3,1	4,1	0,6	4,4	3,1	4,1
Västmanland	2,9	2,6	4,3	0,4	2,1	2,8	1,9
Dalarna	3,1	2,6	4,4	0,4	4,1	6,1	2,1
Gävleborg	3,1	3,4	7,8	0,5	1,1	1,6	2,0
Västernorrland	2,8	3,5	2,3	0,7	2,1	6,1	2,8
Jämtland	1,4	2,2	4,3	0,3	1,5	3,8	1,0
Västerbotten	2,9	5,8	3,5	0,9	0,7	6,0	4,4
Norrbottnen	2,9	3,2	4,3	0,5	3,9	11,4	2,0
Riket totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Summa tkr		918 083	244 870	77 047	9 663	28 202	45 153

* Län med regional försöksverksamhet. Bidragsmedel som fördelats av Kulturrådet via regionförbunden ingår.
Källa: Statens kulturråd

Regeringens bedömning är att de regionalt fördelningsbara verksamheterna inom kategori tre har en relativt god spridning, särskilt vad gäller myndigheternas bidragsgivning och att den regionala spridningen förstärkts. En jämförelse mellan länen vad avser andel av rikets folkmängd och andel av Kulturrådets regionala bidrag visar att det för tre län finns en avvikelse som är större än två procentenheter. Detta gäller Stockholms län, vars andel av folkmängden är betydligt större än andelen av bidragen från Kulturrådet, och Västra Götalands och Västerbottens län där andel av folkmängden är mindre än bidragsandelen. För RAÄ:s utbetalningar kan konstateras att Stockholms, Skåne och Västra Götalands län har en lägre andel av utbetalningarna än av folkmängden och att Gotlands, Gävleborgs och Jämtlands län har en högre andel av utbetalningarna än av folkmängden.

Konstnärsnämndens bidragsgivning är starkt koncentrerad till storstadslänen, vilket kan förklaras av att konstnärgruppen också till stor del återfinns i storstäderna. Bokhandelsstödet har en god regional spridning. Fördelningen av stödet till trossamfunden har under perioden

1997–2001 väl följt folkmängdens fördelning, men stödandelen till Stockholms län är större än befolkningsandelen.

Riksteatern och Rikskonserter redovisar liksom föregående år en relativt stor verksamhet i Stockholms län. För Riksteatern har andelen föreställningar i Stockholms län ökat från 25,5 procent 2000 till 30,7 procent 2001.

Insatser för kulturen görs även inom andra politikområden än Kulturpolitik. När det gäller bidrag från andra statliga sektorer och från EU redovisar Statens kulturråd att 37 procent av bidragen från Stiftelsen Framtidens kultur gick till

Stockholms län. Sammanlagt fick 19 län del i de 41,1 miljoner kronor som delades ut i projektbidrag. Allmänna arvsfonden fördelade under året 11,4 miljoner kronor i direkta bidrag till kulturverksamhet. Beloppet fördelades på sju län och en stor del av medlen gick till Stockholms

län. Ungdomsstyrelsens bidrag till ungdomars kulturverksamhet uppgick till 3,4 miljoner kronor och fördelades till nio län. När det gäller statens stöd till icke-statliga kulturlokaler och till allmänna samlingslokaler erhöll Örebro, Jämtlands och Uppsala län de högsta beloppen från Boverket.

Tabell 4.7 Regionalt utfall för Stiftelsen framtidens kultur, Allmänna arvsfonden, Ungdomsstyrelsen och Boverket (procentuell fördelning)

Län	Folkmängd (%)	Stiftelsen Framtidens kultur	Allmänna arvsfonden	Ungdomsstyrelsen	Boverket
Stockholm	20,6	37	63,7	29,7	1,5
Uppsala	3,3	6	0	8,5	12,2
Södermanland	2,9	5	0	0	0,9
Östergötland	4,6	1	0	0	4,0
Jönköping	3,7	1	0	0	0,0
Kronoberg	2,0	0	2,6	0	8,9
Kalmar	2,6	1	0	9,6	2,4
Gotland	0,6	3	0	0	4,1
Blekinge	1,7	1	0	0	1,0
Skåne	12,8	13	12,6	24,4	0,9
Halland	3,1	2	2,2	0	4,0
Västra Götaland	16,8	9	3,8	6,7	11,0
Värmland	3,1	0	0	10,5	10,4
Örebro	3,1	1	0	0	14,1
Västmanland	2,9	3	0,9	1,5	0,0
Dalarna	3,1	0	0	0	5,3
Gävleborg	3,1	0	14,2	0	1,4
Västernorrland	2,8	3	0	2,3	3,0
Jämtland	1,4	2	0	0	12,7
Västerbotten	2,9	3	0	0	1,4
Norrbotten	2,9	7	0	6,7	0,8
<i>Riket totalt</i>	<i>100,0</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
Summa tkr		41 121	11 397	3 420	25 000

Källa: Statens kulturråd

EU-stöd till kultur och till projekt med kulturanknytning fördelas av flera instanser. En stor del av dessa medel fördelas genom EG:s strukturfonder till svenska projekt med kulturanknytning. År 2001 har det fattats beslut om 546 projekt med kulturanknytning. Det totala stödet från EG:s strukturfonder uppgick till drygt 547 miljoner kronor.

Den *fjärde kategorin* avser internationell verksamhet, t.ex. bidrag för gästspel utomlands eller andra projekt i syfte att främja det internationella kulturutbytet. Denna verksamhet ingår inte i den regionala analysen.

Regeringens *samlade bedömning* av det regionala utfallet av statens insatser för kultur 2001 är att de flesta nationellt inriktade verksamheter inom kategorierna 1 och 2 visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo. Regeringen konstaterar att antalet föreställningar utanför Stockholms län har minskat för både Dramaten och Operan. De regionalt inriktade verksamheterna inom kategori 3 har en relativt god spridning, särskilt vad gäller myndigheternas bidragsgivning. Konstnärsnämndens bidragsgivning är dock starkt koncentrerad till Stockholms län, vilket kan förklaras av att konstnärgruppen också till stor del återfinns i storstäderna. Även Riksteatern och Svenska rikskonserter redovisar liksom föregående år en relativt stor verksamhet i Stockholms län.

Regeringens *slutsats* är att en god regional spridning är en fortsatt viktig del av målen för en

nationell kulturpolitik och därmed en viktig utgångspunkt för den långsiktiga kulturpolitiken. Årets regionala analys föranleder inte några förändringar i principerna för fördelningen av stödet till regional och lokal kultur. Staten har under de senaste decennierna medverkat till att bygga upp en regional infrastruktur inom kulturområdet. Insatser bör dock fortlöpande göras för att ytterligare sprida de statliga kultursatsningarna i landet. Regeringen kommer även i fortsättningen i den löpande mål- och resultatdialogen med myndigheter och institutioner inom det kulturpolitiska ansvarsområdet att på olika sätt ta upp frågor om hur den regionala spridningen kan förbättras.

Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader

Riksdagen beslöt under våren 1999 att begära en redovisning i kommande budgetpropositioner av hur stor andel av föregående års bidrag till olika institutioner som använts till att betala hyreskostnader (bet. 1998/99:KrU6, rskr. 1998/99:188). Kulturutskottet anförde i betänkandet att det är viktigt att bidragen till verksamheten vid olika kulturinstitutioner kan jämföras med varandra och att det kan utläsas hur stor del av bidragen som är avsatta till den faktiska verksamheten vid institutionerna respektive till hyreskostnader.

Av tabellen nedan framgår hyreskostnader m.m. för ett antal kulturinstitutioner under 1999, 2000 och 2001.

Tabell 4.8 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 1999–2001

Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag			Förändring i procentenheter 1999–2001
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	1999	2000	2001	
Riksteatern	19 941	18 600	18 400	222 985	226 049	229 069	8,9%	8,2%	8,0%	-0,9%
Operan	49 283	49 561	52 495	286 605	292 485	296 393	17,2%	16,9%	17,7%	0,5%
Dramaten	29 402	29 345	31 954	159 700	162 532	169 673	18,4%	18,1%	18,8%	0,4%
Dansens hus	8 960	10 305	9 204	15 432	17 652	17 888	58,1%	58,4%	51,5%	-6,6%
Rikskonserter	7 299	7 325	7 689	58 260	59 460	60 655	12,5%	12,3%	12,7%	0,1%
Riksarkivet och landsarkiven	85 049	84 278	85 785	242 550	246 431	253 411	35,1%	34,2%	33,9%	-1,2%
Språk- och folkminnesinstitutet	4 996	4 256	4 342	27 326	26 153	24 506	18,3%	16,3%	17,7%	-0,6%
Riksantikvarieämbetet	26 304	25 991	25 426	165 961	166 817	156 724	15,8%	15,6%	16,2%	0,4%
Statens historiska museer	23 422	23 237	23 042	62 595	63 010	68 814	37,4%	36,9%	33,5%	-3,9%
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	47 815	29 819	30 489	96 357	65 275	65 151	49,6%	45,7%	46,8%	-2,8%
Naturhistoriska riksmuseet	46 873	48 067	49 920	115 969	112 983	117 007	40,4%	42,5%	42,7%	2,2%
Statens museer för världskultur	23 047	24 079	27 295	83 204	87 814	88 355	27,7%	27,4%	30,9%	3,2%
Livruskammaren, Skoklosters Slott och Hallwyska museet	10 764	10 710	10 833	27 983	29 490	29 977	38,5%	36,3%	36,1%	-2,3%
Statens sjöhistoriska museer	52 855	48 852	56 317	77 812	82 767	85 028	67,9%	59,0%	66,2%	-1,7%
Arkitekturmuseet	11 500	11 500	9 829	26 607	27 563	29 034	43,2%	41,7%	33,9%	-9,4%
Statens musiksamlingar	10 302	11 047	11 285	32 248	35 679	36 963	31,9%	31,0%	30,5%	-1,4%
Statens försvarshistoriska museer	22 665	22 507	23 097	46 204	51 584	52 775	49,1%	43,6%	43,8%	-5,3%
Moderna museet	21 200	43 049	42 597	39 991	91 218	90 841	53,0%	47,2%	46,9%	-6,1%
Nordiska museet	23 459	24 264	24 542	86 738	87 291	92 743	27,0%	27,8%	26,5%	-0,6%
Tekniska museet	20 399	20 510	20 956	38 498	38 743	39 785	53,0%	52,9%	52,7%	-0,3%
Arbetsmuseum	1 474	1 478	1 498	11 955	11 114	11 341	12,3%	13,3%	13,2%	0,9%
Dansmuseet	3 428	3 540	3 428	7 824	7 962	8 237	43,8%	44,5%	41,6%	-2,2%
Drottningholms teatermuseum	1 636	1 838	5 782	5 316	5 441	5 844	30,8%	33,8%	98,9%	68,1%
Thielska galleriet	1 038	1 053	1 046	2 336	2 404	2 418	44,4%	43,8%	43,3%	-1,1%

4.7 Revisionens iakttagelser

Statens musiksamlingar har för verksamhetsåret 2001 av Riksrevisionsverket fått en revisionsberättelse med invändning. Anledningen är att i strid med 2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag hade vid revisionsberättelsens avlämnande inte samtliga styrelseledamöter undertecknat årsredovisningen.

4.8 Litteraturpris till Astrid Lindgrens minne

Regeringens förslag: Ett årligt internationellt litteraturpris på 5 miljoner kronor instiftas till Astrid Lindgrens minne.

Ärendet och dess beredning: Statens kulturråd fick regeringens uppdrag under våren 2002 att föreslå den närmare utformningen av ett årligt internationellt litteraturpris till Astrid Lindgrens minne och som omfattar en prissumma på 5 miljoner kronor. Kulturrådet redovisade uppdraget i juni 2002 i rapporten Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne – arbetsprocess och organisation (dnr Ku2002/795/Ko). Kulturdepartementet har inbjudit berörda instanser att lämna synpunkter på Kulturrådets rapport (dnr Ku2002/1535/Ko). Samtliga instanser som yttrat sig tillstyrker förslaget.

Rapportens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Litteraturen, läsandet och språket har hög prioritet i regeringens politik. En målsättning är att tillgången till litteratur av hög kvalitet för barn och unga skall förbättras och att läsfrämjande verksamhet skall främjas. Författarinnan Astrid Lindgren hade en utomordentlig betydelse för barns och ungas litteratur och läsning, i Sverige och hela världen. Ett årligt internationellt litteraturpris på 5 miljoner kronor till Astrid Lindgrens minne kommer att hedra hennes minne och ge legitimitet åt barn- och ungdomslitteraturen.

Ländernas förutsättningar är olika kulturellt och socialt när det gäller att tillgodose barnens behov och tillvarata deras rätt till litteratur och kultur. Astrid Lindgren var tydlig i sitt engagemang för barnens rätt. I den djupt humanistiska anda som Astrid Lindgren förknippas med kommer litteraturpriset till författarinnans minne även att främja barns rättigheter i hela världen.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att ett årligt internationellt litteraturpris på 5 miljoner kronor instiftas till Astrid Lindgrens minne.

Det ankommer på regeringen att utforma de närmare föreskrifterna för litteraturpriset. För riksdagens information kan anges att litteraturpriset skall tilldelas en enskild författare som med sitt författarskap gett oss litteratur för barn och unga av allra högsta konstnärliga värd. I den djupt humanistiska anda som Astrid Lindgren förknippas med. Priset skall även kunna tilldelas enskilda personer eller andra som utför ett synnerligen värdefullt arbete för att främja barns och ungas läsande. Det skall vara ett internationellt pris som är inriktat på att finna den värdigaste mottagaren oavsett nationalitet.

Priset skall kunna tilldelas en mottagare eller delas av flera. En uppdelning av priset kan bl.a. göras mot bakgrund av storleken på prissumman samt att verksamhet med syfte att stödja läsfrämjande arbete är nära förknippat med Astrid Lindgrens anda och gärning. Eftersom delar av världens befolkning har rika berättartraditioner skall priset även kunna inkludera berättande. Illustratörer har särskilt stor betydelse för barnlitteraturens kvalitet, varför de också kan komma i fråga för priset. Litteraturpriset skall endast tilldelas levande prismottagare.

Urvalsprocessen skall bygga på ett förfarande som består av nominering, granskning, inläsning och diskussion, tillkännagivande samt en utdelningsceremoni. En jury tillsätts för att tillgodogöra sig och bedöma litteratur och läsfrämjande projekt. Ett kansli får till uppgift att vara juryns administrativa stöd, t.ex. genom att hantera frågor om prisutdelningsceremoni, planering och information, uppföljning av ekonomi, regler och rutiner för juryns arbete m.m. Ett antal organisationer världen över utpekade som behöriga att nominera författarskap och läsfrämjande verksamhet, även om juryn kan lägga till egna nomineringar. Priset skall delas ut vid en årlig ceremoni i maj eller början av juni.

Statens kulturråd får ett samordningsansvar. Juryn med tillhörande kansli organiseras inom ramen för rådets verksamhet. Myndigheten har en lång erfarenhet av att arbeta med arbetsgrupper för bedömning av kulturstöd samt av arbete med främjande av barns och ungas läsande. Myndigheten har också ett betydande nationellt och internationellt kontaktnät inom litteratur- och biblioteksområdet.

Eftersom Kulturrådet är en statlig myndighet kommer nominatorers utlåtanden, förslagslistor etc. att bli allmänna handlingar. Flera instanser har uttryckt oro för ett sådant öppet förfaringsätt. Regeringen anser dock att en offentlig insyn är högst rimlig när det gäller detta omfattande pris som bekostas av allmänna medel. Vidare bedömer regeringen att öppenheten kan verka positivt på juryns arbete och på allmänhetens förtroende för priset.

Regeringen föreslår under anslaget 28:9 *Litteraturstöd* att medel anvisas för instiftandet av ett litteraturpris och under anslaget 28:1 *Statens kulturråd* att medel anvisas för dess administration.

4.9 Ändring i kulturminneslagen

Regeringens förslag: Bilagan till 6 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. ändras så att förutsättningen att vissa föremål inte skall vara äldre än femtio år och inte tillhöra upphovsmannen framgår direkt av lagtexten.

Skälen för regeringens förslag: I 6 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen) finns bestämmelser om återlämnande av kulturföremål. I en bilaga till lagen anges de kategorier av föremål som, under vissa förutsättningar, kan komma att återlämnas. Bestämmelserna bygger på rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium. De kategorier av föremål som direktivet omfattar anges i en bilaga till direktivet. För vissa kategorier av föremål anges i en fotnot att endast föremål som är äldre än femtio år och inte tillhör upphovsmannen omfattas. När direktivet genomfördes i svensk rätt (prop. 1994/95:74) fick bilagan till kulturminneslagen en i detta avseende likadan utformning. Det är emellertid inte lämpligt att en materiell förutsättning av detta slag anges i en fotnot. Detta bör i stället framgå direkt av lagtexten i bilagan. Fotnoten i direktivet är klar och entydig. I materiellt hänseende finns det inga valmöjligheter när det gäller genomförandet. Regeringen har därför bedömt att det inte behövs någon remissbehandling av förslaget.

4.10 Budgetförslag

4.10.1 28:1 Statens kulturråd

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	36 990	Anslags-sparande	378
2002	Anslag	38 967	Utgifts-prognos	39 480
2003	Förslag	42 994		
2004	Beräknat	43 949 ¹		

¹ Motsvarar 42 994 tkr i 2003 års prisnivå.

Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Statens kulturråd

skall följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger en skyldighet att verka för samordning av och effektivitet i de statliga åtgärderna och därigenom främja utvecklingen av kulturverksamheten. Statens kulturråd handlägger ärenden som rör teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, folkbildning och folkrörelser i den mån sådana ärenden inte ankommer på någon annan myndighet. Statens kulturråd är statistikansvarig myndighet för kulturstatistiken enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Vidare är Statens kulturråd tillsammans med Riksantikvarieämbetet kontaktkontor för EU:s ramprogram för kultur, det s.k. Kultur 2000-programmet.

För Statens kulturråd gäller förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2001 till 1 955 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar sedan den 1 juni 1998 verksamheten med statliga utställningsgarantier enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier. Från och med 2000 finansieras verksamheten genom avgifter. Eventuella överskott skall vid utgången av varje budgetår redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

Tabell 4.10 Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor

	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2001	43	621	621	+ 43
Prognos 2002	0	650	650	0
Budget 2003	0	750	750	0

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget förstärks med 3 miljoner kronor för att ge Statens kulturråd möjlighet att ytterligare utveckla kompetensen

inom sitt ansvarsområde samt för att administrera litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (jfr avsnitt 4.8 och anslaget 28:9 *Litteraturstöd*).

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 42 994 000 kronor.

Tabell 4.11 Härlledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	38 967	38 967
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 027	1 916
Beslut	3 000	3 066
Förslag/beräknat anslag	42 994	43 949

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.2 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Ändring	Belopp
2001	Utfall	239 773	Anslags-sparande	14 783
2002	Anslag	158 607	Utgifts-prognos	163 467
2003	Förslag	154 935		
2004	Beräknat	153 535		

Under detta anslag beräknas medel till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Medel beräknas bl.a. till Statens kulturråds disposition för tillfälliga insatser av utvecklingskaraktär eller insatser som på annat sätt är kulturpolitiskt angelägna. Inom anslaget beräknas också medel för kulturinsatser i arbetslivet, bidrag till länsbildningsförbund m.fl. för kultur- och föreläsningssamverksamhet, bidrag till länskonstnärer, bidrag till samisk kultur, bidrag för att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet samt bidrag till Svenska institutet. Vidare beräknas inom anslaget bidrag till centrala amatörorganisationer, centrumbildningar, lokalhållande organisationer för kulturverksamhet, organisationer med mångkulturell inriktning, bidrag till nationella minoritetens språk och kultur samt bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete.

Svenska statens bidrag till Voksenåsen – Norges nationalgåva till Sverige och Hanaholmens Kulturcentrum för Sverige och Finland finns uppförda under anslaget.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1991:975) om statsbidrag till ideella föreningars kulturprogram, förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet och sametingslagen (1992:1433).

Regeringen har beslutat om att dra in 106 000 kronor av anslagssparandet för Svenska institutet.

Regeringens överväganden

Engångsanvisningar på sammanlagt 2 miljoner kronor har beräknats för tillfälliga stöd till Drottningholms slottsteater och Strindbergs-teatern.

Under anslaget har fördelats 1,5 miljoner kronor för försöksverksamhet med länsteater i Jämtland. Regeringen föreslår under anslaget 28:6 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* att verksamheten permanentas fr.o.m. 2003. Medlen bör därför beräknas under nämnda anslag. Detta anslag minskas därför med 1,5 miljoner kronor.

Likaså har under anslaget beräknats 8 miljoner kronor för Stiftelsen Museum Vandalorum. Regeringen föreslår under anslaget 28:31 *Bidrag till vissa museer* att medlen för stiftelsen beräknas under nämnda anslag. Förevarande anslag minskas därför med 8 miljoner kronor, varav 1,5 miljoner kronor avsätts för Stiftelsen Museum Vandalorum under 2003 och 6,5 miljoner kronor för engångssatsningar m.m. under 2003.

För 2002 anvisades engångsanvisningar på sammanlagt 4,5 miljoner kronor. Anslaget minskas med motsvarande belopp. Vidare beräknas en ytterligare minskning med 600 000 kronor för omprioriteringar inom kulturområdet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 154 935 000 kronor.

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	158 607	158 607
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	908	908
Beslut	8 000	8 000
Omprioriteringar	- 8 600	- 8 000
Engångsanvisning 2003	2 000	
Engångsanvisningar 2002	- 4 500	- 4 500
Överföring till andra anslag	- 1 500	- 1 500
Övrigt	20	20
Förslag/beräknat anslag	154 935	153 535

¹Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.3 28:3 Nationella uppdrag

Tabell 4.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	8 000		
2002	Anslag	8 000	Utgifts- prognos	7 896
2003	Förslag	9 000		
2004	Beräknat	9 000		

Under anslaget beräknas medel för tidsbegränsade nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, form och design samt barnkultur-forskning. Under perioden 2001–2003 är Regi-onteatern Blekinge-Kronoberg innehavare av det nationella uppdraget inom området barnkultur-forskning. Under perioden 2002–2004 är Föreningen Svensk Form innehavare av det nationella uppdraget inom området form och design.

Inom de sex övriga områdena har i nämnd ordning Gottsunda Teater i Uppsala, Film-pool Nord i Luleå, Cirkus Cirkör i Botkyrka, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd, BildMuseet i Umeå och Kalmar läns museum varit innehavare av nationella uppdrag under treårsperioden 2000–2002.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att ett nytt tidsbegränsat nationellt uppdrag inom området samtida dans inrättas fr.o.m. 2003. Syftet är att stärka framför allt det fria danslivets möjligheter att turnera i hela landet. För detta ändamål föreslår regeringen att anslaget förstärks med 1 miljon kronor. Som första mottagare av det nationella uppdraget inom området samtida dans avser regeringen att utse Dansnät Sverige, en sammanslutning av sex regionala huvudmän och Dansens Hus i Stockholm.

Inriktningen på de sex nationella uppdragen som skall få nya innehavare fr.o.m. 2003 bör enligt regeringens mening ligga fast. Regeringen har för avsikt att för perioden 2003–2005 utse följande mottagare av nationella uppdrag.

Inom området barn- och ungdomsteater avser regeringen att ge det nationella uppdraget till Dalateatern i Falun. Teatern har startat en barn- och ungdomsensemble som ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt såväl konstnärligt som publikt med barn- och ungdomsteater i nära samarbete med skolan. Det dramapedagogiska publikarbetet på Dalateatern har utvecklats under lång tid och har på flera håll tjänat som modell för förnyelse av skolteaterverksamheten. Inom ramen för ett nationellt uppdrag har teatern goda förutsättningar att fortsätta utveckla barn- och ungdomsverksamheten och inspirera såväl andra teatrar som kulturansvariga i skolan och förskolan.

Inom området regional filmverksamhet avser regeringen att ge det nationella uppdraget till Film i Värmland. Film i Värmland har sedan starten 1995 byggt upp en omfattande och framgångsrik verksamhet med inriktning på barn och ungdom. Genom ett nationellt uppdrag kan Film i Värmland utveckla verksamheten vidare samt sprida kunskap och erfarenhet över hela landet. Det kommer också att möjliggöra en bredare satsning på film- och mediapedagogik, innefattande rörlig bild i alla dess former – inte endast spelfilm.

Inom området ungdomskultur avser regeringen att ge det nationella uppdraget till Drömmarnas Hus i Malmö. Inom Drömmarnas Hus samverkar sedan 1995 verksamheter i drama, måleri och skapande svenska för barn, ungdomar och vuxna. Drömmarnas Hus har sedan starten skapat ett brett kontaktnät med skolor, barn och vuxna i Rosengård och arrangerat kulturveckor, teaterföreställningar för barnen och familjedagar med kultur m.m. Arbetet har handlat om att se till att barnen och ungdomarna får rätt till kultur och skapande. Drömmarnas Hus har ett brett nätverk inom barn- och ungdomskultur. Drömmarnas Hus ingår både i Nätverket Kulturförökarna och Nätverket för Barnkulturcentra. Genom det nationella uppdraget kan Drömmarnas Hus dokumentera sitt arbete och, genom sina nätverk, sprida de erfarenheter man gjort till andra, såväl i stora som i mindre städer.

Inom området musik avser regeringen att ge det nationella uppdraget till Eric Ericsons Kammarkör i Stockholm. Kören har som professionell vokal ensemble nått världsrykte och dess betydelse för utvecklingen av körmusiken och det svenska körlivet har varit stor. Sedan ett par år har Eric Ericsons Kammarkör ett fruktbart samarbete med Konserthuset och Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm. Genom ett nationellt uppdrag kommer kören ges möjlighet att ytterligare fördjupa sin roll inom den vokala musiken och fortsätta utvecklas som förebild och inspiratör för körverksamheten i hela landet.

Inom området samtidskonst avser regeringen att ge det nationella uppdraget till Baltic Art Center (BAC) i Visby. BAC är ett internationellt samtidskonstcentrum med särskilt fokus på Östersjöregionen. Centret bedriver utställningsverksamhet, organiserar internationella projekt inom och utom Östersjöområdet samt planerar att starta gästateljéverksamhet. I den uppbyggnadsprocess som BAC befinner sig i finns goda förutsättningar att institutionen kan utvecklas till en öppen plattform både för nya publikgrupper och för samtal om förnyelse av kulturinstitutioner i ett vidare perspektiv. Vidare avser BAC att pröva nya arbetsformer för en mer processinriktad utställningsverksamhet.

Det nationella uppdraget inom området museiverksamhet avser regeringen att ge till Jämtlands läns museum. Museet har under de senaste åren utvecklat en egen pedagogik för hur man kan använda friluftsmuseet som lärdomsresurs.

Detta har kommit till uttryck i förändringen av verksamheten vid museet som har utvecklats från traditionellt friluftsmuseum till det som har fått namnet Jamtli Historieland. Museet har för avsikt att ytterligare vidareutveckla denna pedagogik och föra den vidare till andra friluftsmuseer. Regeringen menar att en utveckling av friluftsmuseerna kommer att medverka till ett bredare deltagande i kulturlivet i stort. Intresset och förståelsen för ämnen som ekologi, hållbar utveckling, integration, demokrati m.m. har därmed stora möjligheter att öka.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 9 miljoner kronor.

Tabell 4.15 Härlledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:3 Nationella uppdrag

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	8 000	8 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	1 000	1 000
Förslag/beräknat anslag	9 000	9 000

4.10.4 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tabell 4.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall			
2001	Utfall	143 073		
2002	Anslag	162 815	Utgifts- prognos	162 815
2003	Förslag	136 845		
2004	Beräknat	140 909 ¹		

¹ Motsvarar 136 846 tkr i 2003 års prisnivå.

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs försök i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län. I Kalmar, Gotlands och Skåne län har regionala självstyrelseorgan fr.o.m. den 1 juli 1998 från Statens kulturråd övertagit befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Under anslaget beräknas medel för denna försöksverksamhet.

För verksamheten gäller förordningen (1998:305) om försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Regeringens överväganden

Med anledning av riksdagens ställningstagande till regeringens proposition om regional samverkan och statlig länsförvaltning kommer försöksverksamheten att upphöra i Kalmar och Gotlands län den 31 december 2002, medan den förlängs i Skåne län t.o.m den 31 december 2006 (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138). De medel som fördelats till Kalmar och Gotlands län bör därför, inklusive pris- och löneomräkning, beräknas under respektive sakanslag, dvs. anslagen 28:6 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner*, 28:8 *Bidrag till biblioteksverksamhet* och 28:31 *Bidrag till regionala museer*. Detta innebär att anslaget minskas med 29 694 000 kronor.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 136 845 000 kronor.

Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	162 815	162 815
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	4 689	9 664
Överföring till andra anslag	-29 695	-30 577
Beslut	-964	-993
Förslag/beräknat anslag	136 845	140 909

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Tabell 4.19 Ekonomisk redovisning för 2001

Tusental kronor

	Anslag	Avgiftsin- komster och finansiella intäkter	Bidrag	Summa inkomster	Verksamhetsmedel	Lokalkostnad		
					%	%		%
Operan	303 057	49 916	10 150	363 123	303 288	84	59 835	16
Dramaten	174 887	40 679	15 420	230 986	195 730	85	35 256	15
Riksteatern	229 069	47 338	12 543	288 950	258 750	90	30 200	10
Svenska rikskonserter	60 655	19 596	20 503	100 754	91 728	91	9 026	9
Dansens Hus	17 888	9 614	6 645	34 147	24 293	71	9 854	29
Summa	785 556	167 143	65 261	1 017 960	873 789		144 171	

4.10.5 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	774 263		
2002	Anslag	806 811	Utgifts- prognos	806 811
2003	Förslag	822 534		
2004	Beräknat	842 566 ¹		

¹ Motsvarar 823 534 tkr i 2003 års prisnivå.

Från anslaget lämnas bidrag till fem riksinstitutioner på teater-, dans- och musikområdet, nämligen Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus. *Operan* och *Dramaten* är nationalscener för talteater respektive för opera och balett. Nationalscenerna drivs genom två av staten helägda aktiebolag, Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska Teatern AB. *Riksteatern* bedriver turnerande teater- och dansverksamhet och är organiserad som en ideell förening med lokala och regionala arrangörsföreningar samt en central enhet med producerande, förmedlande och främjande uppgifter. *Svenska rikskonserter* är en av staten bildad stiftelse med uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet genom kompletterande musikproduktion, service till musiklivet och presentation av svensk musik i utlandet. *Dansens Hus* är en stiftelse, bildad av de institutioner som har större fasta dansensembler. Stiftelsen har till ändamål att främja och utveckla den samtida dansen, främst genom att ta emot svenska och utländska dansgästspel. Verksamheten samfinansieras med Stockholms Stad.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet kan följande resultatinformation lämnas.

Operan

Antalet produktioner av musikdramatiska verk har ökat under 2001 från 22 till 29. Även antalet balettproduktioner och konserter har ökat under 2001. Publiktillströmningen har varit god och beläggningsgraden ökat med nio procentenheter till 85 procent för musikdramatik på stora scenen.

Operan redovisar ett underskott på 12,7 miljoner kronor för 2001 vilket kraftigt reducerat det egna kapitalet. Operan arbetar under 2002 med åtgärder för att förbättra resultatet med ca 15 miljoner kronor.

Bidraget till Operan har pris- och löneomräknats med 8 961 000 kronor.

Dramaten

Publiktillströmningen har varit synnerligen god och den genomsnittliga beläggningsgraden vid förra årets föreställningar var 92 procent, vilket är den högsta någonsin. Med Spöksonatens gästspel i New York var det den åttonde gången en Bergmanuppsättning gästade Brooklyn Academy of Music.

Genom en strikt utgiftskontroll och den gynnsamma publikutvecklingen har Dramatens ekonomiska läge förbättrats avsevärt.

Under sommaren 2001 påbörjades en omfattande renovering av Stora scenen som inbegrep scengolv, förscenernas hydraulik, vridscenen och datorisering av tåg vinden. Renoveringen avslutades sommaren 2002.

Bidraget till Dramaten har pris- och löneomräknats med 5 303 000 kronor.

Riksteatern

Riksteaterns publik fortsätter att öka i hela landet. Södra Teatern har på fyra år fyrdubblat sina besöksiffror och är i dag den scen i Norden som har flest utomeuropeiska gästspel. Med Jam finns nu även ung banbrytande scenkonst representerad hos Riksteatern vid sidan av de övriga scenkonstverksamheterna Cullbergbaletten, Tyst Teater, Unga Riks, Riks Drama och Riks Gästspel.

Bland de främjande verksamheter som Riksteatern bedriver kan Scenpass Sverige, en egen nättidning och UngKulturdagarna nämnas.

För 2001 redovisar Riksteatern ett underskott på 5,3 miljoner kronor, vilket minskar det egna kapitalet till 22 miljoner kronor.

Bidraget till Riksteatern har pris- och löneomräknats med 6 787 000 kronor.

Svenska rikskonserter

Svenska rikskonserter fortsätter att öka insatserna ute i landet. Det långsiktiga arbetet har resulterat i en publikökning på 20 procent under 2001. Nya former av samverkan med länsmusiken och lokala arrangörer prövas. Utlandsverksamheten fortsätter att öka och förutom evenemang som arrangerats till följd av Sveriges ordförändskap i EU och deltagandet i festivaler utomlands har Rikskonserter i sin barn- och ungdomsverksamhet satsat på internationella besök.

Insatserna för smalare musikgenrer har fortsatt. Folk- och världsmusikscenen Stallet, som ingår i Nybrokajen 11:s verksamhet, har nu haft sitt första fullständiga verksamhetsår. Den nutida musiken har främjats genom turnéprogram och produktions-samverkan med Sveriges Radio. Antalet kompositionsbeställningar har ökat. Rikskonserterns skivbolag Caprice har fortsatt utgivningen av jazzantologin Jazz i Sverige. Svenska rikskonserterns bokslut för 2001 visar ett underskott på 1,8 miljoner kronor. Det egna kapitalet uppgår därmed till 2,5 miljoner kronor.

Bidraget till Svenska rikskonserter har pris- och löneomräknats med 1 876 000 kronor.

Dansens Hus

Dansens Hus hade 2001 en beläggningsgrad på 81 procent. Verksamheten håller en hög konstnärlig nivå med både internationella turnéer och svenska gästspel på repertoaren. Tre huskoreografer har under 2001 knutits till verksamheten.

Dansens Hus resultat för 2001 blev 254 000 kronor.

I enlighet med regeringens bedömning under inledningen till politikområdet avser regeringen att öka anslaget för 2003 med 500 000 kronor och för 2004 med ytterligare 1 miljon kronor för en fortsatt satsning på dansen och för att säkerställa en fortsatt hög nivå på verksamheten.

Bidraget till Dansens Hus har pris- och löneomräknats med 529 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 822 534 000 kronor.

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivå 2002–2004, för 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	806 811	806 811
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	23 456	42 667
Engångsanvisningar 2002	- 8 190	- 8 379
Övrigt	- 43	- 44
Dansens Hus	500	1 511
Förslag/beräknat anslag	822 534	842 566

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.6 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	544 494		
2002	Anslag	647 150	Utgifts- prognos	647 150
2003	Förslag	692 079		
2004	Beräknat	711 271 ¹		

¹ Motsvarar 692 079 tkr i 2003 års prinsnivå.

Under anslaget anvisas medel för statsbidrag till länsmusikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner. För bidragsgivningen gäller förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Under anslaget får Statens kulturråd disponera medel för administration. För 2002 får högst 500 000 kronor disponeras.

Tabell 4.22 Anslagets fördelning 2002

Tusental kronor

Länsmusikverksamhet	194 877
Orkesterinstitutioner	84 879
Teater- och dansinstitutioner	351 841
Utvecklingsbidrag	13 482
Samarbete med tonsättare	2 071
Summa	647 150

Regeringens överväganden

I enlighet med den bedömning som regeringen har redovisat i inledningen till politikområdet beräknas en förstärkning av anslaget med 1,5 miljoner kronor för permanentningen av Jämtlands länsteater. Medlen har tidigare beräknats under anslaget 28:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*. Regeringen erinrar om att ett motsvarande stöd lämnas till försöksverksamheten i Södermanlands län fr.o.m. 2001.

Försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel i Kalmar och Gotlands län upphör fr.o.m. 2003 varför 24 568 000 kronor bör beräknas under detta anslag i stället för under anslaget 28:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1. För att pågående verksamhet så långt möjligt inte skall beröras av besparingskraven, föreslår regeringen att stödet till de regionala och lokala teater- och dansinstitutionerna ökar med 5,1 miljoner kronor som kompensation.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas sammanlagt 692 079 000 kronor.

Tabell 4.23 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	647 150	647 150
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	18 638	37 101
Överföring från 28:2	1 500	1 542
Överföring från 28:4	24 568	25 249
Ökat stöd till regionala och lokala teater- och dansinstitutioner	5 100	5 241
Beslut	- 4 877	- 5 012
Förslag/beräknat anslag	692 079	711 271

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.7 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	111 538	Anslags-sparande	14 307
2002	Anslag	134 000	Utgifts-prognos	134 872
2003	Förslag	138 215		
2004	Beräknat	142 215		

Under detta anslag beräknas medel för bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar, stöd till produktion och distribution av fonogram, bidrag till viss teaterverksamhet av nationellt intresse som Drottningholms slottsteater, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Internationella Vadstena-akademien, Marionetteatern och Orienteatern, bidrag till Musikaliska Akademien för lokalhyra och viss administration, bidrag till skådebaneverksamhet samt bidrag till verksamheten vid Eric Sahlström-institutet. Från anslaget lämnas även särskilda bidrag till Musikaliska Akademien och Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM–Svensk Musik) för notutgivning, information m.m.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1974:452) om statsbidrag till teater-, dans- och musikverksamhet i mindre ensembler och fria grupper, förordningen (1982:505) om statsbidrag för framställning och utgivning av fonogram och förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål.

Under anslaget får Statens kulturråd disponera medel för administration. För 2002 får högst 850 000 kronor disponeras.

Tabell 4.25 Anslaget fördelning 2002

Tusental kronor

Fria grupper samt arrangerande musikföreningar	99 356
Fonogram och musikalier	10 218
Viss teaterverksamhet	14 085
Musikaliska Akademien	3 559
Skådebanor	5 282
Eric Sahlström-institutet	1 500
Summa	134 000

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet kan följande resultatinformation lämnas.

Under 2001 fördelade Statens kulturråd verksamhetsbidrag till 37 teatergrupper med sammanlagt 30,9 miljoner kronor och till 9 dansgrupper med sammanlagt 5,5 miljoner kronor. Härutöver fördelades sammanlagt 13,6 miljoner kronor i projektstöd m.m. Bidragen till fria musikgrupper lämnas främst till turnéverksamhet. För 2001 fick 143 grupper dela på sammanlagt ca 9 miljoner kronor. Stödet till de arrangerande musikföreningarna uppgick för 2001 till 18,9 miljoner kronor.

Sedan början av 1980-talet utgår ett statligt stöd till produktion och distribution av kvalitetsfonogram. Under 2001 beviljade Kulturrådet totalt 65 bidrag, vilket är färre än de två närmast föregående åren. Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 2000/01:1 utg.omr. 17 s. 65,

bet. 2000/01:KrU:1, rskr. 2000/01:59) har regeringen medgivit att Kulturrådet prövar alternativa former av fonogramstöd under tre år fr.o.m. 2001. Regeringen har uppdragit åt Statens kulturråd att löpande analysera effekterna av försöksverksamheten inom olika genrer.

I enlighet med regeringens bedömning under inledningen till politikområdet avser regeringen att öka anslaget för 2003 med 2 miljoner kronor och för 2004 med ytterligare 2 miljoner kronor för arrangörs- och turnéstöd på dansområdet.

För permanentningen av stödet till Dalhalla Festspelsscen beräknas 1 miljon kronor.

Som en uppföljning av att stödet till fria teater-, dans- och musikgrupper tillförts 20 miljoner kronor 2002, beräknar regeringen en ökning av stödet till arrangerande musikföreningar med 2 miljoner kronor för 2004.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas sammanlagt 138 215 000 kronor.

Tabell 4.26 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	134 000	134 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 215	1 215
Dalhalla	1 000	1 000
Reform på dansområdet	2 000	4 000
Ökat stöd till arrangerande musikföreningar		2 000
Förslag/beräknat anslag	138 215	142 215

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.8 28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tabell 4.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	36 657		
2002	Anslag	40 434	Utgifts- prognos	40 434
2003	Förslag	43 139		
2004	Beräknat	44 420 ¹		

¹ Motsvarar 43 139 tkr i 2003 års prisnivå.

Bidrag till regional biblioteksverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek och förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Från anslaget utgår dessutom statsbidrag till tre länecentraler, en invandrarlänecentral samt ett depåbibliotek. Den statliga invandrarlänecentralen utgör även bas för det Internationella biblioteket som bildades i Stockholm under 2000 och som inrymmer böcker på mer än 100 språk.

Syftet med bidrag till den regionala biblioteksverksamheten är i första hand att handha fjärrlån och att stödja utvecklingsverksamhet. Stöd till folkbibliotek utgår fr.o.m. 2002 för biblioteksservice för vuxenstuderande. Medel under detta anslag fördelas av Statens kulturråd.

Bibliotekslagen (1996:1596, omtryckt 1998:1249) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Regeringens överväganden

Försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel i Kalmar och Gotlands län upphör fr.o.m. 2003 varför 1 845 000 kronor bör beräknas under detta anslag i stället för under anslaget 28:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 43 139 000 kronor.

Tabell 4.28 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	40 434	40 434
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 164	2 399
Överföring från 28:4	1 845	1 900
Beslut	-304	-313
Förslag/Beräknat anslag	43 139	44 420

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.9 28:9 Litteraturstöd

Tabell 4.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2001	Utfall	99 609		1 983
2002	Anslag	91 917	Utgifts- prognos	90 705
2003	Förslag	100 917		
2004	Beräknat	100 917		

Under anslaget anvisas medel för stöd till utgivning av litteratur enligt förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd, stöd till läsfrämjande insatser enligt förordningen (1998:1386) om statsbidrag till läsfrämjande insatser, utgivning av en barnbokskatalog och marknadsföring av utgivningsstödd litteratur. Frågor om stöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordningar och förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd.

Inom ramen för utgivningsstödet utgår även medel för utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av August Strindbergs samlade verk, till Svenska Vitterhetssamfundet, till Samfundet De Nio och till stöd för författarverkstäder. Vidare utgår från anslaget stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek, stöd till En bok för alla AB för utgivning och spridning av kvalitetslitteratur till lågpris enligt avtal mellan staten och bolaget, samt stöd till Expertkommittén för översättning av finsk facklitteratur till svenska.

Under anslaget får Statens kulturråd disponera medel för administration. För 2002 får högst 500 000 kronor disponeras.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget förstärks med 5 miljoner kronor för instiftande av ett årligt internationellt litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Dessutom bör ytterligare 4 miljoner kronor beräknas under anslaget för att utgöra ett förstärkt stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek.

Mot bakgrund av riksdagens beslut (bet. 2001/02:KrU13, rskr. 2001/02:189) har regeringen för avsikt att besluta om ändring i förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd för att möjliggöra distribution av de utgivningsstödda

titlarna till Nordens hus på Island och Färöarna och Nordens institut på Grönland och Åland. Regeringen avser därefter att ge Statens kulturråd i uppdrag att utvärdera det utvidgade distributionsstödet i den delen efter en treårsperiod.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 100 917 000 kronor.

Tabell 4.30 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:9 Litteraturstöd

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	91 917	91 917
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	9 000	9 000
Förslag/beräknat anslag	100 917	100 917

4.10.10 28:10 Stöd till kulturtidskrifter

Tabell 4.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2001	Utfall	20 213		437
2002	Anslag	20 650	Utgifts- prognos	20 813
2003	Förslag	20 650		
2004	Beräknat	20 650		

Anslaget disponeras för produktionsstöd, utvecklingsstöd och prenumerationsstöd till biblioteken enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter och enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbiblioteken. Inom utvecklingsstödet utgår även verksamhetsbidrag till tidskriftsverkstäder. Frågor om stöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordningar och förordning (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd. Syftet med statens stöd till kulturtidskrifter och prenumerationsstöd till folkbiblioteken är att garantera en kulturellt värdefull mångfald i tidskriftsutbudet och öka tillgängligheten.

Regeringens överväganden

Prenumerationsstöd till bibliotek syftar till att främja kulturtidskrifternas möjlighet att marknadsföra sig och nå ut till biblioteken. Statens kulturråd föreslår att stödet bör göras mer flexibelt för att bättre komma biblioteken till del. Regeringen avser därför att ändra förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek så

att prenumerationsstödet dels medges över en treårsperiod och dels att stödet även till del får användas för bidrag till folkbibliotek för utvecklingsinsatser med inriktning på kulturtidskrifter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 20 650 000 kronor.

4.10.11 28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tabell 4.32 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2001	Utfall	66 839	Anslags-sparande	5 067
2002	Anslag	63 557	Utgifts-prognos	67 732
2003	Förslag	65 462		
2004	Beräknat	66 945 ¹		

¹ Motsvarar 65 462 tkr i 2003 års prisnivå.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek skall tillgodose synskadades och andra läshandikappades behov av litteratur. Biblioteket skall särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd till främst folkbib-

liotek. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter. Medlen för studielitteraturverksamheten anvisas under utgiftsområde 15 Studiestöd anslaget 25:7 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*. Till biblioteket är knuten en punktskriftsnämnd som skall främja och utveckla punktskriften för synskadade.

För TPB gäller förordningen (1988:341) med instruktion för Talboks- och punktskriftsbiblioteket samt förordningen (1985:391) om talboks- och punktskriftsbibliotekets punktskriftsnämnd.

Myndighetens intäkter uppgick under 2001 till 1 899 000 kronor och utgörs av avgifter, andra ersättningar och bidrag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 28:11 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 miljoner kronor under 2004.

Tabell 4.33 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2001 utfall	2002 prognos	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	1 753	1 925	3 000	
Nya åtaganden	1 925	3 000	3 000	
Infriade åtaganden *	1 753	1 925	3 000	3 000
Utestående åtaganden vid årets slut	1 925	3 000	3 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 500	4 000	4 000	

* Utgiftsutfall till följd av ingångna åtaganden.

Regeringens överväganden

Från och med 2001 produceras samtliga talbokstitlar i DAISY-format (digitala talböcker). Det sammanlagda antalet förvärvade talbokstitlar för 2001 var 2 607 titlar och TPB:s totala talboksbestånd uppgick därmed till 70 395 titlar. Utlåningen av DAISY-böcker utgjorde ca 10 procent av den totala talboksutlåningen.

Produktionen och försäljningen av punktskriftsböcker har legat på en jämn nivå de senaste åren. Punktskriftsutlåningen har minskat något under 2001 men antalet registrerade låntagare har liksom tidigare år fortsatt att öka, från 752 till 800.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 65 462 000 kronor för 2003.

Tabell 4.34 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	63 557	63 557
Förändring till följd av:		
Pris- och löneomräkning ¹	1 905	3 388
Förslag/beräknat anslag	65 462	66 945

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.12 28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 4.35 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	14 211	
2002	Anslag	14 433	Utgifts- prognos 14 433
2003	Förslag	14 937	
2004	Beräknat	15 288 ¹	

¹ Motsvarar 14 937 tkr i 2003 års prisnivå.

Enligt stadgarna för Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (LL-stiftelsen/Centrum för lättläst), som fastställdes av regeringen den 22 juni 1988, har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för begåvningshandikappade samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten skall bedrivas utan vinstsyfte och inom ramen för det avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Nu gäl-

lande avtal avser perioden 1 januari 2000–31 december 2002.

De sammanlagda försäljningsintäkterna uppgick 2001 till ca 13 miljoner kronor. Av en total omsättning på ca 27,2 miljoner kronor innebär det en självfinansieringsgrad på 48 procent.

Regeringens överväganden

Nyhetstidningen 8 SIDOR har en genomsnittlig upplaga på 12 000 exemplar, men undersökningar visar att nyhetstidningen varje vecka läses av omkring 120 000 personer. Även Internetversionen av tidningen når allt fler läsare. LL-stiftelsens bokutgivning spänner över ett brett fält och omfattade totalt 30 titlar under 2001. Under 2001 påbörjades även en mindre utgivning av böcker för barn och ungdomar i åldern 9–13 år.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 14 937 000 kronor för 2003.

Tabell 4.36 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	14 433	14 433
Förändring till följd av:		
Pris- och löneomräkning ¹	504	855
Förslag/beräknat anslag	14 937	15 288

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.13 28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden

Tabell 4.37 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	4 745	
2002	Anslag	4 825	Utgifts- prognos 4 825
2003	Förslag	5 152	
2004	Beräknat	5 272 ¹	

¹ Motsvarar 5 152 tkr i 2003 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till Svenska språknämndens och Sverigefinska språknämndens verksamheter. Cirka 10 procent av Svenska språknämndens verksamhet bekostas

av anslag från olika fonder. Sverigefinska språknämnden har visst bidrag från finska staten.

Syftet med statens bidrag till Svenska språknämnden är att nämnden skall följa utvecklingen av det svenska språket i tal och skrift och med denna kunskap som utgångspunkt ge råd till språkanvändarna i syfte att främja gott språkbruk. Det är också angeläget att den nordiska språkgemenskapen stärks. Sverigefinska språknämnden skall vårda och utveckla finska språket i Sverige.

Regeringens överväganden

Eftersom behoven av språkverksamhet ökar och förändras bedömer regeringen att det statliga stödet till Svenska språknämnden måste förstärkas för att möjliggöra visst utvecklingsarbete i form av fortbildning av personal m.m.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 5 152 000 kronor.

Tabell 4.38 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:13 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	4 825	4 825
Förändring till följd av:		
Pris- och löneomräkning ¹	127	243
Beslut	200	204
Förslag/beräknat anslag	5 152	5 272

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.14 28:14 Statens konstråd

Tabell 4.39 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	5 745	315	
2002	Anslag	6 337	6 452
2003	Förslag	6 504	
2004	Beräknat	6 647 ¹	

¹ Motsvarar 6 504 tkr i 2003 års prisnivå.

Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att förvärva god

samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö. För Statens konstråd gäller förordningen (1996:1597) med instruktion för Statens konstråd.

Myndighetens avgiftsintäkter uppgick 2001 till 1 006 000 kronor, vilket är en ökning med 254 000 kronor jämfört med 2000.

Regeringens överväganden

Sedan 1997 har Statens konstråd en ny organisation och ett vidgat uppdrag. Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2001/02:KrU18, rskr. 2001/02:211) uttalat att en förutsättningslös översyn av Statens konstråd bör genomföras. Regeringen har mot denna bakgrund för avsikt att under 2003 lämna ett uppdrag till Statskontoret att utvärdera rådets nuvarande organisation och verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 6 504 000 kronor för 2003.

Tabell 4.40 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:14 Statens konstråd

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	6 337	6 337
Förändring till följd av:		
Pris- och löneomräkning ¹	167	310
Förslag/beräknat anslag	6 504	6 647

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.15 28:15 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 4.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-kredit	Utgifts-prognos
2001	41 158	118	
2002	Anslag	40 438	39 796
2003	Förslag	40 438	
2004	Beräknat	40 438	

Under anslaget beräknas medel för konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Vidare beräknas medel som fördelas av Statens kulturråd till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstinköp. Fram till den 1 juli 2001 har dessutom bidrag utbetalats enligt förordningen (1987:316) om bidrag till konstnärlig utsmyckning i bostadsområden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 28:15 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 miljoner kronor under 2004–2006.

Tabell 4.42 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2001 utfall	2002 prognos	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	7 753	5 115	5 000	
Nya åtaganden	6 195	5 000	5 500	
Infriade åtaganden	- 3 557	- 5 115	- 4 900	- 4 000
Utestående åtaganden vid årets slut	5 115	5 000	5 600	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	10 000	

* Utgiftsutfall till följd av ingångna åtaganden.

Regeringens överväganden

Statens konstråd har sedan 1997 till uppdrag att, utöver att förvärva konst till statliga lokaler, verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön. Under 2001 avslutades 53 konstprojekt, varav 21 i icke-statliga miljöer. Av dessa har sex projekt avslutats i skolor och andra miljöer för barn och ungdom. Konstprojekt inom statlig verksamhet finansieras helt av Konstrådet medan projekt i icke-statliga miljöer bygger på en delad finansieringsprincip, där rådet bidrar med kompetens och ekonomiska resurser för att stärka den konstnärliga kvaliteten. Samarbetspartners är bl.a. kommuner och landsting samt bostadsföretag. Under året har Statens konstråd även avslutat 80 ansökningar från statliga myndigheter om konst till befintliga lokaler. Vidare har Konstrådet fortsatt att informera och sprida kunskaper om offentlig konst, genom utställningar, invigningsföreläsningar, skrifter och seminarier.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 40 438 000 kronor för 2003.

4.10.16 28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 4.43 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	Utfall	1 514	40
2002	Anslag	1 539	1 604
2003	Förslag	1 782	
2004	Beräknat	1 821 ¹	

¹ Motsvarar 1 782 tkr i 2003 års prisnivå.

Nämnden för hemslöjdsfrågor skall enligt förordningen (1988:315) med instruktion för Nämnden för hemslöjdsfrågor ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Nämnden skall inom sitt verksamhetsområde fördela statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet. Nämnden står vidare som samordnare för hemslöjdskonsulentverksamheten och har bemyndigande att pröva frågan om huvudmannaskap för konsulenterna. Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet Kulturpolitik kan följande resultatinformation lämnas. Under de senaste åren har nämnden uppmärksammat ett ökat intresse för hemslöjden i hela landet, särskilt bland barn och ungdomar. Nämnden har också fortsatt att satsa på den internationella slöjden samt arbetat med utställningar, kurser, symposier och olika utvecklingsprojekt. Arbetet med att stärka hemslöjdens forskningsanknytning har också fortsatt under året.

Nämnden för hemslöjdsfrågor fick i december 2001 en engångsvis förstärkning med 150 000 kronor för att kunna uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Regeringen bedömer att nämnden behöver en anslagsförstärkning för att verksamheten skall kunna upprätthållas på nuvarande nivå. Regeringen föreslår att anslaget höjs med 200 000 kronor fr.o.m. 2003 till 1 782 000 kronor, inklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 4.44 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:16 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	1 539	1 539
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	43	78
Beslut	200	204
Förslag/beräknat anslag	1 782	1 821

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.17 28:17 Främjande av hemslöjden

Tabell 4.45 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	Utfall	17 619	536
2002	Anslag	18 587	18 345
2003	Förslag	19 122	
2004	Beräknat	19 570 ¹	

¹ Motsvarar 19 122 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Nämnden för hemslöjdsfrågor för bidrag till hemslöjdskonsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslöjds-

området. Hemslöjdskonsulentverksamheten bestod under budgetåret 2001 av två hemslöjdskonsulenter i varje län, med undantag för Skåne län som hade fyra och Västra Götalands län med sex länslemslöjdskonsulenter. Antalet rikskonsulenter var fem, en rikskonsulent i hemslöjd för barn och ungdom, en spetskonsulent och tre sameslöjdskonsulenter.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund är en ideell förening som har till uppgift att främja den svenska hemslöjden och dess utveckling samt fungera som centralt organ för landets hemslöjdsföreningar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 19 122 000 kronor.

Tabell 4.46 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:17 Främjande av hemslöjden

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	18 587	18 587
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	535	983
Förslag/beräknat anslag	19 122	19 570

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.18 28:18 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 4.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	29 103	224	
2002	Anslag 29 708		29 543
2003	Förslag 29 708		
2004	Beräknat 29 708		

Under anslaget anvisas medel för statsbidrag till organisationer m.m. inom bild- och formområdet, Akademien för de fria konsterna samt verksamhetsstöd till vissa utställare. Under anslaget beräknas även det statliga bidraget till utställningsersättning.

För Statens kulturråds bidragsgivning på bild- och formområdet gäller förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1998:1368) om statsbidrag

till vissa utställare inom bild- och formområdet, förordningen (1982:502) om statsbidrag till konsthantverkskooperativ samt förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet Kulturpolitik kan följande resultatinformation lämnas.

För 2001 beviljades statliga verksamhetsbidrag till 9 organisationer, däribland Sveriges Konstföreningars Riksförbund, Folkrorelsernas Konstfrämjande, Svensk Form och Handarbets Vänner. Vidare har bidrag lämnats till 19 konsthantverkskooperativ och 22 kollektivverkstäder. Verksamhetsstöd till vissa utställare har under året fördelats till 16 konstinstitutioner och föreningar, bl.a. Form Design Center i Malmö, Färgfabriken i Stockholm, Stiftelsen Wanås i Knislinge, Röda Sten i Göteborg och Baltic Art Center i Visby.

Det statliga bidraget till utställningsersättning uppgick 2001 till 8 miljoner kronor och fördelas till organisationer och institutioner som bedriver regelbunden utställningsverksamhet utan huvudsakligt vinstintresse. Bidrag har lämnats till Sveriges Konstföreningars Riksförbund, Folkrorelsernas Konstfrämjande, Stiftelsen Wanås i Knislinge, Färgfabriken i Stockholm och Virserums konsthall samt till Folkets Hus och Parker.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 29 708 000 kronor för 2003.

4.10.19 28:19 Konstnärskommittén

Tabell 4.48 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	9 923	330	
2002	Anslag 10 735		10 921
2003	Förslag 11 256		
2004	Beräknat 11 505 ¹		

¹ Motsvarar 11 256 tkr i 2003 års prisnivå.

Konstnärskommittén har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstnärer. Nämnden skall vidare hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållan-

den. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av ersättningar och bidrag verka för att förbättra konstnärernas villkor. Tillsammans med styrelsen för Sveriges författarfond har nämnden beslutat om innehavare av inkomstgarantier för 2001. Konstnärsnämnden har även att fördela stöd till produktion av kortfilm under anslaget 28:36 *Filmstöd*. För Konstnärsnämnden gäller förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärsnämnden och för Sveriges författarfond förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond. Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2001 till 2 131 000 kronor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 11 256 000 kronor.

Tabell 4.49 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:19 Konstnärsnämnden

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	10 735	10 735
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	521	770
Förslag/beräknat anslag	11 256	11 505

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.20 28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 4.50 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	261 573	Anslags-sparande	12 018
2002	Anslag	268 795	Utgifts-prognos	265 481
2003	Förslag	275 036		
2004	Beräknat	281 499 ¹		

¹ Motsvarar 275 036 tkr i 2003 års prisnivå.

Under anslaget anvisas bl.a. medel för ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning). Anvisade medel fördelas efter beslut av styrelsen för Sveriges bildkonst-

närsfond. Verksamheten regleras i förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärsnämnden samt i förordningen (1982:600) om Sveriges bildkonstnärsfond. Vidare fördelas en del av visningsersättningen individuellt. Den individuella visningsersättningen fördelas på basis av det offentliga innehavet av konstnärens verk i enlighet med kriterier vilka fastställts av upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Fördelningen av ersättningen regleras i förordningen (1996:1605) om individuell visningsersättning. Biblioteksersättning lämnas i enlighet med förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond.

Vidare lämnas bidrag enligt förordningen (1976:528) om bidrag till konstnärer. Bidragen har formen av exempelvis konstnärsbidrag, projektbidrag, stöd till internationellt kulturutbyte och långtidsstipendier. För 2002 utgår 102 s.k. 10-åriga långtidsstipendier. Styrelsen för Sveriges författarfond fördelar bidragen till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker och Konstnärsnämnden fördelar bidrag till övriga konstnärer.

De bidragsfördelare som enligt lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter fördelar bidrag under anslaget disponerar medel för administration under anslaget.

Regeringen har beslutat om indragning med 1 317 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Inom ramen för anslaget avser regeringen att som en del i den danspolitiska satsningen förstärka insatserna riktade mot koreografer och dansare med 3 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 275 036 000 kronor.

Tabell 4.51 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	268 795	268 795
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	6 241	12 704
Förslag/beräknat anslag	275 036	281 499

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.21 28:21 Riksarkivet och landsarkiven

Tabell 4.52 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	253 795	Anslags- sparande	6 240
2002	Anslag	265 049	Utgifts- prognos	261 555
2003	Förslag	278 454		
2004	Beräknat	286 681 ¹		

¹ Motsvarar 280 454 tkr i 2003 års prisnivå.

Riksarkivet och landsarkiven är statliga arkivmyndigheter med det särskilda ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet som framgår av arkivlagen (1990:782), arkivförordningen (1991:446) och förordningen (1995:679) med instruktion för Riksarkivet och landsarkiven. Riksarkivet, som är chefsmyndighet för landsarkiven, är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga arkivverksamheten. Landsarkiven, som finns i Göteborg, Härnösand, Lund, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund, är arkivmyndigheter inom sina respektive distrikt. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län.

Inom Riksarkivet finns bl.a. Krigsarkivet och Svensk arkivinformation (SVAR). Krigsarkivet fullgör uppgiften som arkivmyndighet för de myndigheter som lyder under Försvarsdepartementet. SVAR är en delvis avgiftsfinansierad verksamhet som arbetar med att bearbeta och sprida arkivinformation. SVAR riktar sig framför allt till allmänheten, i första hand släktforskarna. Verksamheten, vilken främst är förlagd till Västernorrlands län, bygger till viss del på arbetsmarknadsprojekt. Vid de olika arbetsplatserna sysselsätts ca 135 personer, varav ca 60 personer är anställda med lönebidrag.

Vid Riksarkivet finns en nämnd för heraldisk verksamhet och en nämnd för enskilda arkiv.

I avsnitt 4.5.1 framgår att regeringen har beslutat att den verksamhet som tidigare har bedrivits av Svensk museitjänst skall övertas av Riksarkivet.

Av Riksarkivets redovisning av det regionala utfallet av verksamheten framgår att arkivmyndigheterna genom landsarkivorganisationen och SVAR har en god spridning i landet. Ungefär hälften av de kostnader som finansieras av förvaltningsanslaget avser verksamhet i andra delar av landet än Stockholms län. En betydande del

av den verksamhet som riktar sig mot allmänheten bedrivs på andra orter än Stockholm.

Myndigheternas avgiftsintäkter uppgick under 2001 till ca 42,5 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

För en permanentning av den verksamhet som Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek bedriver i Grängesberg beräknas en ökning av anslaget med 700 000 kronor.

För mottagande, bevarande och tillhandahållande av folkbokföringsmaterial beräknas en ökning av anslaget med 2 miljoner kronor genom en överföring från utgiftsområde 3. För 2004 beräknas ytterligare överföring med 2 miljoner kronor.

För leveranser av arkivmaterial tillförs anslaget ca 3,9 miljoner kronor från berörda myndigheter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 278 454 000 kronor.

Tabell 4.53 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:21 Riksarkivet och landsarkiven

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	265 049	265 049
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	6 754	12 832
Arbetarrörelsens arkiv	700	716
Överföring från andra anslag	5 951	8 084
Förslag/beräknat anslag	278 454	286 681

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.22 28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tabell 4.54 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	4 699		
2002	Anslag	4 799	Utgifts- prognos	4 799
2003	Förslag	4 937		
2004	Beräknat	5 053 ¹		

¹ Motsvarar 4 937 kr i 2003 års prisnivå.

Bidrag till regional arkivverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Medel under

detta anslag fördelas av Riksarkivet genom Nämnden för enskilda arkiv. Syftet med bidraget är att främja den regionala arkivverksamheten, att få ett nät av väl fungerande regionala arkivinstitutioner runt om i landet och att bättre integrera folk Rörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Bidrag lämnas 2002 till följande 22 regionala arkivinstitutioner: Bohusläns föreningsarkiv, Dalarnas folk Rörelsearkiv, Folk Rörelsearkiv för Uppsala län, Folk Rörelsearkivet i Blekinge, Folk Rörelsearkivet i Västerbotten, Folk Rörelsernas arkiv i Västernorrland, Folk Rörelsernas arkiv för Värmland, Folk Rörelsernas arkiv för Gävleborgs län, Folk Rörelsernas arkiv i Norrbotten, Föreningsarkivet i Jämtlands län, Folk Rörelsernas arkiv i Örebro län, Föreningsarkiven i Stockholms län, Föreningsarkivet i Sörmlands län, Hallands Arkivförbund, Jönköpings läns folk Rörelsearkiv, Kalmar läns Arkivförbund, Kronobergsarkivet, Skaraborgs läns folk Rörelsearkiv, Skånes arkivförbund, Västmanlands läns arkivförening, Älvsborgs läns föreningsarkiv och Östergötlands läns föreningsarkiv.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 937 000 kronor för 2003.

Tabell 4.55 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	4 799	4 799
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	138	254
Förslag/beräknat anslag	4 937	5 053

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.23 28:23 Språk- och folkminnesinstitutet

Tabell 4.56 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	24 744	292	
2002	26 610		27 340
2003	Förslag	29 414	
2004	Beräknat	28 018 ¹	

¹ Motsvarar 27 414 tkr i 2003 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1993:654) med instruktion för Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) till uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och ge ut material om dialekter, folkminnen, folkmusik, ortnamn och personnamn. Vidare skall institutet avge yttranden i ärenden om fastställande av ortnamn och granska förslag till namn på allmänna kartor samt yttra sig i fråga om personnamn. SOFI:s verksamhet är geografiskt sett spridd. Ledning och avdelningar finns lokaliserade i Uppsala. Arkiv finns i Lund, Göteborg och Umeå.

SOFI:s avgiftsintäkter uppgick 2001 till 386 000 kronor.

Regeringens överväganden

För att kunna säkerställa den fortsatta utvecklingen inom de delar av det immateriella kulturarvet som SOFI förvaltar, föreslår regeringen att anslaget höjs engångsvis med 2 000 000 kronor för 2003. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 29 414 000 kronor för 2003.

Tabell 4.57 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:23 Språk- och folkminnesinstitutet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	26 610	26 610
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	804	1 408
Beslut	2 000	
Förslag/beräknat anslag	29 414	28 018

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.24 28:24 Svenskt biografiskt lexikon

Tabell 4.58 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	3 816	54	
2002	Anslag	3 927	3 948
2003	Förslag	4 048	
2004	Beräknat	4 137 ¹	

¹ Motsvarar 4 048 tkr i 2003 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1988:630) med instruktion för Svenskt biografiskt lexikon (SBL) till uppgift att fortsätta och slutföra

utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon. Med gällande vetenskaplig kvalitet skall minst ett band ges ut vartannat år, dvs. 2,5 häften per år. Slutmålet är att lexikonet skall vara färdigt 2015.

SBL:s avgiftsintäkter uppgick 2000 till 612 000 kronor och minskade 2001 till 190 000 kronor. Upphovet till differensen är den uteblivna försäljningen av CD-romskivor, då de varit slutsålda.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 048 000 kronor för 2003.

Tabell 4.59 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:24 Svenskt biografiskt lexikon

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	3 927	3 927
Förändring till följd av:		
Pris- och löneomräkning ¹	121	210
Förslag/beräknat anslag	4 048	4 137

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisar i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.25 28:25 Riksantikvarieämbetet

Tabell 4.60 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2001	Utfall	160 692	Anslagskredit	301
2002	Anslag	165 587	Utgiftsprognos	157 702
2003	Förslag	179 245		
2004	Beräknat	183 191 ¹		

¹ Motsvarar 179 245 tkr i 2003 års prisnivå.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) är central förvaltningsmyndighet för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. Enligt förordningen (1997:1171) med instruktion för Riksantikvarieämbetet skall RAÄ bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts.

Till RAÄ:s uppgifter hör vidare att leda och delta i arbetet med att bygga upp kunskapen och bedriva informations- och rådgivningsverksamhet om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål. RAÄ skall också medverka i det internationella arbetet samt följa det regionala kulturmiljöarbetet och biträda länsstyrelserna och de regionala museerna i dessa frågor. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål. Dessutom skall RAÄ ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom området.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2001 till ca 153 miljoner kronor, varav ca 114 miljoner kronor avser intäkter för arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa intäkter rör det sig framför allt om entré- och försäljningsintäkter samt intäkter från konserveringsverksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Sedan organisationsförändringen för verksamheten genomfördes 1998 har en stabil organisationsstorlek uppnåtts med anpassning till en mindre volym, vilket lett till ökad omsättning och lägre fasta kostnader. Under 2001 skedde en ökning av uppdragsvolymen i förhållande till 2000. Antalet fältarbetstimmar uppgick 2000 till ca 50 000 och 2001 till ca 55 000. Intäkterna var under 2001 ca 114 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Tabell 4.61 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2001	115 669	109 886	5 783
Prognos 2002	133 000	126 000	7 000
Budget 2003	100 000	97 000	3 000

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår en permanentning av försöksverksamheten Kulturarvs-IT (prop. 2002/03:1 utg.omr. 13). I samband med detta överförs sammanlagt 13 miljoner kronor från utgiftsområde 13 till utgiftsområde 17. Medlen skall i huvudsak användas till löner för de arbetsledare som är anställda inom satsningen. Av dessa medel föreslår regeringen att 8,8 miljoner kronor förs till Riksantikvarieämbetets förvaltningsanslag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 179 245 000 kronor.

Tabell 4.62 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:25 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	165 587	165 587
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	5 174	8 933
Kulturarvs-IT	8 800	8 994
Övrigt	- 316	- 323
Förslag/beräknat anslag	179 245	183 191

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.26 28:26 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 4.63 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	253 819	Anslags-sparande	1 289
2002	Anslag	278 938	Utgifts-prognos	276 584
2003	Förslag	251 745		
2004	Beräknat	244 520		

Bidrag lämnas enligt förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag lämnas för att bevara och tillgängliggöra kulturmiljön. Medel får även utgå bl.a. för vissa arkeologiska undersökningskostnader och får även användas när det finns särskilda skäl för att täcka kostnader för att ta till vara fornyfynd. Vidare lämnas också bidrag till ombyggnad, renovering och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse. Frågor om bidrag prövas av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) eller, efter RAÄ:s bemyndigande, av länsstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 28:26 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 100 miljoner kronor under 2004–2006.

Tabell 4.64 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	2001 utfall	2002 prognos	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	45 435	63 876	100 000	100 000
Nya förpliktelser	63 057	85 816	70 000	30 000
Infriade förpliktelser *	44 616	49 692	70 000	30 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	63 876	100 000	100 000	100 000
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	70 000	100 000	100 000	100 000

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser

Regeringens överväganden

För stöd till arbetslivsmuseer beräknas en omfördelning inom anslaget på 4 miljoner kronor. Anslaget minskas med 22,7 miljoner kronor för omprioriteringar inom kulturområdet. Regeringen föreslår att 7 miljoner kronor anvisas till regeringens disposition under anslaget för särskilda insatser inom utgiftsområde 17. Förslaget finansieras genom en överföring från utgiftsområde 25.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 251 745 000 kronor.

Tabell 4.65 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:26 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	278 938	278 938
<i>Förändring till följd av:</i>		
Omprioriteringar inom kulturområdet	- 22 700	- 22 700
Överföring från andra utgiftsområden	7 000	
Besparing ¹	-11 493	-11 718
Förslag/beräknat anslag	251 745	244 520

¹ Se avsnitt 4.4, Politikens inriktning.

4.10.27 28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 4.66 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Utgifts- prognos	Belopp
2002	Anslag	50 000		50 000
2003	Förslag	100 000		
2004	Beräknat	150 000		

Svenska kyrkan är ansvarig för den största sammanhållna delen av vårt kulturarv. Det rör sig om ett kulturarv som har byggts upp under närmare ett årtusende och som har formats i kontinuerlig växelverkan med andra delar av samhället. Genom kyrkans historiska ställning har det kyrkliga kulturarvet kommit att både avspegla och utgöra en väsentlig del av landets historia.

Från och med 2002 får Svenska kyrkan en viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkoantikvarisk ersättning). Bakgrunden till ersättningen är att bevarandet av de kyrkliga kulturvärdena är en angelägenhet för hela samhället och svenska folket samt att det inte är rimligt att den totala

kostnaden för detta allmänintresse bärs endast av Svenska kyrkans medlemmar (prop. 1995/96:80). Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, skall fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Övergripande frågor som rör den kyrkoantikvariska ersättningen diskuteras bl.a. inom ramen för de samrådsgrupper som har skapats på central och regional nivå för samråd mellan kulturmiljösektorn och Svenska kyrkan.

År 2003 uppgår ersättningen i enlighet med riksdagens beslut under 1999 till 100 miljoner kronor (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 100 miljoner kronor för 2003.

Tabell 4.67 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	50 000	50 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	50 000	100 000
Förslag/beräknat anslag	100 000	150 000

4.10.28 28:28 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 4.68 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Anslags- sparande	Belopp
2001	Utfall	660 468		37 215
2002	Anslag	690 124	Utgifts- prognos	691 346
2003	Förslag	744 627		
2004	Beräknat	853 732 ¹		

¹ Motsvarar 837 027 tkr i 2003 års prisnivå.

Följande centrala museer är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens sjöhistoriska museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens för-

svarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet. Statens historiska museum, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur och Moderna museet har vart och ett inom sina verksamhetsområden uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Tabell 4.69 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2002	2003
Statens historiska museer	69 010	71 068
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	66 902	68 608
Naturhistoriska riksmuseet	124 945	125 720
Statens museer för världskultur	94 938	128 666
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	31 367	32 400
Statens sjöhistoriska museer	86 700	94 121
Arkitekturmuseet	29 586	30 310
Statens musiksamlingar	38 084	38 938
Statens försvarshistoriska museer	53 086	57 048
Moderna museet	95 506	97 748
Summa	690 124	744 627

Utöver den avgiftsfinansierade verksamheten vid Vasamuseet och Cosmonova, som redovisas särskilt, uppgick de centrala museimyndigheternas avgiftsintäkter 2001 till 162 miljoner kronor.

Tabell 4.70 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2000	2001
Statens historiska museer	8 951	12 732
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	62 422	56 256
Naturhistoriska riksmuseet ¹	15 295	17 715
Statens museer för världskultur	8 767	8 505
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	12 477	12 093
Statens sjöhistoriska museer ²	9 105	9 162
Arkitekturmuseet	7 485	5 741
Statens musiksamlingar	2 486	2 872
Statens försvarshistoriska museer	6 659	7 603
Moderna museet	27 988	29 734
Summa	160 499	162 413

¹ Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas i tabell 4.71

² Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas i tabell 4.72

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Cosmonova

Tabell 4.71 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt – kostnad)
Utfall 2001	24 896	28 819	- 3 950
Prognos 2002	28 237	30 719	- 2 482
Budget 2003	28 200	31 216	- 3 016

Vasamuseet

Tabell 4.72 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt – kostnad)
Utfall 2001	54 016	54 016	0
Prognos 2002	47 600	47 600	0
Budget 2003	50 950	50 950	0

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Statens musiksamlingar har för verksamhetsåret 2001 av Riksrevisionsverket fått en revisionsberättelse med invändning. Anledningen är att i strid med 2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag hade vid revisionsberättelsens avlämnande samtliga ledamöter inte undertecknat årsredovisningen. Regeringen förutsätter att myndigheten ser till att årsredovisningen fortsättningsvis undertecknas av samtliga styrelseledamöter.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2004 föreslå att fri entré införs under 2004 på bl.a. de centrala museer som är myndigheter.

Regeringen har tidigare beräknat en anslagshöjning till Statens museer för världskultur fr.o.m. 2003 för att täcka kostnaderna för verksamheten vid Världskulturmuseet (prop. 2001/02:1 utg. omr. 17, bet. 2001/02:KrU1, rskr.

2001/02:72). Anslagsökningen beräknas inklusive pris- och löneomräkning till 29,1 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget till Naturhistoriska riksmuseet höjs med 3,4 miljoner kronor fr.o.m. 2003. För projektet FishBase föreslår regeringen en höjning av Naturhistoriska riksmuseets anslag med 2 miljoner kronor. Medlen avseende Fishbase överförs från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård fr.o.m. 2003. Regeringen föreslår utöver det att myndighetens anslag höjs engångsvis med 1,6 miljoner kronor för 2003.

Regeringen föreslår att anslaget till Statens historiska museer höjs med 900 000 kronor fr.o.m. 2003.

Regeringen föreslår att anslaget till Statens sjöhistoriska museer höjs engångsvis med 1 miljon kronor för 2003.

Anslaget minskas 2003 med sammanlagt 9 738 000 kronor inklusive pris- och löneomräkning, varav 513 000 kronor för Statens historiska museer och 9 226 000 kronor för Naturhistoriska riksmuseet.

För att möjliggöra drift av ett försvarshistoriskt museum i Boden beräknar regeringen medel för verksamheten fr.o.m. 2004. I avvaktan på att huvudmannaskapsfrågan klarläggs redovisas medlen under detta anslag. Vidare beräknas medel för införande av fri entré vid de centrala museerna under 2004.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget Centrala museer: Myndigheter anvisas 744 627 000 kronor för 2003.

Tabell 4.73 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:28 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	690 124	690 124
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	25 505	41 617
Världskulturmuseet	29 100	29 755
Naturhistoriska riksmuseet	5 400	5 522
Statens historiska museer	900	920
Fri entré		91 000
Försvarshistoriskt museum i Boden		4 000
<i>Engångsanvisningar:</i>		
Naturhistoriska riksmuseet	1 600	
Statens sjöhistoriska museer	1 000	
Statens historiska museer	- 513	- 524
Naturhistoriska riksmuseet	- 9 226	- 9 433
Övrigt	737	751
Förslag/beräknat anslag	744 627	853 732

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.29 28:29 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 4.74 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	192 405	
2002	Anslag	195 304	Utgifts- prognos 195 304
2003	Förslag	202 357	
2004	Beräknat	207 112 ¹	

¹ Motsvarar 202 357 tkr i 2003 års prisnivå.

Följande centrala museer är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum. För Nordiska museet, Skansen och Tekniska museet gäller stadgar som har fastställts av regeringen. För Arbetets museum gäller stadgar som har fastställts av dess huvudmän. Nordiska museet har inom sitt verksamhetsområde uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Tabell 4.75 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2002	2003
Nordiska museet	94 270	96 979
Skansen	49 408	50 743
Tekniska museet	40 091	41 831
Arbetets museum	11 535	12 804
Summa	195 304	202 357

Avgiftsintäkterna för de centrala museerna (stiftelser) uppgick 2001 till 102 miljoner kronor.

Tabell 4.76 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2000	2001
Nordiska museet	24 787	19 979
Skansen	65 786	71 990
Tekniska museet	5 225	6 229
Arbetets museum	4 973	3 876
Summa	100 771	102 074

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att Nordiska museet under 2004 erbjuds möjlighet att, tillsammans med de centrala museer som är myndigheter, införa fri entré. Även Tekniska museet kommer, under vissa förutsättningar, att erbjudas denna möjlighet. För närvarande pågår en utredning om Telemuseums framtida huvudmannaskap där bl.a. finansieringsfrågan är av central betydelse.

Regeringen föreslår att anslaget till Arbetets museum höjs med 1 miljon kronor fr.o.m. 2003.

Regeringen föreslår att anslaget Centrala museer: Stiftelser för 2003 anvisas 202 357 000 kronor.

Tabell 4.77 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 29:29 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	195 304	195 304
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	6 053	10 785
Arbetets museum	1 000	1 023
Förslag/beräknat anslag	202 357	207 112

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.30 28:30 Bidrag till regionala museer

Tabell 4.78 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	117 815		
2002	Anslag	137 356	Utgifts- prognos	137 356
2003	Förslag	143 581		
2004	Beräknat	147 725 ¹		

¹ Motsvarar 143 581 kr i 2003 års prisnivå.

Bidrag till regionala museer lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Bidraget syftar till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget skall ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kulturmiljöarbetet. För närvarande är 29 museer berättigade till statsbidrag. Bidrag fördelas av Statens kulturråd efter samråd med Riksantikvarieämbetet. För kulturmiljövård i Skåne län fördelas dock bidrag av Riksantikvarieämbetet efter samråd med Statens kulturråd och Skåne läns regionala självstyrelseorgan.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regionala kulturinstitutioner som riksdagen har godkänt (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) skall en viss del av stödet avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag.

Under anslaget anvisas även medel för kostnader för lönebidragsanställda vid de regionala museerna.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning för museer och utställningar som regeringen har gjort för politikområdet Kulturpolitik, kan följande resultatinformation lämnas.

Antalet besökare vid de regionala museerna var sammanlagt ca 2 605 000 personer under 2001 vilket är en minskning med ca 55 000 personer jämfört med 2000. Museernas sammanlagda intäkter var ca 726 miljoner kronor under 2001, vilket är en minskning med ca 27 miljoner kronor jämfört med 2000.

Under 2001 användes det riktade tidsbegränsade utvecklingsbidraget till de regionala museerna för i första hand projekt med anknytning till industrisamhällets kulturarv samt till insatser rörande fotografi som kulturarv och konstnärligt uttryck.

Det nationella uppdraget inom museiområdet tilldelas för åren 2003–2005 Jämtlands läns museum (se anslaget 28:3 *Nationella uppdrag*).

Försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel i Kalmar och Gotlands län upphör fr.o.m. 2003 varför 3 281 000 kronor bör beräknas under förevarande anslag i stället för under anslaget 28:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*.

Anslagsnivån har justerats med 1 012 000 kronor i syfte att begränsa statlig konsumtion. Se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 143 581 000 kronor.

Tabell 4.79 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:30 Bidrag till regionala museer

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	137 356	137 356
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	3 956	8 035
Överföring från andra anslag	3 281	3 376
Beslut	- 1 012	- 1 042
Förslag/beräknat anslag	143 581	147 725

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.31 28:31 Bidrag till vissa museer

Tabell 4.80 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	30 764	
2002	Anslag	39 215	Utgifts- prognos 39 215
2003	Förslag	48 176	
2004	Beräknat	55 308 ¹	

¹ Motsvarar 54 174 kr i 2003 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten. Regeringen har fastställt stadgar för stiftelserna Dansmuseifonden (Dansmuseet), Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet och Föremålsvård i Kiruna. Av de övriga står stiftelserna Strindbergsmuseet och Rooseum delvis under kommunalt huvudmannaskap, medan stiftelserna Judiska museet, Röhsska museet, Bildmuseet och Zornsamlingarna har bildats av organisationer och andra intressenter.

Regeringen har gett Föreningen Svensk Form ett fortsatt nationellt uppdrag på formområdet för perioden 2002–2004. Mötesplatsen för form och design i Stockholm har under året börjat etablera sig som ett utställnings- och kunskapscentrum inom form- och designområdet genom bl.a. ett flertal utställningar och seminarier. Vidare har Föreningen Svensk Form fortsatt uppbyggandet av ett bibliotek och bildarkiv inom området.

Regeringen, Nobelstiftelsen och Stockholms stad har efter diskussioner enats om att verksamheten vid Nobelmuseet skall permanentas. Regeringen har länge varit engagerad i skapandet av ett Nobelmuseum. Redan 1997 tillsatte regeringen en särskild utredare som fick i uppdrag att utreda frågan.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att verksamheten vid Nobelmuseet anvisas 10 miljoner kronor för 2003 varav 5 miljoner kronor finansieras av

Kulturdepartementet, utgiftsområde 17, och 5 miljoner kronor finansieras av Utbildningsdepartementet, utgiftsområde 16.

Stiftelsen Museum Vandalorum verksamhet befinner sig fortfarande i en planerings- och uppbyggnadsfas. Regeringen föreslår därför att 1,5 miljoner kronor ställs till regeringens disposition i syfte att kunna fördelas till Museum Vandalorum när verksamheten startar 2003.

Drottningholms teatermuseum, som är en del av stiftelsen med samma namn, ändrade under våren 2002 i samband med invigning av de nya lokalerna i Nacka, namn till Sveriges Teatermuseum för att bättre motsvara museets uppgift att spegla teaterkonstens historia. För att kompensera kostnadsökningen till följd av flytten samt säkerställa en fortsatt uppbyggnad av verksamheten föreslår regeringen att bidraget till Stiftelsen Drottningholms teatermuseum höjs med 500 000 kronor fr.o.m. 2003.

I början av 2000 etablerade Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna den första etappen av försöksverksamheten Kulturarvs-IT. Satsningen har inneburit att Föremålsvård i Kiruna har utökat sin personal från 20 till 80 medarbetare. Stiftelsen är samordnare av och har arbetsgivaransvar för den del av verksamheten som bedrivs i Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg. Verksamheten har hittills gett goda resultat genom att ett flertal arbetshandikappade erbjudits sysselsättning och genom sitt arbete bidragit till ökad tillgänglighet till museernas samlingar.

Regeringen avser att permanenta Kulturarvs-IT fr.o.m. 2003 (prop. 2002/03:1 utg.omr. 13). Regeringen föreslår i samband med detta att bidraget till Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna höjs med 4,2 miljoner kronor fr.o.m. 2003. Ökningen finansieras genom överföring från utgiftsområde 13.

För ökade kostnader i samband med Kulturarvs-IT tilldelades Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna 200 000 kronor för 2000–2002 och ytterligare 3 miljoner kronor för 2002 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 17, bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87 och prop. 2001/02:1 utg.omr. 17, bet. 2001/02:KrU1, rskr. 2001/02:72). Från och med 2003 minskas således anslaget med nämnda belopp inklusive pris- och löneomräkning med sammanlagt 3 288 000 kronor.

Tabell 4.81 Sammanställning över medelstilldelningen

Tusental kronor

	2002	2003
Dansmuseet	8 354	8 624
Drottningholms teatermuseum	5 959	6 686
Millesgården	2 084	2 160
Thielska galleriet	2 458	2 545
Föremålsvård i Kiruna	10 198	11 499
Nobelmuseet	-	5 000
Svensk Form	5 000	5 000
Röhsska museet	1 012	1 012
Rooseum	2 050	2 050
Strindbergsmuseet	537	537
Judiska museet	608	608
Bildmuseet	750	750
Zornsamlingarna	205	205
Till regeringens disposition	-	1 500
Summa	39 215	48 176

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 48 176 000 kronor för 2003.

Tabell 4.82 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:31 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	39 215	39 215
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	779	1 647
Nobelmuseet	5 000	5 118
Kulturarvs-IT	4 200	4 299
Föremålsvård i Kiruna	- 3 288	- 3 365
Drottningholms teatermuseum	500	512
Till regeringens disposition	1 500	7 535
Övrigt	270	347
Förslag/beräknat anslag	48 176	55 308

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.32 28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.83 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2001	Utfall	15 425		6 410
2002	Anslag	10 000	Utgifts-prognos	10 275
2003	Förslag	10 000		
2004	Beräknat	10 000		

Stöd till icke-statliga kulturlokaler lämnas för ny- eller ombyggnad inklusive handikappanpassning av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Bidraget används enligt förordningen (1990:573) om stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet Kulturpolitik kan följande resultatinformation lämnas. Boverkets redovisning visar att tio ansökningar beviljades bidrag under 2001. Fyra lämnades till lokaler för läns museer, tre till andra museer, ett till en teaterlokal och tre till övriga kulturlokaler. Åtgärderna avser främst om- och tillbyggnader som enligt Boverkets bedömning gör lokalerna mer ändamålsenliga och användbara för ny och utökad verksamhet. Stödet bedöms även vara väsentligt i ett lokalt och regionalt utvecklingsperspektiv.

Regeringen har tidigare år föreslagit att riksdagen bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget Stöd till icke-statliga kulturlokaler, besluta om bidrag som medför ekonomiska förpliktelser för kommande år. Boverket har även disponerat ett anslagssparande för att täcka gjorda åtaganden. Med hänsyn till anslaget storlek anser regeringen det lämpligare att tidigare års åtaganden finansieras med myndighetens anslagssparande. Ett särskilt bemyndigande kommer därför i fortsättningen inte att begäras för detta anslag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 10 miljoner kronor.

4.10.33 28:33 Riksställningar

Tabell 4.84 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Notering	Belopp
2001	Utfall	38 813	Anslags-sparande	1 009
2002	Anslag	39 717	Utgifts-prognos	40 197
2003	Förslag	42 896		
2004	Beräknat	43 863	¹	

¹ Motsvarar 42 896 tkr i 2003 års prisnivå.

Riksställningar har enligt förordningen (1997:1170) med instruktion för Riksställningar till uppgift att främja utställnings- och konstbildningsverksamheten genom att förmedla och anordna utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Riksställningars avgiftsinkomster uppgick under 2001 till 5 183 000 kronor.

Regeringens överväganden

Som komplement till den resultatbedömning regeringen har gjort för politikområdet kan följande resultatinformation lämnas.

Riksställningar utnämndes 2001 till Årets museum av Svenska Museiföreningen. Under året har Riksställningar turnerat med 24 utställningar varav 10 nyproducerade. Utställningarna har visats på 134 platser varav 8 utanför Sverige. De flesta av de nya produktionerna har skapats i samarbete med andra institutioner eller organisationer.

Antalet visningsdagar har ökat sedan föregående år. Beläggningen, dvs. antalet faktiska visningsdagar i förhållande till antalet möjliga har dock minskat från 92 procent till 80 procent. Huvudorsaken till detta är att ett par konstutställningar för barn varit svåra att placera.

Regeringen föreslår att 42 896 000 kronor anvisas för 2003.

Tabell 4.85 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:33 Riksställningar

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	39 717	39 717
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	3 179	4 146
Förslag/beräknat anslag	42 896	43 863

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.34 28:34 Forum för levande historia

Tabell 4.86 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp
2003	Förslag (nytt anslag)	40 000
2004	Beräknat	40 900 ¹

¹ Motsvarar 40 000 tkr i 2003 års prisnivå.

Regeringens överväganden

Den nya myndigheten Forum för levande historia inrättas 2003 i enlighet med riksdagens beslut. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2002 att 40 miljoner kronor skulle utgå till myndighetens verksamhet fr.o.m. 2003 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:KrU1, rskr. 2001/02:72). Myndigheten skall arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Verksamheten skall syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Genom förmedling och kunskapsuppbyggnad skall verksamheten med stöd i forskning bedrivas i form av kulturverksamhet, seminarier, föreläsningar och debatt m.m.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 40 miljoner kronor för 2003.

Tabell 4.87 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:34 Forum för levande historia

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	40 000	40 000
Pris- och löneomräkning	0	900
Förslag/beräknat anslag	40 000	40 900

4.10.35 28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 4.88 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	0	Anslags-sparande	82
2002	Anslag	80	Utgifts-prognos	79
2003	Förslag	80		
2004	Beräknat	80		

Anslaget får användas för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Systemet med statliga utställningsgarantier har funnits sedan 1974. Enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier, som trädde i kraft den 1 juni 1998, kan den som anordnar en tillfällig utställning som skall visas i Sverige under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också

lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringen har beslutat om att dra in 79 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Anslaget för 2001 utnyttjades för ett bidrag till Statens historiska museer för kostnader i samband med införskaffandet av en sigillstamp tillverkad vid 1100-talets slut för jarlen Karl Döve. Stampen ropades in på offentlig auktion i december 2001 och är nu permanent utställd i Statens historiska museums lokaler.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas för 2003.

4.10.36 28:36 Filmstöd

Tabell 4.89 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	204 997	Anslags-sparande	854
2002	Anslag	239 738 ¹	Utgifts-prognos	236 621
2003	Förslag	234 738		
2004	Beräknat	234 738		

¹ Varav 30 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

Under anslaget anvisas medel för statens stöd till svensk filmproduktion m.m. samt för Konstnärsnämndens filmstöd. Syftet med stödet är att främja produktion och visning av värdefull svensk film, att främja bevarandet av filmer och material av kulturhistoriskt intresse liksom att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden samt att förbättra kvinnliga filmskapares villkor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår på tilläggsbudget i denna proposition att filmstödet ökar med 30 miljoner kronor innevarande år för att upprätthålla den kulturpolitiska målsättningen att ha en inhemsk kvalitativ och kvantitativt stark filmproduktion. För 2003 föreslår regeringen en permanent ökning av filmstödet med 25 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 234 738 000 kronor för 2003.

Tabell 4.90 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:36 Filmstöd

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	209 738	209 738
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	25 000	25 000
Förslag/beräknat anslag	234 738	234 738

4.10.37 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.91 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	35 588	Anslags-sparande	1 096
2002	Anslag	37 004	Utgifts-prognos	37 207
2003	Förslag	33 173		
2004	Beräknat	33 914 ¹		

¹ Motsvarar 33 173 tkr i 2003 års prisnivå.

Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare belastas anslaget med del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 33 173 000 kronor.

Tabell 4.92 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	37 004	37 004
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 066	1 917
Överföring ²	103	105
Besparing ³	- 5 000	- 5 112
Förslag/beräknat anslag	33 173	33 914

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

² Kompensation för premier för statliga avtalsförsäkringar avseende av myndigheten finansierad personal vid universitet och högskolor. En närmare beskrivning av fördelningen av dessa medel finns i budgetpropositionen, vol. 8, avsnitt 7.3.

³ Se avsnitt 4.4, Politikens inriktning.

4.10.38 28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Tabell 4.93 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	2429	Anslags-sparande	71
2002	Anslag	2 544	Utgifts-prognos	2 656
2003	Förslag	3 312		
2004	Beräknat	3 386 ¹		

¹ Motsvarar 3 312 tkr i 2003 års prisnivå.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har enligt förordningen (1999:975) med instruktion för Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund till uppgift att pröva frågor om statsbidrag enligt lagen (1999:932) om stöd till trossamfund och förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund. Samarbetsnämnden består av nio ledamöter med lika många ersättare. Vid nämnden finns också ett råd för samråd mellan nämnden och trossamfundet. Såväl nämnden som rådet består av representanter för de statsbidragsberättigade trossamfundet.

Regeringens överväganden

För att kompensera kostnadsökningar, bl.a. för den ekonomiadministrativa förvaltningen, som uppkommit i samband med att Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund blev statlig myndighet 2000 föreslår regeringen en höjning av anslaget med 700 000 kronor till 3 312 000 kronor, inklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 4.94 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	2 544	2 544
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	68	126
Beslut	700	716
Förslag/beräknat anslag	3 312	3 386

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.39 28:39 Stöd till trossamfund**Tabell 4.95 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2001	Utfall	48 495	Anslags- sparande	1 459
2002	Anslag	49 098 ¹	Utgifts- prognos	48 460
2003	Förslag	50 750		
2004	Beräknat	50 750		

¹ Inklusivt en minskning med 1 652 tkr på tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition.

Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundens att bedriva en aktiv och långsiktig inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg, se 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Förutsättningarna för att ett trossamfund skall få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft. Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp till registrerade trossamfund.

I förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund anges vilka samfund som är statsbidragsberättigade. För närvarande omfattas 19

trossamfund och två samverkansorgan av bidragssystemet. Statsbidraget fördelas av Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund och kan lämnas i form av organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag.

Regeringen beslutar, efter ansökan, vilka registrerade trossamfund som skall få statlig avgiftshjälp, dvs. hjälp av staten med att bestämma, debitera och redovisa avgifter samt med att ta in avgifter. Hittills har sju trossamfund beviljats sådan hjälp.

När ett trossamfund utnyttjar möjligheten till avgiftshjälp skall kostnaden för denna hjälp avräknas från organisationsbidraget och motsvarande belopp skall föras till anslaget till skattemyndigheterna från anslaget stöd till trossamfund. I enlighet härmed har beslutats att ett belopp om 1,6 miljoner kronor innevarande år skall föras från anslaget 28:39 *Stöd till trossamfund* till det under utgiftsområde 3 uppförda anslaget 3:2 *Skattemyndigheterna* (prop. 2001/02:100, bet. 2001/21:FiU21, rskr. 2001/21:326).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 50 750 000 kronor.

5 Politikområde 27 Mediepolitik

5.1 Omfattning

Politikområdet mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. Till området hör Presstödsnämnden, Taltid-

ningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB och Teracom AB.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2001 ¹	Anslag 2002 ²	Utgifts- prognos 2002 ¹	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
<i>Anslag inom utgiftsområde 17:</i>					
27:1 Statens biografbyrå	8,3	8,9	9,2	9,6	9,8
27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	21,2	19,3	19,3	19,8	20,3
27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt samarbete	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	1,3	1,6	1,6	1,7	1,7
Totalt utgiftsområde 17:	31,6	30,6	30,9	31,9	32,6
<i>Anslag inom utgiftsområde 1:</i>					
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	5,9	6,0	5,9	5,9	6,0
27:2 Presstöd	497,0	515,0	522,5	509,0	509,0
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	118,1	127,3	123,6	127,3	127,3
27:4 Radio och TV-verket	11,1	11,3	11,7	11,7	11,9
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	8,7	9,3	9,1	9,1	9,3
Totalt utgiftsområde 1:	640,8	668,8	672,9	663,0	663,6
Totalt för politikområde 27 Mediepolitik	672,4	699,4	703,8	694,9	696,2

¹ Inklusivt ev. anslagssparande eller anslagskredit.

² Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

5.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målet för mediepolitiken (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59). Målet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

5.4 Politikens inriktning

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Riksdagens beslut om nya riktlinjer för de tre public service-företagen Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) för perioden 2002–2005 innebär att satsningen på en stark public service-verksamhet fortsätter (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Regering och riksdag har slagit fast att en radio och TV i allmänhetens tjänst, vars uppgift är att ge alla tillgång till ett allsidigt och oberoende programutbud av hög kvalitet och fritt från reklambudskap, har en central roll att spela i det svenska samhället och utgör en nödvändig motvikt till den kommersiellt finansierade radion och televisionen.

Digitala TV-sändningar

Digitala TV-sändningar förekommer via marknätet, via satellit och hos några av de större kabel-TV-företagen.

Digital-TV-kommittén lämnade sitt slutbetänkande Digital TV – modernisering av marknätet (SOU 2001:90) i november 2001. Betänkandet har remissbehandlats och regeringen räknar med att återkomma till riksdagen i denna fråga under riksmötet 2002/03.

Digital radio

Frågor om digital ljudradio utreds för närvarande. Den 19 april 2002 lämnade en särskild utredare delbetänkandet Digital radio. Kartläggning och analys (SOU 2002:38) till Kulturdepartementet. Den särskilde utredaren har kartlagt den digitala radion i Sverige och i utlandet. Kartläggningen visar att försökssändningar av digital radio pågår i många länder, varav de flesta har introducerat samma tekniska system som i Sverige, dvs. Eureka 147 DAB. Kartlägg-

ningen visar vidare att den digitala radion fortfarande befinner sig i ett mycket tidigt skede. Delbetänkandet remissbehandlas för närvarande. I juni 2002 beslutade regeringen att utredningen skulle fortsätta sitt arbete i form av en parlamentarisk kommitté. Delbetänkandet från den särskilde utredaren är en utgångspunkt för kommitténs arbete. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 30 maj 2003.

Koncessionsavgiften på TV-området

Riksdagen beslutade den 13 juni 2001 om ändrade regler i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område (prop. 2000/01:132, bet. 2000/01:KU26, rskr. 2000/2001:277). Genom riksdagens beslut ändrades skyldigheten att betala koncessionsavgift så att den skall omfatta företag som har tillstånd att sända TV-program med reklam i hela landet med analog sändningsteknik, under förutsättning att företaget är ensamt om denna rätt här i landet. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2001.

I samband med sitt beslut tillkännagav riksdagen att regeringen borde dels skyndsamt utreda den särskilda frågan om koncessionsavgift vid analog utsändningsteknik, dels göra en grundlig översyn av reglerna för koncessionsavgiften.

Regeringen lämnade den 17 mars 2002 en proposition till riksdagen angående vissa frågor om koncessionsavgift på televisionens område (prop. 2001/02:170). I propositionen föreslogs en ändring i koncessionsavgiftslagen som innebär att ett programföretag endast påförs rörlig koncessionsavgift för annonsintäkter från sådana sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända TV-program med analog sändningsteknik och från sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa. Riksdagen har därefter antagit regeringens förslag (bet. 2001/02:KU36, rskr. 2001/02:272).

Regeringen fattade den 14 mars 2002 beslut om direktiv avseende en översyn av reglerna för koncessionsavgift på televisionens område (dir. 2002:44). Uppdraget skall redovisas senast den 1 februari 2003.

Taltidningar

Ersättningen till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att göra

innehållet i dagspressen tillgängligt för synskadade och andra funktionshindrade som inte kan hålla i eller bläddra i en tidning eller som är afatiker eller dyslektiker.

Med hänsyn till de snabba tekniska förändringarna på taltidningsområdet följer regeringen kontinuerligt frågan om hur taltidningar kan distribueras och tas emot i framtiden. Taltidningsnämnden har vid tre tillfällen rapporterat om teknikutvecklingen på området. En remissbehandling av dessa rapporter har nyligen slutförts. Ärendet bereds fortsatt inom Regeringskansliet.

Skadligt medieinnehåll

En del av det mediepolitiska målet är att motverka skadliga inslag i massmedierna.

I budgetpropositionen för 2002 angav regeringen bl.a. avsikten att modernisera uppdraget till Rådet mot skadliga våldsskildringar (Våldsskildringsrådet). Detta arbete kommer att breddas och intensifieras.

Demokrati och lokala medier

Lokal icke-kommersiell radio och TV finns på ett stort antal platser i landet. De lokala medierna är viktiga i ett demokratiskt perspektiv. Fler människor får genom dessa medier möjlighet att ge uttryck för sina åsikter. Resurserna är ofta mycket begränsade och ideella insatser ligger många gånger bakom verksamheten.

Regeringen har tagit flera initiativ i syfte att få en bättre insikt om under vilka villkor icke-kommersiell lokal radio och TV verkar.

Presstödsnämnden har i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för invandrar- och minoritetsmedier. Uppdraget omfattar såväl tryckta medier som radio och TV. Uppdraget skall redovisas i oktober 2002.

Radio- och TV-verket har undersökt vissa frågor som rör närradion. Verket har bl.a. bedömt hur närradion i dag uppfyller syftet att vara en lokal föreningsradio utan kommersiella intressen (dnr Ku2002/1481/Me).

Radio- och TV-verket har vidare haft i uppdrag att genomföra en hearing om framtiden för icke-kommersiell lokal-TV. Hearingen genomfördes i maj 2002. I redovisningen från hearingen framkommer bl.a. att det finns ett önskemål om ett ökat erfarenhetsutbyte mellan olika kabelsändarföretag i landet (dnr Ku2002/1486/Me). Mot denna bakgrund avser regeringen att ge Riksförbundet Öppna kanaler i Sverige ett två-

årigt uppdrag att ansvara för att bl.a. utbildningsinsatser och erfarenhetsutbyte kommer till stånd inom området icke-kommersiell lokal-TV. Syftet med satsningen är bl.a. att utveckla folk rörelsers möjligheter att använda TV-mediet som ett forum för kommunikation, lokal kultur och debatt.

Ägarkoncentration i medierna

I enlighet med målet för regeringens mediepolitik skall ett brett ägarskap eftersträvas för att motverka sådan ägar- och maktkoncentration inom massmedierna som kan skada ett fritt och brett meningsutbyte och en fri och allsidig upplysning. Mångfalden i medierna kan minska och den fria opinionsbildningen försvåras om enskilda ägare eller grupper av ägare får en dominerande ställning i företaget som kontrollerar massmedier med stor genomslagskraft.

Regeringen prioriterar fortsatt frågan om att motverka ägarkoncentration i medierna. För att få ett konkurrensrättsligt perspektiv på frågan avser regeringen att ge ett uppdrag till Konkurrensverket att kartlägga och analysera förhållandena på mediemarknaden och redovisa sina slutsatser.

5.5 Insatser

5.5.1 Insatser inom politikområdet

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Nya sändningstillstånd för de tre public serviceföretagen Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) började gälla den 1 januari 2002. Tillstånden gäller till och med den 31 december 2005. På ett antal punkter har uppdraget förtydligats och förstärkts.

Under den nya tillståndsperioden tillförs de tre programföretagen ökade resurser. Övergången till digital marksänd television medför särskilda krav på televisionen i allmänhetens tjänst. För att utjämna kostnaderna över tiden för SVT och UR under en övergångsperiod har ett särskilt distributionskonto inrättats för kostnader för TV-distribution.

År 2001 var det sista i tillståndsperioden 1997–2001. SVT, SR och UR tilldelades 2001 utöver den ordinarie medelstillelningen särskilda medel för satsningar på ny teknik. Sam-

manlagt 45 miljoner kronor fördelades mellan bolagen enligt den av riksdagen beslutade fördelningsnyckeln. Vidare tilldelades SVT 75 miljoner kronor för särskilt kvalificerad programverksamhet. SR tilldelades 5 miljoner kronor för att värna kvaliteten och mångfalden i programutbudet (samtliga belopp i 1998 års prisläge enligt kompensationsindex).

Digitala TV-sändningar

Efter beslut av riksdagen våren 1997 (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KrU17, rskr. 1996/97:178) meddelade regeringen de första tillstånden till TV-sändningar med digital teknik i juni 1998. Sändningarna kom igång successivt under 1999 och början av 2000.

Dagspressen

Presstödet uppgår under 2002 till ca 515 miljoner kronor. För taltidningsverksamheten fördelas ca 127 miljoner kronor.

De höjningar av drifts- respektive distributionsstödet som genomfördes den 1 januari 2001 är de kraftigaste sedan stöden fick sin nuvarande utformning. Höjningarna syftade dels till att underlätta för många andratidningar i deras akuta ekonomiska situation, dels till att skapa förutsättningar för en förbättrad ekonomisk situation för dessa tidningar även på sikt. Presstödsnämnden kommer att redovisa effekterna av dessa höjningar under oktober 2002.

Tidningsföretagens kostnader för utdelning av dagstidningar på lördagar i framförallt glesbygds- och landsbygdsområden har ökat kraftigt under senare år. Därför infördes den 1 januari 2002 ett särskilt distributionsstöd för sådan utdelning (prop. 2001/02:1, utg. omr. 1, bet. 2001/02:KU1, rskr. 2001/02:55). Presstödsnämnden har fått i uppdrag att utvärdera stödet under 2003 respektive 2004.

Som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2002 har ett tillfälligt utvecklingsstöd inrättats under året. Stödet skall möjliggöra investeringar inom den driftstödsberättigade dagspressen för att dessa tidningar långsiktigt skall kunna behålla sin ställning på marknaden. Stödet skall inriktas på investeringar avseende teknisk utrustning, programvaror och därtill hörande utbildning. Stödet får uppgå till totalt högst 15 miljoner kronor per år.

5.5.2 Insatser utanför politikområdet

Utredningen om elektronisk kommunikation

Utredningen om ny lagstiftning och myndighetsorganisation inom området elektronisk kommunikation (dir. 2001:32) överlämnade delbetänkandet Lag om elektronisk kommunikation (SOU 2002:60) till Näringsdepartementet i juli 2002. I betänkandet behandlas flera frågor av betydelse för radio- och TV-området. Den nya lagstiftningen bygger på det nya regelverk för elektroniska kommunikationsnät och tjänster som EU beslutat om. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

5.6 Resultatbedömning

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Under 2001 tilldelades SVT, SR och UR utöver den ordinarie medelstilldelningen särskilda medel för satsningar på ny teknik. Dessa medel har använts för bl.a. investeringar i teknisk utrustning och sändningskostnader.

De medel som SVT tilldelades för särskilt kvalificerad programverksamhet av typen dokumentärer, dramatik och program för barn och ungdom har enligt bolagets redovisning till regeringen gjort det möjligt att genomföra programverksamheten med en högre ambitionsnivå vad gäller både volym och kvalitet än vad som annars skulle ha varit fallet. SVT lämnar exempel på dramatiseringar, filmprojekt, samhällsprogram för ungdom och barnprogram som genomförts under 2001 tack vare den särskilda medelstilldelningen.

De medel som SR tilldelats för att värna kvaliteten och mångfalden i programutbudet har enligt bolagets redovisning till regeringen främst använts till utomståendes medverkan i olika projekt, bl.a. teaterproduktioner, frilansreportage inom samhällsområdet och undersökande journalistik. SR anger att medlen resulterat i en kvalitetshöjning av samhälls- och nyhetsjournalistiken i sändningarna.

Digitala TV-sändningar

I september 2002 har fyra sändarnät för mark-sänd digital TV byggts ut till 90 procents hushållstäckning. Ett femte sändarnät med 50 procents räckvidd är klart att tas i bruk.

För närvarande har 13 programföretag tillstånd att sända 22 programtjänster i det digitala marknätet. Antalet hushåll som har mottagarutrustning för marksänd digital-TV uppgick i september 2002 till ca 100 000.

Om alla distributionsformer räknas in hade, enligt publikmättningsföretaget MMS, nära 17 procent av befolkningen i åldrarna 3–99 år tillgång till digital TV-mottagning i hemmet i april 2002.

Dagspressen

Under 2001 beviljades 75 tidningar driftsstöd. Av dessa var 51 lågfrekventa och 24 hög- eller medelfrekventa tidningar.

Endagstidningar har tidigare getts rätt att ingå i samdistributionen enligt principen om s.k. lika pris (prop. 2000/01:1, utg. omr. 1, bet. 2000/01:KU1, rskr. 2000/01:65). Presstödsnämnden konstaterar i en uppföljningsrapport (dnr Ku2002/1521/Me) att regeländringen fått begränsad effekt.

Ersättning till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att synskadade och vissa andra grupper med särskilda behov får tillgång till innehållet i dagstidningar. År 2001 gavs sammanlagt 87 dagstidningar ut som taltidningar (RATS-tidningar, dvs. radiosända talsyntestidningar för synskadade, radio-tidningar respektive kassettidningar).

Mångfalden bland taltidningar är som helhet god, mer än hälften av landets alla dagstidningar ges ut som taltidningar. Utgivningen av taltidningar täcker i dag hela landet.

Taltidningsnämnden har fått i uppdrag att följa upp den nya ersättningsmodellen för taltidningsutgivning som innebär att ersättningen för taltidningar baseras på en schablonmodell i stället för, som tidigare, en nettokostnadsprincip. Övergången till den nya ersättningsmodellen sker successivt och kommer vara fullt genomförd efter utgången av 2002. Taltidningsnämnden har vid två rapporteringstillfällen (dnr Ku2001/1273/Me respektive Ku2002/1528/Me) kunnat konstatera att det för närvarande inte föreligger någon risk för nedläggning av taltidningar till följd av den nya ersättningsmodellen. Inget har heller framkommit som tyder på att taltidningarnas kvalitet har försämrats. Nämnden kommer att fortsätta följa utvecklingen och vid behov föreslå åtgärder.

Regeringen gör bedömningen att presstödet har stor betydelse för att bevara mångfalden på

dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar. Regeringen gör också bedömningen att stödet till radio- och kassettidningar är viktigt för att fortsatt garantera utgivningen av taltidningar. Det är därför angeläget med fortsatta insatser på dessa områden.

Uppföljning av medieutvecklingen

Flera aktörer bidrar med information om utvecklingen inom medieområdet. Radio- och TV-verkets arbete med att följa utvecklingen inom medierna och publicera statistik m.m. är fortsatt betydelsefullt. Det gäller även de utbudsstudier som publiceras av Granskningsnämnden för radio och TV. Nordicoms arbete med mediestatistik och att sprida information och kunskap om medier och kommunikation utifrån den forskning som bedrivs på området fyller en viktig funktion. Europeiska Audiovisuella Observatoriets arbete med jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området bör ges fortsatt svenskt stöd.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom politikområdet.

5.8 Ändringar i radio- och TV-lagen (1996:844)

Regeringens förslag: Radio- och TV-lagen (1996:844) ändras genom att bestämmelser införas om betalning av särskild avgift. Radio- och TV-verket skall hantera inbetalning och eventuellt indrivning av särskilda avgifter.

Ärendet och dess beredning: En promemoria har upprättats inom Kulturdepartementet med förslag till regler om inbetalning av särskild avgift. Den har remitterats till Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Riksskatteverket, Granskningsnämnden för radio- och TV, Radio- och TV-verket, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB, TV4 AB, Närradions Riksorga-

nisation, Radioutgivarföreningen och Sveriges Närradioförbund. Lagförslaget rör i och för sig ett ämne som faller inom Lagrådets granskningsområde. I budgetpropositionen för år 2001 (prop. 2000/01:1, utg.omr. 24, s. 53–54) föreslogs liknande ändringar i konkurrenslagen (1993:20) för att reglera när och hur konkurrensskadeavgift skall betalas. Den aktuella frågan har således lösts tidigare på ett liknande sätt. Mot denna bakgrund bedömer regeringen, liksom när det gällde den nämnda ändringen i konkurrenslagen, att lagförslaget är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som svarat har tillstyrkt förslagen. Riksskatteverket har dock föreslagit att övergångsbestämmelserna kompletteras så att de som innan den föreslagna lagen träder i kraft ålagts att betala avgift skall ges möjlighet att betala innan ärendet lämnas till indrivning. Närradions Riksorganisation anser att de som sänder närradio skall få 90 dagar på sig för att betala avgiften.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 10 kap. 5 § radio- och TV-lagen (1996:844) får den som åsidosätter de bestämmelser och villkor som anges i paragrafen, bl.a. om reklam, åläggas att betala en särskild avgift. Avgiften tillfaller staten. Den fastställs till lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor (10 kap. 6 §). Frågor om påförande av särskild avgift prövas av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av Granskningsnämnden för radio och TV. Ett beslut om avgift upphör att gälla om beslutet inte verkställts inom fem år från det att domen vann laga kraft (12 kap. 4 §). Motsvarande bestämmelser fanns i 31 b, 31 d och 31 e §§ lokalradiolagen (1993:120), som upphörde att gälla den 1 juli 2001. Enligt övergångsbestämmelserna skall dock dessa bestämmelser även därefter tillämpas i fråga om sådana sändningar av lokalradio på vilka lokalradiolagen är eller har varit tillämplig. I radio och TV-lagen och lokalradiolagen regleras dock inte när och hur utdömda särskilda avgifter skall betalas. Frånvaron av regler innebär att avgifterna inte betalas.

Enligt regeringens mening bör därför regler införas om hur och när särskild avgift skall betalas och det bör ske i radio och TV-lagen.

Regeringen föreslår att inbetalning skall ske inom trettio dagar efter det att domen vunnit

laga kraft. Det är samma tidsfrist som gäller vid betalning av konkurrensskadeavgift enligt 31 a § konkurrenslagen. När det gäller konkurrensskadeavgift kan domstolen enligt 31 a § konkurrenslagen besluta att avgiften skall betalas senare än trettio dagar efter det att domen vunnit laga kraft. Skälet är att beloppet kan vara så stort att företagets existens kan vara hotat om avgiften skall betalas på så kort tid (se prop. 2000/2001:1, utg.omr. 24, s. 53). Till skillnad från de nu aktuella avgifterna kan konkurrensskadeavgiften uppgå till mer än fem miljoner kronor. Mot denna bakgrund finns det inte tillräckliga skäl för att betalningen av särskild avgift skall kunna ske senare än trettio dagar efter det att domen vunnit laga kraft. Det som Närradions Riksorganisation har anfört om att de som sänder närradio i de flesta fall har svag ekonomi är inte skäl för att särbehandla närradion i detta hänseende.

Radio- och TV-verket svarar för administration och avgiftshantering på radio- och TV-området, t.ex. för hanteringen av den koncessionsavgift som TV4 AB betalar. Det är därför lämpligt att Radio- och TV-verket även ges ansvaret för hanteringen av inbetalning och eventuell indrivning av den särskilda avgiften.

Radio- och TV-verket har under hand uppgett att verket avser att kontakta de som innan den föreslagna lagen träder i kraft ålagts att betala avgift, för att ge dem möjlighet att betala innan ärendet lämnas till indrivning. Därmed finns inte behov av en sådan övergångsbestämmelse som Riksskatteverket förordat.

En dom om betalning av särskild avgift är en exekutionstitel som får verkställas enligt utsökningsbalken. För att avgiften skall handläggas som ett allmänt mål bör det föreskrivas att den får drivas in enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 februari 2003.

Bestämmelserna bör tillämpas även på domar om särskild avgift enligt radio- och TV-lagen och lokalradiolagen som vunnit laga kraft före den 1 februari 2003. Betalning enligt dessa domar bör inte behöva ske förrän 30 dagar efter det att lagen trädde i kraft.

Administrationen av avgifterna medför att Radio- och TV-verket får nya arbetsuppgifter. De är dock av så begränsad omfattning att de rymms inom ramen för befintliga medel.

5.9 Budgetförslag

5.9.1 27:1 Statens biografbyrå

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Uppmärksamhet	Resultat
2001	Utfall	8 329	Anslags-sparande	806
2002	Anslag	8 863 ¹	Utgifts-prognos	9 241
2003	Förslag	9 603		
2004	Beräknat	9 817 ²		

¹ Varav en minskning med 500 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

² Motsvarar 9 603 tkr i 2003 års prisnivå.

Statens biografbyrå skall granska filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. På begäran förhandsgranskas även filmer och videogram för enskilt bruk. Biografbyrån fastställer åldersgränser för de filmer som granskats. Vidare kan byrån besluta om att klipp görs i filmer samt om visningsförbud.

Biografbyrån utövar tillsyn över videogrammarknaden och efterlevnaden av bestämmelserna i brottsbalken om olaga våldsskildring och otillåten utlämning av teknisk upptagning när det gäller rörliga bilder. Biografbyrån skall enligt brottsbalken yttra sig till Justitiekanslern (JK) i åtalsärenden som rör olaga våldsskildring samt ge medgivande till åtal som rör otillåten utlämning av teknisk upptagning.

Tabell 5.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Offentliggrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2001	7 728	7 342	386
Prognos 2002	9 200	8 600	600
Budget 2003	9 200	9 050	150

För granskning av filmer och videogram tar Biografbyrån ut avgifter som skall motsvara kostnaden för granskningsverksamheten. Intäkterna redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram. Biografbyrån får inte disponera intäkterna.

Regeringens överväganden

Riksdagens kulturutskott har i sitt betänkande 2001/02:KrU1 förutsatt att regeringen redovisar dialogen med Biografbyrån om målformuleringarna för myndigheten och deras tillämpning. I de mål- och resultatdialoger som genomförts med Biografbyrån på senare år har målformuleringarna i myndighetens regleringsbrev och deras tillämpning diskuterats. Ett resultat av dessa dialoger är att vissa återrapporteringskrav ändrats eller tagits bort. Målformuleringarna är en återkommande fråga i mål- och resultatdialogerna.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 9 603 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 27:1 Statens Biografbyrå

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	9 363	9 363
Förändring till följd av:		
Pris- och löneomräkning ¹	240	454
Förslag/beräknat anslag	9 603	9 817

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.9.2 27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Uppmärksamhet	Resultat
2001	Utfall	21 201		
2002	Anslag	19 262	Utgifts-prognos	19 262
2003	Förslag	19 816		
2004	Beräknat	20 270 ¹		

¹ Motsvarar 19 816 kronor i 2003 års prisnivå

Under anslaget anvisas medel för de kostnader Teracom AB har för rundradiosändningar i Storstockholmsområdet av finländska TV-program, de kostnader Sveriges Television AB har för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, de kostnader Comhem AB har för tillhandahållande av den finländska

programkanalen till kabelnät på ett antal orter i Sverige samt Sverigefinska Riksförbundets kostnader i samband med utsändning av den finländska programkanalen i Sverige. De sistnämnda kostnaderna baserar sig på överenskommelser mellan riksförbundet och förhandlingsorganisationen Copyswede som företräder vissa rättighetshavareorganisationer.

Det svensk-finska televisionsutbytet bedrivs enligt en princip om ömsesidighet. Finland ansvarar för kostnaderna för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige. På motsvarande sätt ansvarar Sverige för kostnaderna för utsändningen av en finsk programkanal i Sverige och för överföringen av en svensk programkanal till Finland.

Utsändningen av finländska TV-program i Sverige sker med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844). Regeringen har den 20 december 2001 meddelat Sverigefinska Riksförbundet tillstånd att bedriva sådana sändningar under 2002.

Regeringens överväganden

Som ett komplement till den resultatbedömning som regeringen har gjort för politikområdet Mediepolitik kan följande resultatinformation lämnas. Finlands-TV har under 2001 distribuerats till 26 orter i Sverige enligt avtal mellan Kulturdepartementet och Comhem AB. På dessa orter finns ca 1,4 miljoner kabelanslutna hushåll vilket motsvarar över 2,5 miljoner möjliga tittare. Rundradiosändningarna i Stockholmsområdet beräknas täcka ca 700 000 hushåll.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 19 816 000 kronor.

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 27:2 Utbyte av TV-sändningar

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	19 262	19 262
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	559	1 013
Övrigt	- 5	- 5
Förslag/beräknat anslag	19 816	20 270

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.9.3 27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

Tabell 5.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	749	Anslags-sparande	97
2002	Anslag	821	Utgifts-prognos	790
2003	Förslag	821		
2004	Beräknat	821		

Under anslaget anvisas medel för svensk medverkan i Audiovisuella Eureka och Europeiska Audiovisuella Observatoriet. Avgiften 2002 till organisationerna uppgår till ca 750 000 kronor.

Audiovisuella Eureka är ett europeiskt samarbetsorgan som initierar olika projekt m.m. i syfte att stärka den europeiska audiovisuella industrins konkurrenskraft och att underlätta samarbete mellan EU-länder och de deltagande länder som inte är medlemmar i EU.

Europeiska Audiovisuella Observatoriet är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om den europeiska film-, TV- och videoindustrin. Observatoriet driver dessutom ett utvecklingsarbete i syfte att skapa jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Regeringen har beslutat om indragning med 71 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 821 000 kronor.

5.9.4 27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	1 288		
2002	Anslag	1 615	Utgifts-prognos	1 615
2003	Förslag	1 662		
2004	Beräknat	1 699 ¹		

¹ Motsvarar 1 662 tkr i 2003 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för stöd till Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet för information om forskningsresultat och utarbetande av mediestatistik m.m.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 1 662 000 kronor.

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	1 615	1 615
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	47	84
Förslag/beräknat anslag	1 662	1 699

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.9.5 Radio och TV i allmänhetens tjänst

År 2001 var det sista året i tillståndspanen 1997–2001 för radio- och TV-företagen i allmänhetens tjänst (public service) – Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). Verksamheten inom företagen (inklusive dotterbolagen) har i huvudsak finansierats med TV-avgiftsmedel som riksdagen anvisar från rundradiorörelsens resultatkonto (rundradiokontot). Även Granskningsnämnden för radio och TV finansieras delvis med TV-avgiftsmedel.

De tre programföretagen lämnade i mars 2002 redovisningar för hur public service-uppdraget uppfyllts. Redovisningarna gäller verksamhetsåret 2001 och utgår från sändningstillstånd, anslagsvillkor och i förekommande fall företagens egna måldokument. Syftet med redovisningarna är bl.a. att ge staten underlag inför kommande tillståndspaner och att skärpa företagens fokus på hur uppdraget uppfyllts. Ett annat syfte är att ge allmänheten information om hur TV-avgiftsmedlen används och på så sätt stimulera till offentlig debatt. Granskningsnämnden för radio och TV har granskat public service-redovisningarna från SVT, SR och UR för 1997–2001. Nämndens uppdrag är att göra en bedöm-

ning av om företagens redovisningar ger staten och allmänheten ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma hur public service-uppdraget har fullgjorts. Granskningsnämndens granskning visar att det finns vissa brister i programbolagens public service-redovisningar. Nämnden påpekar att uppgifter i några fall saknas och att redovisningen i vissa delar är oklart utformad.

Vid sidan av den ordinarie medelstillelningen har public service-företagen fått medel för särskilda ändamål. Det gäller dels för teknisk förnyelse, dels för kvalitetsproduktion.

SVT har tilldelats sammanlagt 278,4 miljoner kronor för digitala sändningar under tillståndspanen 1997–2001. Medlen har använts till investeringar i teknisk utrustning för digital sändning, sändning av SVT1 och SVT2 digitalt, uppbyggnad och drift av SVT24 och fem regionala kanaler samt utveckling av interaktiva tjänster. SVT:s kostnader har främst belastat den senare delen av tillståndspanen.

SVT har även sedan 1998 tilldelats medel för särskilt kvalificerad programverksamhet av typen dokumentärer, dramatik och program för barn och ungdom. År 2001 tilldelades SVT 75 miljoner kronor i 1998 års prisläge. Enligt SVT har de särskilda medlen gjort det möjligt att genomföra programverksamheten med en högre ambitionsnivå när det gäller både volym och kvalitet än vad som annars varit fallet.

SR har tilldelats sammanlagt 172,1 miljoner kronor för digitala sändningar under tillståndspanen 1997–2001. Enligt SR har medlen använts för att täcka SR:s sändningskostnader för digital radio. Vidare har SR för 2001 tilldelats 5 miljoner kronor i 1998 års prisläge för att värna kvalitet och mångfald i programutbudet. Enligt SR har medlen resulterat i en förbättring av samhälls- och nyhetsjournalistiken i sändningarna.

UR har tilldelats sammanlagt 21,9 miljoner kronor för digitala sändningar under tillståndspanen 1997–2001. Medlen har fördelats mellan satsningar på digital TV och digital radio. Utgångspunkten för UR:s digitala radiosändningar är att de program som UR sänder analogt också skall sändas digitalt. Under 2001 har UR:s program i SVT1 och SVT2 sänts digitalt över marknätet och via satellit. Sommaren 2001 genomförde UR ett första försök med en egen digital TV-kanal.

Medelsberäkning för 2003

Tabell 5.10 Medelstilldelning

Miljoner kronor

Sveriges Television	3 397,6	57,73 %
Sveriges Radio	2 208,2	37,52 %
Sveriges Utbildningsradio	279,6	4,75 %
Totalt	5 885,4	100 %

För 2003 föreslås att de tre public service-företagen tilldelas 5 885,4 miljoner kronor från rundradiokontot. I enlighet med riksdagens beslut har medlen från rundradiokontot till programföretagen räknats upp med 2 procent i förhållande till 2002. Fördelningsnyckeln ändrades senast genom riksdagens beslut om riktlinjer för en radio och TV i allmänhetens tjänst och om medelstilldelning för den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten för 2002 (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Nyckeln bör behållas oförändrad även för 2003. Regeringen föreslår därför att de samlade medlen för 2003 fördelas med 3 397,6 miljoner kronor (57,73 %) till SVT, med 2 208,2 miljoner kronor (37,52 %) till SR och med 279,6 miljoner kronor (4,75 %) till UR.

Som framgår nedan föreslår regeringen att SVT och UR, utöver medlen från rundradiokontot, tilldelas medel från distributionskontot för finansiering av kostnader för TV-distribution.

Av den samlade medelstilldelningen till SR, SVT och UR för 2003 utgör 300 miljoner kronor reformmedel.

Enligt riksdagens beslut om nya riktlinjer för public service-företagen är en förutsättning för att den årliga prisuppräknningen skall betalas fullt ut att TV-avgiftsskolket minskas med 25 miljoner kronor per år. Om skolket minskar med ett lägre belopp skall prisuppräknningen reduceras med skillnaden mellan 25 miljoner kronor och detta belopp. En eventuell justering görs när avgiftsintäkterna för 2003 är kända.

Granskningsnämnden för radio och TV skall enligt riksdagens beslut delvis finansieras över statsbudgeten, delvis finansieras med medel från rundradiokontot som anvisas till statsbudgetens inkomstsida. Regeringens förslag till medelstilldelning till Granskningsnämnden lämnas under utgiftsområde 1 anslaget 27:5. Nämndens totala anslag för 2003 föreslås uppgå till 9 139 000 kronor. Regeringen föreslår att 6 215 000 miljoner

kronor skall anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för budgetåret 2003 besluta om lån i Riksgäldskontoret i syfte att täcka underskott på distributionskontot intill ett belopp av 724 miljoner kronor. Till distributionskontot skall för år 2003 föras 163,2 miljoner kronor från rundradiokontot. Från distributionskontot skall för år 2003 anvisas 502,3 miljoner kronor för distributionskostnader till Sveriges Television AB och 20,9 miljoner kronor till Sveriges Utbildningsradio AB.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat att inrätta ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden är att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under kommande tillståndperiod kommer att vara höga på grund av att distributionen sker parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradiokontot som på sikt motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s analoga distribution. Från distributionskontot förs medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för TV-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskott på distributionskontot som uppkommer under uppbyggnadsskedet täcks genom lån i Riksgäldskontoret. När TV-sändningarna i det analoga marknätet upphör skall betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot fortsätta till dess att underskottet är återbetalt. För att låne modellen skall vara i balans krävs att återbetalning av lånet inleds i god tid innan räntekostnaderna för lånet överstiger det överskott som uppstår vid avvecklingen av det analoga marknätet. Distributionskontots bedömda utveckling under tillståndperioden 2002–2005 redovisas i följande sammanställning.

Tabell 5.11 Distributionskontots bedömda utveckling 2002–2005

Miljoner kronor

	2002	2003	2004	2005
Medel från rundradio-kontot	160	163,2 ¹	266,46 ¹	421,79 ¹
Medel till SVT och UR	485	523,2	556,46	591,79
Årligt underskott	325	360	290	170
Beräknad ränta (5 %)	8	26	43	57
Utgående skuld	333	719	1 052	1 279

¹ Medlen från rundradiokontot räknas upp med 2 procent årligen

Mot denna bakgrund föreslås att riksdagen be- myndigar regeringen att besluta om lån i Riks- gäldskontoret för att finansiera underskottet på distributionskontot för 2003. Regeringen bedö- mer att det ackumulerade underskottet för 2003 kommer att uppgå till högst 724 miljoner kro- nor. För att låneutrymmet skall täcka en eventu- ellt högre räntenivå än 5 procent är det av reger- ingen föreslagna beloppet något högre än det som anges i tabellen.

Regeringen föreslår även att 163,2 miljoner kronor förs från rundradiokontot till distribu- tionskontot. Vidare föreslås att SVT anvisas 502,3 miljoner kronor och UR 20,9 miljoner kronor från distributionskontot för 2003.

TV-avgiften och rundradiokontot

Regeringens förslag: TV-avgiften höjs med 72 kronor per helår fr.o.m. den 1 januari 2003.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagens be- slut om nya riktlinjer för de tre radio- och TV- företagen i allmänhetens tjänst (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268) innebar att det särskilda kompen- sationsindexet för public service-företagen – SR-

index – togs bort. Från och med 2003 sker en årlig uppräknig av företagens medelstilldelning med 2 procent.

Antalet registrerade TV-avgifter hos radio- tjänst i Kiruna AB (RIKAB) uppgick 2001 till i genomsnitt 3 364 000 stycken. Betalningseffek- tiviteten definierad som det totala antalet inbe- talningar i förhållande till fakturerade TV-avgif- ter var 97,37 procent under 2001. Rundradio- rörelsens resultat för 2001 uppgår till minus 373,4 miljoner kronor vilket innebär en försämring med 51,2 miljoner kronor jämfört med 2000. Det ackumulerade resultatet för rundradiokontot uppgick vid utgången av 2001 till minus 257 miljoner kronor.

Regeringen angav i propositionen Radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005 att reger- ingen räknar med att TV-avgiften kommer att behöva höjas även under de kommande åren för att rundradiokontot skall komma i balans under tillståndspanoroden. Regeringen föreslår att TV- avgiften höjs med 72 kronor till 1 812 kronor per helår fr.o.m. den 1 januari 2003. Den av reger- ingen föreslagna höjningen av TV-avgiften med 72 kronor innebär en nödvändig förstärkning av rundradiokontot för att förbättra kontots resul- tat. Regeringens förslag om TV-avgiften förut- sätter en ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift. Den föreslagna höjningen är av sådant slag att regeringen inte ansett det nödvändigt att, utöver kontakter med SVT, inhämta ytterligare upplys- ningar i ärendet. Förslag till lag om sådan änd- ring redovisas under avsnitt 2.2 Lagförslag. Lagförslaget berör i och för sig ett sådant ämne som avses i 8 kap. 18 § regeringsformen. Efter- som det endast är en fråga om en ändring av be- loppets storlek anser regeringen att lagändringen inte är av sådan beskaffenhet att Lagrådets ytt- rande behöver inhämtas.

6 Politikområde 29 Ungdomspolitik

6.1 Omfattning

Den svenska ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar alla de samhälleliga beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar. Ungdomspolitiken berör och berörs av en lång rad politikområden. Ungdomspolitiken har

åtskilliga beröringspunkter med barnpolitiken, särskilt vad avser frågor om inflytande och delaktighet. Uppföljningen av ungdomspolitiken samordnas av Ungdomsstyrelsen. Inom det ungdomspolitiska området finns anslagen *Ungdomsstyrelsen* och *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet*.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002	Utgifts- prognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
29:1 Ungdomsstyrelsen	16,5	17,4	17,2	18,2	18,6
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	90,2	88,9	87,9	90,4	90,4
Politikområde 29 Ungdomspolitik	106,7	106,3	105,1	108,6	109,0

6.3 Mål

Riksdagen har beslutat om följande mål för den nationella ungdomspolitiken (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53). Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv, ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet och ungdomars engagemang, inflytande och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs. I syfte att systematisera uppföljning och analys av ungdomspolitiken beslutar regeringen om delmål kopplade till en rad olika politikområden. Ungdomsstyrelsen lämnar årligen en redovisning av hur de ungdomspolitiska delmålen uppnås.

6.4 Politikens inriktning

Vid årsskiftet 2001/2002 fanns i Sverige drygt en miljon ungdomar i åldrarna 15–24 år. Av dessa var cirka 530 000 män och 505 000 kvinnor. Ungdomsgruppen kommer successivt att öka under decenniet för att vara som störst vid årsskiftet 2009/2010, varefter antalet ungdomar kommer att minska. Ökningen under perioden 2001–2009 kommer att uppgå till 145 000 ungdomar eller cirka 14 procent. En ökning av ungdomsgruppen av denna dimension påverkar i hög grad statens och kommunernas planering av skolor, bostäder, fritidsaktiviteter, sysselsättning m.m. I den samhällsplanering som påverkas av dessa demografiska förändringar bör ungdomarna ges goda möjligheter till ett aktivt deltagande.

En utgångspunkt för ungdomspolitiken är att ungdomar med olika kulturell och socioekonomisk bakgrund skall ha samma förutsättningar att leva ett självständigt liv och samma möjligheter till inflytande och delaktighet. Det är också av stor betydelse att samhället tar till vara engagemang och skapande förmåga samt kritiskt tänkande från ungdomar med olika bakgrund. Det är således angeläget att bevaka hur målen för ungdomspolitiken uppnås när det gäller flickor respektive pojkar, storstadsrespektive glesbygdungdomar, ungdomar med olika etnisk och kulturell bakgrund samt ungdomar med olika sexuell läggning.

Att ha ett arbete utgör såväl den viktigaste inkomstkällan för individen som en viktig grund

för det sociala livet. Genom arbetet får individen också tillgång till de generella välfärdssystemen. En svag ställning på arbetsmarknaden utgör en riskfaktor för att hamna i en socialt utsatt situation liksom att drabbas av psykisk ohälsa. Regeringen följer därför noga utvecklingen för ungdomar på arbetsmarknaden.

Ungdomars förutsättningar att leva ett självständigt liv beror i hög grad på hur skolan lyckas med sitt uppdrag att alla barn och ungdomar skall ges möjlighet att nå skolans kunskapsmål och få en demokratisk fostran utifrån de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på. Att ha lämnat gymnasieskolan med slutbetyg är avgörande för möjligheterna att genomgå högre utbildning och utgör också vanligen en förutsättning för att få arbete. Regeringen verkar för att stimulera kvalitetsarbetet i skolverksamheten och för att därigenom bl.a. ge alla elever bättre förutsättningar att få slutbetyg från gymnasiet.

Även det icke-formella lärandet, som bl.a. sker inom föreningslivet, har ett stort värde för ungdomar och leder till erfarenheter som behövs i arbetslivet. Regeringen ser det därför som angeläget att stimulera ungdomars aktiva deltagande i föreningslivet, vilket bl.a. sker genom statsbidraget till ungdomsorganisationerna. Det är också viktigt att ungdomar uppmuntras att delta i internationella ungdomsutbyten, vilket ger kunskaper om andra länders levnadsvillkor och värderingar.

Ungdomars tillgång till fritidsgårdar har minskat under 90-talet. Regeringen ser det som angeläget att denna utveckling bryts och att utbudet av ändamålsenliga mötesplatser där ungdomar ges inflytande över verksamheten ökas. Ungdomsstyrelsen söker genom stöd till kommunalt utvecklingsarbete inspirera kommunerna till att erbjuda bra mötesplatser och verksamheter för ungdomar. Regeringen har också ställt särskilda medel ur Allmänna arvsfonden till Ungdomsstyrelsens förfogande för stöd till utveckling av nya lokala lösningar för ungdomars fritidsverksamhet.

Regeringen ser det som mycket angeläget att på olika sätt verka för att stärka ungas hälsa. Åtgärder bör vidtas för att alkoholkonsumtionen skall minska bland ungdomarna och för att färre ungdomar skall pröva narkotika. Det är också angeläget att verka för att användningen av tobak skall minska bland ungdomar.

Regeringen ser med oro på rapporter om att allt fler unga upplever psykisk ohälsa och avser att vidta fortsatta insatser på detta område. Det finns också flera tecken som tyder på en minskad fysisk aktivitet och rörlighet bland barn och ungdomar. Den ökande medelvikten bland unga är en varningssignal. Regeringen anser att denna utveckling måste följas noga eftersom fysisk inaktivitet i unga år kan leda till sämre hälsa.

I planeringen av olika insatser med syftet att förbättra ungas hälsa bör beaktas den riskbild som gäller för olika grupper bland ungdomar. Skolan skall få en mer aktiv roll i förhållande till elevernas hälsotillstånd genom riksdagens beslut vad avser inriktningen av det nya verksamhetsområdet elevhälsa (prop. 2001/02:14, bet. 2001/02:UbU6, rskr. 2001/02:183). Den förebyggande och hälsofrämjande inriktning som elevhälsan kommer att få leder till att elever som är i behov av särskilt stöd uppmärksammas tidigare. Något som ytterligare förstärker denna positiva utveckling av elevhälsan är att många kommuner valt att använda delar av de nya resurser som syftar till att öka personaltätheten i skolan till personal med uppgifter inom elevhälsan.

Antalet kommuner där ungdomar har svårigheter att få eget boende har ökat under de senaste åren. Särskilt besvärlig är situationen på vissa universitets- och högskoleorter. Regeringen har därför vidtagit åtgärder för att stimulera dels byggandet av studentbostäder, dels byggandet av små eller medelstora hyresbostäder som efterfrågas av bredare hushållsgrupper, inte minst ungdomar. Regeringen avser att följa utvecklingen av ungas möjligheter till ett eget boende.

Ungdomar skall ha möjlighet till inflytande och delaktighet när det gäller såväl den generella samhällsutvecklingen som de verksamheter som särskilt berör unga, t.ex. skola och fritidsverksamhet. Regeringen arbetar aktivt för att på olika sätt stärka ungdomars intresse för demokrati och delaktighet i samhället. Det är också viktigt att öka ungdomsgruppernas och särskilt förstagångsväljarnas valdeltagande.

Att ta till vara ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande som en resurs bör vara en utgångspunkt för betydligt flera verksamheter och styrorgan.

Sverige har under de senaste åren aktivt medverkat till att utveckla det internationella samarbetet på ungdomsområdet inom såväl EU och

Europarådet som Norden och Östersjö- och Barentsområdena.

Sverige prioriterar i EU-samarbetet, med anledning av vad som sägs i EG-kommissionens vitbok om ungdomspolitik (KOM (2001) 681 slutlig), fyra områden. Dessa är ungdomars inflytande och delaktighet, information, volontärarbete och bättre kunskap om unga. Av särskilt intresse är att främja det sektorsövergripande arbetssättet inom ungdomspolitiken. Sverige betonar vikten av att jämställdhetsaspekten särskilt beaktas inom en europeisk ungdomspolitik.

6.4.1 Insatser inom politikområdet

Styrning och uppföljning av ungdomspolitiken

Riksdagen fattade i december 1999 beslut om en nationell ungdomspolitik som bygger på tre övergripande mål för ungdomspolitiken samt en sammanhållen målstruktur för denna (bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53). Därmed fastställdes en ny sektorsövergripande och målstyrd ungdomspolitik.

I syfte att systematisera uppföljning och analys av ungdomspolitiken beslutar regeringen om delmål för ungdomspolitiken. I oktober 2001 beslutade regeringen om 32 delmål kopplade till en rad olika politikområden. Detta beslut utgör grunden för uppföljningen av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor under perioden 2001–2003.

I uppföljningsarbetet har 15 olika statliga myndigheter deltagit genom att själva följa upp de olika delmål som faller inom deras ansvarsområde. Svenska Kommunförbundet har också bidragit med underlag och synpunkter.

Ungdomsstyrelsen redovisar årligen till regeringen en sammanställning över hur ungdomars levnadsvillkor utvecklats i relation till mål och delmål utifrån de rapporter som myndigheten samlat in. Dessutom skall Ungdomsstyrelsen vart fjärde år till regeringen lämna en fördjupad analys av ungas levnadsförhållanden i förhållande till målen för den nationella ungdomspolitiken.

Ungdomsstyrelsen lade under 2000 grunden för ett system för kontinuerlig uppföljning av målen för den nationella ungdomspolitiken liksom ett system för uppföljning av ungdomspolitiken i kommunerna. Under 2001 har Ungdomsstyrelsen utsett nio kommuner som skall ingå i ett pilotprojekt med syftet att ut-

forma ett system för lokal uppföljning. Ungdomsstyrelsen har vidare under 2001 sökt systematisera hur de olika myndigheter som berörs av ungdomspolitikerna arbetar med goda exempel. Ungdomsstyrelsen har tagit upp en dialog med de myndigheter som önskar arbeta vidare med utvecklingen av metoder för att använda goda exempel.

Ungdomsstyrelsen rapporterade i april 2002 den andra sektorsövergripande uppföljningen av hur ungdomspolitikens mål och delmål uppnåtts. Uppföljningen utgör ett utmärkt underlag för prioriteringar inom ungdomspolitikerna och tjänar också som underlag för särskilda åtgärder eller satsningar. Uppföljningen pekar också ut områden där mer kunskapsutveckling behövs i form av forskning eller särskild utvärdering.

Regeringen inrättade 1999 en ungdomsdelegation, vars syfte har varit att utgöra ett stöd för regeringen i genomförandet och uppföljningen av den nationella ungdomspolitikerna. Delegationen avslutade sitt arbete i juni 2002 och har i sin sammanfattande slutrapport *Gör så här!* presenterat sina råd till regeringen.

Hösten 2001 arrangerade regeringen ett Ungdomsforum som hade inriktning på utbildning, inflytande i ett internationellt perspektiv samt kultur/hälsa. Ungdomsforum anordnas för att ge möjligheter till dialog mellan ministrar och ungdomar. Liknande Ungdomsforum har även genomförts 1999 och 2000.

I syfte att stimulera kommunernas planering och genomförande av en genomtänkt ungdomspolitik utser Ungdomsstyrelsen årligen Årets ungdomskommun. År 2001 fick Karlstads kommun denna utmärkelse.

Självständighetsmålet

Regeringen anser att det finns behov av särskilda stödinsatser för ungdomar som lämnar gymnasieskolan med svaga eller ofullständiga studieresultat. Det finns också skäl att kartlägga villkoren för de ungdomsgrupper som har särskilt dåliga förutsättningar för att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen överväger att låta utreda villkoren för de ungdomar mellan 16–24 år som vare sig studerar eller arbetar för att kunna se vilka insatser som kan behöva vidtas från samhällets sida.

Regeringen verkar för att ungdomars möjligheter till icke-formellt lärande, bl.a. genom aktivt deltagande i föreningslivet och ungdomsutbyte, tas till vara och utvecklas. Frågan om hur värdet av de kunskaper ungdomar förvärvar i dessa sammanhang bättre tas till vara har studerats av Ungdomsstyrelsen i rapporten *Att värdera kunskap – En studie kring informellt lärande och icke-formell utbildning i föreningslivet*. Regeringen anser att det är särskilt angeläget att utveckla möjligheterna till ungdomsutbyte för socialt utsatta ungdomsgrupper. EU-programmet *Ungdom*, som administreras av Ungdomsstyrelsen, erbjuder bl.a. sådana möjligheter. Ungdomsutbyten kan också ske mellan skolor genom stöd från internationella programkontoret. Regeringen har inom EU-samarbetet på ungdomsområdet verkat för att synliggöra betydelsen av ungdomars icke-formella lärande.

Inflytandemålet

För att öka ungdomars intresse och engagemang för demokratifrågor har Ungdomsstyrelsen under 2001 och 2002 bedrivit projektet *Skolvalet 2002-demokratistöd med Internet*. Projektet är, förutom möjligheten till skolval på landets högstadies- och gymnasieskolor, även inriktat på interaktivitet på Ungdomsstyrelsens webbplats *Ungdomskanalen* och möjligheter ges att driva diskussionsgrupper, göra egna magasin m.m.

I propositionen *Demokrati för det nya seklet* (prop. 2001/02:80) aviseras att det skall genomföras återkommande folkrörelseforum för samråd och dialog mellan regeringen och föreningslivet. I dialogen skall särskilt ungas organisationer och föreningar uppmärksammas, såväl nya som redan etablerade.

Resursmålet

Ungdomsdelegationen betonar i sin slutrapport *Gör så här!* att det ungdomspolitiska mål som handlar om att betrakta unga som en resurs bör vara utgångspunkten för ungdomspolitikerna. Delegationen anser bl.a. att det är mycket angeläget att få in betydligt fler ungdomar i de statliga styrelserna och kommittéerna. Regeringen avser att verka för att förbättra åldersspridningen och öka antalet ungdomar i styrelser och kommittéer, särskilt inom politikområden som har stor betydelse för ungdomars villkor som t.ex. utbildning och arbetsmarknad.

6.4.2 Insatser utanför politikområdet

Självständighetsmålet

I syfte att höja skolans resultat i förhållande till läroplanernas mål har riksdagen beslutat om ett särskilt statsbidrag om 17,5 miljarder för personalförstärkningar i skola och fritidshem under perioden 2001–2006. Målet är att antalet anställda i skolor och fritidshem skall ha ökat med cirka 15 000.

Att ha fullföljt gymnasieskolan är en viktig förutsättning för ungas etablering i arbetslivet. Efter tre års nedgång har andelen elever som fått slutbetyg inom fyra år efter att de börjat i gymnasieskolan ökat. Gymnasiekommittén 2000 (dir. 2000:6, 2001:8) ser över strukturen för den framtida gymnasieskolan och kommer att slutredovisa sitt uppdrag i december 2002. Kommittén skall bl.a. överväga vad som kan göras i de olika programmens uppbyggnad för att minska snedrekryteringen och avhoppsfrekvensen bland elever med utländsk bakgrund i gymnasieskolan. Kommittén skall utforma en framtida programstruktur som skall motverka social och könsmissig snedrekrytering.

Regeringen har nyligen givit Statens skolverk i uppdrag att ta fram ett referensmaterial om situationen för utsatta flickor och pojkar i starkt patriarkalt präglade miljöer. Materialet skall fungera som ett stöd för skolans personal. Skolverket skall vidare planera informationsinsatser för föräldrar och vårdnadshavare samt bedriva kompetensutveckling av skolans personal. Särskilda insatser skall göras för att nå män och unga pojkar.

Regeringen har, i syfte att stärka situationen för unga kvinnor i familjer med partriarkala värderingar, givit Integrationsverket i uppdrag att redovisa goda exempel och metoder för att förebygga konflikter mellan individ och familj.

Ungdomars möjligheter till eget boende har försämrats och bostadsbrist råder nu i fler kommuner än tidigare. Regeringen tillsatte i februari 2002 en kommission om konkurrensen, kvaliteten och kostnaderna i byggsektorn, som skall arbeta utifrån ett tydligt konsumentperspektiv och säkra såväl god kvalitet som sänkta bygg- och boendekostnader. Att fler nybyggda bostäder har rimliga hyror är av särskild vikt för ungdomar. Vidare har investeringsbidrag införts för byggande av studentbostäder och hyresbostäder. Totalt 2,5 miljarder kronor satsas under perioden 2002 till 2006 för att stimulera

byggandet av bra och billiga hyresbostäder. Cirka 12 600 nya studentbostäder beräknas bli uppförda under 2001 till 2002. För 2003 tillförs ytterligare 125 miljoner kronor för studentbostäder.

Riksdagen fattade den 15 maj 2002 beslut om vissa frågor kring tobaksanvändningen (prop. 2001/02:64, bet. 2001/02:SoU8, rskr. 2001/02:235), som innebär att tillsynen av efterlevnaden av tobakslagen (1993:581) om arton års åldersgräns vid försäljning av tobak skärps. Den som i näringsverksamhet säljer tobaksvaror till konsumenter skall anmäla försäljningen hos den kommun där försäljningen sker. Kommunen får ta ut avgift för sin tillsyn av den som bedriver sådan försäljning.

Riksdagen har beslutat om att totalt 90 miljoner kronor under en treårsperiod skall användas för att förstärka det tobakspreventiva arbetet. Av dessa medel är 60 miljoner kronor avsedda för kunskapsbaserad metodutveckling inom det tobakspreventiva arbetet särskilt riktad mot barn och unga. Metodutvecklingen skall genomföras i 5–10 pilotprojekt som genomförs av Statens folkhälsoinstitut i samverkan med kommuner och landsting. Uppdraget genomförs i samråd med Statens Skolverk, Ungdomsstyrelsen och i samverkan med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

Genom riksdagens beslut om den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador (prop. 2000/01:20, bet. 2000/01:SoU8, rskr. 2000/01:144) avsätts medel, som kommunerna skall kunna ansöka om för förstärkta insatser för att förebygga alkoholskador. Det betonas att insatser för barn och ungdomar är särskilt viktiga.

Riksdagen beslutade i april 2002 om narkotikapolitiska mål (prop. 2001/02:91, bet. 2001/02:SoU15, rskr. 2001/02:193). Det övergripande målet för narkotikapolitiken skall även i fortsättningen vara ett narkotikafritt samhälle. Huvudinriktningen för narkotikapolitiken skall vara målinriktade och samordnade insatser för att begränsa både utbudet av och efterfrågan på narkotika.

Skolverket och Folkhälsoinstitutet har nyligen fått ett uppdrag att analysera och utarbeta insatser som kan vidtas för att stärka den narkotikaförebyggande verksamheten i skolan.

Inflytandemålet

Regeringen har inom ramen för utvecklingsarbetet Tid för demokrati under våren 2002 givit

stöd för 17 demokratiutvecklingsprojekt. Sju av de projekt som stöd har lämnats för syftar till att stärka ungdomars möjligheter till inflytande och delaktighet i demokratiska processer. I maj 2002 arrangerade Demokratidelegationen/Justitiedepartementet, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer och Svenska Kommunförbundet en mötesplats för unga, politiker, tjänstemän, skolledare, lärare m.fl. i syfte att diskutera skolans och olika organisationers roll för att skapa reellt inflytande för unga.

Resursmålet

Regeringen avser att vid utnämningen av personer i styrelser och kommittéer bevaka att unga finns med i rimlig utsträckning. Sedan valet 1998 till och med februari 2002 har nästan hälften av dem i åldern 18–29 år med kommunala förtroendeposter lämnat sina uppdrag. Det finns anledning att ta till vara den kritik mot arbetssätt och arbetsrutiner som det höga antalet avhopp bland unga politiskt engagerade bottenar i.

Riksdagen beslutade i april 2002 om de mål för demokratipolitiken som regeringen föreslagit i propositionen Demokrati för det nya seklet (prop. 2001/02:80, bet. 2001/02KU14, rskr. 2001/02:190). Riksdagen beslutade därmed också om ändringar i kommunallagen (2002:249) avseende förtroendevaldas valbarhet och arbetsvillkor, som innebär att förtroendevalda skall kunna behålla sitt uppdrag även om de flyttar under mandattiden. Denna förändring innebär en märkbar förbättring vad avser ungdomars och studerandes möjlighet att åta sig förtroendeuppdrag. Vidare beslutades att möjligheterna till ledigheter skall förbättras och att förtroendevalda skall ges rätt till skäligen ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar p.g.a. uppdraget. Det är regeringens förhoppning att förändringarna skall leda till att fler unga åtar sig förtroendeuppdrag.

Projekt som får stöd genom Allmänna arvsfonden

Regeringen har ställt särskilda medel ur Allmänna arvsfonden till Ungdomsstyrelsens förfogande för stöd för olika utvecklingsprojekt. Ungdomsstyrelsen ger bl.a. stöd för projekt för utveckling av ungdomars möjlighet till organisering, för utveckling av nya lokala lösningar för ungdomars fritidsverksamhet, för ungdomars arbete med generationsövergripande frågor samt stöd för projekt för utveckling av ungas egen kulturverksamhet. Samverkansprojektet, som

haft till syfte att utveckla metoder när det gäller samordnade insatser för utsatta ungdomar, genomfördes under åren 1997–2001. Projektet bedrevs i 15 medelstora kommuner. I rapporten Tillsammans redovisas Ungdomsstyrelsens slutsatser samt rapporter från de olika forskare som följt Samverkansprojektet. Bland slutsatserna kan nämnas att samverkan stimuleras då samtliga parter kan delta på lika villkor.

Regeringen genomför en särskild satsning på ungdomar som arbetar med konsumentfrågor. Regeringen beslutade hösten 2001 att avsätta 4 miljoner kronor ur Allmänna Arvsfonden för stöd för projekt som syftar till att stödja ungdomar som konsumenter och opinionsbildare i konsumentfrågor.

Förstärkning av det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna

En viktig förstärkning av det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna utgörs av de medel som tillförs från AB Svenska Spels överskott från värdeautomatspel. Av AB Svenska Spels överskott från dessa spelautomater har Ungdomsstyrelsen under 2001 fått 50 miljoner kronor, vilka i december samma år fördelades mellan barn- och ungdomsorganisationernas lokala verksamheter. Under 2002 kommer Ungdomsstyrelsen att få cirka 86 miljoner kronor av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Den större delen av dessa medel kommer i december 2002 att fördelas mellan ungdomsorganisationerna för deras lokala verksamheter.

6.5 Resultatbedömning

Målen för den nationella ungdomspolitikerna gäller från och med 2000 och är följande

1. Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv.
2. Ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet.
3. Ungdomars engagemang, skapandeförmåga och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs.

I april 2002 presenterade Ungdomsstyrelsen sin andra uppföljning av utvecklingen av ungdomars villkor i förhållande till målen för den nationella ungdomspolitikerna. Utöver uppföljning av del-

målen innehåller uppföljningsrapporten också goda exempel på konkret verksamhet.

Uppföljningen ger en utförlig bild av hur ungas levnadsförhållanden ser ut i dag och hur de utvecklats under de senaste åren. Resultatet av uppföljningen kan användas såväl som en nulägesbeskrivning som en beskrivning av effekterna av vidtagna åtgärder. En stor del av den följande resultatredovisningen är hämtad från uppföljningsrapporten.

6.5.1 Resultat

Självständighetsmålet

Under de senaste åren har allt fler elever slutat grundskolan utan gymnasiebehörighet. I kommunala grundskolor minskade andelen elever som slutade skolan med gymnasiebehörighet från 91,4 procent våren 1998 till 89,2 procent våren 2001. Flickor har i högre utsträckning gymnasiebehörighet än pojkar. Elever med utländsk bakgrund har gymnasiebehörighet i mindre omfattning än elever med svensk bakgrund. Ju högre utbildning föräldrarna har, desto bättre betyg har eleven.

I gymnasieskolan har andelen elever som går på individuella programmet ökat. Läsåret 2000/2001 var andelen elever på individuella programmet 7,0 procent. Läsåret 2001/2002 gick 7,3 procent av eleverna på gymnasiet på individuella programmet.

Andelen elever som fått slutbetyg inom fyra år efter gymnasiestarten har ökat under det senaste året. Av alla elever som började i gymnasieskolan hösten 1997 har slutbetyg inrapporterats för 76 procent inom fyra år. Motsvarande andel var 73 procent för de som började hösten 1996.

I grundskolan har lärartätheten ökat från 7,6 lärare per 100 elever hösten 2000 till 7,8 hösten 2001. I gymnasieskolan har en ökning skett från 7,9 lärare per 100 elever hösten 2000 till 8,1 hösten 2001.

De ungdomar som deltar i ungdomsutbyte och andra internationella projekt får erfarenheter som de har nytta av i framtida utbildning eller arbete. Ungdomsstyrelsen fördelar bidrag för ungdomsutbyte inom ramen för EU-programmet Ungdom. Ungdomsutbytet har ökat i omfattning under de senaste åren. År 2000 deltog 1 487 svenska ungdomar i EU-programmet Ungdom jämfört med 2 093 svenska ungdomar

2001. De flesta av dessa deltog i ungdomsutbyte eller någon typ av ungdomsinitiativ

Arbetslösheten bland ungdomar har minskat något sedan sommaren 2001. I juni 2001 var 42 218 ungdomar i åldern 18–24 år anmälda som arbetslösa vid arbetsförmedlingen jämfört med 39 279 i juni 2002. I juni 2001 var 2 907 ungdomar långtidsarbetslösa jämfört med 2 517 ungdomar i juni 2002. Under samma tidsperiod har antalet arbetslösa bland samtliga åldersgrupper minskat i högre grad än bland de unga. Antalet ungdomar i olika arbetsmarknadsprogram har ökat sedan föregående år. I juni 2001 befann sig 11 523 ungdomar i åldern 18–24 år i olika arbetsmarknadsprogram jämfört med 13 604 i juni 2002. Av de som deltog i program deltog 4 040 i ungdomsgarantin för ungdomar mellan 20 och 24 år och 1 712 i kommunalt program för ungdomar under 20 år.

Bostadsbristen ökar i storstäderna och på högskoleorterna. Angående antalet kommuner med brist på bostäder så har Boverket i enlighet med sin bostadsmarknadsenkät för 2002 (februari) lämnat uppgift om att 118 kommuner har brist på lägenheter för ungdomar. År 1999 var det 97 kommuner som ansåg sig ha brist på bostäder för ungdomar. I storstäderna sammanfaller bristen på bostäder som unga efterfrågar med en allmän bostadsbrist medan övriga kommuner utmärks av brist på bostäder som unga efterfrågar. Andelen i åldersgruppen 20–24 år som bodde kvar i föräldrahemmet var 30 procent 1990 och 36 procent 2000. Regeringen har vidtagit åtgärder för att förbättra bostadssituationen för dels studenter, dels för bredare hushållsgrupper, inte minst ungdomar. Särskilt mot bakgrund av att antalet ungdomar kommer att öka under de närmaste åren finns det anledning att följa upp effekterna av de vidtagna åtgärderna särskilt vad avser ungdomars bostadssituation.

Tobaksrökningen har under de senaste åren minskat något bland ungdomar samtidigt som snusandet har ökat. År 1997 infördes ett förbud mot att sälja tobaksvaror till den som är under 18 år. Studier som genomförts efter 1997 har visat att 80 procent av minderåriga trots det köper sina cigaretter själva. I åldersgruppen 16–24 år rökte 13 procent av männen och 19 procent av kvinnorna dagligen under 2000. Detta är en minskning sedan 1996/1997, då andelen rökare uppgick till 14 procent bland männen och 21 procent bland kvinnorna i denna åldersgrupp.

Andelen ungdomar som dricker alkohol har ökat under de senaste åren. Ungas konsumtion av droger mäts dels bland elever, dels bland mönstrande. I årskurs 9 har cirka 80 procent av eleverna någon gång druckit alkohol och bland mönstrande cirka 90 procent. Olika studier visar på kraftiga skillnader i alkoholvanor mellan yngre och äldre ungdomar. En studie visar att konsumtionen av alkoholdrycker ökar med stigande ålder fram t.o.m. 19 år för kvinnorna och 20 år för männen för att därefter ligga relativt stabil fram till 24 års ålder (Svensson och svartspiten, Leifman m.fl., 1999).

Under 1990-talet har en ökning skett av narkotikamissbruket – dock från en låg nivå. En undersökning visar att 2000 hade 10 procent av pojkarna och 8 procent av flickorna i årskurs 9 provat narkotika (Drogutvecklingen i Sverige, CAN).

Skolan har under 90-talet utvecklats till en allt mer stressig arbetsplats för såväl elever som lärare. År 2000 ansåg sig 29 procent av eleverna i årskurs 7–9 uppleva stress i skolan jämfört med 20 procent år 1997. Bland elever i gymnasieskolan upplevde 41 procent stress år 2000 jämfört med 31 procent år 1997.

Majoriteten i ungdomsgruppen 16–24 år bedömer sitt hälsotillstånd som gott (93 procent av männen och 85 procent av kvinnorna). Det psykiska välbefinnandet har dock minskat bland ungdomar. Under åren 1998–2000 upplevde 17 procent av ungdomarna lätt ångslan, oro eller ångest. Motsvarande procentandel för åren 1994–1995 var 12 procent. Andelen ungdomar som upplevde svåra besvär av ångslan, oro eller ångest var 1998–2000 2,8 procent medan denna andel för 1994–95 var 1,5 procent.

Inflytandemålet

Ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet vad gäller såväl den generella samhällsutvecklingen som beslut som rör ungdomarnas egna liv och verksamheter.

Andelen elever som uppger att de kan vara med och bestämma i skolan ökade mellan 1993 och 2000. Andelen elever som anser sig kunna vara med och bestämma mycket om arbetssättet i skolan ökade från 42 till 59 procent medan andelen som anser sig kunna påverka mycket vad som tas upp i undervisningen ökade från 25 till 35 procent. Andelen elever som uppger att de kan påverka skolmiljön, reglerna och skolmål-

tiderna ligger fortfarande lågt; 27, 20 respektive 16 procent.

Ungdomsstyrelsens insatser för att främja utvecklingsarbete i kommunerna har lett till att antalet kommuner som låter ungdomar få inflytande i kommunens verksamhet har ökat. Många av kommunerna har inrättat inflytandeforum för ungdomar som skall fungera som ett forum för kontinuerlig dialog mellan ungdomar och beslutsfattare i kommunen. Ungdomsstyrelsen genomförde i december 2001 en enkätundersökning. Av de 219 kommuner som besvarade enkäten hade 136 under 2001 kommunala inflytandeforum för ungdomar jämfört med 102 kommuner under 1998. Vanligast är att inflytandeforumen riktar sig till personer i åldern 13–25 år. Av landets 289 kommuner har 46 ett centralt eller kommunövergripande mål- och strategidokument för det ungdomspolitiska arbetet i kommunen.

Antalet fritidsgårdar har minskat sedan 1980-talets slut. Svenska Kommunförbundets undersökningar visar att det 1990 fanns 1 567 fritidsgårdar men endast 1 350 stycken år 2000.

Ungdomars engagemang i föreningslivet uppmuntras av det statsbidrag som Ungdomsstyrelsen årligen fördelar. År 2001 delade Ungdomsstyrelsen ut grundbidrag till 62 ungdomsorganisationer samt särskilt bidrag till 31 ungdomsorganisationer. De grundbidragsberättigade ungdomsorganisationerna redovisade inför bidragsåret 2002 totalt 553 789 medlemmar i åldern 7–25 år. Motsvarande antal var för 2001 totalt 545 851 medlemmar.

Resursmålet

Ungdomsdelegationen har i den rapport varmed delegationen avslutat sitt arbete, betonat att den viktigaste utgångspunkten för ungdomspolitiken bör vara det mål som handlar om att betrakta unga som en resurs.

Ungdomar tas i dagens samhälle i allt för liten utsträckning till vara som en resurs. En genomgång av åldersrepresentationen i beslutandeorgan visar att unga är kraftigt underrepresenterade. Andelen unga i åldern 20–30 år utgjorde 2001 endast 1,1 procent av ledamöter i statliga kommittéer samt 1,13 procent av ledamöter i styrelser. År 1999 utgjorde andelen unga 1,9 procent av ledamöterna i kommittéerna samt 0,9 procent av ledamöterna i styrelserna.

Även i de kommunala verksamheterna är det dåligt ställt med de ungas representation. An-

delen ledamöter under 30 år bland förtroendevalda i landets kommuner har minskat från 8 till 6 procent mellan 1995 och 1999 samtidigt som befolkningandelen för denna åldersgrupp är 19 procent. Andelen kan ha minskat ytterligare beroende på att avhopp under mandatperioderna är betydligt vanligare bland unga förtroendevalda än bland övriga åldersgrupper.

Ungdomar är också underrepresenterade bland anställda vid statliga myndigheter. År 2000 var cirka 12 procent av de anställda vid statliga myndigheter och affärsverk under 30 år.

6.5.2 Analys och slutsatser

Styrning och uppföljning av ungdomspolitikens utveckling

Den nationella och den kommunala ungdomspolitikens uppföljning samordnas av Ungdomsstyrelsen. De tre övergripande målen för ungdomspolitikerna utgör utgångspunkten för genomförandet av ungdomspolitikerna och de 32 delmål som regeringen beslutat om skall användas för såväl styrning som uppföljning och utvärdering. Ungdomspolitikerna är sektorsövergripande. Det är därför viktigt att fortsätta förankra delmålen inom olika departement, myndigheter och kommuner. Under våren 2003 kommer Ungdomsstyrelsen att redovisa den första fördjupade analysen av ungas levnadsförhållanden med utgångspunkt i målen för den nationella ungdomspolitikerna. Den fördjupade analysen kommer att innebära att regeringen tar ett nytt ställningstagande till inriktningen och styrmodellen för ungdomspolitikerna.

Olika ungdomsgrupper

Den senaste uppföljningen visar att svenska ungdomar generellt sett har det bra, men att det finns tydliga skillnader mellan olika ungdomsgrupper. Det finns bland ungdomar, liksom bland övriga åldersgrupper, olikheter beroende på kön, födelseland samt geografisk och social bakgrund. Av uppföljningen framgår också att ungdomar med utomeuropeisk bakgrund löper störst risk att hamna utanför arbetsmarknaden. Vidare har vissa elever med utländsk bakgrund större problem i sin skolgång än svenska barn och ungdomar. Den sociala bakgrunden har även stor betydelse för risken att utsättas för brott och olyckshändelser liksom för uppkomsten av psykisk ohälsa.

Mot denna bakgrund avser regeringen att noga följa utvecklingen av levnadsvillkoren för olika ungdomsgrupper och vid behov ta initiativ till åtgärder. Diskussioner om åtgärder har t.ex. förts med Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO). Regeringen har för avsikt att ta initiativ till en undersökning om homo-, bi- och transsexuella ungdomars hälsa med förslag till åtgärder som kan förbättra deras levnadsvillkor.

Självständighetsmålet

En svag ställning på arbetsmarknaden ökar risken att hamna i en socialt utsatt position. Arbetslöshet ökar risken att drabbas av olika former av ohälsa. Vidare påverkar tidsbegränsade anställningar och lägre inkomster möjligheterna till ett eget boende. De som har svårast att etablera sig på arbetsmarknaden är ungdomar med låg utbildning. Faktorer som social bakgrund och utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Bristen på studentbostäder hänger samman med expansionen av högskolan. År 2001 fanns det cirka 330 000 högskolestudenter och 63 400 studentbostäder.

Ungdomars svårigheter att få en egen bostad innebär att familjebildningen försvåras och att barnafödandet sker i allt högre åldrar. Denna utveckling förstärks av de dåliga ekonomiska förutsättningarna för unga föräldrar som ännu inte etablerats på arbetsmarknaden.

De flesta svenska ungdomar i åldern 16–24 år bedömer sitt psykiska hälsotillstånd som gott samtidigt som ökningen av självrapporterad psykisk ohälsa ökat betydligt mer i denna åldersgrupp än bland övriga i befolkningen. Andelen barn och ungdomar mellan 0 och 18 år som sökt vård i den barn- och ungdomspsykiatriska öppenvården har fördubblats under den senaste tioårsperioden från en till två procent och ökningen fortsätter. Skolans och sjukvårdens personal bör vara uppmärksam på hur ungdomar mår psykiskt och vid behov snabbt vidta adekvata åtgärder. Särskilt mot bakgrund av att stressen i skolan har ökat är det angeläget att noga följa hur eleverna mår och upprätta en beredskap för att vidta adekvata åtgärder.

Uppföljningen av ungas villkor visar att flickorna generellt klarar sig bättre genom grundskolan än pojkarna och elever med utländsk bakgrund sämre än elever med svensk bakgrund. Det är dock de ungas

socioekonomiska bakgrund som har störst betydelse. Det är skolans uppgift att kompensera för dessa brister så att elever oavsett kön och bakgrund får samma möjligheter.

Mer personal i skolan kan öka möjligheterna för fler elever att nå skolans kunskapsmål och kan på sikt innebära att fler elever från gymnasieskolan uppnår högskolebehörighet.

Inflytandemålet

Skolan upptar en stor del av de ungas liv. Andelen elever som uppger att de kan vara med och bestämma i skolan ökade mellan 1993 och 2000 samtidigt som inflytandet på vissa områden fortfarande är lågt. Bland annat är elevernas inflytande begränsat i fråga om skolmaten, reglerna och skolans miljö. Regeringen anser att elevernas inflytande i skolans verksamhet är en viktig princip i utbildningen och att varje skola aktivt skall verka för att leva upp till målen i läroplanerna som gäller elevernas inflytande.

Ett annat område där ungdomars synpunkter och intressen i högre grad borde tas till vara är i planeringen av de ungas fritidssysselsättningar. Utformningen och innehållet i fritidsgårdarna gynnas av en högre grad av ungdomsinflytande och arbetet för att finna former för sådant inflytande bör stimuleras.

Att ungdomar skall ha inflytande på skolans verksamhet och olika fritidssysselsättningar borde vara en självklarhet. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, som gäller alla under 18 år, har barn och ungdomar rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör dem. Myndigheterna har ansvar för att utveckla metoder för att barn kan utöva sin rätt att bli hörda och att delta. Ungdomars inflytande och delaktighet också i samhällsplaneringen är av stor vikt, bl.a. när det gäller att ta till vara barns och ungdomars synpunkter på hur en säker och stimulerande utemiljö kan utformas.

Resursmålet

Uppföljningen av ungdomars villkor i förhållande till målen för den nationella ungdomspolitikerna visar på systematiska brister i tillvaratagandet av unga som en resurs. De flesta myndigheter och kommuner har ännu inte uppmärksammat behovet av att i olika frågor ta till vara de synpunkter och idéer som ungdomar har och har ofta inte heller insett nödvändigheten av att ta till sig ungdomars erfarenheter

och idéer vad gäller de verksamheter som är särskilt inriktade på ungdomar.

Ungdomsdelegationen har i rapporten Gör så här! visat på svårigheterna för unga att starta eget eller förverkliga idéer. Delegationen anser att det finns anledning att förbättra möjligheterna för unga människor att starta ett eget företag. - Ungdomsdelegationen pekar vidare på den höga medelåldern i bl.a. myndighetsstyrelserna. Denna utveckling ökar misstroendet mellan unga och äldre.

Regeringen avser att vid utnämningen av personer i styrelser och kommittéer bevaka att unga finns med i rimlig utsträckning. Sedan valet 1998 till och med februari 2002 har nästan hälften av dem i åldern 18–29 år med kommunala förtroendeposter lämnat sina uppdrag. Det finns anledning att ta till vara den kritik mot arbetssätt och arbetsrutiner som det höga antalet avhopp bland unga politiskt engagerade bottnar i.

Det finns anledning att i högre grad använda sig av ungdomars och ungdomsorganisationers erfarenheter och kunskaper i planering och genomförande av förebyggande insatser av olika slag, t.ex. brottsförebyggande insatser och åtgärder för att minska alkoholkonsumtionen.

6.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har uttalat att årsredovisningen för 2001 avseende Ungdomsstyrelsen har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt regleringsbrev och övriga beslut för myndigheten. RRV bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

6.7 Budgetförslag

6.7.1 29:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	16 519	Anslagskredit	666
2002	Anslag	17 418	Utgiftsprognos	17 176
2003	Förslag	18 171		
2004	Beräknat	18 577 ¹		

¹ Motsvarar 18 171 tkr i 2003 års prisnivå.

Ungdomsstyrelsen är en central myndighet inom ungdomsområdet med uppgift att verka för att målen för den nationella ungdomspolitikerna uppfylls, vilket slogs fast genom riksdagens beslut om den nya nationella ungdomspolitikerna under hösten 1999 (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53).

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Ungdomsstyrelsen genom väl planerade insatser och gott samarbete med olika myndigheter har lyckats förankra och genomföra en samlad uppföljning av ungdomspolitikerna. Myndigheten har under det senaste året påbörjat arbetet att följa upp den sektorsövergripande kommunala ungdomspolitikerna. Detta arbete bygger på nya idéer för lokal utveckling och innebär stöd till utveckling av en kunskapsbaserad ungdomspolitik i kommunerna med parallell utveckling av generella ungdomspolitiska åtgärder. Regeringen anser att Ungdomsstyrelsen har god förmåga att genomföra de uppdrag som myndigheten har fått av regeringen. Ungdomsstyrelsens arbete med internationella frågor har fungerat bra. Myndigheten har t.ex. under första halvåret 2001 på ett aktivt och engagerat sätt medverkat i arbetet under det svenska ordförandeskapet i EU.

Anslaget 29:1 föreslås oförändrat under 2003. Vissa resursförstärkningar har tillförts under de senaste åren. Dessa resurser används för att bygga upp ett system för uppföljning av den nationella och den kommunala ungdomspolitikerna. Under 2003 kommer dessutom den första fördjupade analysen att göras, vilket skärper de ekonomiska anspråken under detta år.

Anslaget har under 2002 justerats ned med 707 000 kronor med anledning av den slutjustering av anslag som förra året gjordes i samband med övergången till försäkringsmässigt beräknade premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1. Regeringen föreslår att anslaget för år 2003 anvisas 18 171 000 kronor.

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 29:1 Ungdomsstyrelsen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	17 418	17 418
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	881	1 290
Beslut	-128	-131
Förslag/beräknat anslag	18 171	18 577

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.7.2 29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2001	90 230	165	
2002	Anslag	88 889	87 896
2003	Förslag	90 389	
2004	Beräknat	90 389	

Anslaget disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt för stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Regeringens överväganden

Under 2001 genomförde en arbetsgrupp inom Regeringskansliet en översyn av bidragssystemet för statsbidrag till ungdomsorganisationerna, med utgångspunkt i förslag från Ungdomsstyrelsen. Regeringen fattade i december 2001 beslut om en ny förordning – förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer. De nya bidragsreglerna skall tillämpas första gången i fråga om statsbidrag för bidragsåret 2004.

Anslaget 29:2 har successivt minskats sedan 1999, dels genom att totalt 3,5 miljoner kronor förts över till anslaget 29:1 *Ungdomsstyrelsen*, dels genom att 4 miljoner kronor 2001 fördes över till anslaget 30:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler*. Ungdomsstyrelsen har disponerat dessa 4 miljoner kronor, vilka har fördelats mellan samlingslokalorganisationerna för utredningsarbete och informationsinsatser som avser ungdomars nyttjande av samlingslokaler för olika verksamheter.

Regeringen ger Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) stöd för nationell och internationell verksamhet. LSU har i dag 80 medlemsorganisationer. Av de medel som avsätts för LSU:s verksamhet har 650 000 kronor ”öronmärkts” för den verksamhet som bedrivs av Centrum för Internationellt Ungdomsutbyte (CIU). Hösten 2001 genomfördes en utvärdering av LSU:s och CIU:s verksamheter vilken bl.a. visade att verksamheterna har ett stort värde för ungdomsorganisationer respektive ungdomar samt att verksamheterna utförs enligt intentionerna. Utvärderingen visade också att det finns behov av en utökad basfinansiering av dessa verksamheter.

Ungdomsstyrelsen stödjer utvecklingen av en sektorsövergripande kommunal ungdomspolitik

genom samverkan med kommunerna i ett aktivt utvecklingsarbete. För att stimulera utvecklingen av sektorsövergripande och kunskapsbaserad kommunal ungdomspolitik bör stödet till kommunal utvecklingsverksamhet förstärkas.

Anslaget 29:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* förstärks fr.o.m. 2003 med 1,5 miljoner kronor, vilka överförs från anslaget 30:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler*. Dessa medel kan användas för insatser som rör ungdomars behov av mötesplatser liksom för förstärkningar av utvecklingsinsatser gentemot kommuner och bidraget till LSU:s och CIU:s verksamheter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 90 389 000 kronor.

Tabell 6.5 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	88 889	88 889
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	1 500	1 500
Förslag/beräknat anslag	90 389	90 389

7 Politikområde 30 Folkrörelsepolitik

7.1 Omfattning

Folkrörelsepolitiken omfattar generella frågor som rör människors möjligheter att organisera sig i folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar samt villkoren och förutsättningarna för dessa sammanslutningar. Dessutom omfattar politikområdet regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog och samverkan med föreningslivet samt statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om folkrörelser och övriga föreningslivet.

Idrottspolitiken utgör en specifik del av folkrörelsepolitiken. Idrottspolitiken inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till en förbättrad folkhälsa.

Folkrörelsepolitiken omfattar vidare anslagen för stöd till idrotten, allmänna samlingslokaler, kvinnoorganisationer och friluftorganisationer. Därutöver berörs anslag inom ett antal andra politikområden.

7.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 7.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Milljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002	Utgiftsprognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
30:1 Stöd till idrotten	457,8	455,2	454,8	455,2	455,2
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	16,4	29,0	18,5	26,5	26,5
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	3,4	4,9	4,9	3,4	3,4
30:4 Stöd till friluftorganisationernas centrala verksamhet	13,4	15,0	15,0	15,0	15,0
Totalt för politikområde Folkrörelse	491,0	504,2	493,2	500,2	500,2

7.3 Mål

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

7.4 Politikens inriktning

Inledning

Folkrörelsepolitiken är inriktad på att dels stimulera och stödja människors organisering i föreningar och liknande sammanslutningar, dels bidra till goda förutsättningar för dessa föreningar att verka och bedriva verksamhet. Folkrörelsepolitiken är ett komplement till ett stort antal andra politikområden som hanterar specifika frågor som rör olika typer av föreningar inom respektive sakområde. Inom folkrörelsepolitiken hanteras mer generella frågor som rör alla typer av folkrörelser och ideella föreningar, såsom frågor rörande statens bidragsgivning till föreningslivet.

Ett av syftena med folkrörelsepolitiken är att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida vad gäller dels relationer till folkrörelser och föreningar av olika slag, dels villkor och förutsättningar för föreningslivets verksamhet.

Ett annat syfte är att synliggöra och lyfta fram den betydelse föreningslivet har för den demokratiska infrastrukturen i vårt samhälle. Ett starkt föreningsliv som ger medborgarna möjligheter till inflytande, delaktighet och deltagande utgör själva basen i ett demokratiskt samhälle. Genom en aktiv folkrörelsepolitik vill regeringen således bidra till att utveckla och fördjupa demokratin. Människors engagemang och delaktighet i samhället har också brottsförebyggande effekter och ökar människors känsla av trygghet. Folkrörelsepolitiken kan alltså dessutom bidra till ett tryggare samhälle.

Politiken syftar också till att stödja och stärka den sociala ekonomin i samhället. Med social ekonomi avses organiserad verksamhet som bedrivs fristående från den offentliga sektorn i syfte att göra konkret nytta för medlemmar eller andra grupper och där vinstintresset är underordnat. Sådan verksamhet bedrivs i första hand i t.ex. föreningar, stiftelser och kooperativ.

Det övergripande målet för folkrörelsepolitiken delas in i fyra huvudområden;

- generella frågor rörande villkor och förutsättningar för folkrörelser och ideella föreningar,
- generella frågor rörande bidrag till folkrörelser och ideella föreningar,
- regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog med föreningslivet, samt
- statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om föreningslivet och dess verksamhet.

Villkor och förutsättningar

En uppgift inom politikområdet är att medverka till att lagstiftning och finansiella villkor för folkrörelserna och övriga föreningslivet utformas på ett ändamålsenligt sätt. Detta kräver att regeringen har kunskap om den ideella sektorn och dess behov samt om vad det är som stimulerar respektive hindrar människors organisering i föreningar och andra sammanslutningar. Det är därför viktigt att skaffa sig kunskap om och få förståelse för dels den ideella sektors särart och de värden och resurser som sektorn tillför, dels vilka resurser sektorn är beroende av för att kunna bedriva verksamhet. Sådana frågor har på senare år behandlats av flera statliga utredningar och inom forskningen. Det är väsentligt att slutsatserna från dessa utredningar och forskningsstudier sammanställs för att kunna ligga till grund för en samlad politik. Regeringen avser därför att låta kartlägga dels behovet av kunskap om detta område, dels vilken kunskap som redan finns alternativt saknas.

En förutsättning för människors organisering är att det måste vara praktiskt möjligt för dem att sluta sig samman och mötas i lokala föreningar och grupper. Det är därför viktigt att de offentliga rummen inbjuder till och tillåter möten mellan människor. Inom samhällsplaneringen bör man stimulera en utveckling av den demokratiska infrastrukturen genom att främja en uppbyggnad av miljöer som bidrar till möten mellan människor inom och mellan olika kulturer och grupper. Regeringen avser därför att bjuda in Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet till en dialog kring utvecklingen av de offentliga rummen.

Ett annat väsentligt inslag i regeringens folkrörelsepolitik är att bidra till att skapa tillgång till

bra och ändamålsenliga samlingslokaler för föreningsengagemang och för möten i övrigt mellan människor. Regeringen stödjer därför sedan 1942 genom ett särskilt bidrag tillkomst respektive ombyggnad av s.k. allmänna samlingslokaler. Regeringen anser att det dessutom är viktigt att synliggöra de allmänna samlingslokalernas betydelse för demokratin. Därför bör en del av detta bidrag även kunna användas för att stärka den demokratiska infrastrukturen, t.ex. i form av stöd som möjliggör sammankomster av folkrörelsekaraktär i allmänna samlingslokaler. Exempel på aktiviteter som det skulle kunna utgå sådant stöd för är aktiviteter som kan främja och uppmuntra möten och kunskapsutbyten mellan traditionella respektive nya rörelser i syfte att värna om de demokratiska organisationsformerna.

Grundläggande värden för folkrörelsepolitiken är föreningarnas självständighet och oberoende, såväl gentemot det offentliga som gentemot det privata näringslivet. En uppgift inom folkrörelsepolitiken är således att stärka och skydda dessa värden, bl.a. genom att bevaka villkoren för och möjligheterna till självfinansiering samt tillgången till externt kapital.

Bidragsgivning

Folkrörelsepolitiken omfattar generella frågor kring bidrag till folkrörelser och föreningar. Det handlar om frågor som rör dels befintliga bidragsprinciper och bidragssystem samt utvecklingen av dessa, dels uppföljning och utvärdering av olika typer av statsbidrag. Utgångspunkten är den ideella sektorns behov av olika slags bidrag, t.ex. organisationsbidrag och projektbidrag.

Sektorns inställning till och behov av dessa olika bidrag kommer därför att undersökas närmare genom samtal med företrädare för sektorn samt med Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. Därtill avser regeringen att ge Statskontoret i uppdrag att i samverkan med dessa båda förbund undersöka vad det i dag finns för olika typer av statliga, regionala respektive kommunala bidrag riktade till den ideella sektorn. Inom ramen för uppdraget skall det även undersökas vilka slags bidrag som är vanligast förekommande och om det skett någon förändring under de senaste åren vad gäller val av bidragsform. Dessutom skall det undersökas vilken omfattning den offentliga

bidragsgivningen har och om den har förändrats över åren.

Dialog

Regeringen ser folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar som viktiga företrädare för olika medborgargrupper och intressen i samhället. Ett starkt och mångfaldigt föreningsliv utgör själva kittet i ett demokratiskt samhälle. Dessutom har de lokala föreningarna en stor betydelse för förnyelse och vitalisering av det politiska systemet. En bred dialog och samverkan med sådana föreningar och sammanslutningar är därför väsentlig för demokratin.

Såväl regeringen som dess förvaltningsmyndigheter samråder i dag i stor utsträckning – i mer eller mindre formaliserade forum – med föreningar och folkrörelser i den roll de har som dels företrädare för medborgargrupper, dels aktörer med verksamhet som svarar mot olika politikområden. Dock behandlar dessa forum inte generella frågor för hela den ideella sektorn. I stället hanterar respektive forum mer specifika frågor inom respektive politikområde. Således saknas det ett forum för övergripande frågor rörande sektorns villkor och förutsättningar att driva verksamhet samt sektorns möjligheter att utgöra en samlad samhällsrost i för demokratin viktiga frågor. Som aviserats i propositionen Demokrati för det nya seklet (prop. 2001/02:80) avser regeringen att genomföra återkommande s.k. folkrörelseforum för dialog mellan å ena sidan regeringen och dess förvaltningsmyndigheter och å andra sidan företrädare för folkrörelser, föreningar och andra medborgarsammanslutningar. Såväl förberedelserna som genomförandet av forumet skall ske i samverkan med företrädare för föreningslivet. Dessutom skall Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet inbjudas till att delta i förberedelserna och genomförandet av forumet.

Det forum som planeras för 2003 kommer att föregås av en serie tematiska seminarier som skall handla om de faktorer som stimulerar respektive hindrar människors organisering i olika typer av folkrörelser, föreningar och andra sammanslutningar. Seminarierna kommer således att behandla ämnen som t.ex. rör ideella sektorns möjligheter att finansiera sin verksamhet samt den lagstiftning som påverkar sektorn.

Statistik och annan kunskapsbildning

Folkrörelsepolitiken skall bl.a. syfta till att föreningarnas och folkrörelsernas samhällsroll och betydelse för den demokratiska infrastrukturen uppmärksammas och erkänns. Inom ramen för folkrörelsepolitiken pågår också ett arbete med att utveckla system och metoder för att framställa statistik och kvalitativ information som synliggör den verksamhet som dessa folkrörelser och föreningar bedriver. Det handlar alltså om att kunna beskriva sektorns betydelse i samhället. Det handlar också om att framställa statistik som kan beskriva sektorns sammanställning, omfattning och verksamhetsinriktning. Detta ger också förutsättningar för utökad forskning på området.

En annan väsentlig uppgift inom politikområdet är att bidra till att kunskaperna om den ideella sektorn och dess verksamheter ökar i statsförvaltningen och samhället i övrigt. Det kan bl.a. ske genom användandet av den nya informationstekniken, som skapar möjligheter för föreningar och folkrörelser både att lämna och ta del av betydelsefull information samt att kunna delta i diskussioner och problemformuleringar före beslut i folkvalda församlingar. I detta sammanhang kan nämnas att regeringen har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att följa och främja utvecklingen av demokratiska processer med stöd av IT (Ju2002:E). I uppdraget till arbetsgruppen ingår bl.a. att studera hur folkrörelser och föreningar påverkas av den nya informationstekniken.

Idrottspolitiken

Målen för idrottspolitiken är att ge alla människor möjlighet att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse för alla samt att ge människor positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Regeringen har 1999 överlämnat propositionen En idrottspolitik för 2000-talet (prop. 1998/99:107) till riksdagen. Riksdagen har fattat beslut avseende de förslag som regeringen presenterat i propositionen (bet. 1999/2000:KrU3, rskr. 1999/2000:52).

En god folkhälsa är en betydelsefull komponent för välfärden i vårt samhälle. Det är viktigt att barn och ungdomar tidigt skapar sig motionsvanor som varar hela livet. Vidare är det

väsentligt att äldre människors och funktionshindrades behov av motion uppmärksammas. Det är hela samhällets ansvar och intresse att möjligheter skapas för alla människor att utöva motion och idrott regelbundet. Förutsättningar måste finnas för alla som så önskar att bedriva olika former av idrott och motion utifrån intressen och fysisk förmåga.

Staten, kommunerna och idrottsrörelsen måste i samverkan pröva nya former för att bryta den utveckling som innebär att många människor i olika åldrar inte motionerar i tillräcklig omfattning, vilket på sikt leder till sämre hälsa. Regeringen anser att det är av stor vikt att i samhällsplaneringen, i skolans arbete och i andra sammanhang uppmuntra och ge möjligheter till människors motion och idrott.

Den svenska folkrörelseidrotten med dess många lokala föreningar och omfattande ideella engagemang har lagt grunden för idrottens utveckling i vårt land. För de flesta människor och för samhället i sin helhet har idrotten sitt stora värde genom att skapa sunda motionsvanor, bidra till en god folkhälsa, en demokratisk fostran samt vara en vardaglig mötesplats för personer med olika etnisk och kulturell bakgrund. En fri och självständig idrottsrörelse, som bygger på ideellt engagemang och som bedriver en bred verksamhet, bör därför även i framtiden ges ett aktivt stöd.

Stödet bör vara inriktat på sådan verksamhet som främjar bredd- och motionsidrott, värnar om god etik och ger lika möjligheter för kvinnor och män med olika social bakgrund och ekonomiska förutsättningar. Flickor måste ges lika möjligheter som pojkar att delta utifrån sina intressen och förutsättningar. Syftet skall också vara att främja demokrati, aktivt eftersträva integration och god tillgänglighet för funktionshindrade samt en god folkhälsa.

Den svenska idrottsrörelsen gör redan i dag betydande insatser för att bekämpa dopningen inom idrotten. Även internationellt har Sverige gått i spetsen för ett aktivt samarbete i kampen mot dopning. Sveriges fortgående internationella engagemang inom IADA (the International Anti-Doping Arrangement) och i övervakningsgruppen för Antidopningskonventionen samt det aktiva bidraget för att utveckla den nya Världsantidopningsbyrån (WADA) är viktigt också för att möjliggöra för svenska idrottsutövare att kunna tävla på lika villkor internationellt.

Regeringen har under 2002 tillfört idrottsforskningen ökade resurser. Sverige är ett av de mer framstående länderna i världen i fråga om medicinsk idrottsforskning. Samtidigt saknas idag tillräckliga kunskaper om idrottens effekter inom andra samhällsområden som samhälls-ekonomi, sociologi, beteendevetenskap och psykologi. Det är därför viktigt att öka kunskaperna om idrottens effekter inom dessa områden.

Underhållningsidrotten har sitt värde främst genom att den skapar förströelse och glädje för många idrottsintresserade människor i vårt land. Elitidrottsutövare är betydelsefulla förebilder för många unga människor och kan därigenom inspirera dem till att börja idrotta. Det är därför en trovärdighetsfråga för idrotten att den ideella verksamheten balanserar den kommersiella underhållningsidrotten på ett sådant sätt att det är tydligt vilken verksamhet som är ideell respektive kommersiell.

I en hård internationell konkurrens om att få stå som värd för betydelsefulla internationella idrottsevenemang bör staten på olika sätt stödja idrottsorganisationer som önskar arrangera sådana evenemang. Sådana evenemang kan förväntas bidra till en ökad internationell uppmärksamhet på Sverige. Regeringen avser därför att närmare undersöka förutsättningarna för ett sådant stöd.

7.5 Insatser

7.5.1 Insatser inom politikområdet

Samordning av folkrörelsepolitiken

Som tidigare nämnts behandlas frågor som rör den ideella sektorn inom i stort sett samtliga politikområden. I syfte att samordna regeringens folkrörelsepolitik tillsattes i september 2001 en arbetsgrupp för samråd kring frågor som rör den ideella sektorn och den sociala ekonomin. I arbetsgruppen ingår representanter från berörda departement. Gruppens uppgifter har två huvudsakliga inriktningar; dels att förbättra den gemensamma kunskapsbasen i statsförvaltningen, dels att följa upp vissa insatser på området.

Arbetsgruppen har i huvudsak diskuterat och samrått i generella frågor som rör villkoren för ideella föreningar och andra aktörer inom den sociala ekonomin. Som exempel kan nämnas frågor om föreningarnas möjlighet till finansi-

ering av sina verksamheter samt dialogen mellan regeringen och föreningslivet. Vad gäller det sistnämnda har det inom gruppen gjorts en inventering av de formaliserade forum som i dag finns inom Regeringskansliet för samråd och dialog med föreningslivet. Inventeringen visar att det finns sådana forum inom ett stort antal politikområden. Dessa forum behandlar dock endast specifika sakfrågor som rör respektive politikområde. Som tidigare nämnts kommer generella frågor som rör hela den ideella sektorn därför att behandlas i särskilda folkrörelseforum.

Kunskap om föreningsengagemanget i Sverige

Statistiska centralbyrån (SCB) fick 2001 i uppdrag av regeringen att framställa en rapport om föreningsengagemanget i Sverige. SCB har under 2000 inom ramen för Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF) genomfört en särskild kartläggning av människors engagemang i ideella och ekonomiska föreningar. Kartläggningen bearbetas för närvarande av myndigheten. Resultaten kommer att sammanställas i den ovan nämnda rapporten som skall överlämnas till regeringen i slutet av 2002.

Bidrag till kvinnoorganisationer

En särskild utredare har sett över statsbidraget till kvinnoorganisationerna och i mars 2000 överlämnades betänkandet Statligt stöd till kvinnoorganisationer och jämställdhet (SOU 2000:18) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utredning om allmänna samlingslokaler

Regeringen beslutade i april 2002 att tillkalla en särskild utredare för att undersöka och analysera frågor som rör allmänna samlingslokaler. Inom ramen för uppdraget ingår att undersöka vilken betydelse de allmänna samlingslokalerna och det stöd som utgår för dessa lokaler har för närsamhället, särskilt när det gäller invånarnas inflytande och deltagande i samhällslivet och i de politiska processerna. I denna del ingår att undersöka vilken betydelse samlingslokalerna har för invånarnas möjligheter att utöva de grundlagsfästa mötes-, yttrande- och föreningsfriheterna. Utredaren skall även utreda effekterna av det statliga stöd som lämnas för allmänna samlingslokaler. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2003.

Översyn av stödet till friluftorganisationer

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har genomfört en översyn av statens stöd till friluftorganisationer. Arbetsgruppen överlämnade i januari 2000 rapporten Statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer (Ds 1999:78).

Regeringen har i sin skrivelse En samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173) angett att Naturvårdsverket har ett generellt ansvar att se till att förutsättningar för friluftsliv bevaras och utvecklas. Detta står sedan årsskiftet 2001/2002 också inskrivet i verkets instruktion. Friluftsliv berör dock många myndigheter och organisationer vid sidan av Naturvårdsverket. Regeringen avser att vid Naturvårdsverket inrätta ett Friluftsråd som fr.o.m 2003 kan fungera som forum för de myndigheter, organisationer, forskare m.fl. som på olika sätt har beröring med friluftslivet och dess förutsättningar, t.ex. inom områden som folkhälsa, utbildning och skola, forskning och kulturmiljön.

Regeringen avser att ge Naturvårdsverket i uppdrag att fr.o.m. 2003 bereda frågor om fördelning av medel från anslaget 30:4 *Stöd till friluftorganisationer*. Regeringen avser att ge Friluftsrådet mandat att fatta beslut om denna medelsfördelning.

Genomförande av idrottspolitiken

Regeringen har i den idrottspolitiska propositionen (prop. 1998/99:107) angett att Sverige inom EU bör verka för en större medvetenhet om idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse. En arbetsgrupp inom Regeringskansliet tillsattes i juli 2000 med uppgift att bland annat föreslå en EU-strategi på idrottsområdet. Arbetsgruppen redovisade sitt arbete i rapporten Idrotten i Sverige och EU (Ds 2001:54) i oktober 2001.

I rapporten behandlar arbetsgruppen frågor av betydelse för idrotten i relation till EU. Arbetsgruppen redovisar också en genomgång av de olika EU-institutionernas arbete med idrottsfrågor under senare år. Förslagen från arbetsgruppen har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har givit Riksidrottsförbundet stöd för att utveckla idrottsrörelsens arbete inom den sociala ekonomin. Under 2000 och 2001 har Riksidrottsförbundet utvecklat ett nationellt nätverk av personer på de regionala distriktsförbunden, s.k. EU-spjutspetsar. Syftet med detta arbete är att tydliggöra kopplingen

mellan den sociala ekonomin och idrotten. Arbetet har framför allt inriktats på att synliggöra idrotten som en resurs i det regionala utvecklingsarbetet och därigenom också tydliggöra EU som en utvecklingsresurs för idrotten. Detta arbete har Riksidrottsförbundet för avsikt att utveckla och fördjupa, t.ex. genom att sprida erfarenheterna av detta regionala utvecklingsarbete såväl nationellt som internationellt.

Regeringen tillsatte i februari 2001 en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att utarbeta förslag till en nationell handlingsplan för att motverka dopning inom idrotten. Arbetsgruppen överlämnade sin rapport Handlingsplan mot dopning (Ds 2002:4) i december 2001.

I rapporten föreslås som övergripande mål att idrottsverksamhet skall vara dopningsfri. Antalet dopningskontroller inom idrotten bör öka. Vidare bör Dopingjouren vid Huddinge Universitetssjukhus framtida finansiering garanteras. Forskning, utbildning och information rörande dopning bör intensifieras. Förslagen från arbetsgruppen har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har i oktober 2001 tillkallat en särskild utredare för att analysera de frågor som hänger samman med professionell boxning och andra kampidrotter. Frågorna skall belysas allsidigt med tonvikt på de medicinska aspekterna. Även sporternas sociala funktion och möjligheter att bidra till integration och anpassning i samhället är viktiga frågor som utredaren skall överväga. I uppdraget ingår att se över lagen (1969:612) om förbud mot professionell boxning och bedöma om den fyller sitt syfte eller om dess inriktning och omfattning bör förändras i något avseende. Även frågan om det över huvud taget finns behov av ett fortsatt förbud mot professionell boxning skall analyseras. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 15 mars 2003.

Regeringen gav i juni 2000 Riksidrottsförbundet i uppdrag att, i samverkan med Svenska Kommunförbundet, leda ett planerat treårigt projekt vars övergripande syfte skall vara att verka för en rättvis fördelning av samhällets samlade resurser för olika idrottsverksamheter såväl inom som utom den organiserade idrotten.

Under 2002 har Riksidrottsförbundet genomfört två studier inom projektet som syftar till att kartlägga olika gruppers möjlighet till fysisk aktivitet inom och utom föreningslivet. Studierna har inriktats på hur personer med olika

etnisk bakgrund, samt hur personer med funktionshinder deltar i den organiserade och den icke organiserade idrotten. Resultaten från undersökningarna kommer att presenteras under senhösten 2002. Riksidrottsförbundet har under våren 2002 även inlett ett arbete med att finna metoder som underlättar för diskussioner bland idrottens beslutsfattare och anställda vad gäller frågor som rör hur makt och resurser fördelas mellan pojkar och flickor, kvinnor och män inom idrotten.

Regeringen har i december 2000 beviljat Riksidrottsförbundet bidrag med 15 miljoner kronor för att, i samverkan med SISU Idrottsutbildarna, under åren 2001–2003 genomföra ökade insatser för att stärka ungdomars vilja och möjligheter att verka som idrottsledare, främst i regionalpolitiskt prioriterade områden. Särskild uppmärksamhet skall ägnas möjligheterna att uppmuntra unga kvinnors engagemang. Regeringen har vidare, i april 2002, givit ett bidrag till Riksidrottsförbundet på 10 miljoner kronor för fortsatta insatser under 2002 för unga idrottsledare samt medgivit att Riksidrottsförbundet 2002 får disponera 12 miljoner kronor av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomater för utveckling av ledare inom barn och ungdomsidrotten. Under 2002 har Riksidrottsförbundet tagit fram utvecklingsplaner i samtliga 21 distrikt samt initierat ledarutvecklingsprojekt i 40 specialidrottsförbund och samtliga distrikt. Ett viktigt inslag i satsningen på unga idrottsledare är att stärka ungdomars inflytande och delaktighet inom idrotten.

För att främja utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet, främst på lokal nivå, har regeringen beslutat att avsätta totalt 60 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden under åren 1999 till 2002. I februari 1999 tillsattes en arbetsgrupp för att bistå Allmänna arvsfonden i beredningen av dessa ärenden.

Satsningen har vänt sig till föreningslivets idrottsverksamhet för barn, ungdomar och funktionshindrade. Särskilt prioriterade områden har varit integration och jämställdhet. Inom satsningen har stöd beviljats för sammanlagt 207 projekt. I sin slutrapport betonar arbetsgruppen behovet av fortsatta insatser inom flera områden främst ledarutveckling, samarbete mellan idrottsföreningar och skolan, idrott för personer med funktionshinder samt delaktighet och mångfald.

Mot bakgrund av de goda erfarenheter som gjorts av arvsfondssatsningen har regeringen

medgivit att Riksidrottsförbundet får disponera 15 miljoner kronor av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomater för fortsatt stöd till lokalt utvecklingsarbete av idrottsverksamhet i samarbete med SISU Idrottsutbildarna. I den nya satsningen ges ett särskilt utrymme till ungdomsinitierade projekt. De utvecklingsområden som prioriteras är integration, jämställdhet, verksamhets- och metodutveckling, ungdomsdelaktighet och samverkan mellan idrottsföreningar och skola.

Regeringen har årligen sedan 1999 betalat ut bidrag till en talangsatsning inom svensk idrott. År 2001 har regeringen inlett en motsvarande satsning på svensk handikappidrott.

7.5.2 Insatser utanför politikområdet

Som tidigare nämnts stödjer regeringen olika slags föreningar och folkrörelser även inom andra politikområden, t.ex. genom att lämna olika bidrag. En typ av bidrag – som ofta kallas organisationsbidrag – syftar till att underlätta dels olika grupperns organisering, dels för föreningar och folkrörelser att fungera just som sådana och främjar därmed målen inom folkrörelsepolitiken. En annan typ av bidrag är de renodlade projektbidragen som används som instrument för att främja målen inom respektive politikområde. Mellan dessa båda renodlade former finns bidrag som kan sägas främja mål inom både folkrörelsepolitiken och andra politikområden. Ett stort antal statliga myndigheter samt några samlingsorganisationer som tilldelats vissa myndighetsfunktioner, t.ex. Riksidrottsförbundet, hanterar dessa bidrag. Därutöver är kommunerna viktiga som finansierare av verksamhet i folkrörelser och föreningar. Ett betydande stöd ges också genom kommunernas lokalsubventioner.

Vid AB Svenska Spels bolagsstämma 2002 fattades beslut om ett bidrag till idrotten på 60 miljoner kronor. Vid samma tillfälle fattades beslut om att ca 363 miljoner kronor av överskottet från det värdeautomatspel som AB Svenska Spel har koncession på att driva skall betalas ut för idrottsrörelsens lokala barn- och ungdomsverksamhet via Riksidrottsförbundet och ca 86 miljoner kronor till ungdomsorganisationerna via Ungdomsstyrelsen. Totalt har 449 miljoner kronor av överskottet från värdeautomatspelet betalats ut till det lokala

föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet. Därutöver anslås inom ungdomspolitikens årligen drygt 90 miljoner kronor för nationell och internationell ungdomsverksamhet, varav en stor del av summan disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Härigenom kan man bl.a. främja ungdomars intresse för demokrati-frågor samt främja jämlikhet mellan olika ungdomsgrupper.

Ett exempel på annat politikområde inom vilket det hanteras frågor rörande den ideella sektorn är politikområdet Demokrati. Inom det området genomförs ett stort antal insatser som rör folkrörelserna och övriga föreningslivet. En sådan insats är projektet Tid för demokrati, som är ett långsiktigt utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen och som pågår under perioden 2000–2002. Avsikten med projektet är att utveckla människors aktiva deltagande i samhällslivet och i de politiska beslutsprocesserna. Inom projektet har medel lämnats enligt förordningen (2000:648) om statliga projektbidrag för utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen. Merparten av de projekt som det har lämnats bidrag för har genomförts av folkrörelser och ideella föreningar.

Ett annat exempel på ett politikområde där det hanteras frågor rörande den ideella sektorn är utbildningspolitiken, där det årligen avsätts drygt 2,5 miljarder kronor för folkbildningsverksamhet i folkhögskolor och studieförbund. För närvarande pågår en statlig utvärdering av folkbildningen. Inom ramen för utvärderingen skall det göras en samlad bedömning av i vad mån statens syften med statsbidraget till folkbildningen har infriats. Uppdraget skall redovisas senast i mars 2004.

7.6 Resultatbedömning

7.6.1 Resultat

Syftet med de statliga insatserna inom politikområdet är att dessa skall bidra till att underlätta för människor som vill organisera sig i folkrörelser, föreningar och liknande sammanlutningar. Ett långsiktigt arbete för att förbättra villkoren och förutsättningarna för såväl föreningar som människors organisering har initierats. Det är dock svårt att i detta initialskede som den generella folkrörelse-

politiken befinner sig i visa på några konkreta resultat av arbetet. Emellertid visar den tidigare nämnda kartläggningen av föreningsengagemanget i Sverige, som genomförts av Statistiska Centralbyrån (SCB), att år 2000 var drygt 90 procent av Sveriges befolkning i åldrarna 16–84 år medlemmar i någon förening. Det innebär att drygt 6,2 miljoner människor i Sverige tillhörde någon förening. En stor majoritet av befolkningen, närmare 75 procent, var medlemmar i fler föreningar än en. Med anledning av det sistnämnda har SCB uppskattat att det totala antalet medlemskap år 2000 var 18 820 000.

Därtill visar SCB:s studie att under år 2000 var totalt 44 procent av befolkningen *aktiva* i någon förening och att 27 procent av befolkningen innehade något förtroendeuppdrag.

Det finns alltså ett rikt föreningsliv i Sverige som erbjuder en mångfald av verksamheter och aktiviteter, allt ifrån hobbyaktiviteter till opionsbildning inom t.ex. politiska intresseområden. Det handlar om såväl traditionella folkrörelser som föreningar som uppstår kring en specifik fråga eller aktivitet. Förutom att dessa rörelser och föreningar är folkbildande och i stor utsträckning bidrar till en demokratisk skolning så erbjuder de möjlighet till gemenskap. En möjlighet att gemensamt med andra antingen engagera sig för något som upplevs som intressant och betydelsefullt eller för att t.ex. kunna utöva en sportaktivitet eller hobby tillsammans. Därtill erbjuder dessa föreningar människor en möjlighet att tillsammans med andra kunna utgöra en samlad samhällsröst i för dem väsentliga frågor.

Idrottspolitiken

Målen för idrottspolitiken är att ge möjligheter till alla människor att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge människor positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Antalet medlemmar i åldern 7–70 år inom idrottsrörelsen uppskattas till 3,2 miljoner varav ca 2,2 miljoner är aktiva medlemmar. Antalet ledare i åldern 7–70 år är drygt 600 000 varav 26 procent är kvinnor.

Av bidraget till idrottens centrala organisationer 2002, 187 miljoner kronor, fördelas uppskattningsvis 48 procent till tävlingsverk-

samhet, 17 procent till bredd- och motionsverksamhet samt 35 procent till administration.

Stödet till lokal ungdomsverksamhet skapar förutsättningar för barn och ungdomar att delta i 6,7 miljoner sammankomster med 57 miljoner deltagartillfällen årligen. Andelen flickor som är aktiva uppskattas till 40 procent av antalet idrottande barn och ungdomar. Från och med december 2001 betalas stödet ut till verksamhet för barn och ungdomar i åldern 7–20 år.

Under verksamhetsåret har idrottens eget antidopningsarbete förstärkts. Antalet provtagningar uppgick 2001 till 2 540.

Syftet med de riksrekryterande idrotts- gymnasierna (RIG) är att möjliggöra och underlätta kombinationen utbildning och elitidrott, att erbjuda eleverna kvantitativt och kvalitativt bra träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö samt att förbereda eleverna för en framtida elitkarriär. RIG-verksamheten har under 2001 omfattat 33 idrotter, 61 gymnasier i 49 kommuner, ca 150 tränare och 1 300 elever.

Riksidrottsförbundet har i uppdrag att vart tredje år lämna förslag till Statens skolverk i fråga om dimensionering av RIG-verksamhet, vilka idrotter som skall ingå, antalet elevplatser samt vilka kommuner som skall anordna RIG-verksamhet. Riksidrottsförbundet har 2001 lämnat förslag till Statens skolverk avseende perioden 2002–2005.

7.6.2 Analys och slutsatser

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar. Regeringen bedömer att kunskapen om den ideella sektorns förutsättningar, villkor och behov har ökat genom den samordning av generella frågor rörande sektorn som sker inom politikområdet. Detta innebär även ökade möjligheter när det gäller att nå det för politikområdet uppsatta målet.

Ett starkt och mångfaldigt föreningsliv har en väsentlig roll i ett demokratiskt samhälle och utgör basen i den demokratiska infrastrukturen. Dess betydelse vad gäller att möjliggöra medborgarnas inflytande, delaktighet och deltagande i de politiska processerna och i samhällslivet i övrigt kan inte underskattas. De statliga insatserna på området är betydelsefulla för människors

möjligheter att delta i och bilda olika slag av föreningar och sammanslutningar.

Regeringens slutsats är att det är angeläget att driva en aktiv folkrörelsepolitik och att denna under 2003 bör ha den inriktning som redovisats i det föregående.

Regeringen bedömer att stödet till idrotten väl fyller de välfärdspolitiska målen för vårt samhälle och även är ett värdefullt stöd för att uppnå idrottsrörelsens egna verksamhetsmål. Stödet till idrotten bidrar till välfärden genom att skapa möjligheter till motionsverksamhet av varierande slag för människor i alla åldrar. Idrotten spelar en viktig roll i många barns och ungdomars uppväxt. Stödet bidrar även till att svenska idrottsutövare på elitnivå kan tävla på nationell och internationell nivå.

Den breda folkrörelseidrotten är även i framtiden en värdefull resurs för att möjliggöra för alla medborgare, oavsett ålder och kön, att utöva motion och idrott. Regeringen anser vidare att överskottet från AB Svenska Spels värdeautomater har givit föreningarna förbättrade möjligheter att utveckla barn- och ungdomsverksamheten, genomföra ökade satsningar på ledarutbildning samt öka stödet till lokala föreningsägda anläggningar för barn- och ungdomsidrott. Regeringen avser att ytterligare stärka idrottens barn- och ungdomsverksamhet genom att låta en större del av AB Svenska Spels överskott komma idrottsrörelsen tillgodo.

7.7 Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2003 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor. Därutöver ges regeringen möjlighet att verka för att stämman beslutar om ett bidrag på ytterligare 100 miljoner kronor till idrottens barn- och ungdomsverksamhet.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2003 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor. Därutöver ges regeringen möjlighet att verka för att stämman beslutar om

ett bidrag på ytterligare 100 miljoner kronor till idrottens barn- och ungdomsverksamhet. En förutsättning för att dessa 100 miljoner kronor skall tillföras idrottens barn- och ungdomsverksamhet är att idrottsrörelsen tar på sig att öppna dörrarna för fler, hålla tillbaka avgifterna, satsa mer på flickidrotten, delta i kampen mot droger och intensifiera samarbetet med skolorna.

7.8 Budgetförslag

7.8.1 30:1 Stöd till idrotten

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	457 798	Anslags sparande	836
2002	Anslag	455 240	Utgifts prognos	454 782
2003	Förslag	455 240		
2004	Beräknat	455 240		

Anslaget disponeras enligt förordningen (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet för sådan verksamhet som avses i lagen (1995:361) om överlämnande av förvaltningsuppgifter till Sveriges Riksidrottsförbund

Regeringen har beslutat om indragning med 294 000 kronor av anslagssparandet för 2001.

Regeringens överväganden

Statens samlade stöd till idrotten har ökat under de senaste åren. År 2000 fick idrotten sammanlagt 615 miljoner kronor i form av statsanslag, bidrag från AB Svenska Spel samt del av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Det samlade statliga stödet under 2001 uppgick till 717 miljoner kronor. Under 2002 uppgick det till 878 miljoner kronor. Överskottet från värdeautomatspelen under 2001 överstiger väsentligt de prognoser som gjordes under hösten 2001. Idrottens barn- och ungdomsverksamhet har därför fått ett väsentligt ökat statligt stöd.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 455 240 000 kronor.

7.8.2 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 7.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	16 393	Anslags sparande	21 732
2002	Anslag	29 000	Utgifts prognos	18 488
2003	Förslag	26 500		
2004	Beräknat	26 500		

Enligt förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler får bidrag lämnas för köp, ny- eller ombyggnad, eller standardhöjande reparationer av allmänna samlingslokaler eller för handikappanpassning som utförs utan samband med andra bidragsberättigande åtgärder. Boverket har meddelat föreskrifter för verkställigheten av förordningen.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelar de medel som är tillgängliga.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare för att undersöka och analysera frågor rörande allmänna samlingslokaler. I utredarens uppdrag ingår bl.a. att undersöka effekterna av statsbidraget och i vilken utsträckning målen för bidraget uppnås.

Regeringens överväganden

Stödet för allmänna samlingslokaler är väsentligt ur såväl ett lokalt som regionalt utvecklingsperspektiv. Genom stödet kan samlingslokalerna bli mer funktionella och attraktiva och på så sätt säkras den service som dessa lokaler erbjuder.

Regeringens bedömning är att bidraget för allmänna samlingslokaler fyller en viktig funktion när det gäller att säkerställa tillgång till bra och ändamålsenliga lokaler för mötesverksamhet och andra föreningsaktiviteter. Det är även viktigt att synliggöra de allmänna samlingslokalernas betydelse för demokratin. Därför bör en mindre del av detta anslag även kunna användas för aktiviteter – i eller i anslutning till allmänna samlingslokaler – som syftar till att stärka den demokratiska infrastrukturen, t.ex. i form av stöd som möjliggör sammankomster av folkrörelsekaraktär i allmänna samlingslokaler.

För att delfinansiera demokratiforskningen, i vilken även folkrörelseforskningen ingår, skall 1 miljon kronor föras över till utgiftsområde 1,

anslaget 46:1 *Allmänna val*. Därutöver skall 1,5 miljoner kronor föras över till utgiftsområde 17, anslaget 29:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* för insatser inom ungdomspolitiken, bl.a. insatser som kan röra ungdomars behov av mötesplatser. Därmed kommer sådana särskilda ungdomsinsatser inte att finansieras från detta anslag. Stöd kommer dock även fortsättningsvis att utgå till samlingslokalorganisationerna.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 26 500 000 kronor.

Tabell 7.4 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	29 000	29 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Överföring till/från andra anslag	-2 500	-2 500
Förslag/beräknat anslag	26 500	26 500

7.8.3 30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

Tabell 7.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		
2001	Utfall	3 432	
2002	Anslag	4 932	Utgifts prognos 4 932
2003	Förslag	3 432	
2004	Beräknat	3 432	

Anslaget disponeras för statsbidrag till kvinnoorganisationer enligt förordningen (1982:865) om statsbidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet. Ansökningar om bidrag enligt förordningen prövas av regeringen.

Som tidigare nämnts har en särskild utredare sett över bidraget till kvinnoorganisationerna, med redovisning i SOU 2000:18. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Under 2002 har möjligheterna att få bidrag ur anslaget varit utökade genom att det till anslaget förts över ett engångsbelopp om 1,5 miljoner kronor från utgiftsområde 14, anslaget 24:2 *Särskilda jämställbetsåtgärder*. Beloppet har använts för bidrag till s.k. paraplyorganisationer för kvinnoorganisationer.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 3 432 000 kronor.

7.8.4 30:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 7.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags sparande	
2001	Utfall	13 400		00
2002	Anslag	15 000	Utgifts prognos	15 000
2003	Förslag	15 000		
2004	Beräknat	15 000		

Under anslaget anvisas medel för att ge bidrag till friluftorganisationer. Under 2002 har organisationsbidrag lämnats till FRISAM, Friluftsförbundet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbundet, Svenska Livräddningssällskapet-Simförbundet, Svenska Pistolskytteförbundet, Svenska Båtunionen och Cykelförbundet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 15 miljoner kronor.

8 Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17

8.1 Budgetförslag

8.1.1 25:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 8.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	2 513 068	Anslags- sparande	0
2002	Anslag	2 522 556	Utgifts- prognos	2 522 556
2003	Förslag	2 519 631		
2004	Beräknat	2 578 842 ¹		

¹ Motsvarar 2 519 631 tkr i 2003 års prisnivå.

Statsbidrag utbetalas till Folkbildningsrådet (FBR) som ett samlat finansiellt stöd till folkbildningen. Enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen lämnar Folkbildningsrådet statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet beslutar vilka studieförbund och folkhögskolor som skall tilldelas statsbidrag samt fördelar tillgängliga medel till dem.

Från anslaget utbetalas även medel till Nordiska folkhögskolan i Genève.

Regeringens överväganden

Regeringen har under utgiftsområde 16, Utbildning och universitetsforskning redovisat sin syn på vuxenutbildningen och folkbildningens verksamhet och utveckling.

I enlighet med riksdagens beslut med anledning av propositionen Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229), beräknar regeringen för 2003 medel motsvarande cirka 7 000 årsstudieplatser i folkhögskolan inom ramen för den särskilda satsningen på vuxenutbildning.

För att värna folkbildningen har regeringen undantagit den från de åtgärder som föreslås för att minska den statliga konsumtionen 2003

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett obetecknat anslag om 2 519 631 000 kronor för budgetåret 2003.

Tabell 8.2 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	2 522 556	2 522 556
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	70 430	131 365
Beslut	- 73 355	- 75 079
Förslag/beräknat anslag	2 519 631	2 578 842

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

8.1.2 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tabell 8.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2001	Utfall	69 059		0
2002	Anslag	74 843	Utgifts-prognos	74 843
2003	Förslag	76 933		
2004	Beräknat	78 744 ¹		

¹ Motsvarar 76 933 tkr i 2003 års prisnivå.

Från anslaget utbetalas statsbidrag till Statens institut för särskilt utbildningsstöd (SISUS) för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. De övergripande målen för SISUS verksamhet är att förbättra förutsättningarna för utbildning och studier för i första hand unga och vuxna personer med funktionshinder samt att administrera och utveckla olika stöd som behövs i och omkring studiesituationen.

Tolk- och Översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet ansvarar för fördelningen av statsbidrag till folkhögskoleförlagd teckenspråksutbildning, tolkutbildning för döva, dövblinda och vuxendöva samt teckenspråkslärarutbildning. Dessa utbildningar skall planeras i samverkan med berörda handikapporganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003, i fråga om det obetecknade anslaget 25:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för funktionshindrade vid folkhögskolor som innebär utgifter på högst 10 000 000 kronor efter 2003.

Tabell 8.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2003 beräknat	2004- beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	0	10 000
Nya åtaganden	20 000	-
Infriade åtaganden	-10 000	-10 000
Utestående åtaganden vid årets slut	10 000	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	10 000	-

Regeringens överväganden

Enligt SISUS årsredovisning förbrukas samtliga anslagna medel på tilläggsbidraget. Fr.o.m. den 1 januari 2001 omfattar assistansinsatser vid folkhögskola samtliga kursdeltagare oavsett diagnos i enlighet med riksdagens beslut *Från patient till medborgare en nationell handlingsplan för handikappolitiken* (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240). Detta system bör, enligt Sisus, ges en mer verklighetsanpassad bild av fördelning av kostnader mellan detta bidrag och det under utgiftsområde 9 upptagna anslaget 16:3 *Statsbidrag till vårdartjänst med mera* eftersom utbildningsinsatser för kursdeltagare med olika former av funktionshinder nu har lika villkor till ersättning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett obetecknat anslag om 76 933 000 kronor för budgetåret 2003.

Tabell 8.5 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	74 843	74 843
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	2 090	3 901
Förslag/beräknat anslag	76 933	78 744

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

8.1.3 25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 8.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifter- prognos
2001	Utfall	9 235		0
2002	Anslag	9 416		9 416
2003	Förslag	9 544		
2004	Beräknat	9 749 ¹		

¹ Motsvarar 9 544 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Kammarkollegiet som utbetalar medlen till studieförbund och folkhögskolor enligt särskilt beslut av Tolks- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet (TÖI). TÖI fördelar statsbidrag för kontakttolkutbildning till folkhögskolor och studieförbund enligt förordningen (1991:976) om statsbidrag till kontakttolkutbildning.

Regeringens överväganden

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett obetecknat anslag om 9 544 000 kronor för budgetåret 2003.

Tabell 8.7 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	9 416	9 416
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	263	471
Beslut	- 135	- 138
Förslag/beräknat anslag	9 544	9 749

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

9 Politikområde 26 Forskningspolitik under utgiftsområde 17

9.1 Budgetförslag

9.1.1 26:1 Statens bild- och ljudarkiv

Tabell 9.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	34 149 ¹	Anslags- sparande	1 366
2002	Anslag	39 670	Utgifts- prognos	39 776
2003	Förslag	40 112		
2004	Beräknat	41 002		

¹ Motsvarar 40 112 tkr i 2003 års prisnivå.

Statens ljud- och bildarkiv skall genom att samla in, bevara och tillhandahålla offentliggjorda ljudupptagningar och rörliga bilder möjliggöra forskning om svensk kultur och samhälle samt bidra till att bevara kulturarvet. Myndighetens uppgifter baseras på lagen (1993:1392) om plikt-exemplar av dokument. Arkivet samlingar är enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är normalt endast tillgängliga för forskningsändamål.

Regeringens överväganden

Under 2001 har efterfrågan på arkivets material ökat kraftigt, med 33 procent. Antalet anmälda forskarprojekt har ökat med 10 procent. Den stora efterfrågeökningen har medfört att arkivet ser över huruvida en omfördelning av resurserna

kan behöva göras för att kvaliteten på tillhandahållandet ska bevaras. Regeringen bedömer att arkivets arbete med att informera forskarsamhället om vilka resurser som finns vid arkivet har slagit väl ut.

Arkivet har efter resursförstärkningen i den senaste forskningspolitiska propositionen kunnat påbörja ett systematiskt förändringsarbete när det gäller den informationstekniska utvecklingen. Regeringen gör liksom arkivet, bedömningen att den ökade mediekonvergensen och den ökade tekniska integreringen kommer att ställa nya krav på förvärsarbetet och välkomnar myndighetens arbete med ansvarsförhållanden och lämpliga leverenssätt för det leverenspliktiga materialet av framförallt radio- och TV-sändningar. Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se Volym 1, avsnitt 6.3.1. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 40 112 000 kronor för 2003.

Tabell 9.2 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 26:1 Statens bild- och ljudarkiv

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	39 670	39 670
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 011	1 914
Beslut	- 569	- 582
Förslag/beräknat anslag	40 112	41 002

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

10 Politikområde 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 17

10.1 2:1 Lotteriinspektionen

Tabell 10.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	Utfall	31 949	6 462	
2002	Anslag	33 797		33 361
2003	Förslag	38 811		
2004	Beräknat	30 984 ¹		

¹ Motsvarar 30 311 tkr i 2003 års prisnivå.

Lotteriinspektionen är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör spel och lotterier som anordnas för allmänheten. Myndigheten disponerar ett ramanslag och levererar in avgiftsinkomster mot inkomsttitel.

Tabell 10.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

	Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2001		22 964	300	32 625	- 9 361
Prognos 2002		26 300	250	32 625	- 6 075
Budget 2003		24 000	250	32 625	- 8 375

Målet är att det skall råda balans mellan intäkter och kostnader, både på total nivå och inom varje verksamhetsgren. Anslagsutnyttjandet har ökat snabbare än avgiftsintäkterna de senaste två åren. Under budgetåret 2001 har Lotteriinspektionen levererat in ca 23 miljoner kronor och förbrukat ca 32 miljoner kronor. Lotteriinspektionen fick regeringens uppdrag i regleringsbrevet för 2001 att se över möjligheterna att effektivisera och utveckla verksamheten. Inom ramen för detta

uppdrag skulle Lotteriinspektionen också efter samråd med Ekonomistyrningsverket se över avgifterna. Uppdraget redovisades till regeringen den 18 februari 2002. Regeringen bereder för närvarande de förslag Lotteriinspektionen lämnat.

Tabell 10.3 Härledning av anslagsnivå 2003–2004, för 2:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	33 797	33 797
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	894	1 664
Beslut	4 128	- 4 468
Överföring till/från andra anslag	-	-
Övrigt	- 8	- 8
Förslag/beräknat anslag	38 811	30 984

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Spelmarknaden är under ständig förändring och expansion vilket ställer allt högre krav på Lotteriinspektionen. För att möjliggöra en effektiv kontroll och tillsyn i framtiden anser regeringen att det är nödvändigt att Lotteriinspektionens anslag tillförs mer medel budgetåret 2003.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.3.1.

Regeringen föreslår ett ramanslag för 2003 på 38 811 000 kronor. Regeringen anser att anslagsökningen motiveras av att Lotteriinspektionen behöver ökade resurser för att klara de mål som statsmakterna idag satt upp för myndighetens

verksamhet. Inspektionen måste ha resurser för en effektiv kontroll och tillsyn av spelmarknaden. Regeringen bedömer att de utökade resurserna budgetåret 2003 främst skall användas till kontrollen av spel på Internet samt kontroll av den illegala spelmarknaden.

